۲۶۳۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، شعرهاهم شنگرف ، درصفحهٔ عنوان رباعی است از محمد حسینی نوشتهٔ خود او در ۱۲۸۲ ، در ۳۷۴ص.

۲۲س ۱۰×۱۵ - ۱۸۸گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح گلشن راز ازحسین بن عبدالحق الهی اردبیلی[1] که در ۹۰۸ ساخته است . اومتولی مزار شیخ صفی بوده است (دانشمندان آذربایجان ۱۷) .

آغاز: بسمله . افتح علینا ابواب فضلك یا حلیم .

بنام آنکه دل در گلشن راز

هزاران نغمه کرد از عشق او ساز

امابعد چنین گوید ... حسین بن عبدالحق الاردبیلی الالهی ... که این ورقی چند است در شرح عبارات .. گلشن راز .

انجام :

شد تاریخ اتمامش چو روشن

زده عقلش رقم از شرح گلشن (۹۰۸)

خداوندا اسیر تست الهی

.. که باشد ختم بر سعادت

۲ ـ حاشیه‌ایست براین شرح و چیستی گر بحثه درنسخهٔ ماهست در ص۹ـ ۲۲۸ .

آغاز: بسمله . تیمنا و تبرکا بذکره . . . اولا بباید دانست که الله را اعتبار معتبر .

---

۱ ـ درفهرست مجلس ۳٦٢:۲ از شرح اثبات الواجب دوانی ازحسین الهی اردبیلی یاد گردید

انجام: بملاحظهٔ وجود.

۲۶۳۱

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشانه‌ها شنگرف.

۲۱س۸/۵×۱۷ - ۲۲۹گ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی درون کبود.

سرور العارفین

از نوروزعلی‌بن محمد باقر بسطامی خادم آستانه در سر گذشت مختار که پس از تحفهٔ حسینیهٔ خود در مشهد طوس بسال ۱۲۶۵ ساخته است در آن از شعر های میرزا هادی نایینی مؤلف سرور المؤمنین و از این کتاب او یاد شده‌است(مشار۹۵۸).

آغاز: بسمله . و به نستعین . نحمدك اللهم یا من جعل سرور العارفین فی لقاء عطیّاته.. امابعد چنین گوید ... نوروز علی‌بن محمد باقر بسطامی

انجام: وطلب مغفرت یاد نماید و کان الفراغ فی السنة ۱۲۶۵

۲۶۳۲

نسخ ۱۲۵۴ ، عنوان و نشان شنگرف.

۱۵س۹×۱۴/۵ ، ۲۴۹گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

مفتیح البکا

از محمد صالح‌بن محمد برغانی قزوینی که آن را پس از معدن البکاء عربی خود بفارسی نوشته واین یکی ترجمه گونه ایست از آن درچهارده مجلس . نام کتاب دردیباچه هست.

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمد صالح بن محمد البرغانی . . . القزوینی ... که چون فارغ شد از تألیف معدن البکاء .

انجام : قتلت ابن بنت نبیها. باتمام رسید کتاب منبا البکاء در نهم شهر شوال من سنة ۱۲۵۲ ... اولا و آخرا .

۲۶۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان شنگرف ، در پایان مرثیه‌ایست از محمدعلی.

۱۴س ۱۱×۱۷/۵ - ۸۳گ ۱۷×۲۱ ،کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

دیوان

از ملا حاجی محمد کریم بن حسن مجنون است و مقدمه ای منثور در دیباچه دارد که گویا آشوب نامیده میشود و گویا هم آشوب نام دیوان او باشد .

او در در دشت (باب الدشت) سپاهان می‌نشست و در ۱۲۸۵ زنده بوده و این آشوب را ساخته است (ص ۱۵ و ۲۷ نسخهٔ ما) دیباچه در ص ۱-۲۳ و دیوان در ص ۲۴ است تا پایان نسخهٔ ما .

آغاز: هو الله تعالی . کتاب آشوب محمد کریم الشهیر به ملا حاجی المتخلص به مجنون . بسمله . حمد بیحد و ثنای بی‌عد واحدی را روا است ...

حمد مخصوص ذات اقدس تست

که معبّر از چشم و گوش استی

انجام :

شتاب عمر تو مجنون اگر که پنهانست

شود ز سرعت و تعجیل آب جو واضح

۲۶۳۴

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، نشان وشکل شنگرف ، ۹۲ شکل هندسی و ۵۳۶ ص و۱۰۱۸۴ س دارد .

۱۹س۵×۱۰/ ، ۲٦۸ک۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

توضیح التذکرة

شرح نظام‌الدین حسن‌بن محمد اعرج نیشابوریست برتذکرهٔ نصیریه کـه در ۷۱۱/۱۶۱ ساخته است (ذریعه ٤:۴۹۲) .

۲۶۳۵

ستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ،گردآوردهٔ محمد مسیح درب امامی ، ش ۱۰ مورخ ۳ صفر ۱۲۸۵ است .

سطر چلیپا، ۸/۵×۱۹ ، ۸٦،گ۱۲ ، ۲۳ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج دریاکی

جُنگ

بندهاایست بدنظم و نثر گرد آوردهٔ محمد مسیح بن‌عبدالحمید سپاهانی درب امامی‌متخلص بموسوی سا کن تبریز که در ۱۲۸۵ تحصیل‌میکرده است . چنین‌است فهرست آن:

۱ـ شعرهائی از سرابندگان عرب وفارس (ص ۱ـ ۱۸) .

۲ـ هدایة الاسما فی‌بیان کتب العلما از حسن‌بن علی یزدی (مثنوی که فهرست کتابهای شیعی و سنی است از الف تا لام الف ونام کتاب و مؤلف در آن یادشده‌است (۲۰ـ۲۷) .

آغاز: هدایة الاسماء فی بیان کتب‌العلماء . بسمله . حمدله . وبعد فیقول . .

حسن‌بن علی الیزدی الکثنوی ان هذه رسالة مختصرة فی اسامی کتب الشیعة ... مع ذکر بعض کتب العامة .

انجام : طب الائمة لابی عتاب عبدالله‌بن بسطام .

۳ـ لامیة العجم طغرایی با شرح لغوی (۳۰ ـ ۳۳) .

٤ـ شعرهایی از بحر العلوم و قاضی نظام الدین اصفهانی و دیگران بعربی (۳٤ ـ ۳۵) .

۵ـ لامیة العرب از ثابت‌بن جابر شنفری ازدی (۳٦ ـ ٤۰) .

٦ـ شعرهایی به ترتیب تهجی که در آنها کلمهٔ نخستین مصرع نخستین هر بیت باقافیهٔ آن یکی است (٤۲ـ۵٤) .

۷ـ نونیهٔ میرزا نصیرطبیب بعربی (۵٤ ـ ۵٦) .

۸ـ میمیهٔ علی‌بن عیسی اربلی (۵٦ ـ ۵۷).

۹ـ مرثیهٔ بحرالعلوم برای امام حسین (ع) (۵۸ـ۵۹) .

۱۰ـ « الرسالة لبحرالعلوم » (اندکی از آغاز آن) وقصیدهٔ او :

الاعد عن ذکری بثینة او جمل

فما ذکرها عندی یمرو لایحلی

واختصار او از همین قصیده که در رد ابن ابی‌الحدیداست (٦۰ـ٦٦).

۱۱ـ نزهة الارواح امیرحسینی تالیف ۷۱۱ (٦۸ ـ ۱۲۷) .

۱۲ـ المطرب و المرقص (۱۲۸ ـ ۱٤٦) از نورالدین ابوالحسن علی‌اندلسی که شعرهای شاعران را دراین زمینه گردآورده است .

آغاز: بسمله . قال رئیس الادباء و عمید الفضلاء نورالدین ابـوالحسن علی بن الوزیر العالم ابی عمران ... الاندلسی ... اما بعد حمدالله الذی شرف‌الانسان .

انجام : الخباز البلدی له فی المرقص .

دری شجر للطیرفیه تشاجر

کان صنوف النورفیه جواهر

کان القماری والبلابل حولنا

قیان و اوراق الغصون شعائر

۱۳ـ شعرهای سرخوش هروی (۱٤۸ ـ ۱۵۰) ولغزی از خود نویسندهٔ نسخه بنثر (۱۵۱) و کنیه های جانوران وجزآنها (۱۵۲) وشعرهایی بعربی (۱۵۳).

۲۶۳۶

نسخ محمد حسین بن علاءالدین درزی مازندرانی که همهٔ شمارهها بخط او است و نام او در دنبال اثناعشریهٔ صوم برده شده است ، تاریخ نوشتن او دردنبال اثناعشریهٔ صلوة ۱۱۰۵ است،رضاعیه را او در ۱۷ ذیقعده ۱۱۰۵ نوشته است ، در ص۱۳ شعریست بفارسی دربارهٔ رافضی و جزآن ، درص ۲۵۱ جدول قاریان است بارمز ، مقدمهٔ جرری دراین نسخه باشرح لغوی است میانسطور و برابراست با ص۶۰۳ تا س۱۳ ص۶۰۵ وس۸ ص۶۰۸تاص۶۱۱ مجموعةالمتون و ازمیانه افتاده (ص۲۵۸ و۲۵۹) ودر پایان دوبیت چاپی را ندارد ، در۲۶۶ دودائره است درتجوید واحوال قمر بشنگرف ومشکی ، در ۲۶۷ جدول نجومیاست، طریقهٔ ختم شرفالدین علی شولستانی در ۱۳۰ ـ ۱۳۲ دیده میشود، دربرگهای میان شمارهها وهامش آنها پراکندهها است از حبروشعر ، مصطفیبن آخوند ملا سلیمان تفلیسی نسخه را داشته بود.

۱۴س۸×۱۵ ـ ۱۳۴گ۱۲ ۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترباکی.

[illegible]

۱ـ حرز النجاة فی نظم الواجبات از حسن بن سلیمان سلیمی تونی (۲ـ۹) در اصول دین و پاکی و نماز تا حج . سرایندهٔ این منظومه شیعی امامی است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین چنین گوید ... الحسن بن سلیمان التونی المشتهر بالسلیمی ... که چون جمعی از دوستان ... از فقیر التماس نمودند که شرایط واجبات نماز و باقی عبارات را در سلك نظم منتظم سازد . . . نامش حرز النجاة فی نظم الواجبات ...

تبارك خالق بیچون تعالی ربنا الاعلی

حکیم و عالم وعادل قدیم‌وفردبی‌همتا

سخن‌ازواجبات آمدبنام حق ادا کردم

که نام ذات پاك‌اواست‌مقصودهمه‌اشیا

انجام :

بدین شادیم و شاد چون سلیمی

بفقر عافیت کرده قناعت

۲ـ الذبیحیة (۱۲) از شیخ بهایی .

۳ـ الخوف والرجاء (۱٤ ـ ۷۰) از حسن‌بن عبدالرزاق لاهیجی (مجلس۳:٤۷)

در پنج فصل :

۱ـ توحید .

۲ـ عدل .

۳ـ نبوت .

٤ـ امامت در سه مقصد .

۵ـ معاد در چهار مطلب .

دردیباچه نامی برساله داده نشده‌است . در نسخهٔ ما حواشی‌است بر ان‌بانشانهٔ

« م ح م » از نویسندهٔ نسخه و بی نشان .

آغاز: بسمله. حمدله ... اما بعدبدانکه اصول دین یعنی چیزهایی که‌بنای‌دین مبین بر آنها است ... و این مجموع را ... رقم قلم‌شکسته بستهٔ کمترین . . . حسن‌بن عبدالرزاق بموافقت براهین عقلی ودلایل نقلی و اخبار اهل بیت اخیار . . . در پنج فصل مرقوم ... گرداند .

انجام : و اندوه ندارند اللهم اجعلنا من افضل اهل جنتك و فضلك . . . و

الحمدلله رب العالمين (تم الکتاب الخوف والرجا).

٤ـ تحفهٔ شاهی (۷۲ـ۱۰٦) ازعمادالدین علی شریف قاری استرابادی بنام ابوالمظفر شاه تهماسب بن حیدر حسینی بهادرخان دریك مقدمه ودوازده باب و خاتمه (دیباچه).

آغاز: بسمله.

ای کنه تو بر تر از شناسایی ما

وصف تو برون ز حد گویایی ما

... حمدی که قاریان و ان من شیء الا یسبح بحمده بجهر واخفا درحالت شدت و رخا و بتلاوت آن تفاخر واستعلا نمایند.

انجام: وقران ایشان را لعنت کند.

٥ـ مختصر در معرفت تقویم (۱۰٦ ـ ۱۱٥) از عبدالقادر رویانی (حقوق ٦۱).

آغاز: بسمله. الحمدلله العلی و الولی .. اما بعد این مختصری است درمعرفت تقویم ... مشتمل بر مقدمه و دوباب و خاتمه.. که بنده ... عبدالقادر رویانی ...درقلم آورده.

انجام: بهیچ قاری نشاید والله اعلم بالصواب.

٦ـ اصول دین (۱۳٥ ـ ۱٤٥) از محمد مؤمن بن عبدالغفور درپنج فصل

آغاز: بسمله. الحمدلله و الصلوة علی محمد و آله اما بعد پس چنین گوید محمدبن عبدالغفور الملقب بمؤمن ... که بدانکه اصول دین که بر هر مکلفی واجب است دانستن آن ... پنج است ومجموع مسائل این پنج اصل چهل مسئله است ومجموع این مسائل در پنج فصل شمرده میشود

فصل اول در توحید ومسائل آن هفت است..

فصل دوم درعدل ومسائل آن چهار است...

فصل سیم در نبوت ومسایل آن ده است...

فصل چهارم درامامت ومسایل آن پنج است .

فصل پنجم و مسایل آن چهارده است .

انجام : و تفصیل این مسائل و دلایل آن در رسالهٔ دیگر نوشته خواهد شد ان شاءِ الله تعالی و الحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا .

۷ــ الاثنا عشرية (۱٤٦ ــ ۱۷۲) در صوم است از شیخ بهایی.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصوم جنة من النار ... اما بعد فیقول . . . محمد المشتهر ببهاءالدین العاملی لما فرغت من تالیف المقالة الاثنی عشریة فی الصلوة الیومیة و اختها الاثنا عشریة الحجیة التمس منی بعض الاخلاء . . تالیف اثنا عشریة صومية .

انجام : لثواب ختم القرآن فی غیره و الحمدلله رب العالمین

۸ــ الاثنا عشرية (۱۷٦ ــ ۲۲۱) از شیخ بهایی (ف۱۱۵۹) این نسخه در پایان تاریخ ندارد

۹ــ سر گذشت امامان (۲۲۲ ــ ۲۲۷ بخط نستعلیق) گویا پاره‌ایست از کتابی.

آغاز: لمعهٔ دانی در احوال حضرات ائمهٔ معصومین . ذکر امامت علی بن ابی طالب .

انجام . [illegible]

[illegible] (۱۹۰۰ [illegible]

۱۱ــ [illegible] ([illegible] ۲٦٦) [illegible] در ۱۰۰ [illegible] در مجموعه [illegible] چاپ [illegible] است

۲۱۳۷

نسخ و نستعلیق و شکسته گویا از خود گرد آورندهٔ جنگ ، جدول زر و مشکی و لاجورد و شنگرف، عنوان لاجورد ، برخی جاها چلیپا نوشته شده ، فهرست نام شاعران در آغاز هست ، در پایان مهر «درویش محمد ۱۲۹۴» دیده میشود.

۱۴س،۵/۶ ،ر ۱۴ ، ۱۱۳ گ ۱۱٫۵ ، ۱۹ ، کاغذ فرنگی ــ جلد نیمه تیماج عنابی.

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

گویا گرداوری شمس المعالی اسحق بن احمد نیریزی که آنچه خود او و دیگران در ستایش شاهزاده مؤیدالدوله ابوالمظفر تهماسب میرزا فرمانفرمای شیراز سروده‌اند در آن آورده و سرگذشت و روش او را آشکار بداشت (ص ۱ـ۳۸) بخشی ازین شیرازیه نام دارد (ص ۳۹ـ۱۸۹) و پس از آن باز شعرهایی است در ستایش از مؤید (۱۹۳ـ۲۲۷) در خود جنگ نامی بدان داده نشده بلکه در نسخه چنین نامیده شده است.

فهرست عبارات منثور این جنگ

فهرست شاعرانی که ستایش کرده‌اند

۲۹ـ میرزا محمود کاشی صدرالشعرا ۲۰۷ـ۲۲۱

۳۰ـ میرزا ابراهیم ادیب ۲۱۲

۳۱ـ سروش شمس‌الشعرا ۲۱۸

۳۲ـ میرزا حسن قادر بروجردی ۲۲٤

همهٔ این شماره ها از ۵ تا ۳۲ بجز شمارهٔ ۲۸ به نظم فارسی است.

۲۶۱۳۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ گویا نوشتهٔ یکی از شاگردان شیروانی ، نشان‌شنگرف.
۱۷س ۷×۱۳ - ۵۵گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

حاشیهٔ شرح حکمة العین

حاشیه ایست برشرح بخاری بـر حکمة العین کاتبـی . در هامش نسخهٔ ما حاشیه ها ایست براین حاشیه دربیشترصفحات با نشانهٔ « ملااسماعیل سلمه‌الله‌تعالی، ملا اسماعیل اصفهانی دام فیضه ، للاستاد اسماعیل سلمه‌الله ، عن‌الاستاد ملا اسماعیل، محمد حسینی ، م ن م ن ، منه،فخرالدین ، محمدبن شروین ، زین ، منه رحمه الله ، محیی‌الدین رحمه الله ، عبدالرحمن » و بیشتر اینها از ملا محمد اسماعیل سپاهانی است.

این حاشیه در فهرست طوس (۸۳:٤) ازملامیرزا جان باغنوی دانسته شده ودر نسخهٔ ما ازشیروانی (نیزسپه دیده شود)

آغاز: قوله الحکمة استکمال النفس الانسانیة اه الاستکمال مصدر والمصادر قدیطلق ویراد بها معانیها النسبیة الحدیثة وقدیطلق ویراد بهاالحاصل بالمصدر.

انجام : کونه معدوما مطلقافیصیرخلاصه .

٢٦٣٩

نسخ سدهٔ ۱۳، اصل نسخهٔ مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، خط و مهر او در ص۳۵۲ و ۵۶۱ هست.
۲۱س ۱۲×۲۱ - ۵٦۰گ ۱۸/۵×۲۹ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی درون آبی

تحفة الأولياء

ترجمه و شرحی است بر اصول کافی کلینی از محمدعلی بن محمدحسن اردکانی که در روز آدینه ۱۲ رجب ۱۲۳۷ بانجام رسانده است چنانکه در این نسخهٔ ما دیده میشود (ف۱۱۹۷) .

۲٦۴۰

نسخ معرب سدهٔ نهم ، عنوان درشت‌تر ، از پایان افتاده و میرسد تا بسرگذشت زینب بنت علی ، یادداشت عبدالفاضل میرزا مورخ ۱۲۸۰ در صفحهٔ عنوان هست.
۲۱س ۱۷×۱۹۴،۲۵ گ ۲۱/۵× ۳۰ ،کاغذ سمرقندی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

كشف الغمة في معرفة الأئمة

از ابن الفخر بهاء الدین ابوالحسن علی بن ابی الفتح فخرالدین عیسی اربلی (٦٢٥ - ٦٩٢) است (طوس ٥: ١٥٦ و ٣٠٦) .

۲٦۴۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان و آیات شنگرف ، صفحهٔ نخستین آراسته ، جدول زر و لاجورد، نسخه کامل است .
۲۱ س ۱۱×۱۷،۷٦۱ گ ۱۹×۲٦ ،کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی .

مواهب عليه

از مولی کمال الدین حسین کاشفی بیهقی است (حقوق ۲۱۱) .

۲۶۴۲

نستعلیق روز شنبه ۲۱ج۱۳۱۱/۲(۱۸کانون یکم ۱۳۰۹ رومی) ازخودمؤلف ، عنوان‌شنگرف،سواد دستخط ناصرالدین شاه درستایش این‌کتاب درپایان‌هست .
۱۲س‌۱۳/۵×۱۹ ، ۲۰۶گ‌۱۲/۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

زبدة‌الوقایع

از میرزا موسی خان طباطبایی انصاری منشی اول وزارت امور خارجه است در تاریخ و جغرافیای شهروان در ۵۱ فصل و فهرست درآغاز هست . او این کتاب را زمانی که در وان وحکاری و تبلیس کارپرداز ایران بوده است نوشته و در ۱۳۰۹ آن را پرداخته است کتاب در دیباچه چنین نامیده شده است .

آغاز: بسمله عموم خانزادان دولت و پروردگان خوان احسان نعمت را لازم وواجب است .

انجام : بتاریخ امروز که‌یوم‌شنبه‌بیست‌ویکم شهرجمادی‌الثانیه ۱۳۱۱مطابق ۱۸ کانون اول ۱۳۰۹ رومی است باتمام رساند والسلام .

۲۶۴۳

نسخ و نستعلیق خوش سدهٔ ۱۲ ، جدول شنگرف ولاجورد ، عنوان وعربیها شنگرف و نسخ، ۱۷ برگ آغاز وصالی و اندکی ازعبارات رفته است.
۱۹س‌۱۲×۲۱/۵ - ۳۵۵گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبز

ماتمکده

از محمد تقی‌بن علی محمد نوری مازندرانی متخلص بوحید در ده انجمن در سوگواری حسین (ع) و روضه به نثر ونظم وجزماتمکده‌هاایست که در فهرست‌مشار

(ص۱۳۵٤) و طوس (۵:۳۱۱) از آنها یاد شده است . بسیار شیوا و شایسته برای چاپ است نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . و به نستعین ستایش سزای گیهان خدا ایست که هر ذره بر کمال صنعش خورشیدیست .

انجام : باستغفاری گمارند که هذا غایة مامولی و نهایة مسئولی و السلام علی تابعی الحق .

۲٦٤٤

نستعلیق محمدحسین بن غلامعلی با جوهر بنفش درشت در ۱۷ج۱۳۴۳/۱ .
۲۹س ۱۳/۵×۲۹ ، ۱۰۴گ ۲۲/۵×۳۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

تاریخ جلال الدین خوارزمشاه

اصل از نامق پاشا دانشمند عثمانی در ۱٦ فصل و مترجم فارسی آن دانسته نشد کیست.

آغاز: هو الفتاح العلیم . بسمله . و به نستعین . الحمدلله رب العالمین ... بهتر آن است قبل از شروع به تحریر کتاب اسامی سلاطین خارزمی را بقارئین محترم معرفی نموده .

انجام : جان را بجان آفرین تسلیم نمود فسبحان الذی من لایموت.

۲٦٤٥

نستعلیق پسر مؤلف در ج ۱۲۳۸/۲ که در ارومیه میان ده و دوازده روز نوشته است ، یادداشت ۱۲۴۲ و ۱۲۴۴ و ۱۲۴۵ دارد . پسر مؤلف در پایان تاریخ مرگ پدر را میآورد و شرحی در بارهٔ کتاب و تصحیح و اضافه‌ای که مؤلف کرده و در این نسخه آمده است می نویسد ، در پایان نسخه پاره ایست از سرگذشت حجاج

۲۳س ۱۴×۲۱/۵ ـ ۲۹۹گ ۲۱×۳۳ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

مصائب الابرار و نوائب الاخيار

از الله قلی بن شاه میرزای محزون سلماسی درگذشتهٔ روز آدینه ٢ع١/١٢٣١ در يك مقدمه و چهارده مجلس و يك خاتمه در سوگواری وروضه خوانی است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی نور صدورنا بنورالمعرفة و الايقان ... وبعدچنين گويد . . ابن شاه ميرزا الله قلی المحزون السلماسی .

انجام: برای اهل نظر كافی است والله الموفق .

٢٦٤٦

نسخ محمدطاهربن علی‌اكبر تبريزی درشنبه ٢١ج١١٠٤/٢ ، عنوان و نشان شنگرف ، يادداشت ابوالحسن‌بن شاه كوثر در ١٢١٤ در صفحهٔ عنوان هست ، ابراهيم‌بن شيخ حسين بلاغی در سپاهان در ١٣٠٤ وعبدالله‌بن محمد رضای شبروجمال‌الدين‌بن عيسی‌در١٢٩٩ نسخه راداشته‌اند.

٢٦س١٢×٢٣ - ٢٨٠ گ ٢١×٣١ ، كاغذ سپاهانی - جلد روغنی باگل و بوته درون روغنی گلدار .

الاثنی عشرية فی المواعظ العددية

از ابن ام قاسم محمدبن محمدبن محمد بن حسن حسينی عاملی عينائی‌جزينی است و دوبار بچاپ رسيده است (طوس ٣:٥) .

٢٦٤٧

نسخ جعفربن ميرزا بيك‌مشهدی در١٢محرم ١٠٧٦،جدول زرولاجورد،سرلوح زر آراسته ، حواشی دارد بانشانهٔ «محمدتقی حسينی ، حسن‌علی ، م د سلمه‌الله» بنسخ و نستعليق.

٢٧س١٤×٢٦ ، ٢٩٤گ ٢٥×٣٨ كاغذ سپاهانی - جلدتيماج‌مشكی‌ضربی درون عنابی

الاستبصار فی ما اختلف من الاخبار

ازشيخ طوسی است.

۲۶۴۸

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، دربرخی جاها درهامش هم نوشته شده‌است.
۲۹س۱۲×۱۹ ، ۲۶۱گ۱۹/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی درون عنابی .

دیوان

از سلطان محمد سیف‌الدوله قاجار متخلص بسلطان پسر فتحعلیشاه و در آن غزل است بترتیب تهجی (۱-۴۸) وترجیع بند وترکیب بند وقطعه (۴۸-۶۸)ورباعی (۶۸-۸۸) ومثنوی‌بنام سیف‌الرسائل درسرگذشت خود او ودشمنی حاج‌میرزاآقاسی بااوورفتن او بعراق عرب (۸۸-۱۱۴) و مراثی (۱۱۴-۱۲۱) . او در ۱۲۸۴ ازمشهد برگشته بود (مجمع‌الفصحاء ۱:۳۱- ذریعه ۹:۴۵۹- سپه ۲:۴۷۷ - مجلس ۳ : ۱۴۷) نسخه‌ای ازدیوان اوبنوشتهٔ ذریعه درآستان قدس هست .

آغاز: غزلیات بسمله .

خواند کجا بچهر وخطت مشك وماه را
چشمی که فرق کرده سفید و سیاه را
دل ملك خط بفر رخ آمد که پیر ده
حرمت نهد بحشمت سلطان سپاه را

انجام :

چون دامن‌دولت ازدست بشد سلطان‌را
خوش زمزمهٔ سوکش بسرای بدیوانها

۲۶۴۹

نستعلیق روز یکشنبه ۱۸ شعبان ۱۰۸۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه از تفسیر سورهٔ کهف تاپایان قرآن.

۲۶س۱۲×۲۱- ۳۴۵گ۱۸/۵×۳۰، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی‌درون‌زرد

ترجمة الخواص

از ابی الحسن علی‌بن حسن زواری است که در ٩٤٧ (فضل الله) ساخته است (حقوق ٥٢) .

٢٦٥٠

نستعلیق ١١٢٠ ، عنوان شنگرف ، نسخه کامل است.

١٧س ١٠،٥×٢٢ - ٣٣٣گ ١٨ × ٣٠ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای گردمشکی مقوایی درون نخودی .

زبدة التصانیف

از مولی حیدربن محمد خوانساری که در ١٠٣٨ ساخته است (ف٢٢٦٧ـ مشار ص٨٧٦ - ذریعه ١٢ : ٢٢) .

٢٦٥١

نسخ سیدعلی‌اکبر بن سیدعبدالحسین بن محمدصادق حسینی طباطبایی در روز پنجشنبه ٣٠ج١٣١٤/١ در ش١ و در شب چهارشنبه ١١ج١٣١٥/٢ در ش٢ .

١٧س ١٠×١٧ ، ١٣٤گ ١٨×٢٢.٥ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی.

دیباچه ندارد

١ـ تحفهٔ حاتمیه یا هفتادباب (١ ـ ٥٠) ازشیخ بهایی (ادبیات ٨٤) .

٢ـ شرح بیست باب اسطرلاب طوسی (٥٢ ـ ٢٦٨) از عبدالعلی بیرجندی (مدرس ٢٣٩) .

۲۶۵۲

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ولاجورد وزرین ومشکی ، جدول زرولاجورد، یادداشت احمد عمری دارندهٔ نسخه مورخ ۱۱۷۵ بامهراو درصفحهٔ عنوان هست ، درنسخه از دیباچه از فهرست آخرباب ۲۷۳ هست تاباب ۴۳۷ سپس افتاده ومسائلی پس‌از آن میاید و میرسد بباب ۱ تا پایان سفر ٦ اصل کتاب .

۳۵س۱۰×۲۰/۵ ، ۳۶۰گ ۱۷×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی

الفتوحات المکیة

از ابن عربی است .

۲۶۵۳

نستعلیق ۲۹ رمضان ۱۲٦۴گویا ازخودمؤلف ، نشان شنگرف ، جدول زرومشکی ولاجورد.

۱۴س۹/۵×۱۷ ، ۳۴۷گ ۱۵×۲۳، کاغذ فرنگی ـ جلدپارچه‌ای درون‌مشکی.

التبصرة الناصریة فی المعرفة الالهیة

از نصرالله‌بن حاج محمد حسین دماوندی که در سیاست مدنی وبنام‌ناصرالدین میرزای قاجار ساخته ودر دیباچهٔ آن از بدایةالمعرفةخود که دریك مقدمه وسه فصل و یك خاتمه است و در زمان خاقان خلدآشیان ساخته است و از تحفهٔ محمدیه‌خودیاد کرده است . او این کتاب را در بیچی ئیل ۱۲٦۴ هنگامی که از تهران بآذربایجان نزد این شاهزاده رفته بود نگاشته است . در آن نخست بحثی فلسفی آمده و سپس از پادشاهی و عدالت و صفات پادشاه یاد شده است .

آغاز: و ماالنصر الا من عندالله العزیزالحکیم **والله یؤید بنصره من‌یشاء و هو** العزیزالرحیم . بسمله . احمدك یا من بك استعین . . . **امابعد بندهٔ درگاه خداوندی**

ابن مرحوم الحاج محمد حسین نصرالله دماوندی بعرض اخلاء روحانی واجلاء ذوقانی میرساند .

انجام : ومسند نشین باستحقاق گرداناد . تمت الکتاب... فی بیست ونهم شهر رمضان المبارك بعد الف ومأتین و اربعة [و] ستین ۱۲٦٤ـ شکر که این نامه بعنوان رسید ـ پیشتر ازعمر بپایان رسید

۲٦۵٤

نستعلیق سدة ۱۰ ، عنوان شنگرف ، جدول لاجورد ، درمتن وهامش نوشته‌شده ، آغاز وانجام افتاده . این نسخه بدست یکتن سنی‌خشکی افتاده ودرص۴ عبارتی راتراشیده و نام «چاریار ابوبکر و عمر وعثمان وعلی» بجای آن گذاشته است .

۱۹س ۶ .۱۴ ، ۲۸۷گ ۱۲×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

کلیات

از ابن همام شیرازی شیعی زنده در ۹۰٤ (ص٤و۱٦۱ و۲۱۸) وآشنای بعرفان وکلام وفقه و ادب است در ۱٦۰۰۰ بیت است و چنین است فهرست آن که آقای باستانی‌راد نوشته‌است :

۱ـ دیباچه ومقدمه ص۱ تاص۱۰

۲ـ شرح حدیث کمیل : « ما الحقیقه . » ۱۰تا۲۲

۳ـ حکایت آل عبا ، حکایت حضرت حسین (ع) وشرح حال حضرت صادق و مطالب عرفانی وشرح کلمات حضرت علی‌بن ابیطالب و حکایاتی از عرفا و مشایخ از ابراهیم ادهم وشیخ ذوالنون مصری وشبلی وابومحمد وبوسعید میهنه‌ای ومالك دینار وعبدالله مبارك وشیخ نظامی وبحیی‌بن معاذ و رابعه عدویه وشرح قسمتی ازنهج‌البلاغه وحکایت شیخ نصیری وحکایت ملکشاه وابوالمعالی جوینی وحکایت سلطان حسن وقاضی حسن که درعهد مؤلف بود (ص۲٤۲) وواقعهٔ جنگ احمدبیگ بارستم بیگ پسرعم خود وسپردن فارس بقاسم بیگ پرناك و آزرده شدن ابراهیم سلطان و غلبه رستم بیگ که

اینوقایع درزمان ابن همام در تبریز اتفاق افتاده (ص: ۳۱۰ تاص ۳۱۷) ووصایای ارسطاطالیس و آداب اجتماع وترتیب فرزند وسلوك بامردم و آداب غذاخوردن و نشست وبرخاست (ازص ۲۲ تاص ۳۵۸).

٤ـ تفسیر منظوم سورهٔ یاسین مسمی بنام روضة القلوب که در تاریخ ۹۰٤ تألیف کرده و ۲۰٦ بیت میباشد از ص ۳۵۹ تاص ٤۷۱.

۵ـ کتاب هدایة العارفین که چهار اربعین میباشد درشرح احادیث حضرت رسالت مشتمل بر ده باب که بطرز بدیع و نادریست که هرباب بترتیب عدد شامل حدیثی است مطابق با آن عدد مثلا حدیث پنجم درامر به پنج چیز یا ترك پنج چیز میباشد که احادیث متعددی دربن باب نقل نموده وقس علیهذا که دراینکار ابتکاری خرج داده ورنجی برده (ازص ٤۷۲ تا ص ۵۷٤ متن).

٦ـ منظومه و مثنوی اسرار دل در معارف و تصوف و عرفان مشتمل برمقالات ومقامات العارفین (از حاشیه ص ۱ تاص ۹۳)

۷ـ مثنوی شهادتنامه در کیفیت واقعهٔ کربلا که بتاریخ پنجم ربیع سنه ۹۰۲ انجام یافته و ۱۲۰۰ بیت (ازص ۹۳ تا ص ۱٦۱ درحاشیه)

۸ـ نسخه نفیس تحفة الملوك فی بیان طریق السلوك درمواعظ ونصایح تاریخ اتمام نسخه بیست وهفتم محرم سنهٔ نهصدوسه وشمارهٔ ابیات آن دوهزار بیت است که در ص ۲۷۹ اشاره بتاریخ ودیگر مطالب دارد (حاشیه ص ۱٦۳ تاص ۲۸۵).

۹ـ کتاب مصابیح الهدی درتفسیر وترجمهٔ احادیث نبوی مشتمل برچهار اربعین وابیات آن هفتصد بیت است (حاشیه ۲۸٦ تا ۳۳٦).

۱۰ـ کتاب فتح نامه درتفسیر سورهٔ فتح درجمادی الثانیه ۹۰۳ وشمارهٔ ابیات یکهزاروسیصدوپنجاه (ازص ٤۷۲ تا ۵٦۷ حاشیه).

۱۱ـ ترجمهٔ اربعین سید علی که بخواهش یکی از فقرا و دراویش بنام

شیخ شمس‌الدین محمد (ص ٥٧١) نظم کرده است (از ص ٥٦٨ تا ٥٧٤ حاشیه).
ابن‌همام در لاهیجان بسال ٩٢٩ نوربخش را دیده است (ص ٨٩).

٢-١٥٥

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، فهرست در آغاز هست ، در ۱۳۰۳ از آن کریم بن بهاءالملک بوده است ، در آن آمده که در روز پنجشنبه نوروز ۲۶ ح ۱۲۴۷/۱ در سپاهان داخل کتابخانه دارایی شده است ، نسخه را در ۱۳۵۹ آقای باستانی داشته است.

۲۱ س ۱۳/۵ × ۲۱ - ۳۲۲ گ ۲۰ × ۳۰ . کاغذ فرنگی - جلد تیماج ترباکی مقوایی.

سفینهٔ خوشگو

ازبیندرا بن داس Bindrâban Dâs خوشگو از دودمان Bais (گویا وابشیا) در گذشتهٔ میان ١١٦١ و ١١٧٠ وشاگرد میرزا محمد افضل سرخوش (١٠٥٠-١١٢٦) که در ١١٤٧ (=سفینهٔ خوشگوی) در چهار دفتر بنوشتهٔ دری وسه دفتر بنوشتهٔ استوری ساخته است. دری شوشتری مؤلف چمن سرور (ص ٢:٨٢) نسخه‌ای از این کتاب را که پاره‌ای از جلد دوم پنداشته است وار سیال محرم ١٢٢٨ شوشتر بدست آمده بود یافته ونزد سیدمحمد بن سیدعبدالکریم برده و مرتب ساخته ودر ١٢٤٠ دیباچه‌ای با فهرست بنام شاهزاده حشمة الدوله محمدحسین میرزای قاجار و میرزا اسمعیل خانا و میرزا احمد خانا در آغاز آن گذارده است. در دیباچه از ذی‌حجه ١٢٣٦ و محمدعلی میرزای دولتشاه و محمد صالح خان مکری بیگلربیگی خوزستان و عربستان و علیقلی خان گروسی که دستور دیباچه و فهرست نوشتن برای آن داده بود یاد شده است. دفتر نخستین این کتاب از رودکی تا کافی ودربارهٔ ٣٦٢ شاعر و دومی از جامی تا شکوئی ودربارهٔ ٨١١ شاعر یا تا میرزا احمد بیك و دربارهٔ ٥٤٥ شاعر و سومی دربارهٔ شعرای جدید ومعاصر است. نسخهٔ ما مانند نسخهٔ مجلس است و بنوشتهٔ دری جلد دوم است و سرگذشت ٧٧٠ شاعر دارد.

(مجلس ٢:٢٣٥ - سپه ٢:٤٧٣ - ذریعه ٤٢:٤ - استوری ٨٢٦:١).

آغاز:

دربن زمانه رفیقی که خالی ازخلل است

صراحی می ناب و سفینهٔ غزل است

کشتی حیات را ناخدا حمد خداایست که بنی نوع انسان را ازبحرعدم بکنارهٔ وجود کشانیده .

انجام: یاری شیرازی از ولایت شیراز بود در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا ظهوریافته ازوست .

گفتم درآنگوش مرا تشنه جگر کرد

بشنید ازین گوش واران گوش بدر کرد

چنین است فهرست شاعران درنسخهٔ ما که آقای باستانی راد به‌ترتیب تهجی نوشته وآن را « تذکرهٔ آب آورد » خوانده‌است

حرف الف

حرف با

حرف تا

حرف ثا

حرف جیم

حرف خا

حرف دال

حرف ذال

حرف را

حرف زاء

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف طا

حرف ظا

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف قاف

حرف کاف

حرف لام

حرف میم

حرف نون

حرف واو

حرف ها

حرف یا

نستعلیق ذی‌حجهٔ ۱۳۱۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد.
۱۹س ۱۴×۲۷ - ۳۴۷گ ۲۲×۳۵/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی

ریاض السیاحة

از مست علی شاه حاج زین‌العابدین بن اسکندر تمکین شیروانی (۱۱۹٤ ـ ۱۲۵۳) که بنام شاهزاده محمد رضا میرزا پسر فتحعلیشاه فرمانفرمای گیلان در ۱۲۱۷ ـ۱۲٤۲ در دو جلد ساخته است .

(مشار ۸٦۷ ـ استوری ۱:۱۱۵۰ ـ ذریعه ۱۱:۳۲۷)

۲٦۵۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، از آغاز و انجام افتاده و از فهرست هم بابهای ۲۹ تا ٤۰ مانده است .

۱٦ س ۱۰/۵×۱۹ ـ ۳٦۵ گ ۱۷/۵×۲٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا

اخلاق جرجانی

از فضایل مآبی ضیاءالدین گرگانی (ص۷) که بنام شاه تهماسب (ص۲۳) در ۹۳۰ (صفحهٔ عنوان) در ٤۱ باب ساخته است . در فصل ۱ باب ۱ «رسالهٔ مختصر خود در بیان واجبات عقلیه» را که بروش پرسش و پاسخ است گنجانده . میدانیم که ضیاءالدین علی بن سدیدالدین داود گرگانی مختصری در واجبات عقلیه دارد (ف ۵۳٦ ش ۳ و ش ۳۱۹۰/۱ و ۳۳۸۲/۷ ـ طوس ۲۰٦:۵).

این را هم میدانیم که شیخ علی بن داود خادم استرابادی انساب النواصب نوشته است در ۵۱ باب در ۱۰۷٦ (ذریعه ۳۸۸:۲ ـ طوس ۵: ۲۹) ولی دانسته نیست که او همانکس باشد . چنین است فهرست بابها :

باب اول در بیان اصول دین در پنج : فصل توحید و عدل و نبوت و امامت معاد ، ذکر پادشاه عالی جاه طهماسب .

باب دوم در فضل علم و عالم و متعلم یك فصل آنهم در سه فصل .

۳۳٦۰ ه

باب سیم در فضیلت نماز که هفت فصل دارد .

باب چهارم در فضیلت ثواب روزه دریك باب وچهارفصل .

باب پنجم‌در بیان‌فضیلت‌زکوة درسه فصل .

باب ششم دربیان صفت دوزخ درسه فصل .

باب هفتم دربیان خمرخوارگان وقماروغیره درچهارفصل .

باب هشتم دربیان زنا کنندگان یك باب وسه فصل .

باب نهم دربیان عذاب رباخوارگان و انبارداران درسه‌فصل .

باب دهم دربیان غیبت وبهتان دریك باب و یك فصل .

باب یازدهم دربیان سخاوت وبخل در دوفصل .

باب دوازدهم - در بیان شکرباری تعالی که آنهم یك باب دارد مشتمل بردوفصل .

باب سیزدهم دربیان صبروشکیبائی دردوفصل .

باب چهاردهم درتوکل برخدای دردوفصل .

باب پانزدهم دربیان خیرات .

باب شانزدهم دربیان توبه واستغفار دریك باب ودوفصل

باب هفدهم دراکرام ضیف ومهمان درسه فصل .

باب هفدهم دربیان حقوق والدین وزوج وزوجه وعبدواقارب درشش قسم .

باب نوزدهم دربیان امانت ودیانت دردوفصل .

باب بیستم در بیان صلوات که مشتمل است بربابی دربیان صلوات و موعظه ودوفصل .

باب بیست و یکم (درمتن : دوازدهم) در بیان موت و وفات و باب دیگری دربیان سیرت و موعظه‌درچهارفصل گویا این یکی بیست و یکم باشد

باب بیست ودوم دربیان خوف وترس الهی .

باب بیست وسیم دربیان امر بمعروف و نهی ازمنکر در یك باب .

باب بیست وچهارم در بیان حکمت باری تعالی در سه فصل .

باب بیست وپنجم دربیان حیا و عفت دریك باب وسه فصل .

باب بیست وششم دربیان فضیلت حلم درسه فصل .

باب بیست وهفتم دربیان عجب و تکبر دریك باب ودوفصل .

باب بیست وهشتم دربیان شفقت وصدق درچهارفصل .

باب بیست ونهم دربیان تواضع ونکوهش دریك باب وسه فصل .

باب سی‌ام در بیان علو همت در پنج فصل (در فصل ٥ این باب داستان دخمهٔ انوشیروان هست) .

باب سی‌ویکم دربیان رزق وپرستش خدای‌تعالی دریك باب وسه‌فصل (این‌باب درفهرست بجای باب سی‌ام آمده است) .

باب سی‌ودوم در فضیلت خاموشی وتنهانشستن دریك باب وسه فصل .

باب سی وسیم دربیان دوستی باری تعالی دردوفصل .

باب سی‌وچهارم دربیان عهد ووفاداری دریك باب ویك فصل .

باب سی‌وپنجم دربیان عدالت ومشاورت در سه فصل .

باب سی وششم دربیان شناختن نفس خود و راه شیطان دریك باب و دوفصل .

باب سی وهفتم دربیان شناختن دنیا وخرسندی بقضا دریك باب ودوفصل

باب سی‌وهشتم (بی‌شماره درمتن) دردفع اشرار درسه فصل.

باب سی‌ونهم دربیان دریغ خوردن بردنیا ویقین داشتن بخدای تعالی‌وموعظه در سه فصل .

باب چهلم دربیان محبان وشیعیان خاندان در هشت فصل .

در بیشتر بابها عنوانهای خطبه و تمجید ومناجات ونعت نبی وسیدالمرسلین و

ومنقبت امیر المؤمنین و بابها و فصلها و در پایان موعظه آمده و مطالب از روی اخبار و حکایات ثابت میشود . کتابی است که برای تبلیغ مذهب و دعوت باخلاق نیکو ساخته شده است.

٢٦٥٨

نستعلیق سدهٔ ١٢ .

٢١س ٨×١٥ - ١٠٩گ ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی درون آبی .

مقالات

از شمس تبریزی است

آغاز برابر با آغاز نسخهٔ شمارهٔ ٢١٥٥ قونیه (فیلم شماره ٣٩ دانشگاه - زندگانی مولوی چاپ دوم ص٨٩-٢٠٨) .

انجام : شفاعت کردندی قبول کردمی دیگری را باخود .

٢٦٥٩

نسخ شنبه ٢٩ رمضان ١٠٢٩، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگار و زر و مشکی و شنگرف و لاجورد، در ٣٣٦ ص.

٢٥س ١١×٢١/٥ - ٢٢٤گ ١٩×٣٠، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

تفسیر سورهٔ یوسف

ازمولانا معین‌الدین مسکین فراهی هروی در گذشتهٔ ٩٠٧ (ـ طوس ١:ش٦٢ تفسیر و ٤٣٨:٤ و ٤٨١ ـ مجلس ٢:٣ ـ استوری ١ : ١١ و ١١٩٤ ـ روضة الصفا در سر گذشت سلطانحسین میرزا بایقرا ـ ذریعه ٣٧:٣ و ٣٤٥:٤و٢٨٥:٦).

۲۶۶۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان ولهان شنگرف .

۱۵س۱۲×۲۰/۵ ، ۱۶۹گ ۱۸/۵×۳۲ ،کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی

زینة المدایح

از محمد صادق همای مروزی است و بنام شهریار فتحعلیشاه قاجار که در ۱۲۲۳ گردآورده و سرایندگان ستایشهائی که از این شاه شده است هم در آن نام برده‌شده است و مانند مدایح معتمدیه تذکره‌ای میباشد از ستایشگران آن شاه (ذریعه۱۲: ۹۵ ادبیات ۳۰۸ - مجلس ۲: ۲۳۲ - استوری ۱: ۸۸٤).

۲۶۶۱

نسخ سدهٔ ۸ ، عنوان شنگرف ، شرح ریز زیر میان سطرها وهامش ، محمدنامی در بامداد روز پنجشنبه ۹ رمضان ۷۶۴ نسخه را داشته است (صفحهٔ عنوان) ، مهر کمال‌الدین‌محمدبن حسین‌در آغاز نسخه هست ، نسخه وقف شده باتولیت ملاشمیع وآقامحمدزمان ، ازمقامهٔ ۳۶افتاده.

۱۵س۱۱/۵×۱۸ ، ٦٦گ ١٦×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج قهوه‌ای درون‌بنفش

المقامات

ازحریری است .

۲۶۶۲

نستعلیق زیبای سدهٔ ۱۰ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، یادداشت مورخ۱۲۵۵ و۱۲۵۸و۱۲۷۰ دارد ، آغازوانجام افتاده.

۲۱س۱۱/۵×۱۸ ، ۱۸٦گ١٦×۲۴ ،کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌مشکی

خمسه

از امیرخسرو دهلوی بدینگونه :

۱ـ مطلع الانوار .

۲ـ شیرین و خسرو .

۳ـ مجنون و لیلی .

٤ـ آینهٔ اسکندری .

۵ـ هشت بهشت .

(ادبیات ۲۲۷) .

۲٦٦۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه را محمدحسین بمحمدسعید بخشیده و خط ومهر او مورخ ۱۲۵۱هست .

۱۸س۱۱×۱٦/۵ ، ۱٦۳گ ۱۷/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدپارچه‌ای

انساب السادات

ازمحمدبن علی بن دیباج که بدرخواست سید نقیب محمدبن محمدعلوی حسینی سپاهانی در سپاهان در۷۱۲ ساخته وسر گذشت علی (ع) تا طالب بن ابی طالب ازسادات بنام که برای امامت و پیشوایی برانگیخته و ترشیح شده بودند درآن آورده و در کمتر ازیکهفته آن را ساخته است .

آغاز: بسمله وبه نستعین . الحمدلله الذی انبت حب حب هذا الدین فی قلوب المؤمنین فنبت و عنه ما نبت ... وبعد فلما اتفق الاجتیاز بمحروسة اصفهان . . اقتضی الاتفاق ... التشرف بجناب السید ... المرتضی النقیب ... جمال الملة والدین . محمدبن محمدالعلوی الحسنی الاصفهانی .

انجام : والله‌اعلم‌واحکم ولیکن هذاآخرمایثبت فی هذا المختصر کتبه‌جامعه محمدبن علی‌بن‌علی‌بن‌الحسن‌بن رمضان‌بن علی‌بن عبدالله‌بن حمزة‌بن المفرج‌بن‌موسی یعرف بعمر بن علی‌بن القاسم بن محمدبن القاسم الرسی‌بن ابراهیم طباطبابن اسمعیل الدیباج‌بن ابراهیم الغمربن الحسن بن الحسن‌بن علی بن ابی طالب (ع) فی ایام من ربیع‌الآخر سنة‌اثنتی عشرة و سبعمائة حامداًلله تعالی ومصلیا علی‌نبیه نبی‌الرحمة‌محمد وآله رب اختم بالخیر .

٢٦٦٤

نسخ سدة ١١ ، جدول شنگرف ولاجورد ، حواشی دارد
١٩س٨×١٦/٥ ، ٤٦٧گ ١٦×٢٧ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

جنة الامان الواقیة وجنة الایمان الباقیة

از تقی‌الدین ابراهیم‌بن علی‌بن حسن کفعمی که در ٨٩٥ ساخته است (منزوی ١ : ٩٠) .

٢٦٦٥

نسخ زین‌العابدین‌بن شاه نظر طالقانی در١١١٢ ، جدول مشکی وخاکستری ، در٧٢٢ص،نسخه بنوشتهٔ باستانی جلد٤ است . پس ازدیباچه وترجمهٔ دیباچه مؤلف از بند «الدین یعصم» آغاز ومیرسد به بند «السلطان الجائر والعالم الفاجر اشدالناس نکایة»
١٤س‌د/١١×٢١ ، ٣٦١گ ١٨×٣٠ ، سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی ضربی مقوایی

نظم الغرر و نضد الدرر

شرح وترجمهٔ‌فارسی‌غررالحکم‌ودررالکلم آمدی است از عبدالکریم‌بن‌محمد یحیی قزوینی که در شصت سالگی‌بنام شاه سلطان حسین ساخته است .

(سپه ۲ : ۱۰۵ ـ طوس ۱ : ۱۰۱ اخبار ـ دیباچه محدث بر شرح غررالحکم خوانساری ص لا ـ ما)

آغاز نسخهٔ ما: بسمله . غرردررحمد و ثنایی که چون حلقهٔبندگی‌زینت گوش غیب نیوش مستمعان ملااعلی را شاید . . . شایستهٔ نثار ساحت عـزت حضرت منعمی است .

انجام : زانم نبود شغل بجز گفتاری :

۲۶۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان وجدول شنگرف ، از پایان‌افتاده
۲۳س۱۲×۲۰ ، ۶۳گ۱۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

تقویم التواریخ

ترجمه فارسی کتاب حاج خلیفه چلبی است و تاوقایع ۱۰۸۵ راهم دارد .

۲۶۶۷

نستعلیق مورخ شوال ۱۱۴۴ چنانکه در ص۳۵۷دیده میشود ، در۲۶۷س.
۱۹س۹/۵×۲۱ ، ۲۴۴گ ۱۶×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی ضربی

دیوان

ازحسرت مشهدی گویاهمان سیدمحمدخادم مشهدرضا درطوس درسدهٔ۱۱و۱۲ (ذریعه ۲۳۸:۹) دارای ۹۰۰۰ بیت بدینگونه : غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱۴۸)،تخمیس اشعار معاصران (۱۵۱ ـ ۱۷۱) ، رباعی (۱۷۱ ـ ۱۷۵) ، مثنوی سراپای معشوق با دیباچه‌ای به نثر (۱۷۶ ـ ۱۸۳) ، ماده تاریخ (۱۸۳ ـ ۱۸۹) ، مرثیه (۱۹۰ ـ ۲۷۳)، قصیده بترتیب تهجی ورباعی درستایش امامان وشاه تهماسب (۲۷۴ـ۳۵۵)، قصیده‌های

شکوی در ستایش شاه تهماسب وشکایت از دشمنان (۳۵۶ ـ ۳۸۲) ، مثنوی در سفر باعتاب قدس (۳۸۳ ـ ۴۰۸) مثنوی درحکایات وداستانها وسفر بهند (۴۰۸ ـ ۴۶۷)

آغاز: بسمله .

زهی از شمع اوصافت فروزان بزم دیوانها

برنگ مردمك روشن زمهرت مهرعنوانها

نظر گر لمحه‌ای یابد زعین التفات تو

شود از دیدهٔ آهو بیابان نرگسستانها

انجام :

بچینی از ریاض زندگانی

گل مقصود دل تا میتوانی

۲۶۶۸

نسخ روزسه‌شنبه ۹ محرم ۱۱۰۳ ومقابله شده درروزیکشنبه ۹ج۱۱۵۷/۲ ، عنوان و نشان شنگرف ۲۱س۵/۱۲×۲۱/۵ ـ ۲۴۲ گ ۲۰/۵×۲۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عناب مقوایی

تسهیل المنافع

فی‌الطب و الحکمة المحتوی علی شفاء الاجسام و کتاب الرحمة .

از ابراهیم بن عبدالرحمن بن علی بن ابی‌بکر ازرق درگذشتهٔ شب دوشنبه ۹شعبان ۸۷۷ (پایان‌نسخهٔ ما) که درروز پنجشنبه ۲۶ محرم ۸۷۲ ساخته در پنج قسم وبعربی ودرپزشکی است (چلبی ۱ : ۲۸۶) شامل دو کتاب شفاء الاجسام جمال‌الدین محمد بن ابی‌الغیث کمرانی و کتاب‌الرحمة حکیم مقری مهدی ضبری است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله المتعالی عن‌الانداد المقدس عن‌الاضداد امابعدفان الطب علم عظم نفعه .

انجام : علی صاحبها افضل الصلوة والسلام .

۲۶۶۹

نسخ محمد شریف بن محمدحسین بن حاجی محمدکاظم سرکانی دررجب ۱۱۳۴ ، [illegible] شنگرف ، حواشی فیض وديگران درآن هست بخط نستعلیق ، اجازهٔ محمد مهدی موسوی شهرستانی بشیخ محمد حسین بن محمد بن علی عینائی احسایی بخط ومهرمجیز درآن دیده میشود نیزاجازهٔ مولانا احمدبن‌حسن بن‌محمدبن علی‌بن خلف‌بن ابراهیم‌بن صیف‌الله دهستانی‌بشیخ محمدحسین یادشده مورخ روز۱۷صفر۱۲۰۳، سپس عبارات فقهی ازشیخ‌علی وديگران .

۱۸س‌،۷/۵×۱۸ ، ۱۹۱گ ۱۶×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی مقوایی

المفاتیح

ازفیض کاشانی است.

۲۶۷۰

نسخ ۱۰۸۸ درمتن وهامش ،گویا نسخهٔ اصل ، عنوان ونشان شنگرف ، آشفتگی دارد

۲۵ س‌۱۲ × ۱۷،۲۹۷ گ ۲۵ × ۳۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی ،

سفینة النجاة

از محمد خلیل بن حاجی محمد (۱۰۳۵ ـ ۲۷شعبان ۱۰۹۳) که در پنجاه و سه سالگی درروز شنبه ۲۶ رجب ۱۰۸۸ (پایان نسخه) در دوازده باب ساخته است . در فضایل امیرالمؤمنین علی وامامان شیعی دیگر است و ترجمه بدیست از کتابهای اخبارشیعی . عنوانهای مفتاح‌الابواب وصدف و بحروفصل الخطاب و گوهر دارد . نام کتاب ومؤلف وتاریخ درپایان آمده است .

آغاز: بسمه . الحمد لله عدد ماخلق‌الله والحمدلله مثل ما خلق‌الله . . بسمله و

ما قدرواالله‌حق قدره . . . اما بعد روایت کند شیخ بزرگوار راوی مناقب حیدر کرار .

انجام : انك علی کل قدیر وبالاجابة بدید برحمتك یاارحم‌الراحمین .

٢٦٧١

نسعلیق سیدزین العابدین بن سید حیدر در١٠ذی حجه١٠٧٢ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، یادداشت ١٢٦٢ درصفحهٔ عنوان هست.

٢٥س١٤×٢١ - ٢٥٤گ ١٩/٥×٢٩ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌مشکی ضربی‌مقوایی،

کنز اللغات

از محمدبن عبدالخالق‌بن معروف گیلانی است (حقوق ١٧٥ - ادبیات٤٠٠) .

٢٦٧٢

نسخ سدهٔ ١٢ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی ریزتر ، حواشی دارد با نشانهٔ « س ، سید ، دارالحدیثی»

٢٥س١٣×٢٢ ، ١٣٩گ ٢١×٣١ ، کاغذ سپاهانی - جلدکالینگورمشکی.

مطالع الانظار فی شرح طوالع الانوار

شرحی است از شمس الدین محمود بن عبدالرحمن سپاهانی بر طوالع الانوار بیضاوی که بنام اتابك سپهسالارابوالمعالی محمدبن سیف‌الدین ابوالفتح‌قلاون‌ساخته است . (مجلس ٢:٥٠) .

٢٦٧٣

نستعلیق‌درشت درمتن وشرح‌ومتن‌زیرخط‌سرخ ، عنوان‌شنگرف ، فهرست‌مطلبها بااشاره‌به‌شمارهٔ صفحه درآغازهست ، نسخهٔ اصل‌وگویا مؤلف‌آن‌را برای‌چاپ‌آماده‌کرده است ، حاشیه‌داردبانشان‌احمد

١٢س١٣/٥×١٩ ، ١٩٢گ٢١×٢٦ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌سبزضربی درون‌کبود

الفرائد الامينية فی شرح الفوائد الصمدية

شرحی است بپارسی ازاحمدبن محمد رضای شریف رضوی گروسی کبودوندی بر کتاب شیخ بهایی که بنام محمدامین پسر اللهیارخان برادرزادهٔ خود نوشته ودر ۱۳۰۸ آغاز ودر ۱۳۱۱ بانجام رسانده است . سرگذشت شارح در دیباچه هست .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بعد الحمد والصلوة چنین گوید ذرهٔ بی‌مقدار ابن محمد رضا احمد کبودوندی گروسی .

انجام : حرره الأقل الجانی احمد الشریف الرضوی ۳٤ .

۲٦۷٤

نسخ سدهٔ ۱۱ عنوان و نشان و شکل شنگرف درش۱ ، ش۲ مورخ روز شنبه ۱ع۱۰۴۷/۲ ۲۷س۱۱/۵×۲۱ ، ۱۳۷گ ۲۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح زیج الغ بیك (۲ پ ـ ۱۳۳ پ) از بیرجندی (ف ۹۱۵ ـ استوری ۷۱:۲) که در ۹۲۹ ساخته است . درنسخهٔ ماحواشی است از ملا مظفر منجم گونابادی بنام اووبرخی بانشان « لمحرره » .

۲ـ رساله‌در تصحیح زیج الغ بیك (۱۳٤ ر ـ ۱۳۷ر) ازغیاث‌الدین منصور شیرازی درگذشتهٔ ۹٤۸ یا ۹٤۹ در دوازده فصل ویك خاتمه . استوری (۸۲۰۲) از این رساله یاد ننموده است .

آغاز: بسمله . حمدوسپاس ملکی را که مصباح وجعلنا سراجاوهاجا افروختهٔ حکمت اواست ... امابعد چنین گوید مؤلف این کتاب غیاث‌الدین منصور شیرازی که

این رساله ایست در تصحیح زیج میرزای شهید واین کتاب مشتمل است بـر دوازده فصل وخاتمه .

انجام : ولهذابیك‌طریق‌صحت داده میشود والسلام (تألیف کرده‌شداین‌فی‌یوم السبت غرهٔ شهرربیع‌الثانی سنه ١٠٤٢ ... وخیرالاوصیاء)

٢٦٧٥/١

نسخ سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، دوسرلوح زرین ، نسخه ازآغاز استتاسورهٔ بنی‌اسرائیل (ج١مواهب علیه)

٢١س١١/٥×١٨ - ٤٨٩ گ ١٧/٥×٢٦، کاغذ سپاهانی جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

٢٦٧٥/٢

نسخ سدهٔ ١٢ ، عنوان ونشان شنگرف،جدول زر ولاجورد ، یادداشت ١٢٦٤ دارد،نسخه‌ازکهف است تاپایان (ج٢) ، بهمان سطرواندازهٔ درون وبیرون‌وکاغذ وجلد (٤٧٤گ)

مواهب علیه

ازمولی حسین کاشفی است که درروز ٢ شوال ٩٠٢ بانجام رسانده است .

٢٦٧٦

نسخ محمد عظیم‌بن عبدالله نیشابوری دربلخ در٢٩ج١/١١٠٥ ، جدول زر ومشکی،نسخه درش١ ازص٦٥آغاز میشود تاگ ٩٢ وبرگشماری دارد بحروف، ش٢ بخط سدهٔ١٣ است ، در٩٤پ تاپایان‌نسخه قصیده است منسوب به علی ع وسپس عبارتی است بعربی درباره اسم اعظم بعربی با جداول و همهٔ اینها بخط ستعلیق ریز نوشته‌شده‌است

سطرگوناگون ١٢×١٦ - ٣١گ ١٧×٢١ ، کاغذ سمرقندی وفرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱ـ خواص ومنافع سور و آیات قرانی (٦۵ ر ـ ۹۲ پ) .

آغاز: خواص آیات قرآنی بسمله . ولاحول ولاقوة الابالله ... اللهم بك استفتح چنین گوید مؤلف این کلمات ومحرر این مقالات تمیمی رحمه‌الله که پیوسته در اطراف عالم در جستجوی خواص ومنافع اشیا واظهار خفایا و امور ... بودم تا کتاب منافع و خواص سورقرآن مجید بدست آوردم مروی ازامام جعفرصادق (از دیباچه بر میآید که مؤلف بهند رفته واز فرهنگ هندی بهره برده است) .

انجام : وآیة الکرسی را تابجائی بخواند که وهوالعلی العظیم.

۲ـ قصیدهٔ جلجلوتیه(۹۳ر ـ ۹٤ر) منسوب بعلی (ع) بادیباچه‌ای بفارسی ودر آن آمده که این قصیده بلغت عربی وقلم سریانی بوده‌است واسراری در آن هست وآداب خواندش دراین دیباچه یادشده است .

آغاز قصیده :

بدات ببسم الله روحی به اهتدت

الی کشف اسرار بباطنه انطوت

انجام :

کذا الاول و الاصحاب کلهم

بعد دوام الدهر یا نور جلجلت

۲٦۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در ۷۲۴ ص و نزدیك به ۱۷۰۰۰ بیت از پایان افتاده است .

۲۳ س ۱۳×۱۸ ، ۳۶۳ گ ۱۹/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی درون مشکی

خلاصة التجارب

از بهاءالدوله حسن بن قوام الدین قاسم حسینی دیلمی رازی طرشتی نوربخشی که در ۹۰۷ ساخته است (ره آورد ۲۸۳ ـ مشار ۶۱۲ ـ مطرح الانظار) او راست شرحی بر رسالة العون خود او که در منطق است و بعربی و در طرشت «راز» ساخته است و در پایان آن دارد «من الف الحمد الی قاف التوفیق تاریخ به تتمیم هذا الشرح وقد وقع ذلك فی طرشت من قری راز» و نسخه نوشتهٔ حیدرعلی بن کمال الدین محمد نور بخشی کشمیری در ج ۱/۹۱۰ از این رساله را آقای باستانی راد داشته بود (یادداشت او در لای نسخهٔ ما).

۲۶۷۸

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ ، در ۳۷۴ ص و نزدیك به ۱۰۰۰۰ بیت.
۲۷س ۹×۱۶ ، ۱۷۷گ ۱۴×۲۳ ، کاغذ سمرقندی متن و حاشیه ـ جلد تیماج تریاکی زرکوب

شرح الشرح

از سعد تفتازانی است (ف ۲۲۹۰) در نسخهٔ ما تاریخ تألیف ۷۷۰ دارد .

۲۶۷۹

نستعلیق حبیب الله که برای ملامحمدتقی کاشانی درروز شنبه ۵ ذیقعده ۱۲۶۵ نوشته است، عنوان و نشان شنگرف ، فهرست در آغاز هست .
۲۲س ۱۱×۱۶ ، ۱۶۰گ ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

الملل و النحل

از شهرستانی است .

۲۶۸۰

شکسته نستعلیق علی‌اصغر بن‌علی‌اکبر طالقانی‌درج۱۲۷۴/۱ ، جدول زر و مشکی‌ولاجورد ، حواشی ملااسماعیل دارد ، نسخه در۱۳۲۵ ق از آن معتضدالدوله بوده است.

۱۸س۸/۵×۱۶/۵ ، ۲۱گ ۱۴×۲۳ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی

المشاعر

از صدرای شیرازی است .

۲۶۸۱

نسخ محمد صادق بن محمدعلی سرکانی درسپاهان در روز سه شنبه ۱۶ع۱۰۲۸/۲، جدول مشکی وزرد، یادداشت تملك‌عبدالعالی اسماعیل‌بن‌شیخ ابراهیم دررجب ۱۱۳۱ بامهرمورخ ۱۰۴۱او ویادداشت تملك نورالدین علی‌میسی‌عاملی حلی مورخ ۱۰۴۰ هست ، نیزتملك ویادداشت محمدمؤمن‌بن‌شمس‌الدین محمد بامهراو (ص۵۲-۹۶ وصفحهٔ عنوان)

۱۲س۹×۱۷ ـ ۴۹گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌مقوایی

المفاوضات

نامهٔ صدر الدین قونوی و پاسخ خواجهٔ طـوسی است . (ادبیات ۴۳۳ ـ طوس ۴ : ۹و۲۴۱).

۲۶۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف .

۱۷س۱۱×۲۰ ـ ۸گ ۱۹×۲۸ ، کاغذ هندی ـ جلد مقوا

رسالهٔ نفس

عنوان « تمهید » دارد و در آن ازسیدشریف یاد شده وآرای دانشمندان در بارهٔ نفس آمده‌است.

آغاز: بسمله . امابعد کلام سیدالانام ... که یاعلی اذاتقرب الناس الی خالقهم بانواع العمل والبر تقرب انت بانواع العلم .. دلیل است قاطع و برهانی است ساطع بر آنکه وسیلهٔ قرب حکیم علام غیر ازعلم تام امری دیگر نیست .

انجام: از رقم آن باز نموده شد والله المستعان وعلیه التوکل و الامان (تمت الکتاب) .

۲۶۸۳

نستعلیق محمدحسین کاتب درع ۱۲۳۵/۱ در ش۳، نشان شنگرف ، ش ۱ ناقص ، همهٔ شماره ها بیك خط است ، در۹۸ ر - ۱۰۰ ر مثنوی مولوی است ، درپایان خطبه‌ایست بعربی.
۱۵س۸/۵×۱۵ ، ۱۰۲گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

مجموعه

۱- الکلمات المکنونة (۱ پ - ۶۵) از فیض کاشانی (طوس ٤ : ۲۲٦) .

۲- لوایح (٦٦ پ - ۸۹ ر) از جامی .

۳- ارشاد السالکین (۸۹پ - ۹۵ ر) از شیخ محمد بن فضل‌الله عارف ودر بارهٔ عقیده صوفیان است دربارهٔ وحدت وجود واین نام درصفحهٔ عنوان آمده است ودر آغاز خود این رساله دارد « رساله عقاید صوفیه » مانند ش ٤

آغاز: بسمله . الحمدلله رب العالمین . . بدان ای عزیز ارشدك که صوفیان قایل بوحدت وجوداندوبذوق ووجدان چنین یافته‌اند .

انجام: واعمل علیه وتوصل .

٤- رسالهٔ عقاید صوفیه (۹۵ ر -۹۸ ر) از همو ،این رساله هم در وحدت وجود است .

آغاز: بسمله . حمدله . که موجودی نیست مگروی .

انجام: ومن عند محمد رسول‌الله علیه الصلوه والسلام .

۲۶۸۴

نستعلیق محمد در ۱۲۴۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر و شنگرف ولاجورد ، سرلوح زرین، نسخه تاسرگذشت ومرگ پیامبر را دارد .

۱۹س۱۴×۲۰/۵ ، ۱۸۱گ ۲۰×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی درزمینهٔ سرخ باگل و بوته درون وبیرون .

خداوند نامه

از فتحعلیخان صبای کاشانی است که در سه سال سروده است (ادبیات۲۶۱).

۲۶۸۵

نستعلیق نظام دهلوی درمحرم ۹۸۵ درش۱ وش۲ نیز تاریخ ۹۸۵ دارد ، جدول و ستون بندی بزرولاجورد ومشکی ، سرلوح زرین ، درمتن وهامش نوشته شده است ، در۱۲۰۰۰بیت.

۱۵س۹×۱۴ ـ ۴۰۴گ ۱۸×۲۸/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی گرد سرخ

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۷۵۳ متن) ازانوری ابیوردی است .

۲ـ دیوان (ص۱ـ۷۵٤ هامش ومتن وهامش تاص۷۹۵) از سلمان ساوجی(مجلس ۱٦۹:۳و۳۰۰ ـ سپه ۲: ٦۰٦ ـ ذریعه ۹: ٤٦۲ ـ مشار ۷۳۷) .

۳ـ قصیدهٔ مصنوع (۷۹۵ ـ ۸۱٦) از همو که در تبریز در ۷۵۰ بنام غیاث‌الدین محمد صاحب دیوان سروده‌است (مجلس:۳:۳۳۳ه ـ دستورالوزراء ص۳۲٦و۳۹۹).

۲۶۸۶

نستعلیق ج۲/۱۲۵۹ درمتن وهامش ، ۵۳ تصویردارد .

۱۸س۷/۵×۱۷/۵ ـ ۱۷۴گ۷۶ ×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی درون سرخ

منطق الطیر

از شیخ فریدالدین عطار نیشابوری است .

۲۶۸۷

نستعلیق خوش میرزا عبدالله‌بن رمضانعلی همدانی برای محمد ولی پسر محمد حسین خان در ۱۲۳۶/۱ع، عنوان شنگرف ، سرلوح زرین ، کنار دوصفحهٔ نخستین بزرآراسته ، جدول زر ولاجورد ،
نسخه جلد نخستین است

۱۷س/۱۱/۵×۲۱ - ۲۷۴گ۱۸/۵×۲۹ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج حنایی ضربی‌مقوایی زرکوب

ابواب الجنان

از میرزا رفیعای قزوینی است .

۲۶۸۸

نسخ سدهٔ ۹ ، عنوان درمتن درشت‌تر ودرهامش بشنگرف ، فهرست شعرا درآغاز نسخه دیده میشود ، نسخه‌جزو یکم‌است، درصفحهٔ عنوان آمده :«الاول‌من‌المختار من کتاب‌الاغانی اختیارجمال‌الدین بن المکرم» وگویاهم پنداشته‌اند که بخط خوداواست.
یادداشت محمدبن عیسی عجلونی قرشی درپایان هست مورخ ۱۰۰۶،مهرفضل‌الله‌حسینی‌وخط او درصفحهٔ عنوان هست

۱۹س۱۱×۱۸ ، ۲۲۵گ۱۷/۵×۲۵ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج سبزضربی‌عقوایی

مختار الاغانی فی الاخبار و التهانی

ازجمال‌الدین ابی‌الفضل محمدبن مکرم‌انصاری نگارندهٔ لسان‌العرب‌در گذشتهٔ ۷۱۶ (ص۸۳ نسخهٔ ما) بترتیب حروف است (چلبی ۱ : ۱۲۶) نام گزیننده در پایان سر گذشت لبید (۱۸۳پ) آمده‌است نسخهٔ ما ازسر گذشت‌ابوالعتاهیه است‌تااسماعیل قراطیسی. درآغاز یاد شده ازاختصار رشیدابوالحسین احمدبن رشیدبن زبیر واینکه

ابوالفرج اغانی را در پنجاه‌سال گرد آورده‌و یکبار بخط خودآن‌را نوشته و بسیف‌الدوله ارمغان‌داده وهزاردینار گرفته‌است‌واینکه صاحب‌عباد این‌پول‌را کم‌میدانست‌ومیگفت که در کتابخانه ام ۱۱۷۰۰۰ جلد کتاب است و بجز اغانی را نمی پسندم و اینکه عضدالدوله درسفر و حضرآن را با خود میداشته است و اینکه اصل مسودهٔ اغانی در بازار وراقان تابچهار هزار درهم بفروش رفته است ونسخه‌ای ازآن هم بده هزار درهم خریده شده بود .

آغاز: بسمله رب اعن بکرمك یا کریم اما بعد حمدالله رب العالمین . فهذا ما اخترته من کتاب الاغانی الکبیرلابی‌الفرج الاصفهانی الکاتب .

انجام : نجزالجزء الاول من مختارالاغانی بحمدالله ... یتلوه ان شاءالله تعالی فی‌الجزء الثانی وقعة بدر .

۲۶۸۹

نستعلیق ۱۰ شوال ۱۰۷۵ وعنوان شنگرف در ش۱ ، ش۲ ناقص ومیرسد بمبحث تب ربع ازفصل یکم بهمان خط .

۳۱س۸×۱۴ ، ۵۹گ۱۴×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدنیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ الرسالةالشرفیة (۱ـ ۱۰۲) ازصفی‌الدین عبدالمؤمن محمدارموی بغدادی که بنام شرف الدین هارون بن شمس الدین محمد جوینی ساخته است در پنج مقاله (دستورالوزرا ص ۲۷۰ ـ چلبی ۱:۵۵٦) .

آغاز: بسمله . الحمدلله علی‌آلائه واشکرعلی سوابغ نعمائه ... وبعدهذه رسالة تشتمل علی‌علم النسب التالیفیة علی نهج استنبطه القدماء من حکماء الیونان مضافا الی‌زیادات نافعة لم اجدها فی شیی‌ء من مصنفاتهم ولافی شی‌ء من کتب المحدثین.

انجام : فلیکن هذا القدر کافیا فی علم التالیف .

۲ـ رساله در شناخت تب (۱۰۳ـ۱۱۵) دوباب باید داشته باشد و باب یکم در دو فصل .

آغاز: بسمله بدان .. که تب حرارتیست غریبه که مشتعل میشود دردل.

انجام افتاده : باسکنجبین بزوری وماء الاصول .

۲۶۹۰

نستعلیق گویا نسخهٔ اصل.

۱۴س۱۰×۱۴ ، ۲۴۸گ ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج حنایی ضربی

ینابیع الحکمة

از ملاابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی، که در اخلاق و سیاست مذهبی است و درهفده فصل و یك خاتمه درسپاهان در ۱۲٤۰ ساخته است فهرست درآغازهست . در تهران بسال ۱۳۰٤ق بچاپ سنگی رسیده است (مشار۱٦۸٦ـ دفتر نخستین نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه ص۲۲٦) .

۲۶۹۱

نستعلیق شوال ۱۲۷۰ در ش۱ ، مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۲٦۹ در ش۲.

۱۸س۹/۵×۱٦ ، ۱۹۷گ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مشکی

مجموعه

۱ـ حاشیة شوارق الالهام (۲ پ ـ ۱۲٤ر) بعربی ازمیرزامحمدحسین بن محمد کاظم منشی کرمانی

آغاز: بسمله . اول دفتر بنام ایزددانا .. اما بعد فیقول . . محمدحسین بن محمد کاظم المنشی الکرمانی ... هذه تعلیقات علی الشوارق .

انجام : افعاله الحديث (تم هذه النسخة الشريفة التی صنفه هادی المضلین... میرزا محمد حسین کرمانی .. فی شهر شوال سنة ١٢٧٠) .

٢ـ الرسالة العشقية یا کیمیاءِ السعادة (١٢٥ پ ـ ١٩٧ پ) بعربی از همو که برای حاج میرزا آقاسی نوشته و درآن بحاشیهٔ شوارق خود اشاره نموده است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . فیقول . . . محمد حسین بن محمد کاظم المنشی الکرمانی . . . انه سئلنی بعض احلائی

انجام : بسته شد دبکر نمیآید برون (تمت هذه الرسالة الموسومة بکمیاء السعادة والمعروفة بالعشقية فی شهر ذی العقدة ١٢٦٩) .

٢٦٩٢

نستعلیق ترکی مصطفی بن داود در ٢١ رجب ٩٤٤ ، عنوان ونشان شنگرف ، سرلوح دارد ، نسخه ازآن محمد امین بن عبدالعلی زنجانی بوده است ، نسخهٔ پاکیزه ایست .
١٩ س ١١ × ٤٢٦٠١٧ گ ١٦ × ٢٣ ، کاغذ سمر قندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

کنز اللغات

از محمدبن عبدالخالق بن معروف است .

٢٦٩٣

نستعلیق ٢٦ ع١/١٢٥٨ ، نشان شنگرف . ش٢ و٣هم مورخ ١٢٥٨است.
١٧س١٠×١٥ ـ ١١٥گ١٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

١ـ اصول دین (١ پ ـ ٨٠ پ) ازسید محمد کاظم بن محمدقاسم حسینی رشتی بفارسی در پنج باب (توحید ـ عدل ـ نبوت ـ امامت ـ معاد) هریك چند فصل

(ذریعه ۲:۱۹۲-فهرست احسایی ۲:۱۱۳ - مشار ١١٤) .

۲- پرسش وپاسخ (٨١ پ - ٩٥ر) درمباحث فلسفی و کلامی است که گویا از سید کاظم رشتی پرسیده‌اندبفارسی واوبعربی پاسخ‌داده‌است درمسائلی‌مانند سرّ عصمت وولایت مطلقه وحدیث‌تازیانه وجزاینها که‌رویهم یازده پرسش است .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد فان العبد الفانی الجانی یقدم العذرالیکم من بسط المقال .

انجام : من‌الاطوارالوجودیة فافهم فهمك‌الله تعالی‌والسلام خیرختام (پس‌ازین تفسیرحدیث ناقوس است) .

۳- اسرارشهادةالحسین (٩٦ر - ١١٥ر) بعربی گویا از همو که در پاسخ حاج عبدالوهاب قزوینی (فهرست احسایی ۲:۱۳۵ - ذریعه ٢:٤٦)گفته است ولی در نسخهٔ ما ازپرسنده نامی برده نشده است .

آغاز: اعلم ان‌الله عزوجل لماوجب ان یکمل صنعه .

انجام : وبهذا القدر کفایة لاهل البدایة وصلی‌الله علی محمد وآله‌الطاهرین.

٢٦٩٤

نستعلیق محمدباقر بن‌شیخ‌عبدالله جرایری شیرازی درع۱۰۴۴/۲ ، عنوان‌شنگرف، ش۲ناقص‌است، نسخه ازآن عبدالمهدی‌بن حاجی‌مطلبی سعیداوی بوده است ، مهرمحمدعلی‌بن عبدالجواددرآن هست ، شعرابراهیم جعفری دارد ، اجازهٔ محمدمهدی فتونی عاملی بیکی ازشاگردانش درآن‌دیده‌میشود ۲۳س۷×۱۷/۵ ، ۲۴۸گ۱۳×۲٦ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

مجموعه

١- المطالب المظفریة فی شرح الرسالة الجعفریة (١ پ - ٢٤٧ پ) از میر

محمدبن ابی‌طالب استرابادی است (ف۲۰۴۶) نام کتاب و شاه (سیف‌الدین مظفر بتکچی) در دیباچه نسخهٔ ما درهامش افزوده شده است .

۲ـ تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار (۲۴۸ ر و پ) ازقطب راوندی که چهارفصل ازآن درنسخهٔ ما دیده میشود وبسیارسودمنداست.

آغاز: بسمله . تحریر بیان الاخبار التی فی اول الاستبصار من جمع مولینا الامام العالم السعید قطب الدین شیخ الاسلام ابی‌الحسین سعیدبن هبة الله الراوندی قدس‌الله روحه‌العزیز. بسمله . امابعد حمدالله الذی خلقنا وعلمنا البیان ... فانی‌اذکر خلاصة مافی‌الفصل الاول من کتاب الاستبصار ثم شرحها . . علی ماهومذهب خ فی‌عمله بالاخبار واتبع ذلک ایضا مااختاره المرتضی وهوخیرالاختیار ... فصل‌اعلم ان الاخبار المتواترة توجب العلم والعمل علی الاطلاق .

انجام : فصل والعلوم التی یحصل عندالاخبار المتواترة لکل عاقل مکتسبة عندالشیخ المفید وذهب المرتضی‌الی‌تقسیم ذلک ... واذاصحت هذه الجملة فی‌صفةالخبر الذی لابدان یکون المخبربه صادقا (ننوشته مانده).

۲۶۹۵

نستعلیق مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۹س۵/۹×۵/۲۱ ، ۸ب۱۳گ×۲۴ ، کاغذ هندی‌موریانه خورده ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی

شاهیه

ازمحمدعلی‌بن میرزا محمد خلیل حسینی مرعشی درحیله‌های ربا که‌اومنکر آنها است . رساله‌ایست‌استدلالی وبسیارسودمند . نام کتاب دردیباچه آمده.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل القرآن بلسان عربی مبین اما بعد چون فقیر حقیر محمد علی‌بن المرحوم میرزا محمد خلیل الحسینی المرعشی حیلهٔ ربا

را مخالف آیات متکاثره واخبار متواتره بامعنی وقانون عقلا وقراین کثیره و اقوال مفسرین واجماع عصرشارع ومثل عمل یوم سبت و امالفساد شریعت و مجموعهٔ مخاطر عظیمه یافت .

انجام : فاعتبروایااولی‌الابصار وصلی‌الله علی خیرخلقه محمد سیدالابراروآله الاطهار واتباعه‌الاخیار .

۲۶۹۶

نسخ ریز۸۳۴، عنوان ونشان وشکل شنگرف، حاشیه‌ها بانشانهٔ «س» ، مالک‌رمضان‌بن علی‌لزکی ۳۱س۱۲/۵×۲۰ – ۸۹گ۱۸/۵×۲۸ ، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج‌سرخ‌مقوایی

نهایة الادراک فی درایة الافلاک

ازقطب شیرازی که درچهارمقاله (مقدمات ـ اجرام‌علوی ـ هیئت‌ارض‌ـ مقادیر ابعاد واجرام) بدرخواست اشرف‌الدین محمدبن عمربدخشانی ساخته و کتاب‌تذکرهٔ طوسی را درآن گنجانده است (ش۵۹۶ سپه ـ نسخهٔ مورخ ۷۴۱ قاهره خدیویه‌مورخ ۷۴۱ ـ ف ۹۲۶ ـ دیباچه درةالتاج) .

آغاز: بسمله . رب وفقنی لاتمامه امابعد حمدالله فاطر السموات فوق الارضین عبرة للناظرین للمتوسمین ... فانی قد کنت برهة من‌الزمان عازما علی‌ان احررلنفسی ولسایرالاخوان فی علم الهیئة ... رسالة مغینة عن غیرها .

انجام : وانجازماوعدته‌فلنختم‌الکتاب ..ومفاتیح‌الکلام والحمدلله‌رب‌العالمین (تمت الکتاب فی ۸۳۴) .

۲۶۹۷

نستعلیق روزدوشنبه ۲۶محرم ۱۳۰۴ ، ش۲ مورخ شب یکشنبه ۵ رمضان ۱۳۰۴ ۲۱س۱۵×۲۰ ، ۷۰گ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذفرنگی – جلدتیماج قهوه ای

مجموعه

۱ـ تحفهٔ عباسی (۲ر-۴۱پ) از محمدبن علی مؤذن سبزواری که بنام محمد مؤمن بیك و شاه عباس دوم در ۱۰۷۷ ساخته است.

(ذریعه ۴۵۲:۳ ـ مشار ۳۶۸).

۲ـ مناسك العاشقين (۴۲ پ ـ ۷۰ پ) بفارسی گویا ازمیرزابابا ابوالقاسم بن عبدالنبی حسینی شیرازی شریفی ذهبی متخلص براز (مشار ۱۴۹۸) درهشت باب ویك خاتمه ودرآغازهریك دیباچه‌ای به نثرعربی وخودرساله بنظم است.

آغاز: هذا کتاب مناسك العاشقين . هو بسمله . هذه جذوات من نارجلال العشق الربانی ...

بنام آنکه ذات او علی شد

جهان ازفیض نورش منجلی شد

انجام:

که میری جان بجانان واصل آید

بحق وصل مدامت حاصل آید

۲۶۹۸

نسخ محمد امین بن عبدالوهاب عبدالوهابی درشب شنبه ۱۲ محرم ۱۱۰۳، عنوان شنگرف، نسخه رارضاقلی بن حسن شریعت سنگلجی در ۲۷ شوال ۱۳۵۵ داشته است.

۲۳س ۱۰/۵×۱۷، ۱۷۵گ ۱۹×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای کنارزرین

المبدء والمعاد

ازصدرای شیرازی است.

۲۶۹۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، فهرست در آغاز هست
۱۳س۵/۱۰×۵/۱۴ ، ۴۵گ۵/۱۶×۲۲ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ایی ضربی مقوایی

تذکرهٔ مدایح معتمدیه

ازمیرزا محمد علی بهار مذهّب سپاهانی است (ادبیات ۱۰۰) .

۲۷۰۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زر و مشکی و لاجورد .
۱۰س۹×۱۵ ، ۱۰۹گ۵/۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج حنایی مقوایی

دیوان

ازحاج میرزا احمد نقیب گنجی شیرازی (۱۲۳۸ـ۱۳۰۲) با دیباچه‌ای به‌بشر در سر گذشت او(مجلس ۳:۲ ٤٤) .

آغاز دیوان . بسمله فی القصائد و الغزلیات علی ترتیب حروف التهجی حرف الالف فی توحید الباری عز اسمه .

سپاس ما نشد شایستهٔ شان تو یار ما
سپاسی خود بشأن خویشتن بر خویشتن فرما

انجام :

دوش گفتم از پی تاریخ این غوغا نقیب
هین زچنگال یمین الدوله پاشید این تفنگ

(سنه ۱۲۹۰)

۲۷۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف .
چلیپا س۱۴ ۱۸×۱۴ ، ۳۰گ ۲۳×۱۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای

جنگ

شعرهای فارسی و ترکی است که سلیمان قاضی ترك در ع۱/۱۱۹۵ گردآورده است .

فهرست نامهای شاعران در نسخهٔ ما هست :

۱ـ بفارسی: فردوسی ۱ ، صائب ۲ـ۳۵ فقیه ۳ ، ثنایی ٤ ، شمسی ٦ ، ابن عوفی ۷ ، ملای رومی ۱۱ـ۲۳ ، سعدی ۱۱ . صافی ۱۲ ، فرشته ۱۳ تا ۲۲ (بترتیب تهجی نزدیك ۱۵۰ بیت)، شوکت ۱٦، جامی۲۳ ـ ٤۰، رکن کمال۲۵ ، خسرو۲۸،خسرو۲۸، جنتی۳۰، احمدجام۳۰، مانی۳۲ ، فاخری ۳۳ ، عینی٤۲ ، ناصر خسرو ٤٦ ، امام فخر رازی ۳۳ . هلالی ٤٦ ، اهلی ٤٦ .

۲ـ بترکی: عزتی ۱ ، راغبی ۱ ، علوی ۲ ، مرادی ۲ . الهی ۹ ، بیانـی ۱۰ ، عینی ۲ ، صافی ۲٦ ، عالی ۲٦ ، آتشین ۳۳ ، جوری ۳٤ ، کریمی ۳۹ ، سنائی ۵۱ ، شرحی ۵۳ ، نابی ۵۵ ، مانی ۵۵ ، غوثی ۵٦ ، عندلیبی ۵٦ ، روحی ۵۷ ، اسحاق ۵۸ عشقی ۵۸ ، رحمی ۵۸ ، اصولی ٦۰ .

۲۷۰۲

نستعلیق محمدحسین در ۱۳۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف در ش۱ ، جلد یکم ش۲ر۱ محمد حسین در ۱۳۱۲/۹/۲۱ ق وجلد۳ آن را در دوشنبه ۳ع۲/۱۳۱۰ نوشته است ، اربعینیات مورخ ۱۲محرم ۱۳۱۰ است ، در ش۳ فهرست همهٔ رسائل ده‌گانه آن در صفحهٔ عنوان هست و جز چهار رساله که چهارمین هم ناقص است ندارد .
۲۱س ۱۰×۱٦ ، ۳۷۳ گ ۱٦×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای

مجموعه

١ـ مفتاح الفلاح فی شرح دعاء الصباح (٢ پ ـ ٤٨ ر) از مولی محمد اسماعیل بن محمد حسین بن محمدرضا بن علاء الدین محمد مازندرانی سپاهانی خواجویی در گذشتهٔ ١١ شعبان ١١٧٣ نزدیك به ٣٠٠٠ بیت که درجوانی ساخته ودر پیری آن را پاکنویس کرده است وآن درهامش زاد المعاد چاپ رحلی بزرگ دیده میشود (ذریعه ١٣:٢٥٣)

آغاز: بسمله. نحمدك اللهم یا من اذهب اللیل مظلما بقدرته . . . وبعد یقول . . . محمد بن الحسین بن محمد رضا المشهور باسمعیل...هذا الدعاء الشریف المعروف بدعاء الصباح الموصوف بمفتاح الفلاح ومصباح النجاح .

انجام: عن جرائمهم بمحمد وآله وقائهم.

٢ـ شرح کتاب التوحید (٤٩ پ ـ ٣١٦) از قاضی سعیدای قمی (جلد ١ و٣) (ف ٨٨ ٥) .

٣ـ الاربعینیات لکشف الانوار القدسیات (٣١٧ پ ـ ٣٣٣پ) ازهمو شامل :

١ـ روح الصلوة .

٢ـ الأشارة و البشارة .

٣ـ الفوائد الرضویة .

٤ـ مرقات الاسرار.

(ف ١٥٩ ـ ٢٨٨ ـ ٤٠٧ ـ ٢١٢٤ ـ مجلس ٤ : ٤ و ٢٠٨ تا ٢١٦ ـ طوس ٥ : ١٣٨) .

٤ـ شرح حدیث الغمامة (٣٣٤ پ ـ ٣٧٣ پ) ازهمو (ف٤٥٤ ـ سپه١:٢٦٤)

٢٧٥٣

نستعلیق فرج الله جهانشاهی درع ١٢۶۴/١ ، درمیانه وپایان نسخه شعرهای فارسی است .

١۵س ٩×١۵ ، ٣۶٣گ ١۵×٢٠ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ ترجمة‌الشریعة (۱پ ـ ۱٦ پ) از فیض کاشانی که در۱۰۵۵ ساخته‌است (سپه ش ٦۳۹۸/۵) ـ ذریعه ٤:۱۰۹ـمشار ٦۰٤ ـ چاپ ۱۲٦۰ ق و ۱۳۲۰ خ)

۲ـ ترجمة الصلوة (۱۷ پ ـ ۳۲ ر) از همو کـه در ۱۰٤۳ ساخته است (سپه ش۲/٦۳۹۸ ـ چاپ‌بهمن کریمی در ۱۳۲۰ خ ـ ذریعه ٤:۱۱٤ ـ مشار۴۰۵)

۳ـ تحفهٔ سلیمانیهٔ عباسیه در شرح رسالهٔ رضویه (۳۳ پ ـ ٦۰ پ) از محمد نصیر بن قاضی‌بن کاشف‌الدین‌محمدیزدی‌درشرح ذهبیه منسوب بامام‌رضا(ش۱/۲۵۸۳)

۲۷۰٤

نستعلیق مؤلف چه درپایان جلدیکم خوداوتصریح دارد و نسخه هم حک‌واصلاح شده‌است،مالك علوی طباطبائی در۱۲۸۴

۲۲س۱۲×۱۸/۵ ، ۴۴۴گ۱۹×۲۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌زرکوب میانه ترنج و مقوایی

مقتبس‌الانوار من‌الائمة

تفسیری است از امیرمحمد مؤمن‌بن شاه قاسم سبزواری بروش‌اخباریان و نام کتاب تاریخ آنست (۱۰٦۹) (امل‌الامل ـ ذریعه ٤ : ۳۱٦) نام مؤلف و کتاب در دیباچه‌هست چنین‌است:

۱ـ دیباچه مؤلف درسر گذشت خود او (۱ـ۷) .

۲ـ مقدمه‌ای درسه فصل ویك خاتمه (۸ـ٦۳) .

۳ـ خود تفسیر که تااندکی‌ازسورهٔ انفال‌بیش نیست (٦٤ تاپایان)اومجلدیکم (تاپایان اعراف) را در۱۰ ذی حجه ۱۰٦۹ ساخته است.

آغاز: بسمله . والاستعانة بالله العزیز العلیم. الحمدلله الذی شرفنا بعبودیته و هدانا الی الاعتقاد بربوبیة.

انجام : واعلموا ان الله شدید العقاب.

۲۷۰۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، باسرلوح زرین ، دوصفحهٔ در آغاز زرافشان ، فهرست در آغاز هست ، مهر امامقلی بن محمدعلی بن فتحعلیشاه و تاریخ ۱۲۳۸ در آغاز دیده میشود ، در پایان «وصیت حضرت خداوندگار بخط اشرف شان» آمده و باید نقل وصیت مولوی باشد، نسخه دفتر پنجم و ششم است

۱۴س ۸×۱۹ ، ۴۰۰گ ۱۴×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مثنوی

از مولوی رومی است .

۲۷۰۶

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، آغاز و انجام افتاده

۲۰س ۱۱×۲۰ ، ۱۷۶گ ۱۷/۵×۲۷/۵ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج حنایی ضربی درون نخودی

تاریخ اکبری

از خواجه ابوالفضل بن مبارك علامی نا گوری در تاریخ جلال الدین شاه هندی (ادبیات ۵۶).

۲۷۰۷

نستعلیق سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان زر ولاجورد و شنگرف، جدول وستون بندی زر ولاجورد، با پنج سر لوح زرین .

۲۱س ۱۱/۵×۱۷، ۲۲۲گ ۱۷×۲۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی درون نخودی

خمسه

ازامیرخسرودهلوی بدینگونه :

١ـ مطلع الانوار (ص ١ ـ ٨٤).

٢ـ شیرین وخسرو (٨٧ ـ ١٨٩).

٣ـ مجنون ولیلی (١٩٠ـ٢٤٨).

٤ـ آینه اسکندری (٢٥١ ـ ٣٥٩).

٥ـ هشت بهشت (٣٦١ ـ ٤٤٣).

۲۷۰۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی‌دارد که باید ازخودمؤلف باشد ، درهامش فرهنگی است درلغات مرکب گویا ازخودمؤلف (درآغاز نسخه)

۲۰س ۱۲/۵×۲۱ ، ۸۸گ ۲۱×۳۰ ، کاغذ ـ جلد تیماج حنایی ضربی

تحفة اللغات

فرهنگی فارسی بفارسی و این نام ازآقای باستانی راد است .

درواژهٔ درختك دانا شعرخود مؤلف گواه آمده :

حدیث مهرمن وآن نگار اگر بشنیدی

بود چه مهر درخشان وآن درختك دانا

آغاز: فصل الالف مع الالف ا اب سه معنی دارد اول معروف است.

انجام : درفصل واو : ویره درختی را گویند ... وبالارود.ویژه (ناقص)

۲۷۰۹

نستعلیق. فتح‌علی سلطان بن محمدجعفر بن محمدعیسی درتهران درذی‌حجة ۱۲۱۴ برای حسین قلیخان

در تهران ، جدول شنگرف زرولاجورد ، نقشه‌های رنگین دارد ، در ۸۲۱ص، آغاز کمی افتاده است
۲۵س ۱۳/۵×۲۴ ، ۴۱۱گ ۲۰×۴۰ ، کاغذ فرنگی-جلد تیماج سبز مقوایی

ترجمهٔ جهان‌نما

اصل از کاتب چلبی است که در ۱۰۵۸ بنام سلطان محمد خان عثمانی در یك مقدمه ودوبخش و٤٦ فصل بترکی ساخته است وترجمه ازمحمدچارمحالی ودرزمان آقامحمدخان قاجارشده است.

(چلبی ۱:٤١٤ ـ مجلس ۲:٤٣٨ ـ ذریعه ٤:٩٥ ـ استوری ۲:۱٤٠).

۲۷۱۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت مورخ ۱۲۸۵ ومهر صدیق الملك رئیس وزارت خانه ویادداشت تملك محمودمیرزا مورخ ۱۲۲۹ درصفحهٔ عنوان هست، نسخه بخش ایمان وکفر است
۲۲س ۱۱/۵×۱۹/۵ ، ٤٠٦گ ۱۹×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

صافی

ترجمه وشرح ملاخلیل قزوینی است بر کافی کلینی.

۲۷۱۱

نستعلیق و نسخ جلال الدین انجو بدستور سلطان محمد کاتب سپاهانی (درش۱ و نوشته خود او در برخی ازشماره‌های دیگر ، چلیپا وراسته ، عنوان و نشان شنگرف ، مورخ صفر ۱۰۹۵ در بندر سورت (ص١١٦) ومورخ روزیك شنبه شعبان ۱۰۹۵ نوشتهٔ همو (ص٣٣٦) ، درص٣٦٨ آمده : «قال جامع الکتاب مهر «محمدابراهیم بن اسمعیل» دارد ، از پایان افتاده است ، در ٦٤٧ص.
۲۰س ۱۱/۵×۲۰ ـ ۳۳۴گ ۱٦/۵×۲٦ ، کاغذ سپاهانی ، جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جنگ

گردآوردهٔ سلطان محمد کاتب سپاهانی درمکه وبندرسورت در ۱۹۰۵ بدینگونه

۱ـ دعوات الاسماء (ص۱ـ۵) .

آغاز: شرح چهل اسم شریف بسمله . مختصرمن شرح ابوالفتوح‌شهاب‌الدین سهروردی المقتول بحلب رحمه‌الله المسمی بکتاب دعوات الاسماءِ وهی‌اربعون‌اسما.. اعلم ان هذاالاسماءِ رفیعةالشأن .. فلنذکرمن خواصهایسیراً من کثیرواللهولی‌التوفیق والتیسیر» .

انجام : یا عجیب فلاتنطق الانس بکل آلائه و ثنائه . من واظب‌علی‌قرائته.. فلایتکلم الابخیر والحمدلله .. وسلم تسلیما .

۲ـ رسالة فی الصلوة (۸۵ـ۱۱۶) که بدرخواست سید فریدالدین‌فریدون‌جعفر حسینی نیشابوری ساخته شده وبعربی است ودریك مقدمه وچهارباب ویك خاتمه.

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله ولی‌الحمد المبدءالمعید الفعال لما یرید ... وبعد فان التماس من اجابته‌من افضل الطاعات ... ان‌اکتب رسالة موجزة تشتمل‌علی واجبات الصلوات المفروضات وماعساه یسنح‌من المندوبات .

انجام : مصروفافیما یحبه و یرضاه (کتبة فی بندر سورت فی شهر صفر سنة ۱۰۹۵) .

۳ـ آداب واحکام حج (۱۲۱ـ۱۳۸) بفارسی .

آغاز: رسالهٔ آداب حج واحکام‌آن . بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... اما بعد این رساله‌ایست مختصردربیان‌واجبات حج وعمره وبرخی‌ازمستحبات هردوآن‌مشتمل است برمقدمه وسه فصل وخاتمه .

انجام : دررساله دیگر ذکر کرده‌ایم وسایر فروع واحکام نادره در رساله کبیره والدفقیر. . مذکوراست هرکه خواهد باید بآن رجوع کند و الحمدلله . . . کثیرا کثیرا .

۴ـ بحرطویل شاهدای نیشابوری (۱۵۲ ـ ۱۵۴) .

آغاز: منشأ نشأ صهبای سخن نام کریمی است که در بزم کرم چیده بساط طرب.

انجام : زاقبال شهنشاهی آمین و دعا را .

۵ـ قصیدهٔ ملاعلی رضای تجلی (۲۱۶ـ۲۱۸) .

آغاز:

پر شد ز عطر خوشدلی از بسکه زد نگار

چون عطسه از دماغ زمین جست نوبهار

انجام :

خصمت چو دانه در دهن آسیا شود

بادا محب جاه تو از عیش کامکار

۶ـ الاعتقادات (۲۲۰ـ۲۲۷) ازابن بابویه .

۷ـ رساله درعلم حروف بفارسی (۲۳۱ ـ ۲۳۷) .

آغاز: والله المستعان . بسمله ... اما بعد این رسالهایست در علم حروف که اسکندر رومی از حکمای عصرخود طلب نموده وجهت اوپیدا کردند و این رساله را طالینوقودوس خوانند وارسطاطالیس پسندیده است .

انجام : وضع حمل او بشود وشکل اینست .

۸ـ رساله درعبادات بفارسی (۲۶۱ ـ ۳۱۷) از عبدالله بن حسین شوشتری دریك مقدمه وچند باب .

آغاز: بسمله ... بعد ازحمدوستایش پرورد گاری که اقبال بالکلیه بوی موجب خلاصی ازآلام است ... چنین گوید ... عبدالله بن حسین الشوشتری که این رسالهایست دربیان عبادات وافعال نماز وتوابع آن .

انجام : وعمل بآن دورازصواب نیست (تم بعون الله تعالی فی شهر صفر ۱۰۹۵).

۹ـ نامهٔ اوزبکان بدانشمندان شیعی وپاسخ محمدمشکك (۳۱۸ـ۳۲۶)(نوشتهٔ سلطان محمد کاتب اصفهانی درمکه درروز یکشنبه شعبان ۱۰۹۵) .

۱۰ـ نامهٔ حسن عسکری (ع) بمردم قم (۳۲۷ ـ ۳۲۸).

۱۱ـ رساله درارتداد واحکام آن (۳۲۸ ـ ۳۳۰).

آغاز: بسم‌الله والحمدلله‌علی‌التوفیق. . شیمهٔ ذمیمهٔ ارتداد که باتفاق‌اهل‌ادیان ازاعظم گناهان است .

انجام: وحق امام علیه‌السلام است (درپایان « شرایط نامهٔ میان اهل‌اسلام و اهل ذمت » است نزدیك یك صفحه) .

درص۳۳۱ آمده که‌علامه را پسرش‌شیخ‌فخرالدین درخواب دیدوازچگونگیش پرسید واو گفت : « یابنی‌لولا کتاب الالفین وزیارة الحسین ع لاحترقناالفتاوی» .

درص۵ طریق‌تلاوت سورهٔیس‌است،ودرص ۶ـ۱۳ ادعیه السر است، درص۱۳ـ۱۶ المناجات بالاستخاره ... وبطلب‌الحاجات ، در ص۱۶ـ۱۸ دعاء المجیر ، در ص۱۸ـ۲۴ دعاهای قاف وتوسل ومعراج وامان وتهلیل ، درص۲۵ـ۴۲ « الباب الرابع فیماوردفی مناقب علی‌بن ابی طالب کرم الله وجهه (کسی روی این عبارت خط کشیده و نوشته : صلوات‌الله وسلامه علیه) ، در ص۴۲ ـ ۷۷ ازباب ۱۶ عیون اخبار الرضا است ، در ص ۷۷ـ۸۵ بند هائی از عدة الداعی و اثبات الواجب دوانی و حکایات الفصحاء و تفسیر نیشابوری وتحلی‌الافراح فی‌شرح‌تلخیص‌المفتاح زرکشی است .

درص۷۷ـ۸۴ و ۱۱۶ ـ ۱۲۰ و ۱۵۴ ـ ۱۷۴ دعا وطلسم وختم وتاریخ‌ونجوم و کلام وحکایت وادب است در ۱۳۸ ـ ۱۵۱ از نهج‌البلاغه و کتابهای دعاوفقه‌بندهایی آمده است .

درص۱۷۷ـ۲۱۱ ازمکارم‌الاخلاق‌و کتاب من لایحضره الفقیه وجزاینهابندهایی آمده .

درص۲۱۲شعرهای فارسی چندشاعراست .

درص ۲۱۳ ازطاعون سال ۵۶۴ ازصفة‌الصفوة یاد شده است .

درص۲۱۹و۲۳۷ ـ ۲٦۱ و ۳۳۷ پراکنده‌ها است .

درص۲۲۷ ـ ۲۳۰ اسماء حسنی است .

درص ۳۳۱ ـ ۳۳۲ مسایل چهارگانه فقهی شهید اول است بنقل از ابو طالب اسماعیل رازقی.

درص ۳۳۵ سر گذشت سلمان‌است ودر برگهای دیگرهم مطالب پراکنده ای هست بعربی درادب وخبر ودعا وملل ونحل وتاریخ واخلاق .

۲۷۱۲

نستعلیق سدة ۱۱ وشکل و نشان وخط روی معن مشکی وشنگرف درش۱، ش۲نسخ‌وازآغازاست تاپایان تصورات ، مهرکریم حسینی مورخ ۱۳۰۴ دارد ، مالك محمدخلیل‌بن‌محمدجعفرطالقانی

۲۴س۱۳×۱۸/۵ ـ ۲۵۲گ۱۸×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌بالولا

مجموعه

۱ـ شرح التذکرة النصیریة (۱ پ ـ ۲۰۲ ر) از عبدالعلی بیرجندی که در ع۹۱۳/۱ ساخته است (مدرس ۲۳۰ ـ ف ۹۰۹ ـ طلس ص۲۱٤ ش۲۹۷۲).

۲ـ لوامع‌الاسرار فی شرح مطالع‌الانوار (۲۰۳ ر ـ ۲۵۲ر) ازقطب رازی.

۲۷۱۳

نستعلیق اسدالله بدستورمحمدکاظم‌خان در روز پنجشنبه ۱۸ ذی قعده ۱۲۵۰ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۵س۱۰×۱۹ ، ۱۱۷گ ۱۵×۲۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی

شرح نصاب

ازعبدالصمدبن کمال‌الدین‌بن امیرحاج که بنام ضیاءالدین‌محمدبن‌سلطان‌محمد استرابادي ساخته است (فرهنگنامه‌ها ص۲۰۵) .

۲۷۱۴

نسخ سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، حواشی لغوی‌دارد. یادداشت تملك محمد امین‌کاشانی درسمنان دررمضان ۱۱۵۹ بامهرش درصفحهٔ عنوان‌هست، نسخه تااحتجاج سیدمرتضی‌است‌وافتاده
۱۹س۱۲×۱۷، ۲۶۶گ ۱۸×۲۴/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌لریاکی‌مقوایی

الاحتجاج علی‌اهل اللجاج

ازشیخ ابومنصوراحمدبن علی‌بن ابی‌طالب طبرسی‌است (طوس ٥:٥)

۲۷۱٥

نستعلیق سدهٔ ۱۲، جدول وستون‌بندی زرولاجورد، سرلوح زرین، در ص۳۰و۳۴ و جاهای دیگر خط شاعرهست که در حواشی این صفحات هم شعرهایی افزوده است ونسخه‌تصحیح‌شدهٔ اوست‌و نشانه «بلغ» دارد درچندجا، نسخه راسیدکریم بن منتظم‌الدوله فیروزکوهی متخلص بامیردر تهران به پنجاه‌تومان در۱۵آبان‌ماه ۱۳۱٦ خ خریده بوده.
۱۷س۸×۲۰ ـ ۲۱۳گ ۱٦×۳۰، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی‌بالولا

دیوان

از مولی رفیع‌الدین محمدبن مولی فتح الله واعظ قزوینی درگذشتهٔ ۱۰۸۹ با تخلص‌واعظ است نزدیك ۷۲۰۰ بیت، بدینگونه:

۱ـ غزلها بترتیب تهجی ص۱ـ۲٤٥.

۲ـ رباعیات ومفردات ص۲٤٦ـ۲٦۳).

۳ـ قصایدوقطعات ومثنویها ص۲٦۳ ـ ٤۲۲.

(ذریعه ۹:۳۸۰).

آغاز:

این قدر طول امل ره میدهی در دل چرا

مصحف خود را باین خط میکنی باطل چرا

عیش دنیا احتلام خواب غفلت بیش نیست

از خیالی این قدر آلودگی ای دل چرا

انجام:

بود تا گفت و گو از نیك و از بد

الهی نیك خواهش بد نبیند

بلغ. قائل این پریشان سخنان محمد رفیع واعظ بقدم نظر برسراسر این نسخه عبور نموده ... وخس اغلاط پاکیزه ساخت امید ... وسیلهٔ یادآوری گردد (بریده شده و چند کلمه‌ای خوانده نمیشود).

۲۷۱۶

نستعلیق ابوالحسن بن عبدالله در ۱۰۶۸، عنوان ونشان شنگرف، سرلوح زرین، جدول زر و لاجورد، حواشی لغوی دارد، بافهرست، مالك امیر نظام گروسی در تاریخ ۱۲٦۵، نیز تاریخ ۱۱۷۹ در صفحهٔ عنوان هست، نسخه هر پنج جلد را دارد.

۲۵ س ۱۵×۲۰، ۳۲۹۰ گ ۱۸×۳۱، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج حنایی مقوایی

تجزیة الامصار و تزجیة الاعصار

از وصاف الحضرة خواجه شهاب الدین عبدالله شرف شیرازی است (ادبیات ۸۱- نشریهٔ کتابخانه مرکزی دانشگاه دفتر نخستین ص ۱٦۷).

۲۷۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، در هامش پایین صفحهٔ ۱۳۵ تاریخ ۱۱۱۴ دیده میشود، در ۵۰۸ ص، آغاز و انجام افتاده، در پایان برخی از قصیده‌ها افزوده شده و تصحیح گردید پس گویا بخط خود شاعر باشد.

۱٦ س ۹/۵×۲۰، ۲۵۴ گ ۱۵×۲۵، کاغذ هندی رنگارنگ - جلد مقوا عطف تیماج

دیوان

از حسن کشمیری که قافیه های سخت مانند قافیه ثاء نزدیك بچهل قصیده و یکصدبیت ولغتهای دشوار درآن هست و خود اولغتها را ترجمه کرده است .

قصیده وغزل و رباعی دارد بترتیب تهجی در ۸۰۰۰ بیت . در آن از شاه قاضی سلطان هند ستایش شده (ص ٤٥٢) و از عرفی وجامی (ص ١٩٤) یاد گشته است . در دنبال هرقصیده‌ای یك رباعی و یك قطعه و غزلی هست . ماده تاریخی درآن هست بنام شمس‌علی در ۱۱۱۳ . شاعر بسیار شیفتهٔ کشمیر است . یك قصیده رائیهٔ او نام گنج مضامین دارد .

آغاز:

دل و ولای تو دین منست و امانت
بعشق تو نکنم کف ز دامن تورها
نثارخاك‌رهت‌میکنم کنون‌دل‌وجان
نکرده ام چودرآن روزجان‌خویش‌فدا
باین دوروزهٔ فانی عمر غره مباش
که آید اسب اجل هرنفس بجولانی

انجام :

درین‌حدیقه میارای‌جسم‌خویش‌چوگل
که دست‌غیرخودت‌خوش‌بخواست گل‌دانی

۲۷۱۸

نسخ سدهٔ ۹و۱۰ ، متن‌وعنوان‌شنگرف ، نسخه ناميا نه‌های تجارت‌است.
۲۳س‌۱۰/۵×۱۷ ، ۱۸۴گ‌۱۷/۵×۲۲ ، کاغذسمرقندي ـ جلدمقوا

شرح مجمع البحرين و ملتقى النيرين

متن از ابن ساعاتی ودر فروع حنفی‌است (چلبی ۲:۳۸۳) وشامل‌مختصرقدوری و منظومه نسفی است وشرح آمیخته بامتن وشارح بدست نیامده است که کیست.

آغاز: بسمله ... الحمدلله جاعل‌العلماء انجما للاهتداء و وصف‌الله تعالی بذلك لبراعة الاستهلال .

انجام: (بالانفع للمصارف) ای بما یبلغ به نصابا ... لانه ابلغ فی‌معرفة‌المالیة (افتاده درفصل : تزکی مال‌التجارة) .

۲۷۱۹

نسخ عبدالله‌بن محمد هندی درذی‌قعده ۱۲۱۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف.
۲۳س‌۱۱×۱۹ ، ۵۰گ ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

المجاهدة لمن یرید حرث الاخرة

رساله‌ایست صوفیانه درباره کوششها و مجاهدات واخلاق وریاضات.

آغاز: بسمله . و به ثقتی ورجائی الحمد لله علی کل حال . . . فاصغ لکلامی ایها المصدق لی فی القال والحال فانه‌ما نال‌من نال من السعادة فی‌بلوغ الآمال الا بالتذلل و تلقی‌العلم و العمل عن خیار الرجال.

انجام: واتباعهم عدد انفاس الخلائق اجمعین والحمدلله‌رب‌العالمین .

۲۷۲۰

نستعلیق چهارشنبه ع۱۲۹۶/۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه‌ازآن‌کریم‌بن‌میرزا علی بن نجفقلی شاله تراش بوده‌است .
۱۶س‌۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۱۸۵گ ۱۶/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی مقوایی

سيف الامة وبرهان الملة

از مولی احمد نراقی (٦ ، ١١٨٥ ـ ٥ ، ١٢٤٤) که در ۱۲۳۳ بانجام رسانده است (ف۵۸۳ ـ مشار۹۹۳) .

۲۷۲۱

نستعلیق خوش سده ۱۱ ، جدول زروشنگرف ، سرلوح زرین ، دوصفحهٔ نخستین زراندود ، نسخه نزدیك به ۲٦٦۳ بیت وناقص نوشته مانده است.

۱۲س٦×۱۲ ، ۱۱۲گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ متن وحاشیه سپاهانی ـ جلدروغنی گلداردرزمینهٔ سبز گردآن صلوات نوشته شده است

کنز الاسماء

از صفی بن ولی قزوینی که در ۱۰۹۰ درشاه جهان آباد ساخته است . درآن از شیخ علیخان زنگنه ومیرزا حبیب‌الله صدر وملامظفر یادشده است (ص۱۰٤) عنوانها اشاره وتنبیه‌و سئوال وجواب است .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده ... حقیر ... صفی بن ولی قزوینی ... عرضه میدارد ... بالتماس عزیزی این رساله موسومه بکنز الاسماء رامحتوی بر کشف حقیقت گفتار در اسم ومسمی و تسمیهٔ وبیان معانی اسماءِ حسنی که نودونه نام ماثور است ورجوع آنها بیك ذات وهفت صفت است یا زیاده ... درسال هزارونود ... درشاهجهان آباد بقلم ناقص فقیر تحریریافت .

انجام: و اسمی برای (ننوشته مانده در : اشاره ، در توقف اسماء الله بر توقیف) .

۲۷۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، از پایان افتاده.
۱۸س۱۰×۱۸ ، ۱۳۳گ۱۵/۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

لوازم الانشاء

از ملامیرقاری گیلانی شاعر(۳۵و۲) و نگارندهٔ اسرار الحکم (در ۱۰۵۳ در شش باب) و بنام میرزای عالم وعالمیان میرزامحمد شفیع صدرزمان صفوی و وزیر دارالمرز و گیلان دردوفصل : نخستین آداب انشا ولوازم تحریر وشرایط منشی و نام پیشه‌وران و هنرمندان ، دومی فرهنگی است .

شعر مؤلف هم در آن آمده‌است (ص۲و۳۵).

آغاز: بسمله. صحایف شرایف سپاس وتحایف لطایف محامد معالی اساس زیاده ازانکه اندیشهٔ صحیح فلك پیمای دبیران روشن رای و شیرین ادا متصدی و مباشر شطری ازآن تواند بود .. دیباچهٔ این کتاب مزین است باسم . . . میرزا محمد شفیع میرزای عالم و عالمیان ... این کتاب مسمی بلوازم الانشا از مؤلفات ... ملا میرقاری گیلانی واین کتاب مفصل است بدو فصل .

فصل اول درمعنی انشا و آداب طریق این فن زیبا و اسامی الصناع والمحترفة بلسان العرب، وترجمتها بالفارسية ...

فصل دوم در حل معانی بعضی الفاظ و کلمات عربیه ... بدوطریق.

اول بطریق اجمال که ترتیب حروف تهجی مرعی نباشد .

دویم بسبیل تفصیل که حروف تهجی مرعی افتد ودرذیل این برخی ازلغات والفاظ فارسیه قدیمه نیزذکرپذیرمی گردد .

انجام : باب الهاءِ مع الكاف من المصادر هتك پـرده دريـدن هلك و هلوك (افتاده) .

٢٧٢٣

نسخ اسحاق‌بن عباس انصاری در شعبان ١٢٩٥ از روی خط مؤلف ، حواشی نستعليق ، عنوان شنگرف.

١٥س٨×١٥ ، ١١گ١٥×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجمع الرشاد

از علی‌نقی‌بن محمد رضای انصاری است در میراث بعربی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الباعث الوارث رازق العباد بالحرائث فی البرارث .

انجام : وتظهر الفائدة لو ترك اماهی زوجته .

٢٧٢٤

نستعليق ١١٠٧ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، فهرست دارد.

١٧س٧×١٥ ، ٣٤٢گ١٥/٥×٢٤، کاغذ هندی ـ جلد تیماج مشکی متوا یی

سلامان و ابسال

از جامی است بنظم فارسی (منزوی ٢ : ٣٢٦ ـ مشار ٩٧٠) .

٢٧٢٥

نستعليق سدهٔ ١١ ، ش١ ناقص تاسرگذشت محمود خوارزمی وش٢ ازآغاز افتاده‌است

١٨س١٠/٥×٢٠/٥ ، ١٣٧گ١٦/٥×٢٧ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا

مجموعه

١ـ ترجمهٔ نزهةالارواح (١ پ ـ ٤٢ پ) (ف٦٩٥ش٢) .

٢ـ رسالهٔ اخلاقی (٤٣ ر ـ ١١٤پ) .

در آن عنوان : باب سوم و فصل دربیان سخن چند که درسلوك بادوست ودشمن بکار آید وتتمه درسخنی چند ازهرجاوازهرچه کهباشد وباب‌پنجم درصبروشکروباب ششم درعدل وانصاف وخاتمه درمثلهای عرب وحکایات ایشان بابیگانگان وفصل در احوال معلمان وفصل دربیان چیزی چند دیده میشود . پیداستکه ازمؤلفی‌شیعی‌است وبرای یکی ازپادشاهان صفوی یایکی ازفرمانروان شیعی هند نوشته شده است .

آغاز افتاده : بان ادب میکند ... باب سیم درمعاشرت بامردم و سلوك با اهل مدینه ومنزل آدمی.

انجام :

ملك بدو خرم و معمورباد

چشم بد از مملکتش دور باد

٣ـ اخلاق پادشاهی (١١٥ پ ـ ١٣٧ر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد نوشته میشود که مرةاخری‌مثال واجب الامتثال از محل رایت سعادت . . . اعنی پادشاه دین پناه . . . ابوالنصر سلطان گیتی‌پناه ... رسید که چون‌ازین غفلت‌پیشه ... سهوی بظهوررسیده ... ودرآن‌مجموعه از اهم چیزها ... یعنی بهترین صنفی ازاصناف مردم که سروران و پادشاهانندوازعزم وتدبیر ایشان فصلی مشبع نوشته نشده باشد باید که مختصری مفید درین‌باب برهمهٔ ابواب مقدم باشد ... این تتمه را که ... رساله‌ایست جدا گانه ... برمقدمه و پنج فصل وخاتمه گفتار بسرآید .

انجام : واز جملهٔ اتفاقات حسنه اینکه روزی که امر عالی بانتخاب تاریخ حکما و دیگرسخنان از کلام اکابر وفضلا شرف صدوریافت کلمهٔ انتخاب (۱۰۵٤) موافق تاریخ کتاب بود چون ثانی الحال مامور شد که آن منتخب را باخلاق و سیر پادشاهان صورت اتمام دهد اخلاق پادشاهی (۱۰۵۵) مطابق آمد اللهم ایده بمزید التایید و ایده بکمال التایید و انصر علی الاعداء و احفظ فی الضراءِ و السراء بحمد و آله .

ازاینجا برمیآید که مؤلف این سه شماره : اخلاق پادشاهی ورسالهٔ اخلاقی وترجمهٔ نزهة ، یکی است واینها را درسالهای ۱۰۵٤و۱۰۵۵ ساخته است .

۲۷۲۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازص۴۳۱است تا۴۸۱
۱۹س۷×۱۶/۵ ، ۳۴گ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج زرد .

مجموعه

۱ـ دیوان (متن) ازمیرزا محمد مهدی فروغ فرخی پسرمیرزامحمدباقربهجت آتشی سپاهانی(ریحانةالادب ۱ : ۱۸۵ ـ مجمع‌الفصحا ۲:۳۹٦) اودربیست‌سالگی‌شعر سروده است .

در تذکرهٔ مدایح معتمدیه (ش۲٦۹۹ـ مجلس ۳:٦۸٤ ش ۱۲ ـ ادبیات ص۱۰۱ ش۱۲) از آقامحمدباقربهجت‌اصفهانی پدر فروغ یادشده‌است (ذریعه۹:۱٤٦) وازمیرزا محمد فروغ پسرمیرزامحمدحسین‌منجم باشی سپاهانی (مجلس ۳:٦۸۵ ش۵۷ـادبیات ص۱۰۳ ش٦۲) نه ازاین فروغ .

آغاز: دروصف بهار گوید .

اکنون که شد میسر گلشن ریاض خلد

از کف منه صراحی می تا میسر است

خاص این زمان که موسم طغیان عشق ماست

تا نرگس است غمزه‌زن و گل سنمبر است

انجام :

ز عشق تو به فروغا چسان توانم کرد

مرا که دل بکمند نگار سیمین است

۲ـ دیوان (هامش تا ص ۴۶۵) از آقا محمد خیاط عاشق سپاهانی (۱۱۱۰-۱۱۸۱) است (ذریعه ۹:۶۷۲ ـ مجلس ۳:۳۴۵ و ۶۷۶) .

آغاز :

بچشم دیگران در صید من منگر نظر بگشا

پرم بر بند و بند از بال مرغان دگر بگشا

شب عید است و گو پیرمغان شکرانهٔ عشرت

خرابات مغان را در بهنگام سحر بگشا

انجام :

صبر بی‌پایان ندارم ورنه درانجام عشق

مژدهٔ صدرحمت از وی خوشتر از آغاز هست

(درهامش ص ۴۶۸ پنج بیتی است ازمخلص شیرازی).

۲۷۲۷

نسخ سدهٔ ۱۳ است، پایان ننوشته مانده.

۳۱ س ۱۳/۵×۲۴ ، ۳۸۶ گ ۲۰×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جامع الشتات فی اجوبة السئوالات

از میرزای قمی که محمدحسن بن محمد صالح حسینی نور بخشی گرد آورده است .

(طوسی ۵ : ۵۵۱ ـ ذریعه ۵:۵۹) .

۲۷۲۸

نستعلیق عبدالله مقابی مورخ روز دوشنبه ۱۲ شوال ۱۲۹۱ که از روی نسخه‌ای کهن تصحیح و مقابله کرده است ، عنوان شنگرف ولاجورد ، در ۲۰۷ص و ۵۲۴۰ بیت.
۱۷س ۸×۲۱ ، ۱۵۴گ ۲۰×۳۰/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

دیوان

از عثمان مختاری غزنوی است (ادبیات ۲۷۰) .

۲۷۲۹

نستعلیق مؤلف ، خط حسین قلی بن دیوان بیگی در گ ۱۷۷ ر هست ، حواشی دارد از خود مؤلف.
۲۷س ۱۴×۲۱/۵ ، ۲۰۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون قهوه‌ای

تاریخ ایران

از ملاباشی عبدالرحیم بن حسین علی هروی و نسخهٔ ما جلد یکم و در تاریخ ایران پیش از اسلام برحسب طبقات و سالهای پس از هبوط آدم و تاریخ اسلام تا عروج پیامبر واو آن را در ۱۲۸۳ـ۱۲۸۴ (۴۴ر ـ ۲۰۰ر) ساخته و در آن از ناسخ التواریخ خرده گیری نموده است . او مؤلف طرائف الحکمه است (ف ۲۹۶ ـ حقوق ۱۶۱) .

آغاز: بسمله . ذکر عقیدهٔ متقدمین مورخین در امتداد زمان و مدار ستارگان

آسمان . مردم‌عجم که درمملکت ایران زمین ازین پیش سکون داشته‌اند.

انجام : وقایع بعد ازهجرت رادرجلد ثانی باختصارنگارش خواهدشدانشاءالله تعالی هذا آخرالمجلد الاول (قدتمت بید مؤلفه .. ابن‌حسینعلی عبدالرحیم فی‌حادی عشرشهرربیع‌الثانی من شهورسنة ۱۲۸٤) .

۲۷۳۰

نسخ سدهٔ ۸و۹و۱۳ برگ پایان‌مورخ ۸/ج۱/۱۰۵۵ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، نسخه از آن محمد حسین‌بن شیخ عبدالنبی جزایری شیرازی بوده‌است، نسخه‌جزویکم است تاپایان جهاد .

۲۸س۱۳×۱۹ ، ۱۰۳گ۱۸×۲۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای مقوایی.

تحریرالاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة

از علامهٔ حلی است .

۲۷۳۱

نستعلیق محمودبن محمدتقی شیرازی درسدهٔ ۱۲ ونشان شنگرف ورش۱که‌ازمجموعه‌ای جداشده از۱۷تا۲۷آن ، ش۲هم بخط نستعلیق سدهٔ ۱۲است‌وناقص.

سطرگوناگون۹×۲۰/۵ ، ۱۴گ۱۵×۲۸ ،کاغذ فرنگی کبودونخودی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعه

۱ـ معراجنامه (پ ـ ۱۱ ر) منسوب با بن‌سینا که ازعبادی مروزی‌است(حقوق ۱۹۹ ـ مهدوی ش۲۲۷) .

۲ـ معراجنامه (۱۲ پ ۱ ۱٤ پ) منسوب بابن‌سینابانشای دیگر.

آغاز: رسالة للشیخ الرئیس ابی‌علی‌بن الحسین‌عبدالله سینا قدس روحهم (؟) سپاس خداوندآسمان وزمین را وستایش‌دهندهٔ جان وتن را ... اما بعد وصیت میکنم

که این کلمهٔ چند که در تحقیق شرح میرود ازاغیار ونامحرم دریغ دارند که مدتها ازظهور این کلمات بحکم خطر محترز می‌بودم .

انجام : الایمان یمانی و الحکمة یمانیة و مدد آن قوت از روح قدسی کشند چنانکه پیغمبر فرمود (افتاده) .

۲۷۳۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س ۱۱×۱۸ ، ۳۴۹۷-۱۷×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی

ترجمهٔ کشکول

فضل‌الله بن احمد بیك اردلانی کردستانی بدستور امیر امان‌الله خان فرمانروای کردستان(۱) آن را ساخته است . شیخ محمد قسیم عبارت عربی کشکول بهایی را ترجمهٔ لفظی کرده و اردلانی آن را بانشای سلیسی درآورده ودربسیاری ازجاها شرح هم داده است .

(ذریعه ٤:١٣٠ - طوس۲:۱۵۹ش۸).

آغاز: حمدی که مسبحان ملاء اعلی را درخروش وشکری که ساکنان فضای قدس را بجوش آرد .

انجام :

ما غررت و رقاء فی دوحة

واضحك الروض بكاء السحاب

۱- این امیر همانکسی است که فخرالدین بن احمد رودباری عرفان الخیول بنام او نوشته است واودر نزدیکیهای ۱۲۸۰ زنده بوده است

۲۷۳۳

نسخ علی یزدی در۱۲۳۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی ملاعلی نوری وملامحمداسمعیل نوری‌دارد، سفریکم است.

۲۷س۹/۵×۱۸/۵ ، ۲۶۹گ ۱۷/۵×۲۸ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة

از صدرای شیرازی که در۵۸ سالگی در ۱۰۳۷ بدان میپرداخته است (حقوق ۳۳۱).

۲۷۳۴

نسخ سدۀ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف وزرولاجورد ، سرلوح‌دارد.

۲۵س۱۱×۲۰/۵ ، ۳۰۸گ۱۸×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌زرکوب‌مقوایی

تحفة الابرار

ازمحمد باقر شفتی است .

۲۷۳۵

نسخ عبدالله‌بن ملا ابراهیم تبریزی در پایان ع۱۲۸۵/۲ بدستور حاج میرزا محمد کاظم وکیل طباطبایی پسرمیرزا عبدالوهاب مشهور بمیرزا پاشای وکیل ، شجرۀ نسب این وکیل هم درنسخه‌هست، عنوان شنگرف ، فهرست درآغاز هست ، نیزسندروایت‌کتاب .

۱۹س۹×۱۷/۵ ، ۱۷۱گ ۱۸×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

مقاتل الطالبیین واخبارهم

از ابی‌الفرج علی‌بن‌الحسین سپاهانی(۲۸٤-۳۵۶) است (معجم‌المطبوعات‌ص۳۳۷)

۲۷۳۶

نسخ عبدالرحیم بن ملاعبدالغفور در۲۴ع۱۲۳۱/۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی بفارسی و عربی دارد ، در۲ر-۳ پ پراکنده‌هااست یکی ازآنها ساعت نامهٔ شیخ بهلوی‌است ، دردوصفحهٔ آخرهم پراکنده‌هایی دیده میشود ، نسخه درکتابخانهٔ صنیع‌الدوله بوده است .

۱۱س۱۲/۵×۱۹ ، ۲۱۴گ۱۹×۲۹/۵ - کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

الطریقة المحمدیة

از محمدبن‌پیرعلی‌بن محمد علان صدیقی‌بکری درگذشتهٔ ۹۸۱ است‌دراخلاق بعربی در سه باب هریك در سه فصل (چلبی ۲:۹۹) .

آغاز: الحمدلله الذی جعلنا امة وسطاخیرالامم . . . وبعد فان العقل و النقل متطابقان ان الدنیا فانیة .

انجام : بصیر بالعباد اللهم ارحم ... مصنفه ... ووالدیه .

۲۷۳۷

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف، آیتها زیرخط سرخ ، آغازوانجام‌افتاده.

۲۱س۱۲×۲۱ ، ۳۳۶گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌مقوایی

خلاصة منهج

از فتح‌الله‌بن شکرالله شریف کاشانی است (حقوق ۱۰۲)

۲۷۳۸

نستعلیق عبدالوهاب دهخوارقانی درروزسه‌شنبه۱۲ج۱۲۴۸/۲ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، فهرست درآغازهست ، جلد ۱ درگ ۱-۸۷ وجلد ۲ در گ ۸۸-۲۶۰ .

۳۶س۱۳×۲۰ ، ۲۶۰گ ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی

الانوارالنعمانية

از سید نعمةالله جزایری شوشتری است که در شب سه شنبه ۲۲ رمضان۱۰۸۹ ساخته است . (طوس ۵:۳۰و۲۳۲) .

۲۷۳۹

نسخ میرزا محمدباقربن زین‌العابدین‌بن حسین‌بن علی یزدی حایری‌گویادر۱۲۸۲، عنوان ونشان شنگرف ، درص۴۶۹ - ۴۷۰ تقریظی است ازهمین یزدی براین‌کتاب وازآن برمیاید که نسخه ازآن خود مؤلف بوده است ، فهرست داردبخط باستانی.

۳۰س۱۱/۵×۲۰ - ۲۶۱گ۱۹×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

ملوك‌الكلام و متجرالخاص والعام

از سیف الدوله سلطان محمد میرزا پسر فتحعلیشاه که در دیباچهٔ آن از سال ۱۲۸۱ یاد میکند (ص۵) وشامل دوازده رساله است در نسخهٔ ما .فهرست همهٔ آنها را خودمؤلف درآغاز گذارده‌است باسر گذشتی ازخود وازاین‌فهرست‌برمیآید که رساله‌ها باید هجده تا باشد .

در فهرست سپه (۴۷۸:۲) ومجلس (۱۴۸:۳) ازاین کتاب همان یاد شده‌است .

دیباچهٔ کتاب درص۱ـ۵ است و سپس رساله‌ها‌است بدینگونه :

۱ـ رساله در خطبه ومقامه و انشاءِ قصیده وغزل و لغزومعما وقصه وحکایت از خود او ودیگران بعربی (۶ـ۱۶۱) .

۲ـ رساله درکیمیا واکسیر و خواص اشیا وختومات ودعا بفارسی درچندباب وفصل (۱۶۲ـ۲۸۱) .

۳ـ تحقیق‌القوانین در دستور زبان وصرف و نحو زبان فارسی باشواهد شعری

دردوتقریر (صرف ـ نحو) بفارسی ازروی بحرقلزم وتحفةالعجم و چراغ وبحرالفصاحة وبرهان قاطع و رسالهٔ عبدالواسع (٢٨٣ ـ ٣٣١ ناقص وننوشته مانده درآخر).

٤ـ رسالهٔ ریاضی و حساب (٣٣٣ ـ ٣٣٩) .

٥ـ رساله درهیئت دریك مقدمه و چند فصل بفارسی (٣٣٩ـ٣٤٨) .

٦ـ رساله در نجوم و تقویم بعربی در چند فصل (٣٤٩ـ٣٥٩) .

٧ـ رساله در اعداد و اوفاق والواح وتکسیر وجداول آن وجفربفارسی‌درچند فصل (٣٦١ـ٣٧٥) .

٨ـ رساله در علم ما سه بندی وخیوط و تعریف دویست وبیست ویك‌شکل‌آن دریك مقدمه ودوباب وخاتمه‌بفارسی‌ازروی کاشف‌الغیوب (٣٧٧ـ٤٢٦).

٩ـ زین‌الرسائل بفارسی در یك مقدمه و یك باب ونتیجه وخاتمه که‌در١٢٦٨ ساخته است درآداب معاشرت ونصایح وسخنان بزرگان و حکایات ووقایعی که‌برای مؤلف رخ داده است وآنرا بنام دوستی زین‌العابدین‌نام ساخته است (٤٢٨ـ٤٥٨).

١٠ـ وسیلةالنجاة بفارسی درآداب صلوة ووضوبطریق شافعی که ازشیخ و سیم کردستانی گرفته تا طرز تقیه دربرابر مخالفان را بشیعیان بیاموزد (٤٦١ ـ ٤٦٨).

١١ـ شرح نورالهدایة منسوب ملاجلال دوانی بفارسی وعربی (٤٧٣ـ٤٩٢) او هم این کتاب را از دوانی می پندارد و نمیداند که رسالهٔ خلق افعال دوانی خاتمه ای ندارد (ص٤٨١) .

١٢ـ رساله درعلم رمل واحکام‌آن دریك مقدمه و چهارده‌باب وخاتمه‌بفارسی (٤٩٥ ـ ٥٢٠) .

آغاز: بسمله ... الحمدلله الدائم الدیموم و الفرد القیوم . . . و بعد فیعرب فی صوافی مبانی العقول القویمة ... المدعو بسیف‌الدولة سلطان محمد ... ابن‌السلطان ... فتح علی شاه ... شرح بعض حالاته .

انجام : باتمام رسید آنچه منظور بود از تألیف وترتیب والحمدلله اولاو آخرا وظاهرا وباطنا ۱۲۸۲ .

۲۷٤۰

نستعلیق محمد سید خواجه نسفی پسرشاسید خواجهٔ نسفی که برای محمدابراهیم دیوان بیگی پسر محمد حکیم گلقوش بیگی درج۲/۱۲۴۵ ۳ نوشته است ،عنوان و نشان شنگرف ، در ۵۱۰ص .
۱۹س ۸/۵×۱۸/۵ ، ۲۵٦ ۳گ ۱۷×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعةالفوائد یا شرح گلشن یا شرح فن

گزیده و گرفتهٔ از مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز شمس‌الدین شیخ‌محمد نوربخشی اسیری لاهیجی در گذشتهٔ ۹۱۲ که در۸۷۷ درشانزده هزاربیت ساخته است (مجلس ۳ـ۴۹۹و۶۷۲ـ مشار ۱٤٦٤ـ ذریعه ۹ : ۷٦ـ سپه۲:۵۵۸) وشارح آن دانسته نشد کیست این شرح ده هزارودویست بیت‌است بجزدیباچه وفهرست .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد مرواجب الوجودیرا که نزلال فیض و افضال ریاض ارواح و اشباح ارباب معرفت را مخضرساخت .

انجام : وچبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مدفن و مولد ایشان ... همانجا است .

نام کتاب درصفحهٔ ۳ آمده وشارح دربارهٔ کتاب چنین میگوید : «این‌مختصر ازین‌جهت که‌مبین‌معانی‌ابیات گلشن‌است«شرح گلشن»است وازاینرو که‌دروی‌تمامت اصطلاحات صوفیه‌است «شرح فن»است‌وچون‌حامل فوائد غریبه‌است «مجموعةالفوائد» است .

شارح‌درصفحه۲ بازمیگوید : «هرچه نقل‌از کتب صوفیه‌است دربن‌مختصرآنهمه ازین ضعف‌است»ودراینشرح‌درچندمورد باذکرنام‌ونقل‌مطالب‌از کتب صوفیه‌یاد نموده که برخی ازآنهادیده‌نشده ودرچندجا اعتراضاتی بکلمات لاهیجی‌شارح گلشن نموده

وموارد نقض ورد را ثابت کرده و درواقع همچو شرحی دیده نشده‌است .

برای نمودن اهمیت کتاب نام کتب صوفیان و مؤلفان آن یاد میگردد وسپس موارد اعتراض برلاهیجی ـ ـ ـ ـ (یاداشت باستانی) :

مقصد اقصی شیخ عزیزنسفی	۲۹
تهمیدات عین‌القضاة همدانی	۳۱
کتاب مبدء و معاد عزیزنسفی	۳۵
مرصادالعباد شیخ‌نجم‌الدین رازی	۳۵
کشف‌المحجوب	۳۸
کتاب فقرات خواجه احرار	٤۰
فرهنگ گلستان	۵۸
شرح فتوحات داود قیصری	۷۳
مکاتیب جامی	۷۹
ده قاعدهٔ میرسیدعلی همدانی	۱۷۳
شرح رسالهٔ حق‌الیقین	۱۰۰
اصطلاحات عبدالرزاق کاشی	۱۱۳
شواهد النبوة جامی	۱۱٦
شرح فارضیه از عبدالرزاق کاشی	۱۱۸
شرح لمعات جامی	۱۲۳
رسالهٔ وجودیه میرسید شریف	۱٤۱
شرح عبدالغفور لاری بررسالهٔ‌شیخ‌نجم‌الدین کبری	۱٦۹
ترجمة العوارف	۱۷۰
رسالهٔ حقائق شیخ محمد فضل‌الله	۳۱۲

موارد اعتراض بر کلام لاهیجی شارح گلشن راز :

١ـ صفحه ٦٦ سطر ١٥ — ٢ـص ٦٧ سطر ١٧
٣ـ ص ١٤٨ س ١٢ — ٤ـ ص ١٧٢ س ٩
٥ـ ص ١٧٦ س ٥ — ٦ـ س ١٩٥ س ٨
٧ـ ص ١٩٩ س ٢ — ٨ـ ص ٣٦١ س ٧
٩ـ ص ٣٨٣ س ١٢ — ١٠ـص ٤٢٤ س ٦
١١ـص ٤٢٦ س ١٧ — ١٢ـص ٤٥٤ س ١٠
١٣ـص ٤٦٤ س ٣ — ١٤ـص ٤٨١ س ١٢

٢٧٤١

نستعلیق سدهٔ ١٢ ، عنوان‌و نشان شنگرف ، آغازازدیباچه افتاده‌وازسرگذشت‌سلطان‌خواجه علی است تامقالهٔ دهم درشکفتگی وتعارف عالم وطبقات وسایر صفات

٢٣س ١٢×٢٣، ٢٦٨گ ١٧/٥×٣٠، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوالی

عالم آرای عباسی

ازاسکندر بیك منشی است (مجلس ۲:۱٤۹) .

۲۷٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان وشعر ونشان شنگرف ، آغاز ازدیباچه افتاده ودرانجام‌میرسد بسر گذشت نصربن ناصرالدین سبکتکین .

۱۷س ۸×۱۸/۵،۱۵٦گ ۱۵×۲٦/۵ ،کاغذفرنگی ـ جلدتیماج ترباکی ضربی

ترجمهٔ تاریخ یمینی

ازابوالشرف ناصح‌بن‌ظفربن سعدمنشی گلپایگانی(جربادقانی)(جزو۱)وحبیب الدین محمد گلپایگانی(جزو۲) است . جزو سوم‌آن ترجمهٔ ثقةالاسلام علی‌بن موسی تبریزی است (مشار ۳۹٦ ـ ادبیات ٥٤۱ـنشریه ۱٦۷:۱) .

۲۷٤۳

نسخ پسر مؤلف صفی‌الدین‌درروز چهارشنبه ۲۰ ج‌۱/ ۱۱۳۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی دارد از پسر مؤلف صفی الدین وازصالح خلخالی پسر محمد سعید،درپایان فوایدی است .

۲۷ س ۱۲ ×۲۲، ٤٤٤ گ ۲۰ × ۳۲، کاغذ ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوالی

مجمع البحرین ومطلع النیرین

ازفخرالدین طریحی در گذشتهٔ ۱۰۷٥ وچنانکه در هامش نسخهٔ ماآمده است آن‌را درروز سه‌شنبه ٦رجب ۱۰۷۰ بانجام رسانده است .

(سپه ۲: ۲۷۲ ـمعارف ۱:۲۰۰)

۲۷۴۴

نسخ معرب خوش محمدقاسم قاری در ۱۱۴۰ ، جدول زرولاجورد وشنگرف
۱۲س ۱۲×۲۲ ، ۱۵گ ۱۸×۴۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز زرکوب مقوایی

جنگ

محمد قاسم قاری که سه قصیده در آن آورده است :

۱ـ از کعب بن زهیر (بانت سعاد) .

۲ـ ازابوعبدالله محمد بوصیری درستایش پیامبر (برده).

۳ـ ازفرزدق در ستایش علی بن الحسین (ع) .

۲۷۴۵

نستعلیق عباسقلی نوری در روز آدینه ذی حجه ۱۲۵۹ تزشقان لیل ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف وزرومشکی ولاجورد ، ستون بندی سرخ
۲۹س ۱۵×۲۷ ، ۹۷گ ۲۱/۵×۳۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

الحروب الحسینیة

از محمد رضای پروین نوری ودرمقتل است.

آغاز:

ز بسم الله آغـاز سازم کلام

که بخشد بنظم کلامم نظام

انجام :

غرض بهر تاریخ کردم سؤال

«بتاریخ» آمد جواب مقال (۱۲۱۳)

٢٧٤٦

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، نسخه در ۱۳۲۰ از آن عبدالحمیدقاجار بوده است
۲۱س ۱۳×۲۷ ، ۴۰۴گ ۲۲×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی مقوایی

برهان قاطع

از محمد حسین بن خلف برهان تبریزی که در ۱۰۷۳ (بنوشتهٔ عبدالحمید قاجار در نسخهٔ ما) ساخته است (ادبیات ٤٧ - سپه ٢: ١٦١ - مجلس ٣: ٨٣) در ذریعه (٩: ١٣٣) تاریخ تألیف ١٠٨٢ آمده است :

٢٧٤٧

نسخ ۷۴۰ (پایان ربع مهلکات)، عنوان و نشان شنگرف ، پنج برگ آغاز و یک برگ آخر نونویس نسخه تا «پیداکردن احوال مردگان» است
۲۱س ۱۳×۲۱ ، ۲۴۸گ ۱۹×۲۷ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی مقوائی

کیمیای سعادت

ازمحمد غزالی است .

٢٧٤٨

نستعلیق عبدالحی قرشی درسورت در ۱۵ محرم ۱۰۰٦ درش۲ ، عنوان شنگرف ، ش ۱ تاطایفهٔ خوارزمشاهیان را دارد ومیرسد بسلغریان ، ش۲ چلیپا در چهارستون وازفصل ۴ باب۵ «در باب ذکر مشایخ» از اویس قرنی آغاز ومیرسد بعدو اولیا وجزومجموعه‌ای بوده وبریده شده است
سطر گوناگون ۱۳/۵×۲۴ - ۳۲۷گ ۱٦×۲۸/۵ ، کاغذ هندی -- جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ نظام التواریخ (ص ۱ ـ ۳۷) ازقاضی فخرالدین ابوالحسن علی بیضاوی که در ٦٧٤ ساخته است.

۱٦۱٥

۲ـ زبدة‌التواریخ (۳۸ـ۵۳) ازمولانامحمدبن احمدقزوینی‌وبندی‌است‌از آن.

۲۸۸۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول شنگرف و زر و مشکی و لاجورد ، سرلوح زرین ، نسخه جلد یکم است .

۱۳س ۱۱×۱۹/۵ ، ۲۴۲گ ۱۹×۲۷/۵ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلدمخمل مقوایی باتصویر امان‌الله در پشت جلد

جنگ در ترکمانیه

گزارش سفر جنگی ژنرال اسکوبلف است از ۱۸۸۰ تا ۱۸۸۱ تألیف «گرودکف» که امان‌الله میرزا مترجم زبان روسی بدستور شاه ترجمه بفارسی کرده است.

آغاز: بسمله . جنگ در ترکستان سفر اسکوبف از سنهٔ ۱۸۸۰ الی سنهٔ ۱۸۸۱ باب اول شرح مختصری ازمملکت ماوراء خرز. ـ

انجام : از قرار بیست کپک حساب شود (فهرست در پایان است).

۲۷۵۰

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ در متن وهامش ، عنوان‌ها سفیدگذارده شده ، جدول سبز وزرین ، سرلوح دارد، نسخهٔ کاملی‌است ونزدیك بده هزار بیت

۱۴س ٦/۵×۱۲ ، ۲۹۴گ ۱۴×۲٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی زرکوب مقوایی

دیوان

از سیف اسفرنگ است (ادبیات ۲۵٦).

آغاز:

شب چوبرداردنقاب، ازهودج اسرارمن

خفته گیرد صبح را آه دل بیدار مـن

انجام :

چون باد کنك مجلس سرد تو فراخ

چون خاك سبك خامهٔ تـو باه انگیز

۲۷۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، ۱۰۶ص
۱۶س۱۲×۲۱ ، ۵۴گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی

عبرت نامه

از میرزا عبدالرزاق بیك مفتون بن نجفقلی دنبلی که بدستور شاهـزاده عباس میرزا نایب السلطنة ترجمه کرده است (ادبیات ۱۲٤ ـ مجلس ۳ : ۱۷۵) تاریخ شاه سلطانحسین صفوی وچگونگی پایان کار صفویان است.

۲۷۵۲

نسخ محمد تقی حسینی در۱۰۸۸ باجازه سماع صالح بن عبدالکریم بحرانی درروز ۲۲ ج۱و۱۱ ج۱ر۱۰۸۸ برای سیدمیرزا سلطان محمودخان در پایان جلد۱و۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، بلاغ تصحیح وسماع دارد در چندین جا، درصفحهٔ عنوان خط علی رضا بن اسدالله بن حسین حسینی ومیرمحمد صادق و پدرش زین العابدین موسوی مورخ ۱۲۶۹ بامهر اینها ومحمدعلی بن محمد باقر سپاهانی بهبهانی و مهر محمدباقر العلوم هست ، پنجاه جزوو نزدیك به ۵۰۰۰۰ بیت
۳۵س۱۲×۲۵ ، ۳۸۸گ۱۹/۵×۳۲ . کاغذ فرنگی – جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی درون سبز بریده .

مصباح السالکین لنهج البلاغة

شرحی است ازابن میثم بحرانی است که درنیمهٔ شب شنبه ٦ رمضان ٦٧٧ بانجام رسانده است (حقوق ۲۳٦ ـ مجلس ۲۱:٤ ـ سپه ٤۹:۲).

۲۷۵۳

نسخ روز پنجشنبه ۸ صفر ۱۲٦۲، عنوان و نشان شنگرف.

۲۱س ۱۱/۵×۱۹/۵ ، ۲۰گ ۲۷۲ ، ۳۰×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج، شکی ضربی مقوایی

حدیقة الشیعه

از محقق احمد اردبیلی دانسته‌اند (حقوق ۹۵) در آن (ص ۲۳ چاپ سنگی ۱۲٦۵) از تحفة الابرار که باید همان کتاب محمد طاهر شیرازی در گذشتهٔ ۱۰۹۸ باشد یاد شده است و همین هم خود قرینه ایست که آن از اردبیلی نیست.

۲۷۵٤

نستعلیق عنوان درشت‌تر و شنگرف در متن و در بالای صفحات ، نشان شنگرف ، یادداشت ۱۳۱۸ در پایان هست.

۱٦س ۱۴×۲۹ ، ۲۴گ ۳۷۴ ، ۳۷/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

نجاة العاصین

از ذوالفقار بن رجب مشهدی بخاری است که در روز دوشنبه ۲۹ رجب ۱۳۰٦ در یك دیباچه دارای دو مقدمه و ۷٦ مجلس بشمارهٔ شهیدان کربلا بگفتهٔ ملا آقای دربندی که میگفته است آنها از ۷۰ بیشتر و از ۸۰ کمتر بوده‌اند با ملحقات و خاتمه ساخته است . در آغاز آن از ۱۲۹۹ یاد شده که: مؤلف در آن سال ببخارای شریف رفته بود . فهرست هم در آغاز هست . در مقتل حسین بن علی (ع) و روضه خوانی است و پیش از هر مجلس از یکی از مسائل اخلاقی بحث شده است و نام مؤلف و کتاب و تاریخ در آغاز و انجام دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . ديباچۀ کتاب نجاةالعاصين مشتمل بر دو مقدمه مقدمۀ اولی در اقرار و اعتراف نمودن جامع بعجز ونادانی خود . این نجات عاصیان است ای عزیز .

انجام : حسرت این کتاب راخواهند کشید چه حسرتی.

٢٧٥٥

نسخ محمد رحیم در ج۲/۱۱۱۰ برای رستم‌خان ، عنوان شنگرف ، مالك آقاسیدمیرزا ابوالقاسم پسر آقاسیدعلی در۸محرم۱۲۹۱.

۱۵س۱۵×۲۹/۵ ، ۱۳۸گ۲۳×۳۸ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوایی

البصائر النصیریة

ازقاضی زین‌الدین‌عمر بن سهلان ساوی است که برای ابن ابی‌توبه‌وزیر نوشته است (دیباچه تبصره ساوی چاپ نگارنده - دستورالوزراء ص۱۹۹ - تاریخ طبرستان ابن اسفندیار ص۱۳۱ - نسائم‌الاسحار۶۹ - آثارالوزراءعقیلی‌ص۲۵۲- تجارب السلف ص۲۸۲ - تاریخ وزرای‌اقبال ص۲۶۳) .

٢٧٥٦

نستعلیق چاشت روز یکشنبه ۱۷ع۱۱۳۹/۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد،سرلوح زرین،عنوانها درهامش‌دیده میشود ،با یادداشتهای ،محمدمهدی‌عبدالرب آبادی (گ۱۸۱ پ و۲۴۲ر و جزآن) ، همۀ هفت اقلیم درآن هست.

۲۷س۱۴/۵×۲۵ ، ۲۵۷گ۲۱/۵×۳۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی مقوایی

هفت‌اقلیم

از امین احمد رازي است (ادبیات ۵۲۱) .

۲۵۵۷

نسخ سدهٔ ۱۳ ، برای میرزا فرج‌الله وزیر وصاحب اختیارالکای سنندج وکردستان نوشته‌شده است ، عنوان و نشان شنگرف، فهرست مطالب در آغاز بخط باسمائی رادهست ، مهر «محمدعلی الرضوی» و «یاعلی ادرکنی» دارد .

۲۷س ۱۱×۲۱/۵ ، ۲۸۱گ ۱۸×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

احسن القصص

ازاحمدبن ابی الفتح بن ابی جعفر شریف حایری سپاهانی است وازروی تحفة الابرار علی بن محمد جعفر بن محمد علی بهبهانی و تاریخ دینوری وابن خلکان وشیخ جزری وابن اعثم و حافظ ابرو و روضة الصفا وطبری و مطلع السعدین وتواریخ مصروبغداد و روم و هند وایران و ترکستان و فرنگ برای میرزا فرج‌الله اردلان وزیر کردستان و صاحب اختیار الکای سنندج در ۱۲۵۰ وکسری ساخته است درآن نکاتی در بارهٔ تاریخ هند وتسلط انگلیسها بر آن دیده میشود .

(سپه ۳: ۵۵ ـ طوس ۳: ۷۳) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

بیا و بنگرا گرچشم خورده بین داری

که سنگریزهٔ بطحا عقیق ومرجان است

العبد الراجی احمدبن ابوالفتح الشریف الحائری الاصفهانـی معروض میدارد که نظر بشوق بسیار بمطالعهٔ سیروتواریخ ... طالب کتابی شدم که منتخب ومجموعهٔ کلیات امور وعوارض روزگار ... باشد .

انجام : که دیگریار ایران زمین نگردند لقد کان فی قصصهم عبرة لاولـی الالباب (درعنوان : عزم و حزم پادشاه دردفع دشمن)

۲۷۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول وستون‌بندی بزروشنگرف ولاجورد ، دوصفحهٔ آغازمیان سطر ها و کنار صفحه بزروشنگرف آراسته وحاشیه سازی شده است ، باشش سرلوح‌زرین.
۱۶س۱۰×۲۱ ، ۱۰۳گ۱۷×۲۹ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

کلیات

گویا از نشاط اصفهانی عبدالوهاب درگذشتهٔ ۱۲٤٤ است . نخست‌منشآتی‌است وسپس چند قصیده آنگاه غزلها و رباعیها بازچند انشا و قصیده وقطعه و ترجیع‌بند و حزنسخهٔ مجلس (۳:٦۷۷) است . تخلص«نشاط» درپایان پاره‌ای‌ازغزلها دیده میشود .

آغاز نخستین غزل این است :

پیداست سر وحدت از اعیان اماتری

العکس فی المرایا والنفس فی‌القوی

آغاز : بسمله .

این نه خواب است این نه بیداری

این نه مستی است این نه هشیاری

نه هشیاریم تا گویی نه مستیم

که هم پیمانه هم پیمان شکستیم

انجام :

جهان بر مراد جهاندار باد

جهان آفرینش مدد کار باد

۲۷۵۹

نستعلیق محمدجعفر بن‌میرزا محمدصادق آشتیانی در ۱۲۵۵ ، نشان‌شنگرف،حواشی«منه‌ره»دارد،

نسخه هردوجلداست ، درهمان زمانها به پنجتومان خریده شده است (صفحهٔعنوان)
۲۲س۱۰/۵×۲۲ ، ۲۷۲گ۱۹×۳۱ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی

القوانین المحکمة

از میرزا ابوالقاسم گیلانی قمی که درقم درپایان ع۲/۱۲۰۵ بانجام رسانده است .

۲۷۶۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول لاجورد وزرین ، باسرلوح زرین و رنگارنگ ، نسخه در۱۱۵۳ از آن محمد صفی حسینی موسوی بوده وخط ومهراودرآن هست ، نسخه‌تامزاراست .
۲۹س۱۱×۲۲ ، ۴۷۹گ۱۸/۵×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌زرکوب‌مقوایی درون‌عنابی

تهذیب الاحکام

از شیخ طوسی است .

۲۷۶۱

نستعلیق علی حسینی گرگانی درصفر۱۲۵۲ برای محمدرضاخان ، عنوان ونشان‌شنگرف، درمتن و حاشیه نوشته شده ، درویش حسین سراج همدانی پسردرویش غلامحسین‌سراج درآن‌دوبیت شعر برای شیخ‌عبدالله نوشته است (ص۸)، یادداشت ۱۳۳۲ درپایان بوده ودرست خوانده نمیشود، نزدیك به ۱۵۰۰۰ بیت است ، سرگذشت محتشم از تقی‌الدین محمد حسینی کاشی درص۱-۷هست.
۱۵س۶/۵×۱۴ ، ۲۵۲گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از کمال‌الدین سیدعلی‌بن خواجه میراحمد محتشم کاشانی (درگذشتهٔ ۹۹۶) نزدیك به ۱۵۰۰۰ بیت با دیباچه‌ای از تقی‌الدین محمد حسینی کاشی شاگرد او .

بنام جامع اللطائف هم خوانده‌است .

(مجلس ۲۴۶:۲ ـ ادبیات ۱۵۰).

۲۷۶۲

نسخ حیدربن عبدالحمید قاینی در۱۰ع۹۶۸/۱ ، عنوان‌ونشان شنگرف ، نسخه ازسورهٔ کهف است تاپایان قرآن ، یادداشت مورخ شوال ۱۲۸ (=۱۲۰۸) درآغازهست ، ۵۶۸برگشمار کهن‌دارد.
۲۴س۱۴/۵×۲۵ ، ۵۶۸گ۲۲/۵×۳۳ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی‌فرسوده

تفسیر زاهد درواجکی

متنی‌پرارزش‌بفارسی وشیعی امامی از سدهٔ ششم است،درصفحه عنوان نسخهٔ ما درآغازفهرست‌آمده :« فهرست تفسیر عجم جوهرالنفیس... ».

مؤلف آن سیف‌الدین فخرالاسلام ابونصر احمدبن حسن بن احمد بن سلیمان زاهد درواجکی[1] یادارانی در گذشتهٔ ۵۴۹ است که در ۵۱۹ بفارسی ساخته‌وتفسیر سیف‌الدین (طوس ش۲۶ مورخ ۲ ع۹۷۷/ و کامل ، فیلم‌ش۱۰۹۵ دانشگاه) یا تفسیر زاهدی نیزخوانده میشود(استوری ۴:۱و۱۱۹۰ ـ نشریهٔ کتابخانهٔ مرکزی‌دانشگاه دفتر نخستین ص۷۶) ولی نام‌آن گویا همان لطائف التفسیر باشدکه در نسخهٔ فاتح ش۳۰۳ مورخ ۸۷۷ (سورهٔ ۱ـ۲۸) آمده است .

درنسخهٔ ما گویا « جوهرالنفیس» نامیده میشود . نسخه‌ای از آن در کتابخانه ملك هست (ش۲۱۸ و۲۱۹ ازسدهٔ ۷و۸ و کامل).

در آن‌دربارهٔ‌عمرباا ینکه‌چیزی‌نیامده‌است‌نویسندهٔ‌نسخهٔ‌ما در گ۳۹۹ «رضی‌الله عنه » افزوده است .

دراین تفسیر درآیه اطیعوالله واطیعوالرسول واولی الامرمنکم‌حدیثی از جابر دربارهٔ دوازده امام آمده است (گ۱۱۸ر) و ازجاهای دیگر هم پیداست که مؤلف

۱ـ الجواهرالمضیئه ۶۳:۱

شیعی دوازده امامی است . مفسر دربسیاری از جاها از امام جعفرصادق نام‌میبرد ودر بارهٔ او « علیه‌الصلوة و السلام » میگوید اگر چه سنی خشکی کـه این نسخه بدست او افتاده آن را برداشته و بجایش «رضی‌الله عنه» نوشته است (۲۳ پ ـ ۱۵۹ر)در گ ۱۱۸ پ‌ازامام زین‌العابدین وامام‌محمدبن علی‌الباقر یاد شده و دربارهٔ آنهاعلیه‌السلم گفته شد . درچندین‌جاهم دارد «اصحاب ما» (۱۶۷/۲۱ ر و ۱۸۱ پ س ۱۹ و ۱۸۵ ر س٤) و نیز طریقهٔ مخالفان (۱۸۱ ص۱۸پ) در گ ۲۶۰ ر شعرابوالاسود دئلی‌دربارهٔ دوستی علی آمده است .

دربرخی ازجاهاآمده : «عرف فارسیانست» (۲۰/٤٦۹پ) و « متداول فارسیان» (۱۹/٤۰۸ر).

شعرهای عربی در آن دیده میشود ازابوالقاسم‌بن حبیب (۳۷پ) ومنصور فقیه (۵۵) ودیگران ونیزشعرهای فارسی مانند :

برخیز و درخت را بیفشان

تا شاد شوی کنون ببارش

کان مریم تا درخت نفشاند

خرما نفتاد در کنارش

(۲٤ ر)

دهر نگر کز سر نامردمی

بر حذر است آدمی از آدمی

(۱۶۱ پ)

ای شهرهٔ شهر علم را در

شبیرّ گرسنه است و شبرّ

از گرسنگی رخان ایشان

اندر زردی شدست چون زر

با اینهمه طعمهٔ کـردم ایثار

از بهـر ثـواب روز محشر

(٤٩٨ ر)

در گ ٤٧٨ ر هم شعر فارسی دیده میشود :

بجان تو که جمله رستگاری

بد ینست و بزهد وترسکاری

مکن تکیه که من پور فلانم

نسب‌را کی کندحق‌خواستاری

به‌بین‌توجایگاه وجای‌سلمان

مکان بولهب در ذم وخواری

در گ ٤٧٢ در پایان آمده « سید رحمه‌الله - ابوالقاسم بلخی - ابوعلی‌جبایی» و از مفسران کهن و روات هم در آن یاد شده است . نیزدرآن براشعریان‌ردشده‌است (١٢٥پ) .

عبارات فارسی‌سره‌فراوان درآن هست :

درودگر بجای نجار(١٨٦ر)وایسیه‌بجای‌آسیه (١٨٦) وقصر و کوشك(١٢٣ر) وپیرزن روی انجوغ گرفته و پشت کوژ شده وچشم مژه افکن کشته (٤١٥/٢ ر) و بیمارستان (١٥٨ر) و دروغ زن (٢٠٥پ) و بزغ (١٧٠/١٩ر)وکوههای‌بیخ‌آور وبلند (١٧٩/٢١پ) وایشانان(١٨٩/٨پ) وشباروزی (٤٧٩پ) ودید که نان وبریان‌میخورند ونبید درپیش خودنهاده‌بود (٢٣٩/٩پ) . و « پس بدرستی که ما موسی را علیه‌السلام کتاب توریت فرستادیم » (١٢٨پ)

آغاز: سورةالکهف مکیة ... بسمله . قوله تعالی الحمدلله ... کذبا حق سبحانه و تعالی بندگان خود را تعلیم کرد وبایشان آموخت که چگونه حمد وثنا گویند او

را بر بزرگوارترین نعمتی که برایشان کرده است و آن قرآن است.

انجام : روایت است که چون قل اعوذ برب الفلق خوانده باشی بگـو اعوذ برب‌الفلق و چون قل‌اعوذ برب‌الناس بخوانی بگواعوذ برب‌الناس وصلی‌الله‌علی‌سیدنا محمد وآله اجمعین‌الطیبین الطاهرین وسلم تسلیما کثیرا .

٢٧٦٣

نستعلیق مظفرطاهر سمنانی در۱۲ صفر ۹۵۷ ، عنوان و نشان لاجورد .
۱٦س۱۳×۱۹/۵ ، ۲۲۰گ۱۸/۵×۲۸ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

تذکرة‌الشعراء

از دولتشاه سمرقندی است .

٢٧٦٤

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه در۱۳۱٦ ازآن محمدمهدی‌بن علی طباطبایی بوده وخط ومهراودرآن هست.
۲۴س۱۲×۲۲ ، ۱۱۷گ ۱۸×۳۱ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج زرد مقوایی‌بالولا

آینهٔ حق‌نما

ازیکی ازشاگردان دلدارعلی‌نقوی‌است ودرآن سر گذشت این‌استاد واستادان و شاگردان او وبسیاری از دانشمندان شیعی معاصر که در لکنهوء در زمان اوآمده بودند هست و برای غازی دین حیدرخان بهادر پادشاه اوذ Oudh بسال ۱۲۳۱ساخته شده‌است (ص۲۲۵) درسه باب است :

١ـ مدح علمای با عمل و مذمت علمای سوء .

٢ـ معرفت علمای عصر دردوفصل وچند تبصره .

۳ـ حالات ومکارم اخلاق جماعت دیگر از علما درچند تبصره.

(ذریعه ۱ : ۵۲ ـ استوری ۱ : ۱۱۳۲).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انار الحق واعلی اعلامه ... اما بعد بر ارباب عقول صافیه . . محتجب نماند .

انجام : مشتمل بر عقیدهٔ سامی منزلت عالی.

۲۷۶۵

نستعلیق ۱۰۲۸ ، عنوان ونشان شنگرف ، برگ یکم نونویس ، نسخه از آغاز است تا پایان سورهٔ کهف .

۲۵س ۱۵/۵×۲۸ ، ۵۱۶گ ۲۵×۳۷/۵ ، کاغذ سپاهانی – جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی درون نقاشی شده وشعرهایی در آن نوشته شده است.

ترجمة الغواص

از حسن بن علی زواری است (حقوق ۵۲).

۲۷۶۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، صفحهٔ یکم نونویس .

۲۱س ۹/۵×۲۲ ، ۲۷۸گ ۱۶×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

ترجمهٔ قطب شاهی

از ابن خاتون عاملی است (حقوق ۵۵) .

۲۷۶۷

نسخ سدهٔ ۶ و۷ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه ۲۲۴ برگ بوده است ، از آن صالح بن محمد صالح بن علی امامی جزوری در ۶۸۵ وصدرالدین محمد سعید قاضی قم بامهر او ومحمد نامی در ۱۲۱۱ و

خواجه علیشاه طوسی وحسام‌الدین علی‌کیاپسرغیاث‌الدین حسینی وصدرالشریعه محمددر ۱۱۴۸ وکمال مقری طبیب، نسخه‌را سی‌بنکه دودانگی‌کم طسوجی خریده‌اند، شعری‌ازنجم‌الدین‌کبری درصفحهٔ عنوان هست وشعرهای عرفانی دیگرازابن ابی‌الحدید، نسخه ازباب‌الطاء مع‌الهمزه تاباب‌الباء مع‌الهاءاست.

۲۳س۱۲×۲۳، ۲۲۲گ۲۰×۳۱، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی

اساس اللغة

از زمخشری است (چلبی ۱ : ۸۹ - معجم‌المطبوعات ۹۷۳).

۲۷۶۸

نستعلیق عبدالکریم ساروی دریك‌شنبه ۸ شعبان ۱۲۲۲، عنوان ونشان شنگرف.

۱۴س۱۴/۵×۲۴، ۲۹۱گ ۲۲×۳۴، کاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی و مشکی ضربی مقوایی

نگارستان

از قاضی احمدبن محمد غفاری قزوینی که ۹۵۹ ساخته است (حقوق ۳۲۱ - ادبیات ۵۱۳ - نشریه ۱:۱۶۶ـ فهرست نخجوانی ص ۱۹۶).

۲۷۶۹

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۰، عنوان وجدول شنگرف، مهر محمد حسنی مورخ۱۲۳۸درآغازوانجام هست.

۲۵س۱۵×۲۴، ۲۶۰گ ۲۱×۳۲، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج قهوه‌ای‌گردمشکی

کامل التعبیر

از ابوالفضل حبیش‌بن ابراهیم‌بن محمد تفلیسی‌است (مشار ۱۲۴۵).

۲۷۷۰

نستعلیق محمد علی بن غلامعلی بروجردی در ۱۲۴۳، عنوان و نشان شنگرف .
۱۹س ۱۲/۵×۲۰، ۲۱۳۲ گ ۲۰×۳۰، کاغذ فرنگی - جلد روغنی فرسوده درون گلدار

برکات القائم لایقاظ النائم

از ابوالحسن بن محمد کاظم جاجرمی است دراخلاق و در ۱۲۳۹ دریك مقدمه ودو فصل ویك خاتمهٔ دارای یازده فایده ساخته است . فهرست مطلبها درآغاز هست . ۳۰٤ آیه و٤٥٧ حدیث درآن آمده است (ذریعه ۳: ۸۸) .

آغاز: بسمله الحمدالله العدل الحکیم الذی لایرید ظلما . . . اما بعد بندهٔ حقیر . . . ابن محمد کاظم ابوالحسن جاجرمی . . . عرضه میدارد .

انجام: ازناظران امید عفو دارم .

۲۷۷۱

نستعلیق ۱۱۷۱، عنوان قال واقول و نشان شنگرف، نسخه ازآن علی بن فرج‌الله جزایری وشیخ محمود فرج‌الله درج ۱۲۳۴/۲ بوده است، ازخطبه افتاده است ومیرسد بمبحث عام وخاص.
۱٦س ۱۱×۱۹، ۲۰۷گ ۱۸×۲۸، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

غایة الوصول وایضاح السبل

فی شرح مختصر منتهی السئول و الامل فی علمی الاصول والجدل
ازعلامهٔ حلی است (ف ۷۰٦) .

۲۷۷۲

نستعلیق محمد باقر رشیدای ثانی مازندرانی برای شاهزاده درع ۱۲۲۸/۲، عنوان و نشان وجدول شنگرف، سرلوح زرین.
سطر گوناگون ۱۰/۵×۱۸/۵، ۳۲۹گ ۱۷×۲۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ جهانگشای نادری

از میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی است (حقوق ۱۰۵ ـ ادبیات۶۲) .

۲۷۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف.
۲۰س۱۲×۲۱ ، ۱۲۸گ ۱۹×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی فرسوده درون‌عنابی

تاریخ بهارستان تهماسبی

از عبدالعلی وقایع نگار که پس‌ازجلوس شاه سلطان حسین وپس‌ازسال۱۱۲۶ و پس از ۱۱۳۵ که محمود سیستانی شوریده بود نوشته و میرسد تا بسر گذشت فرزندان رضاقلی میرزاوایلچی گری مؤلف درسال ۱۱۶۰ و « خاتمهٔ کار خاقان‌مغفور و کیفیت قتل او با اولاد اعفاف » .

آغاز: تاریخ بهارستان طهماسبی . بسمله . سپاس خداوندیرا سزا است که پروردگار جهانست . . . وبعد چنین گوید ... عبدالعلی وقایع‌نگار درسنهٔ تنکوزئیل یکهزار و صدوبیست وشش پس ازرحلت شهنشاه سعید وجلوس ... شاه سلطان حسین بهادرخان .

انجام : علی شاه تمامی نقود و اسباب (افتاده دردنبال عنوان : اولاد شاهزاده نصرالله میرزا) .

۲۷۷٤

نسخ ۹و۱۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول لاجورد ، یادداشت ۱۳۳۶ دارد ، آغازافتاده.
۱۹س۱۲×۱۸، ۲۳۴گ ۱۸×۲۵/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوابی

ظفرنامه

از شرف‌الدین علی یزدی است (ادبیات ٥٤٣ ـ نشریه ۱ : ۱۸۳) .

۲۷۷۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغازوانجام افتاده.
۱۸س۹×۱۵ ، ۲۰۱گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی درون نخودی

فتح الفوائض والدرر

از محمد عیسی بن محمد جعفر فتحی که بنام شاهزاده علیشاه در ۱۲۲۵ ساخته است بنظم و نثر وشعرهای خود اوهم با تخلص فتحی در آن هست .

آغاز: بنده احقر محمد عیسی پسر محمد جعفر ... بنابرحکم شهزاده... علی شاه ... نامهٔ مختصر ... در سیر پیغمبر وعترت ... آن سروربرشتهٔ مسطر کشد ... پس ترتیب داد او را بیك فتح ویك رشح ودومدح و دوازده طرح و در ضمن هریك چندین شرح مقرر وفتح الفوائض(الغوائص) والدرر نام نهاد .

انجام : قصه های رسولان را بیان فرمود پس حضرت فرمود چونکه(درشرح دوم طرح دوازدهم در امام دوازدهم) .

۲۷۷۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۸×۱۵/۵ ، ۶گ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا

مجموعه

۱- قصیدهٔ طوبی (ص۱- ۱۰) درپاسخ قصیدهٔ نصیرالدوله. درذریعه ازچهارشاعر طوبی نام یاد شده است (۹ : ۶۵۱).

آغاز: در مدح مرحوم نصیرالدوله دروزن وقافیه مطابق قصیدهٔ خودایشان که

در مدح مرحوم میرزا آقاخان صدراعظم گفته‌اند و یزدانی تخلص دارند چنانکه در گنج شایگان مرقوم ومطلع آن قصیده این است :

از رای تو ای صدر فلك قدر ملك خو

شد ملك شه آراسته چون روضهٔ مینو

و عمده غرض در این قصیده تظلم ودادخواهی از عم غم اندیشهٔ جفا پیشهٔ ستم تیشه حاجی علی نقی بوده است . بسمله .

ای ماه من ای مهر ومهت، همچو دو هندو

ای شاه من ای چون دو غلامت کی و منکو

انجام :

طوبی بدعا دست بر آورد و همان به

کز لطف خطاهاش کنی یکسره معفو

بر مسند عزت بودت جای هماره

هان تا اثری هست ازین طارم نه تو

۲ـ « تحقیق نامه (۲ـ۱۱) » مختصری که مقدمه‌ایست از برای نسخهٔ مبارکهٔ انتظام نامهٔ تجارتی » بنام نایب‌السلطنه امیر کبیر در پنج مطلب .

آغاز: بسم‌الله خیر الاسما . فهرست عرایض دعا گو است که حال تقریباً ده ماه است در مجلس محترم تجارت عارض شده‌ام .

انجام : و لوازم دولت خواهی وخدمتگذاری قیام داشته باشیم امر کم مطاع.

نستعلیق روز شنبه صفر ۱۲۵۸ در ش۳ که نسخهٔ سوم است ، جدول شنگرف ، همهٔ شماره ها بیك خط .

۱۷س ۸×۱۷ ، ۱۱۶گ ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی درون سرخ

مجموعه

۱ـ تفسیر آیهٔ « ائنکم لتکفرون بالذی خلق الارض فی یومین» (۱ ـ ۶۵) از سید کاظم رشتی که بخواهش سید محمود مفتی بغداد ساخته‌است (فهرست احسایی ۲ : ۱۳۳).

۲ـ السر فی جعل الائمة من ذریة الحسین (ص ۶۶ ـ ۱۰۹) از همو .

۳ـ اسرار شهادة الحسین (۱۰۹ـ۱۶۱) از همو گویا در پاسخ حاج عبدالوهاب قزوینی (فهرست احسایی ۲:۱۳۵) .

۴ـ مقصد اقصی (۱۶۲ ـ ۲۳۱) از عزیز نسفی (حقوق ۲۰۴ ـ ادبیات۴۳۸).

نسخ سدهٔ ۱۰ ، جدول شنگرف ، برگها باحروف ابجد شماره شده و۱۳برگ نخستین افتاده و از شماره « یج » آغاز میشود ، درپایان پنج صفحه پراکنده‌های نظم و نثر است ، در پشت برگ ۱۲۲ (قکب) خط علاءالدین محمد بن مسیب اردوبادی مورخ ۲۰ رجب ۹۷۲ هست.

۱۲س۸×۱۶ ، ۱۲۲گ۱۳×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی فرسوده

الکلمات القصار

سخنان کوتاه پیامبر اسلام است از الف تا یا ودر آغاز نسخهٔ ما آمده « کلمات الطریفه» .

آغاز افتاده : الحرام والمسجدالاقصی . مماورد من حکم رسول‌الله ص فی حرف الالف ایضا : اذکر تغنم اکفف تسلم .

انجام : وان عملها فاکتبوها علیه بمثلها . هذاقول سیدالاولین . . . محمد و وصلی‌الله علیه وسلم .

۲۷۷۹

نستعلیق مؤلف که نسخه را در ۱۲۴۴ بنام فرزند خود میرزا حسن وقف کرده و مهر او هم در نسخه هست.

۱۵س۱۰×۱۵ ، ۱۴۴گ۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـ آینهٔ گیتی نما (۱ ـ ۵۵) از سالك العارفین در هفت باب ودر عرفان‌است واو آن را درهفتهٔ سوم‌دهٔ سوم ماه‌هم‌سال ۱۲۴۳ساخته است .

آغاز: هو تصنیف حقیر عاصی کلب آستان امیر المؤمنین سالك العـارفین در تطبیق آفاق و انفس موسوم بآینهٔ گیتی‌نما . انه من‌سلیمان وانه بسمله . وبه‌نستعین ، هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق الحمدلله الذی فضلنا علی کثیرمن عباده المؤمنین آینهٔ گیتی‌نمای حقیقی حمد وثنای خداوند گاریگانه‌ایست .

انجام: فانما اثمه علی‌الذین یبدلو نه ۱۲۴۳ .

۲ـ سرمکنون و در مشحون (۵۷ ـ ۱۴۴) از همو تالیف روز۳/۳/۱۲۳۸

آغاز: تصنیف عاصی کلب آستان امیرالمؤمنین سالك‌العارفین درتطبیق بسمله موسوم به سرمکنون هوالله تعالی شانه‌العزیزانه من سلیمان و انه بسمله . هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق‌الحمدلله‌الذی فضلنا علی کثیرمن‌عباده‌وصلی الله خیرخلقه‌محمد و المخلوق من طینته ... اما بعد حقیر... سالك‌العارفین مکشوف ضمیر . . . سالك . . . میدارد .

انجام: من الالف الثانی من سنی هجرة احمدالمختار علیه وآله الاطهار سنة ۱۲۳۸

٢٧٨٠

نستعلیق سدهٔ ١٤ ، عنوان ورقم شنگرف .
١٥س ٨/٥×١٦ ، ١٠٣گ ١٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مراة الاسرار

از علی بن اسماعیل منجم است در یك مقدمه و سه مقاله درزایجه وطالع خسرو پسر امان الله خان فرمانروای کردستان ونزدیك ١٢٦٨ ساخته است . نام مؤلف و کتاب در آغاز هست .

آغاز: بسمله . درخشنده تر ستاره و فرخنده تر سیاره که از افق مقال اهل کمال طالع ولامع گردد حمد حکیمی است.

انجام : احکام سال را استخراج وعرض مینمایند .

٢٧٨١

نسخ سدهٔ ١٣ ، نشان شنگرف.

١٨س ١٠×١٥ ، ٢٩٦گ ١٥×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی مقوایی

الروضات فی رثاء الطاهرات

در ١٢٦ روضه است و مقتل مانند و اخلاق شیعی بفارسی و عربی گویا همان باشد که در ذریعه (١١ : ٢٧٩) یاد شد بنام الروضات فی المآتم الحسینیة از میرزا باقربن زین العابدین یزدی :

آغاز آن : الحمدلله الذی جعل مصیبة الال اعظم المصائب فی النفس و الاهل و المال (ذریعه) .

آغاز نسخهٔ ما افتاده : فصل فی بیان روضه الحمدلله العزیز الغفار.
انجام : و مهجة قلب البتول الالعنة الله علی الظالمین .

۲۷۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغازوانجام افتاده . باملحقاتی از لغت امیرعلیشیر دربارهٔ لغات فارسی
۱۶س ۷/۵×۱۳/۵ ، ۱۱۵گ ۱۲/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

خلاصهٔ عباسی

فرهنگی است ترکی بفارسی از میرزا محمد بن عبدالصبور خویی و گزیدهٔ سنگلاخ میرزا محمد مهدیخان منشی استرابادی (دانشمندان آذربایجان ۱۲۲ - سپه ۱۷۳:۲ - منزوی ۲۷۵:۲ - مجلس ۱۱۱:۳ - ذریعه ۲۲۹:۷) .

۲۷۸۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ وعنوان ونشان شنگرف درش ۱ که بخط باستانی است ، ش ۲ را آقای باستانی درذی ۱۳۲۷ خ در دامغان در خانهٔ شیخ محمد صالح حائری مازندرانی از روی نسخهٔ نوشتهٔ شهاب الدین علی حسینی طباطبایی شولستانی مورخ شب شنبه ۲۷ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۹ درسپاهان از آن همین شیخ محمد صالح علامهٔ حایری نوشته است ، ش ۳ نوشتهٔ او است از روی نسخهٔ شولستانی مورخ روز آدینه ۸ محرم ۱۰۱۹ ، ش ۴ هم بخط او است ، ش ۵ را هم او ازروی نسخهٔ شولستانی مورخ شب شنبه ۱۹ ذی‌حجهٔ ۱۰۱۹ نوشته ، ش ۶ نیز ازاواست مورخ ۱۵ دی ۱۳۲۸ خ ازروی نسخهٔ حایری ، ش ۷ راهم باستانی نوشته است .
۲۰س ۷/۵×۱۴ ، ۴۶گ ۱۰/۵×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوایی

مجموعه

۱- رسالة فی سبب ظهور الکواکب لیلا و خفائها نهاراً (۱-۵) از ابی البرکات بغدادی در پاسخ پرسش شاه ازاین مسئله .

آغاز: بسمله . و بعد حمدالله و الثناء علیه کما هواهله و مستحقه‌فان‌السلطان الذی به جمع‌الله تعالی فیما تفرق فی عظماء الملوك ... کان ... تفکرفکراحکمیا فی سبب ظهورالکواکب لیلا وخفائهانهاراً .

انجام: فهذا جواب السؤال و کشف‌الاشکال عن تمامه.

۲ــ کلمة التصوف (۱ــ۳) از شیخ شهید اشراقی است (ف ۴۸۰) .

۳ــ طهارة الاعراق (۱ــ۶) بندی است از کتاب مشکویهٔ رازی .

۴ــ العهد (۱ــ۳) از ابن‌سینا (مهدوی ش ۹۲۸/۱) .

۵ــ رسالة فی الصلوة علی لسان العقلاء (۱ــ۱۱) همان رسالهٔ ابن‌سینا .

۶ــ رسالة فی فهرست الکتب ومؤلفیها (۱ــ۲۹) گویا از سید عبدالله شبر است که جامع‌المعارف و الاحکام و شرح‌المفاتیح دارد (ف۱۵۳۲ ــ کشف‌الحجب ۳۵۴) دربارهٔ کتابهای شیعی است و درآن آمده « وسیأتی انش.بیان جملة من مؤلفات فی ترجمة اسماء الرجال» .

آغاز: بسمله . ونشیرالی جمله من کتب‌الحدیث التی بایدینا الان وقفنا علیها و جمعنا اخبارها فی کتاب جامع‌الاخبار فی الحلال و الحرام و کذا فی شرح المفاتیح وانی مالم نقف الیه بخصوصه ولکن‌نقلنا عنه بواسطة العلامة المجلسی والمحدث‌الحر العاملی فمنها کتاب الکافی لثقةالاسلام ... الکلینی .

انجام: حتی ان ابا عبدالله جعفربن محمد الصادق ع کتب (ناقص در نسخهٔ اصل) .

۷ــ رسالة فی الانتفاء عما نسب‌الیه من معارضة القران (۱ــ۳) ازابن‌سینا که‌در پاسخ نامهٔ شیخ ابوعبدالله جوزجانی نوشته است (ف۲۴۳۶) .

۲۷۸۴

نستعلیق علی‌محمد شاهرودی در۱۳۱۰ ، سومی‌چلیپا
۱۴س۹/۵×۱۶ ، ۳۲۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذفرنگی ــ جلدمقوای زرکوب زمینه زرد وگلدار درون روغنی‌گلدار.

مجموعه

١ـ مصباح العارفين (١ـ٥٨٦) از محمد بن محمد بن محمد ابراهيم شريف حسينی کلباسی است در کلام شیخی که در ١٣١٠ و کسری در چند باب هریك در چند مصباح هریك چند نور ساخته است ، نسخهٔ ما جلد یکم است .

آغاز: بسمله الحمدلله المحتجب بشعاع نوره عن نواظر خلقه . . . و بعد چنین گوید ... محمد الحسینی الشریف ... نامیدم این کتاب را به مصباح العارفین.

انجام : فی محرم الحرام هزاروسیصدوپانزده .

٢ـ لب اللباب (٥٨٩ ـ ٦٣٨) از همو . نویسندهٔ نسخه ازاین کتاب در پایان مصباح العارفین (ص٥٨٧) یاد کرده و درخود این کتاب(ص٦١٥) هم از آن یاد شده است. از درس ٢٣ مورخ ١٩ج١٢٩٩/٢ است تا درس ٢٥ مورخ ج١٢٩٩/٢ .

آغاز: درس یوم دوشنبه ١٩ شهرجمادی الثانیة ١٩٩ بسمله . بعدازآنکه فارغ شدند از صلوات بر ائمه ... شروع فرمودند .

انجام : بجهت اینکه آن هم مقترن بصفت است .

٣ـ تفسیر آیة البسملة (٦٣٩ ـ ٦٤١) در آن یك مقدمه است .

آغاز: بسمله . رسالة فی تفسیر آیة البسملة در تفسیر بسم‌الله است و قبل از تفسیر مقدمه در کار است .

انجام : و بیش ازین تصریح جایز نیست والله ملهم الصواب وصلی الله علی محمد وآله خیر الانجاب .

۲۷۸۵

نسخ شوال ۹۹۴ از محمدبن ناصربن علی عنبه هذیلی ، عنوان و نشان شنگرف ، نویسنده که مالك نسخه هم بوده است باكمك زین‌الدین علی‌بن حزیزبن احمد ماحوزی آن را در۶محرم ۹۹۴مقابله کرده‌است، مالك محمدمهدی‌بن محمد سعید وسید حسن‌حسینی

۲۵س‌۷/۵×۱۵ ، ۱۹۱گ۱۴×۲۱/۵ ، كاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی‌مقوایی

تسدید القواعد فی شرح تجرید العقاید

ازشمس‌الدین محمودبن ابی‌القاسم عبدالرحمن بن احمداصفهانی است که در نسخهٔ‌ما در دیباچه شارح تسدید العقاید فی‌شرح‌تجریدالقواعد نامیده‌شده است .

۲۷۸۶

نستعلیق ۱۲۵۹ (ص۸۰) ، عنوان ونشان شنگرف ، پس از ش۱ پراکنده‌ها است تاص۹۷، در ص ۱۰۵ تاریخ ۱۲۶۲ دارد ، سپس پراکنده های نجومی وجز آنست ، درس۱و۲ شعرهاایست ازاخضر بخط خود او بفارسی در ص۴ شعریست ازباقراصفهانی .

۲۴س‌۸×۱۴ ، ۶۴گ ۱۱×۱۷/۵ ، كاغذ فرنگی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعه

۱- دیوان (۸ - ۸۰) از اخضر فدایی کزازی است که در این دیوان‌از کزاز (ص۵۹س۲۰) و از۱۲۴۱ (ص۷۶) یاد کرده است. در ص۴۹ آمده که من ۱۵۰ کتاب خوانده ام .

آغاز قصیده :

یارب بضیاء چشم بینش	شایستهٔ‌تاج و تخت‌لولاك
آن‌یکه‌سوار آسمان گرد	خورشید سپهر آفرینش

انجام :

تخم را درشوره پاشیدن چه سود

آهن سرد است کوبیدن چه سود

(۱۲۵۹)

۲ـ اختیارات (۹۷ ـ ۱۰۵) از مجلسی دوم .

آغاز: بسمله . حمدله . این رساله ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل البیت ع معلوم میشود ازسعادت و نحوست ایام .

انجام : در نزد اهل فرس اسفندار است (۱۲۶۲) .

۲۷۸۷

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، نسخه گویا ازآن حاجی‌ملاهادی سبزواری‌بوده‌است .
۲۳س۸/۵×۱۲/۵ ، ۱۹۱گ۱۲/۵×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ‌مقوایی

مجموعه

۱ـ مقالة فی الزمان (۱ـ۳۲) گویا ازصدرای شیرازی .

۲ـ حاشیة شرح حکمةالعین (۳۵ ـ ۱۱۵) از ملامیرزا باغنوی است (طوس ۸۳:٤) ازآغاز کتاب است تا مبحث عدم وحدوث .

۳ـ حاشیة شرح حکمةالعین (۱۱۶ ـ ۲۱۱) از مسئلهٔ سریان مبحث جواهر و اعراض تا مبحث نفس ازملامیرزاجان باغنوی .

٤ـ حاشیه شرح حکمةالعین (۲۱۳ ـ ۳۸۲) از مبحث وجودامورعامه‌تاتقابل گویا از همو .

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، جدول شنگرف وزنگاروزرولاجورد ، ش مورخ ۱۲۱۳ . ۱۴س ۸×۱۴ ، ۱۱۰گ ۱۲×۱۸/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

مجموعه

١ـ حسنیه (١ـ١٤٠) درنجوم ازمحمداسحاق کشمیری بنام خواجه ابوالحسن در یك مقدمه و دوخاتمه .

آغاز: بسمله . چندین ارقام سعادت انجام لقد خلقنا الانسانی فی احسن تقویم بررایحهٔ استعداد نوع انسانی ثبت نمود .

انجام : منکب الحوز المیمنی .

٢ـ بیست باب درمعرفت اسطرلاب (١٤٣ ـ ١٧٨) از خواجهٔ طوسی (مدرس ٢٣٥و٣٠٩) رباعی خواجه در اسطرلاب در دنبال هست .

٣ـ جدول اختیارات اتصالات القمر بالکواکب و حالاته (١٨٠ـ٢٢٦) بیشتر جدول است وبفارسی است .

٤ـ رسالهٔ اسطرلاب (٢٢٩ ـ ٢٦٩) .

آغاز: بسمله . اما بعد این مختصریست در صنعت اسطرلاب شمالی و جنوبی مشتمل بربیست باب .

باب اول در مقدمات صناعیه که معرفت آن درصنعت اسطرلاب ضرویست چون خواهند که خطی تنصیف کنند .

انجام : و مرجع همه یکی است اگر تعرض بذکرآن طرق شود این مختصر بتطویل انجامد پس باینقدراختصار کنیم والله الموفق بیستم جمیدی الاول باتمام رسید سنهٔ ١٢١٣ .

۲۷۸۹

نسخ محمد امین بن ابوالقاسم درع ۱۰۳۷/۱، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی‌دار و با نشانهٔ «لاری‌
خبیصی» و دیگران

۲۱س ٦/۵×۱٦ ، ۱۱۲گ ۱۳×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ، جلد تیماج قهوه‌ای

الفوائد الضیائیة

از عبدالرحمن جامی است .

۲۷۹۰

نستعلیق مؤلف .

۱٦س ۹/۵×۱۵ ، ۲۱۴گ ۱٦/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی

رساله در معاد جسمانی

از احمد مراغه‌ای از شاگردان شیخ مرتضی انصاری که بدستور حاجی میرزا جواد آقای مجتهد تبریزی در ۱۳٤۲ ساخته‌است . او میگوید که رساله‌ای را که محمد بن محمد کریم بن ابراهیم در شرح گفتار شیخ احمد بحرینی: «الجسد العنصری لایعود» نگاشته‌است ولی‌عهد آن را دید وخواند و نزد آن دانشمند تبریزی فرستاد و او بمن فرمود کـه آن را پاسخ گویم . عبارات متن پس از « قوله » میاید و سپس گفتار خود مراغه‌ایست .

آغاز: بسمله . حمد و ثنای نامعدود حضرت واجب الوجودی را سزاست کـه قدرت او عام است بجمیع ممکنات .

انجام : سنهٔ هزار و سیصد [وچهل] ودو هجری ۱۳٤۲ .

۲۷۹۱

نسخ مؤلف ، نسخه مجلد ۲۱ است ، مهر حسین تهرانی دارد.
۲۰س ۱۰×۱۵ ، ۲۹۹گ ۱۴/۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج ضربی مقوایی

منهج الاجتهاد

شرح شرایع است از ملامحمدتقی بن محمد برغانی قزوینی که درشب ۹ محرم ۱۲۵٤ کتاب قضاء را بانجام رسانده است (طوس ٥:٥٢١).

آغاز: بسمله . حمدله ... قوله کتاب القضاء هولغة لمعان کالحکم .

انجام : فیلزم العزم علیهما فتدبر الفراغ بید مؤلفه الخاطی ابن محمد محمد تقی من هذا المجلد الواحد و العشرین من مجلدات منهج الاجتهاد فی لیلة التاسوعا من شهر محرم الحرام سنة ۱۲٥٤ ... اللهم وفق لاتمام المجلد الاخر بمحمد و آله .

۲۷۹۲

نسخ ترکی سدهٔ ۱۳، جدول شنگرف . دردوصفحهٔ نخستین از فتح الغفور بشرح منظومة القصور احمد بن خلیل سبکی شافعی است که درشرح منظومهٔ «التثبیت عندالتبییت» جلال الدین سیوطی است بخط تازه‌تری . درپایان هم ۱۲ برگ منشآت ترکی است بهمین خط تازه .
۲۱س ۷×۱۳/۵ ، ٥۷گ ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

منشآت

از نابی افندی و بترکی و بنثر و نظم بادیباچه‌ای درسر گذشت او ازحبشی زاده پس ازمرگ او .

آغاز: بسمله . ضمائر ارباب عرفانه پوشیده دکلدر که اشعار بلاغت شعار و سلامت ده نادره گفتار ... نابی افندی .

انجام : و مجادله لریمی (دراظهار حزن نابی درافتراق باقی پاشاه) .

۲۷۹۳

نستعلیق مؤلف.

۲۱س۱۱/۵×۱۷/۵ ، ۲۲۶گ۱۸×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

شفاءالصدور

از علی‌بن محمد علی دولابی تهرانی در وعظ و پند بفارسی و روضه خوانی است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الحکیم الغفورالذی فضلنا علی سایرالامم . . . فیقول علی‌بن محمد علی الدولابی الطهرانی . . . ان لکل فرد من الواعظین و الذاکرین و الرائثین تذکرة لنفسه وتبصرة لامره ... ورویته من ابحار انواراخبارالمواعظ و اسرار الشهادات والمصائب والمقاصد والمطالب مجموعة و هذا مجالس مرتبة لی‌المذنب فی‌مواعظ شهررمضان ... وسمتیه بشفاءالصدور .

انجام : المجلس‌السابع والعشرین . بسمله .

۲۷۹٤

نسخ سده۱۳، عنوان و نشان شنگرف .

۲۳س۸×۱۷۵ ، ۲۳گ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ، جلد مقوای سرخ

رسالهٔ کیمیا

ازغازی درمنسوبات چهلگانه درچهل باب برخی درچند فصل از روی اسکندر نامهٔ نظامی و از روی حروف و کلمات و درآن ازشیخ صفی‌الدین ونسیمی و سیدفضل

ونعمةالله و شمس تبریزی وجلال‌الدین رومی وبوعلی سینا ومیرعلی شیرنوایی وشیخ زاهد گیلانی و خواجه نصیرالدین ... صور حلاج یادشده وشعرهای شاه‌نعمةالله وشیخ صفی وسیدنسیمی در آن آمده است و نسخه‌ایست شگفت.

آغاز: بسمله. نقلست که علمایان ازحضرت امیرالمومنین علی ... پرسیدند.

انجام: وساعت ۲ زیادو کم (درفصل ۵ پس‌ازباب ۱۷).

٢٧٩٥

نستعلیق سده ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، نسخه دفتر دوم است، ازآغاز و انجام افتاده، از چند سطر پیش ازعنوان «ذکر صورانبیا علی‌نبیناع» پیش ازگفتار درمیلاد باسعادآن شفیع روزمیعاد: «بتانرا بطلب ... ذکرصورانبیا علی‌نبیناع هشام‌ابن‌العاص‌گویدکه مرا بایکی از قریش‌که برسالت پیش هرقل ... فرستاد تا او را باسلام دعوت‌کنم» آغازمیشود ومیرسد به «وضلالت ابوموسی چه‌اعتراض» پس‌ازعنوان «ذکراجتماع فریقین در دومةالجندل وآنچه واقع شد فیمابین ابوموسی‌اشعری وعمرعاص ازمکروحیل» درآن ازدفتردوم یادشده‌است.

۱۹س۱۲×۱۸، ۴۴۹گ ۱۷×۲۴/۵، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی‌مقوایی

روضة الصفا

از میرخواند که برای «امیرعالی مقدار» علی شیرنوایی (ص۵۰۷) ساخته‌است (ادبیات ۲۹۹) در نسخهٔ ما که اصل است نه دست بردهٔ هدایت ازمؤلف روضةالاحباب یاد گردید (ص۳۹۰).

٢٧٩٦

نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳، مشکی‌درآیتها، عنوان ونشان وتفسیرشنگرف، جدول‌شنگرف وزرولاجورد، سرلوح زرین، شمارهٔ آیتها در متن ودرهامش باکلمهٔ آخرآیت درنسخهٔ ماهست.

۱۷س۹/۵×۱۸، ۱۸۴گ۱۶×۲۵، کاغذ فرنگی آهارمهره - جلدمقوا

المعین

تفسیری است بعربی از نورالدین محمد بن مرتضی بن محمدمؤمن بن مرتضی اخباری کاشانی زندهٔ در ۱۰۷۸ ـ ۱۱۱٤ است (منزوی ۱:٦۵ـ طـوس ٤:٤۱٦ ش ۲۷۱(۱) ـ ذریعه ٤:۳۱۵) اودراین کتاب (ص۵) می‌نویسد «خطر بخاطری الفاتران اکتب تفسیراً معینا للقاری فی وضوحه علی فهم الایات وافیا للمتالی فی ایجازه باکثر المهمات اذکر فیه ماورد عن اهل البیت .. وصنعت لما کان من الفاظ الائمة... بعینه هذه العلامة: م، ولما استفدته من کلماتهم ... وتصرفت فیه من عباراتهم ونقلته بالمعنی هذه العلامة: ع ... ولمانقلته بعینه او بالمعنی من تفسیر علی بن ابراهیم القمی ممالم ینسبه الی الامام وظاهره انه مسند الیه هذه العلامة : ی ، ولمایبین کلام المعصوم اوالایة بعد تمام الخبر هذه العلامة: ن ، ومالم یصدر بهذه العلامات فهو من قول المفسرین علی تصرف مافی العبارات ومن اراد الاطلاع علی متون الاخبار و الکتب الماخوذة منها فلیرجع الی التفسیر الصافی المنسوب الی عمی المحسن الاستاد ومن علیه فیما استفدته المعمول و الاستناد وسمیته بالمؤلف من هذه الاربعة الارقام (م . ع ی . ن)

در آغاز ضوابط و درپایان بایدخاتمه‌ای درادعیه باشد . این نشانه‌های چهارگانه در نسخهٔ ما تنها در سورهٔ فاتحه و آغاز بقره (ص۹و۱۰) دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه استعین . الحمدلله الذی جعل القران وسیلة لنا الی اشرف منازل الکرامة ... وبعدفیقول ... محمدبن مرتضی المدعو بنورالدین .

انجام نسخه : سورة الذاریات ... قتل الخراصون لعن الاخذون اوالذین.

۱ـ نسخهٔ ش۱۸۲ طوس گویا از همو باشد که بفارسی نوشته است ، نیز استوری ۱۲۱۲۰۱

نسخ علاءبن علاء حاجی حبیب سبزواری‌استراباذی درطوس درروز دوشنبه ۷ رجب در ۹۸۴ ، عنوان شنگرف ، حواشی‌دارد ، نسخه مجلد یاجزو اول وازآغازاست تاپایان مجلدیکم، مالك‌محمدامین تبریزی ومحمدسعید.

۲۵س۱۱×۱۷ ، ۱۵۳گ ۱۸×۲۴/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج عنابی ضربی

مجمع البيان لعلوم القرآن

از ابوعلی طبرسی است . تاریخ تألیف روزشنبه یك شب مانده از شعبان ۵۳۰ برای مجلدیکم در آیت : فمن بدله بعد ماسمعه فانما اثمه (۲:۱۷۷)درپایان نسخهٔ ما هست .

۲۷۹۸

نسخ جلال‌بن سامان محمود، در۵ ج۸۴۹/۱ در ش۲ ، ش۱ بهمین خط ، ش۳ مورخ شب دوشنبه ۲۶ج۸۵۰/۲ ازمسعودبن سلمان‌بن‌محمود، شکل ورقم و عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد در هر سه شماره .

در صفحهٔ عنوان یادداشتهاایست وتاریخ بمکه رفتن سیدتاج‌الدین درپسین‌روز۲۴ ج۸٦۵/۱، در پایان دوبیتی است ازداعی نظام‌الملك جلال قهستانی خراسانی بخط اومورخ ۱۵ ج۸۵۵/۲ ، تاریخ تولد جلال‌بن سلمان درچاشتگاه روزشنبه۴ رجب ۸۲٦ درشب نخستین‌چلهٔ تابستان‌درصفحهٔ عنوان‌ش۳هست

۱۹س۸/۵×۱۲ ، ۱۳٦گ ۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی‌درون‌گلدار

مجموعه

۱ـ اشکال التاسیس (۲ ـ پ ۱۲ پ) از شمس الدین محمدبن اشرف حسینی سمرقندی .

۲ـ شرح اشکال التاسیس (۱۳ر٥٤ر) ازقاضی زادهٔ رومی برمتن سمرقندی‌در ۸۱۵ .

(ف ۹۰۳ ـ طلس ص۳۲۹ و۲۱۰ ـ مجلس ۲:۱۰۷ و ٤:٢٢٤ ـ استوری ۲ : ۷ ـ برو کلمن ۱:٤٦٨ وذیل ۱:۸٤۹).

۳ـ شرح الملخص (۵۵ پ ـ ۱۳۶ پ) ازسید شریف علی گرگانی در گذشته ۸۱۶ (چلبی در ملخص ـ طوس ۳:۳۳۸) .

انجام : بسمله سبحانك اللهم یامدیراطباق السموات بلاعمد واوتادعلی القطب والمحور ... و بعد فقد دلت البراهین العقلیة والشواهد النقلیه علی ان اقصی مایترقی الانسان ... معرفة الصانع .

انجام : وهذه السنة ناقصة عن السنة الشمسیة الحقیقیة بعشرة ایام و عشرین ساعة ونصف ساعة بالتقریب .

۲۷۹۹

نستعلیق مؤلف ، عنوان ونشان‌شنگرف ، آغاز ومیان برگهای ۲و۳وجاهای دیگرافتاده‌است
۱۴س۸/۵×۱۳/۵ ، ۱۵۲گ۱۴×۱۹ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

دستور شاه‌نصیحت

ازمیرزا نصیر بن حاجی معصوم مراغه ای متخلص به نصیرا که در سال ۱۱٤۳ (تخاقوئیل) بنام شاه‌تهماسب دوم‌ساخته‌است . نام مؤلف و کتاب وشاه وتاریخ دردیباچه وپایان‌هست . درختم چهارم خاتمه‌طبقات سلاطین ایران‌است تاشاه‌تهماسب (در ۱۱۳٤) شعری از مؤلف درنصایح حکمای متقدمین هست .

فهرست مطلبها

مقدمه گویا درچهارقسم: احادیث قدسی ووحی الهی ـ کلمات محمدص ـ کلمات امامان ـ نصایح انبیا ورسل

باب اول در نصایح پادشاهان سلف در ۵ فصل:پیشدادیان ـ کیان ـ اشکانیان ـ

ساسانیان ـ متفرقه .

باب دوم درنصایح حکما در ٤ فصل :

متقدمین ـ متاخرین ـ متفرقه ـ مشایخ .

باب سیم در حصر و احصاء فضایل ایشان که صفات حمیده است و ضد آن در ٣ فصل :

احصای ایشان ـ قیافه ـ نقل چندی مشتمل برنصایح .

خاتمه در تحریر نصایح درویشان ولطیفهٔ ظریفان که برسبیل نقل بسلاطین و پادشاهان وغیره گفته‌اند درچهارحتم .

آغاز: کم گشتگان ظلمت وادی را بما من‌هدایت دلالت نماید متعطشان بادیهٔ جهالت را بسرچشمه فرات میرساند .

انجام : وفراغ از تألیف این اوراق بتاریخ ٩ شهر رجب المرجب تخاقـوئیل سنهٔ ١١٤٣ امید و ملتمس آنکه هر گاه این مجموعهٔ نصیحت برمطالعهٔ کیمیا اثر صاحب خردان دقایق بین و فیلسوفان حقایق آیین برسد قلم عفو برجرایم این ذرهٔ بی مقدار کشیده عیب نادانی را پوشیده دارند باقی والسلام [علی] من‌اتبع‌الهدی سنة ١١٤٣

٢٨٠٠

نستعلیق ١٥ج١/١٢٠٥ ، عنوان ونشان شنگرف .

آغازافتاده : « درعاشربودضرب قوی‌گردد وغرض‌حاصل‌آید ، یز: بایدکه طالع‌ازسعدی‌خالی نبود» تاپس‌ازبند«قنج» میرسدبه خاتمه دراختیارات متفرقه (در٢٠فصل)

اختیارات‌نجوم(لوایح‌القمر)

ازمولی حسین کاشفی است (ف٨٢٣).

۲۸۰۱

نستعلیق مؤلف .
۱۰س۷×۱۳ ، ۲۴۰گ۱۲/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

تحفة الوزراء و مرآت العرفاء

از محمد علی شریف کرمانشاهی است که در شب ۱٦ محرم ۱۲۹۳ ساخته است. شعرهایی از او در ستایش ناصرالدین‌شاه وصدراعظم آقاحسین و دیگران در آن هست کتاب را در زمان این شاه ساخته و نام شاه و مؤلف و کتاب و صدر اعظم در دیباچه هست و آن در چهارده مقام و یك مقدمه ودرعرفان شیعی است . نام مؤلف و تاریخ تألیف و تحریر در پایان آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی نزه قلوب اولیائه عن الالتفات الی ماسواه .

انجام : سمت تحریر پذیرفته والسلام .

۲۸۰۲

نستعلیق محمد رضا بن آقاغلام حسین تاجر هراتی دررجب ۱۳۰۷ (اوی‌نیل)
۱۴س۷/۵×۱۴ ، ۱۰۱گ ۱۴/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی مقوایی

حدیقة الأنصاف

در عرفان و اخلاق است بفارسی از میرزا عبدالکریم خان بن میرزا محمود متخلص به سرمست و ملقب به روحی که در چهل ونه سالگی ساخته است . آثار سه شاعر : آخوند ملاعلی ضیایی و میرزا فتح‌الله جلالی و آقامیرزا شکرالله پسرمسکین که چهار تقریظ و ماده تاریخی برای انجام یافتن کتاب در ۱۳۰۷ سروده‌اند در دیباچه هست . نام مؤلف و کتاب و تاریخ ۱۲۷۹ و ۱۳۰۱ و ۱۳۰۷ و ناصرالدین شاه و ظل السلطان

که مؤلف میگوید بسپاهان رفتم و از چاکران او شدم و بامور وعلم وعمل نظامی در دستگاه او پرداختم در دیباچه هست. رساله ایست در پاسخ پرسشهای سیاح یمنی (ذریعه ٦: ۳۸۰ ـ مشار ٥٥٦)

۲۸۰۳

نستعلیق ۱۳۱۵ ، عنوان باجوهر آبی
۱۲س ۸×۱۵/۵ ، ٦۷گ ۱۰×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف میشن سرخ

حکمة اللغة

اخلاقی و فکاهی است وبسیار شیرین در آن ازسهام الدوله امیرمفخم فرمانروای بجنورد در قطعه‌ای از خود مؤلف یاد شده است (ص ٤٤ و ٤٦) در بارهٔ نام کتاب آمده «کتاب حکمة اللغة در زشت وزیبا» اوپس ازهرعنوانی اخلاقی لغاتی را میآوردومانند عبید زاکان تفسیر میکند.

آغاز: دیباچه چون تحصیل دانش و کمال وتکمیل آداب ومرال هر کسی را در خور حال از فرائض اعمال است

انجام: الیخچال چو یخچال فروج پیره زال. الیگانه چه فرزانه رفیق فرزانه یوم چهارشنبه بیست وچهارم شهرربیع الثانی فی سنة ۱۳۱۵

۲۸۰٤

نستعلیق سده ۱۳ گویا نسخهٔ اصل باشد ، عنوان و نشان شنگرف.
۱٤س ۱۰×۱٤/۵ ، ۱۱۹گ ۱۸×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی

جانور نامه

رساله‌ایست دربارهٔ جانوران و داستانهایی دربارهٔ آنها.

آغاز: بسمله . قال الاصمعی کل ذات طوق فهی حمام و المراد بالطوق الحمرة و الخضرة او السواد المحیط بعنق الحمامة .. شافعی می‌فرماید که ما عب من الماء عبا وهدر فهو حمام و ماشرب قطرة قطرة فلیس بحمام .

انجام : تلك العروف الخمسة .

٢٨٠٥

نسخ محمدبن حسن تبریزی حکم آبادی در سدهٔ ١٣ ، عنوان و نشان شنگرف.

١٧س ٩×١٥/٥ ، ١٢٧گ ١٥/٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

لؤلؤتی البحرین فی الاجازة لقرتی العین

از شیخ یوسف بحرانی است .

٢٨٠٦

نسخ دهۀ سوم ذی‌حجۀ ١٣٠٩ گویا ازمؤلف ، نشان شنگرف.

١٦س ٧×١٤ ، ١٨٠گ ١٤/٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی

مفتاح الفنون

در منطق است از میرزا محمودخان کنگاوری مدیر و منشی روزنامۀ فرهنگ درسپاهان ومترجم شاهزاده ظل السلطان بنام او و ناصرالدین‌شاه .

در آغاز نسخه تقریظها ایست ازدانشمندان ترك مانند ملاافندی صالح‌زاده رشدی و صبحی بیك افندی و مصطفی عاصم افندی وخیرالله افندی و احمد جودت افندی و شیروانی زاده محمد رشدی افندی و عبدالکریم افندی از کار کنان مجلس تنظیمات وعدلیه و وزارت علوم و انجمن دانش و یکی مورخ ١٣٠٩ است بر اینکتاب بعربی

وفارسی . این رساله ترجمه گونه ایست از متنی کوتاه درسی اروپائی «موافق مسلك جدید» در يك مقدمه و شش مقاله و يك خاتمه و يك لاحقه (در پنج فصل) و در ۱۳۰۹ ساخته شده و مؤلف بر آن چیزهایی هم افزوده و دگرگون هم ساخته است . برای تاریخ ترجمهٔ علوم جدید بسیار سودمند است .

آغاز: بسمله . لسان عقل ونقل ناطق و ناطقهٔ عالم و عالمیان مصدقی است که برای هر فردی از افراد نوع بنی آدم حمد و ثنای جان بخش جهان آفرین اس الاساس جمیع وظایف مرتبه است .

انجام: وخطا بكلی محفوظ وسالم ماندن امکان ندارد .

۲۸۰۷

نسخ معرب روشن کاظم بن یاسین بن ابراهیم مشهور به صواف درمکه در ۱۷ رجب ۹۹۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی بنشان قاموس وس ، در پایان بندیست ادبی از شیخ زین الدین عاملی

۱۷ س ۱۰/۵×۱٦/۵ ، ۷۷ گ ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

درة الغواص فی اوهام الخواص

از حریری است (سپه ۲: ۱۹) سند روایت کتاب در آغاز چنین است: از ابوطالب عبدالجبار بن محمد معافری بقرائت در ج ۱/ ۵۵۳ از بهاء الشرف ابوالحسن جعفر بن عبدالصمد بن المتوکل علی الله از شیخ رئیس ابی محمد قسم بن علی بن محمد بن عثمان حریری بصری .

۲۸۰۸

نستعلیق ۱۲۵٦ در یزد ، عنوان شنگرف . درسه صفحهٔ آخر از جنات الخلو واست و در دو صفحه آغاز و آخرین صفحه پراکنده‌های تاریخی است

سطر گوناگون ۹/۵×۱۷ ، ۸٦ گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج درون حنایی

خلاصة التواریخ

تاریخ ایران بفارسی و بسیاق وفهرست واراست از پیشدادیان‌تاقاجار. این نام کتاب در صفحهٔ عنوان آمده است .

آغاز: خلاصة التاریخ پادشاهان ایران از قرار تفصیل است .

انجام : السلطان‌ابن السلطان مظفرالدین شاه قاجار سنهٔ هزاروسیصدوسیزده هجری در تبریز بر تخت سلطنت جلوس کردند .

۲۸۰۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت خریداری نسخه درع۱۳۴۲/۲ دارد.
۱۷س۶/۵×۱۲/۵ ، ۳۷۲گ۱۲×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

استخراج زایچه

رساله‌ایست در استخراج زایچه و طالع تولد عباس میرزا نایب‌السلطنه در روز چهارشنبه ٤ هلالی و ٥ حسابی ذی حجه ۱۲۰۳ برابرماه آبماه رومی ۲۱۰۰ و ۲۰ اسفندماه ۱۱۵۹ یزدگردی و ۱۰ پور (؟) ماه جلالی ۷۱۱ ملکشاهی .

آغاز:

بنام خدایی کنم ابتدا　　　که‌محتاج‌اویندوشاه‌و گدا

... حمد و سپاس عالی اساس بی نهایت و شکروثنای بی قیاس دورازنهایت .

انجام جدول است .

۲۸۱۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، متن‌وعنوان و نشان شنگرف ، کتاب‌درصفحهٔ عنوان‌ازصلاح‌صفدی‌دانسته‌شده است، مالک‌سیدمصطفی نظیف در۲۷۸ص.
۲۳س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۴۰گ۱۴×۲۱ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج‌مشکی مقوایی

تمام المتون فی شرح رسالة ابن زیدون

از صلاح الدین صفدی (٦٩٦ ـ ٧٦٤) و در پایان آن رسالهٔ قاضی محیی الدین بن عبدالله بن عبدالظاهر است برای ناصرالدین حسن بن مشاور کتانی قفیصی ابن النقیب بروش رسالهٔ زیدونیه (چلبی ـ معجم المطبوعات ۱۲۱۲ ـ بروکلمن ذیل ۱ : ٤٨٥)

آغاز: بسمله. رب یسر. الحمدلله الذی شرح صدورنا بالاسلام وطرح بالاستغفار عناء اعباء الاثام.

انجام:

فهب الصفح لاعدمتك مولی

ذات بنان هـام و بـر عمیم

تمت رسالة ابن زیدون بحمدالله وعونه وحسن توفیقه والحمدلله وحده.

۲۸۱۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، انجام افتاده ، در نسخه از صفی علیشاه دانسته شده است ۱۵س ۷/۵×۱۵ ، ۱۴۲ گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج قهوه ای ضربی

بحر الاسرار یا السبع المثانی

از میرزا محمد تقی مظفر علی شاه در تفسیر سورهٔ فاتحة الکتاب بنظم (ف ٢١٤٥).

۲۸۱۲

نستعلیق محمد باقر بن محمد تقی حسینی قزوینی در ۱۲۴۳ و ۱۲۴۴ در سپاهان در مدرسهٔ جده، عنوان و نشان شنگرف ، ش ۱ حواشی نوری دارد

۱۹س ۸/۵×۱۵/۵ ، ۲۲۴ گ ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی

مجموعه

١ـ رسالة فی‌القضاء و القدر (٢ پ ـ ٤٥) ازصدرای شیرازی.

٢ـ رسالة فی حدوث العالم (٤٦ پ ـ ٧٨ پ) از همو

٣ـ رسالة الحشر یا طرح الکونین (٧٩ ر ـ ٨٩ پ) ازهمو .

٤ـ رسالة فی القدر (٩٠ ر ـ ٩٢ ر) ازهمو .

٥ـ رسالة فی مقدمة الواجب (٩٣ پ ـ ١٣٢ پ) ازآقاحسین خوانساری.

٦ـ رسالة در اختیار عباد (١٣٣ ر ـ ١٣٤) بفارسی

آغاز: بسمله . و به نستعین . سپاس بی‌پایان لطف الهی را که بنای بندگی را بر تنگنای جبر واضطرار ننهاد .

انجام : و در آتش جهنم کباب خواهد شد عیبها خواهند کرد اینجا شراب آنجا کباب.

٧ـ رسالة فی اجتماع الامر والنهی (١٣٥ پ ـ ١٤١ ر) ازامیرسیدعلی طباطبایی چنانکه نویسندهٔ نسخه باو نسبت داده است

آغاز: بسمله . حمدله . وبعد فهذه‌اصل یتضمن تحقیق القول باستحالة‌اجتماع الامر والنهی فی‌شیء مطلقا .

انجام : لعدم وضوح الامر به مع ان الاصل عدمه

٨ـ رسالة فی الخطاب الشفاهی (١٤١ پ ـ ١٥١ر) از همو چنانکه نویسنده نسخه میگوید .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . اعلم‌ان الادلة عند الاصحاب اربعة‌الکتاب‌والسنة والاجماع والعقل .

انجام : هذا القید له مدخلیة فی السبب.

۹ـ رسالة فی حجیة الظن (۱۵۲ پ ـ) گویا ازهمو .

آغاز: لایق قدانعقد الاجماع علی ظاهرالکتاب والظن المستفادمنه .

انجام : قوم منعوا من اداء الزکوة .

۱۰ـ الفوائد الحائریة (۱۵۷ پ ـ ۲۲٤ر) از آقامحمدباقر بهبهانی در۳٦فائده که در کربلا نوشته است (حقوق ۳۵۰) .

۲۸۱۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان‌شنگرف ، یادداشت ۱۳٦۲ درآخرهست.
۱۲س۵/٦×۱۲/۵ ،۲۲۰گ۱۲/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌مقوایی

گلشن اسرار

از حاجی محمد کاظم گلبن کازرونی‌شیرازی درسه مجلد بنظم ونثردرعرفان : جلد یکم دربیان عقاید بزرگان (ص٤ ـ ۱۱۲) دوم در شناخت سالك و بیان سلوك (۱۱۳ ـ ۳٤۲) سوم در بیان آداب مرید بامراد (۳٤۳ ـ ٤۳۰) دد هامش ص ٤۲۰ رباعیاتی است ازاو وسرگذشت‌او درص٤۳٦ ـ ٤۳۸ هست .

آغاز:

بنام نامی حی یگانه
خداوندی که او بشکافت‌دانه
منزه ذاتش ازقید صفات است
صفاتش‌درحقیقت‌عین‌ذات‌است

انجام :

وگرنه آب صدقش‌نیست درجام
بغیر از افتری اضغاث احلام

... میان ما و آن مرد خوش آیین

کند عدل خدایی حکم آیین

حمعسق وتمت کلمة ربك .

٢٨١٤

نسخ سدهٔ ١٠ و ١١، عنوان شنگرف . نسخه یك صفحه و نیمی پیش از سرگذشت محمد بن الحسن خزاعی است ومیرسد بپایان قسم ٢

٢٧س ٩/٥×١٨ ، ٤٨٤گ ١٤×٢٢ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

یتیمة الدهر فی محاسن اهل العصر

از ثعالبی است (ادبیات ٥٢٥) .

٢٨١٥

نستعلیق سید حسن بن محمد صالح حسینی در ١١٠٤، جدول زر و مشکی ولاجورد ، سرلوح زرین .

١٢س ٧×١٤ ، ١٠٥گ ١٢/٥×٢١ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

حاصل الترجمان

ترجمهٔ اعتقادات ابن بابویه است از محمد مهدی رضوی و بنام شاه تهماسب چنانکه در آغاز نسخهٔ ما آمده ونام مترجم وشاه و کتاب دردیباچهٔ آن یاد شده و آغاز وانجام مانند نسخهٔ کتابخانهٔ ادبیات (ص ٢٠١ فهرست) است .

٢٨١٦

نسخ روز دوشنبه ٢٩ ج ١٣١٠/١، عنوان شنگرف، جدول شنگرف وزر ولاجورد ، سرلوح زرین

١٧س ٨×١٥ ، ٥٢گ ١٣/٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی وایی

مرآت المحققين

از محیی‌الدین میرزا محمد حسین بن میرزا محمد کاظم رونق علی شاه بمی کرمانی در گذشتهٔ ۱۲۲۵ یا ۱۲۳۰ (طوس ٤:١٣٤ و ٢٤٠ ـ ف ٤٩١ ـ طرایق ٢:٩٢) درچهارباب وخاتمه مانند نسخهٔ ش ٢٨٣١/١ .

۲۸۱۷

نسخ هدایت‌الله‌بن محمد هادی مرودشتی در ۱۲۹۹ نوشتهٔ ازروی چاپ ۱۲۸۵ ، جدول شنگرف وزرومشکی ولاجوردی.

۱۹س ۸×۱۶/۵ ، ۱۱۴گ ۱۴×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز درون بنفش

کلیله ودمنه

از ابن مقفع وبعربی است .

۲۸۱۸

شکسته استعلیق سدهٔ ۱۲ درمتن وهامش، در صفحهٔ عنوان آمده « دیوان وحیدوکلیات آثار وحید ـ میرزا محمدطاهروحید »، درصفحهٔ عنوان چهاربند شعر فارسی است دوتاازعالی‌درمادهٔ‌تاریخ مرگ نواب،درپایان دوصفحه شعرفارسی است ارشیدا

۱۵س ٦×۱۲/۵ ، ۱۲۲گ ۱۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی‌مقوایی

دیوان

از میرزا محمد طاهروحید منشی قزوینی مورخ در گذشتهٔ نزدیك ۱۱۲۰است. تخلص وحید در پایان غزلها هست وآنها را ترتیبی نیست ودرپایان‌چند ترجیع است وچند رباعی (سپه ۲ : ٦٩٩ ـ مجلس ٦١٧:٣) .

آغاز:

چو ریگ بادیه درد دلم حساب ندارد
اگر بکوه رسد ناله ام جواب ندارد
هزار جان بدراید زخانه چون بدر آیی
درآمدی که ترا هست آفتاب ندارد

انجام:

گر مهر علی بود کسی را بسرشت
وانگاه بود همیشه در دیر و کنشت
گر زانکه برندش سوی دوزخ بمثل
جا گرم نکرده می برندش ببهشت

۲۸۱۹

نستعلیق عبدالصمد بن علی اصغر تبریزی درروز دوشنبه ۱۱ج۱۳۱۲/۲ درش۱ ومورخ روز یکشنبه ۲۴صفر ۱۳۱۲ درش۲ ، درمتن وهامش نوشته شده .
۱۷س ۶/۵×۱۷ ، ۱۵۹گ ۱۴×۲۲ ،کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنآیی مقوایی

مجموعه

۱- دیوان (۲ پ - ۶۱ پ) صدرالممالك آقا میرزا نصرالله نصرت علی شاه اردبیلی نعمة اللهی در گذشتهٔ ۶ محرم ۱۲۷۱ تخلص اوهم درآن آمده و بیشتر مرثیهٔ خاندان پیامبر است و غزل است و رباعی‌ها در بارهٔ فرزند خود و مثنوی در بارهٔ خوابی که میرزا تقی علی آبادی صاحب دیوان دیده است و شانزده بند بروش محتشم .
(طرائق الحقائق ۳ : ۱۰۸ - دانشمندان آذربایجان ص ۳۷۵ - مجمع الفصحاء ۲:۵۰۱)

آغاز:

بخاك گلشن از زلفت‌مگر افشانده‌ای دلها

که شکل دل همی روید بگلشن غنچه‌از گلها

بگلشن دل نیاساید غم ازدل هیچ نزداید

که رهرو تا وطن نایدنیاساید بمنزلها

انجام:

تا بود ناصواب خطا کرد آسمان

این ظلم بی‌حساب کجا کرد آسمان

۲ـ دیوان(۶۲پ‌ـ۳۱۸پ)مولی‌حسین‌دخیل‌مراغه‌ای (سدۀ۱۳) که‌مرثیۀ حسین (ع) وخاندان‌اواست بترکی(ذریعه ۹: ۳۲۰) نخست تعزیت‌قاسم‌بن حسن(ع)است‌در۱۷ مجلس وسپس‌تعزیت حسین‌بن علی(ع) است در چندین مجلس تخلص اوهم در برخی ازبندها هست.

آغاز:

گلوزبومجلسه برتشنه لب جوان داماد

که آب فرات کیمی کوزماشین‌روان‌داماد

انجام:

روضه حیات جانوه جان‌دوست‌ده گریدور

ترك الله جان ویرنجه بوجان کلامدور

۲۸۲۰

نسخ‌محمدحسین‌بن‌حاجی‌ملاعبدالرحیم روضه خوان وعنوان ونشان شنگرف‌درش۲،ش۱هم بهمین گونه‌خط وعنوانهای س‌ـج. درآن شنگرف وآغاز آن‌افتاده‌است وانجام‌هم‌گویا کامل‌نیست

۱۵س۸/۵×۱۴ ـ ۱۷۶گ ۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

۱۶۶۱

مجموعه

۱ـ مقامع الفضل (ص ۱ ـ ۲۸۹) از آقا محمدعلی کرمانشاهی (۱۱۴۴-۱۲۱۶) که در آن ازمجلسی دوم و آخندملامحسن کاشی ومحمد باقرسبزواری و میرداماد یاد کرده ومجلسی یکم رانیاومجلسی دوم رادایی خودمیخواند (ص۳۶ و۵۰و۱۴۴) او درآن حدیقه الشیعه را از اردبیلی میداند (۶۶) و میگوید که آخند ملا محمدباقر قمی در ملاذالاخیار و حرعاملی آن را ازاومیدانند. ارجوزهٔ طبی ابن‌سینا (ف۲۴۲۰) درآن هست .(ص۱۱-۱۷)

در آن از سال ۱۱۱۸ (ص ۲۰) و از معترك الاقوال فی احوال الرجال خود او (ص۹۶) یاد شده است (حقوق۲۰۳ـ مصفی ۳۱۱).

۲ـ ترجمهٔ فقه النساء (۲۹۲ ـ ۳۵۲) دربارهٔ احکام فقهی زنان است.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌المتفضل‌المنان الرحیم الرحمن المنان علی کل‌خلقه... اما بعد معروض میدارد ... که بعض صلحا ... از این قلیل البضاعه التماس نمودند که رساله‌ای نوشته شود در بعضی احکام زنان.

انجام: یاربدبرجان‌وبرایمان‌زند. والحمدلله تعالی ... الطاهرین‌المعصومین.

۲۸۲۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف .
۱۵س۹×۱۵ ، ۱۰۰گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

فرهنگ

از حسین وفایی که در ۹۳۳ سال چهارم پادشاهی تهماسب صفوی از روی صحاح‌الفرس محمد هندوشاه منشی ومعیارجمالی شمس فخری وفرهنگ شیخ شمس‌الدین

محمد کشمیری (ادبیات ٣٧٠ ر ٣٧١) ساخته و دربیشتر جاها شعرهای خود را گواه آورده‌است. (دیباچهٔ برهان قاطع‌چاپ معین ص ٧٤ـ دیباچهٔ جلد٥ فرهنگ نظام ص بد) نزدیك به ٢٤٢٥ واژه درآن هست و ٢٥ باب دارد بترتیب حروف آخر و ٤٥١ فصل دارد.

آغاز افتاده : کشمیری تسوید کرده بودبازنمود واکثراین لغات‌ازصحاح‌اللغة محمدبن فخرالدین هندوشاه است .

انجام نانوشته مانده : فصل سیم حرف پی سی وهشت لغت است پاتله و پاتیله دیك حلوایی را گویند ... دلکانه درم سنگ باشد که شیرازیان‌آن را پاسنگ ترازو گویند (ازباب ٢٣)

٢٨٢٢

نستعلیق سدهٔ ١٣ .

١٢س ٨×١۴ ، ٢١٦گ ١۴×٢١، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی

نورالانوار

بفارسی در مرثیه و مقتل حسین بن علی (ع) است از خطایی که میخواست فضایل‌الانوار در چهارده دفتر سازد و نتوانست و این یکی را نوشته است (دیباچه) شعرهای خود اوهم باهمین تخلص درآن هست‌نام مؤلف و کتاب دردیباچه‌دیده‌میشود در آن از حدیقه الشیعه یاد شده است . شاعر شاید همان خطایی باشد که در ذریعه (٢٨٩:٩ ش١٧٨١) آمده است .

آغاز افتاده : این دیواری آبداردرپایهٔ منزلت واقتدار.

انجام افتاده : که آنچه گفتم زیاده برآنست (درحدیث مختار) .

۲۸۲۳

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان ومتن شنگرف.
۲۳س۱۰×۱٦ ، ۱۷ـ۱۴گ۱۹×۱۴ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج مشکی عطف قهوه‌ای

شرح السلم المنورق فی علم المنطق

از عبدالرحمن اخضری جزایری و شرحی است بر منظومهٔ منطقی که خود او در ۹٤۱ در ۲۱ سالگی سروده است (چلبی ۲ : ۳۰ ـ معجم المطبوعات ٤۰٦)

۲۸۲٤

نستعلیق حاج شیخ محمد سلطان المتکلمین، نشان شنگرف .
۲۴س۱۳×۱۸ ، ۷۵ـ۱۷گ۲۲×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

جُنگ

گردآورده همین سلطان المتکلمین است ودر آن بخشی از ترجمهٔ البلد الامین تألیف محمد باقر بن اسماعیل حسینی خاتون آبادی زواری سپاهانی که برای شاه سلطان حسین صفوی ساخته است (ذریعه ٤:۸٤) و عباراتی دربارهٔ پیدایش آیین وهابی وبندی از عجایب الاثار جبرتی را آورده و در نیمهٔ دوم آن سرگذشت زینب دختر علی(ع) را گذارده است .

۲۸۲۵

نسخ و نستعلیق یکشنبه ۱۹ج۱/۱۲۹۴ از روی نسخهٔ پسر فیض علم الهدی مورخ ۱۲۹۰، عنوان و نشان شنگرف .
۱٦س۸×۱۴ ، ۵۳ـ۱۴گ۲۲×۱۴ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج سرخ ضربی

مجموعه

۱ـ الکلمات المضنونة (۱ پ ـ ۲۷ ر) بعربی ودرتوحید است وازفیض کاشانی و عنوانهای آن فصل و وصل است و آنرا در۱۰۹۰ساخته و نزدیك به ۸۰۰ بیت است (فهرست فیض در محجةالبیضاء جلد ۲ ص۱۱ و ۲۸ و۴۰) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الواحد القهار ... فیقول ... محسن بن مرتضی . . . هذه رموز عرفانیة و اشارات فرقانیة الی تحقیق التوحید ومراتبها .

انجام: و تاریخ ختمهاختمی (۱۰۹۰).

۲ـ الکلمات المخزونة (۲۸ پ ـ ۵۳ ر) بعربی وفارسی ازهموو گزیده‌ایست از کلمات مکنونهٔ او که در ۱۰۸۹ ساخته ونزدیك بهزار بیت است (فهرست فیض در دیباچه محجةالبیضا جلد ۲ ص۱۱و۲۸و۴۰ ـ ملی ۲:۱۳۵) :

۲۸۲۶

نسخ عربی سدهٔ ۱۱و۱۲ در متن وهامش ، عنوان و نشان‌شنگرف.

۲۳س۹/۵×۱۵/۵ ، ۱۰۴گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

جنگ

شعرهای عربی است گرد آوردهٔ محمدبن صالح هلالی که در ۱۰۶۲ میزیسته است . نخست قصائدی است بترتیب تهجی قافیه‌ها و شعرخود او وحسن بوریني وقیراطی و جمال‌الدین‌ابن مطروح و بسیاری از شعرای عربی زبان دیگر ازقدیم و جدید. در هامش نسخه عبارات منثوراست‌وازآنها است نامهٔ تیموربیرقوق بعربی (ص۸۰).

آغاز: حرف الهمز .

ابت الـوصال مخافة الرقباءِ
و اتتك تحت مدارع الظلماء

انجام افتاده :

و لقد جهدت فلم اجد لهشاشتی
غیر الوصال من الصدود مخلصا

۲۸۲۷

نسخ محمد صادق شیرازی در سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، خط شیخ مرتضی و محمد حسین حسینی (بامهراو) درآغازکتاب وخط حاجی ملاعلی‌کنی درآخرکتاب واجازه بآخوند ملاعلی‌بخط‌ومهر مؤلف درپایان نسخه دیده میشود ، حواشی دارد ازانصاری، یادداشت مورخ۲۶ رجب ۱۲۹۴ در صفحهٔ عنوان هست، نسخه طهارت است تااحکام حیض واستحاضه ونفاس .

۷۱س۸×۱۵ ، ۱۵۱گ۱۵/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌ترياکی ضربی مقوایی

نجات العباد فی یوم المعاد

از شیخ محمد حسن‌بن محمدباقر سپاهانی .

۲۸۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف.

۱۶س۸×۱۶ ، ۱۶۹گ ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی

حرز الایمان من فتن الزمان

از مولی صفی علی‌بن حسین کاشفی در پنج مقاله هر یکی پنج باب و هر بابی دوازده فصل .نام کتاب و فهرست مقاله ها درآغازهست (ذریعه ٦ : ۳۹۲) .

آغاز: بسمله . . . الحمدلله الذی انزل الکتاب مشتملا علی غرائب الخواص

حروفه و کلماته...اما بعد چنین گوید . . . علی بن الحسین الواعظ الکاشفی المشتهر بالصفی ... که این رسالهایست کثیر الفوائد .

انجام افتاده و میرسد بفهرست باب پنجم وهشت برگ پایان نسخهٔ ماهم گویا ازهمین کتاب باشد .

۲۸۲۹

نسخ رجب بن محمد قاضی درزی جبلة یمن در نیمهٔ محرم ۱۰۰۷ عنوان و نشان و رقم وجدول شنگرف در ش۲ ، ش۱ هم همین گونه و بهمین خط است، یادداشت محمد زمان تبریزی مورخ ۱۰۹۷ که نسخه را در شاهجهان آباد بچهار روپیه خریده و یادداشت سالم بن بدر بن سالم سمولی عادی مورخ ۱۰۸۰ در گ ۱۱۹ر هست.

۲۳س ۹×۱٦ ، ۱۴۱گ ۱۵/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج مشکی درون سرخ

مجموعه

۱- القواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة (٦٥ ر - ۱۱۸پ) در یك مقدمه و پنج و یك خاتمه است دوسوم کتاب جدولهای رمل است .

آغاز: الحمدلله رب العالمین وصلوته علی نبینا .. اما بعد فقد سالنی من اتشرف بخدمته ... ان اصنع له مختصرا فی علم الخط .. وسمیته القواعد الاصولیة فی الاشکال الرملیة .

انجام : صفة المسجد .

۲- علم الفلك (۱۱۹ پ - ۱٤۱پ)

آغاز: بسمله . کتاب فی علم الفلك وهو ستون بابا الباب الاول فی معرفة حساب الجمل .

انجام : وفی درج العرض .

۲۸۳۰

نستعلیق عبدالصمد بن حسین بن محمد شوشتری در ۱۲۷۹ — ۱۲۸۱ - ۱۲۸۹ در سپاهان درمدرسهٔ جده ، نشان شنگرف ، در ص۹-۱۰ بندیست دربارهٔ خوشنویسان و برشمردن آنها، ص۴۲ دربارهٔ کتابهای جفر است.

در۲۷٦-۲۷۷ بندیست در تفسیر حدیثی ازمعانی الاخبار از آقا محمدباقر بهبهانی، درص ۳۰٦-۳۱۴ بندیست دربارهٔشعور اشباء بعربی، فهرست رساله‌ها درصفحه عنوان هست وفهرستی هم بخط باستانی راد درآغاز گذارده شده است ، پراکنده‌های فراوانی در برگهای این نسخه هست.

۱۷س۹×۱۴ ، ۲۰۰گ ۱٦ — ۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ رساله در معرفت و حالات نبض (۱ـ۷) گویا از عبدالصمد شوشتری نویسندهٔ نسخهٔ ما .

آغاز: فصل در بیان بعضی از حالات نبض بدانکه نبض حـرکت شرائین را خوانند .

انجام : خون اورده متعفن گشتی والله اعلم بالصواب .

۲ـ ترتیب الطب (۱۰ـ۱۱) از ابقراط بعربی (ف۷۰۲).

۳ـ رسالة فی الفصد(۱۵ـ۲۲)ازابوبکرمحمدبن زکریاء رازی (مجلس ٤:۲۵۲) نسخهٔ ترجمهٔ فارسی آنست.

آغاز: چنین گوید فاضل محمد زکریا الرازی رحمه‌الله که خواستم تاپیدا کنم منفعت رگ زدن راکه کرا بیشتر باید زدن و کرا کمتر.

انجام : تا آماس نگیرد وریش نشود .

٤ـ رسالة فی الفصد (۲۳ـ۳۳) ازابوالحسن علی بن محمد گرگانی فصاد ودر چند فصل است .

آغاز: بسمله. شکروسپاس خدایرا ... که [...] جهان است و آفریننده جانوران.. چنین گوید ابو الحسن علی بن محمد الجرجانی الفصاد که چون طبیبان و فصادان را تأمل کردم کارهای ایشان بی ثمر دیدم و کارهای دشوار بردست گرفته بودند... پس... واجب بود این مقاله ساختن .. ومقالتی دیگر هم درین فن بشهر ری کرده ام آن را دراز است این ازان مختصر کردم .

انجام : وعلت اندران عضو پدید آید که بدو منسوب بود والله اعلم و احکم .

٥ـ رسالة فی الوقف (٣٥ ـ ٣٨) گویا از عبدالصمد شوشتری و آداب وقف در آیتهای قرآن درآن یاد شده است درآن از ادلة القاری نقل شده است

آغاز: بدانکه س وقف هردوعلامت سکته‌اند .

انجام : وطویل خوانند.

٦ـ رسالة تعیین المخالفین عن امیرالمؤمنین (٣٩ ـ ٤٢) روا بودن لعن و نفرین بر مخالفان و دشمنان علی در آن روشن شده است و جز نفحات اللاهوت کرکی (طوس ٤:٢٦٥) و گویا اینهم از کرکی باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله حق حمده والصلوة علی رسوله محمد و آله الطاهرین قدبرز الامر العالی ... بتعیین المخالفین عن امیرالمؤمنین ... والاشارة الی شیء من احوال مخالفیهم.

انجام : و معرفة استحقاقهم الطعن و اللعن علی السنة اهل الایمان الحمدلله رب العالمین وصلوته علی سیدنا محمد و آله الطاهرین برحمتك یاارحم الراحمین.

٧ـ قانونچه (٤٨ ـ ١٤٨) از چغمینی (ف٧٩٧).

٨ـ نورالهدایة (١٤٩ ـ ١٦٨) که از ملا جلال الدین محمد دوانی دانسته اند (ادبیات ٥١٥) .

٩ـ شرح «کنت کنزا مخفیا» (١٧٠) از صدرای شیرازی است در رفع اشکال

این حدیث . شرحی دیگری بر این حدیث محیی‌الدین اندلسی دارد (ف۴۶۹ ـ طوس ۵ : ۱۰۶) .

آغاز: قال شیخ محیی‌الدین رحمه‌الله اعلم وفقك‌الله مایجب ویرضی‌ان بعض اهل العلم اورد علی هذا الحدیث القدسی ... اشکالا عظیما .

انجام : سببا للظهور والادراك وهواعلم بالحقایق (من افادات صدر الحکماء و المتالهین مولانا صدرالدین الشیرازی رحمه‌الله).

۱۰ـ تفسیرسورهٔ اخلاص (۱۷۱) افاده‌ای ازخواجهٔ طوسی درتأویل این سوره است بفارسی (منزوی ۱:۴۹) .

۱۱ـ التبصرة فی بیان اصطلاحات الصوفیة (۱۷۳ ـ ۱۸۱) اصطلاحات صوفیانست از عبدالرزاق کاشانی و سپس نکوهش از تصوف و گویا ازهمان شوشتری باشد .

آغاز: بسمله تحف و دعوات غیر معدود . . . هدیهٔ روح بهتر عالم و عالمیان پیغمبر آخرالزمان و بعد فهذه رسالة فی بیان الالفاظ المطلحة بین الطائفة الصوفیة وقدنص بمضامینها ... مولانا کمال‌الدین ... شیخ الرزاق الکاشانی .

انجام : ولاتنظروا الی من له عمامة طویل عریض وله من الاثواب اقبیة سودو بیض و السلام علی من الهدی و سیعلموا الذین ظلوای منقلب ینقلبون انا لله راجعون

۱۲ـ مرآت المحققین (۱۸۳ـ۲۰۶) از شبستری (طوس ۴: ۲۳۹ و ۳۴۹)

۱۳ـ تورات (۲۰۷ ـ ۲۱۰) دوازده کلمه است بر گزیدهٔ علی(ع) با ترجمهٔ فارسی

۱۴ـ طب‌النبی (۲۱۱ـ۲۱۸) بعربی.

۱۵ـ اصطلاحات صوفیه (۲۲۰) بفارسی .

۱۶ـ قواعدالعقاید (۲۲۱ ـ ۲۵۶) ازخواجهٔ طوسی.

۱۷ـ اجوبة المسائل (۲۵۸ ـ ۲۶۸) پاسخ سه پرسش است یکی دربارهٔ بیتی از خیام ویکی ادبی ویکی منطقی و سپس پنج پرسشی از خود پرسنده است .

آغاز: بسمله ... الحمدلله‌الذی افاض علینا ذوارف المعارف...ایها الاخ‌العزیز قدارسلت الینا الصحیفة المکتوبة فیها شرذمة من المسائل بطریق السؤال ... فخطر ببالی‌ان‌نکتب فی‌الجواب .

انجام: هذا ماسمع ... مع تفرق الاحوال و عدم فراغ البال والسلام علی من اتبع‌الهدی . تمت هذه‌المؤلفة قدالفتها ... فی‌غرة شهر جمیدی‌الاخیر من‌شهور سنة‌سبعة وسبعین بعدالمائة والالف ... وانا . . عبدالله‌بن میرزا احمد الطهرانی . و کتبت‌لخدمة السید ... الصادق عسی ان‌یکون لها ادیه درجة القبول .

١٨- تعریف العلوم‌الادبیة(٢٧٠ - ٢٧٤) در بارهٔ چهارده علم‌ادبی‌است.

١٩- فهرس العلوم ومؤلفها ٢٨٣-٢٩٧) ازفیض کاشانی درهفت باب .(دیباچهٔ محجة۱: ٢٠و٣٤ و٤٢)

آغاز: بسمله . حمدله و سلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد فهذه رسالة فی فهرس‌العلوم الدینیة والدینویة العقلیة والنقلیة.

انجام: وجوده العمیم انه جواد کریم .

٢٠- رسالة فی الناسخ والمنسوخ فی‌القران (٢٩٩ - ٣٠٣) از علی بن شهاب همدانی .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌حق حمده والصلوة علی خیرخلقه امابعد فیقول ...علی شهاب الهمدانی ... فهذا ماجمعته من ناسخ القران ومنسوخه.

انجام: وسورة قل یاایها‌الکافرون منسوخة بآیة‌القتال والله‌اعلم‌بالصواب‌والیه المرجع والمآب.

٢١- آداب المناظرة (٣٠٣-٣٠٤).

آغاز: بسمله ... مسئلة متعلق بعلم المناظرة و کیفیة البحث مع الخصم و الرد علیه اذا ذکرت قضیة فان کان بطریق النقل فلامنع علیك.

انجام: والمعارضة مناقضة علی‌سبیل‌المعارضة .

۲۲ـ ملهم‌نامه (۳۱٤ ـ ۳۹۵) دربیان احکام آیات ارضی و سماوی در دوازده باب هریکی بیست وپنج فصل .

آغاز: بسمله ... ازحضرت امام محمد جواد ع منقول است که‌چون‌ماه نو بینی

انجام : وتوبهٔ عبادان وزاهدان .

۲۳ـ رسالة فی کیفیة علم الواجب (۳۹٦ ـ ۳۹۸) ازمحمد شریف کشمیری.

آغاز: بسمله ... ربنا آمنا من لدنك رحمة وهیء لنا من امرنارشدا ... فیقول... محمد شریف‌الکشمیری ... ان فی کیفیة علم‌الواجب ... بالمعدومات والحوادث تحیر آراء العلماء ... وقدسالت عن ذلك المولی .. شاه تقی الدین محمدالنسابة ... فافاد ... ان علمه تعالی عین ذاته .

انجام : الحدیث فاحفظ هذا التحقیق فانه من نفایس الافادات التی‌هی بالحفظ یلیق .

۲۸۳۱

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ وباید رویهم ۴۵ رساله باشد ولی ۲۸و۳۱ افتاده وبرخی‌هم ناقص گذاشته‌شده و۴۳ رساله ومقاله درنسخه مانده است .

درپایان بندی ازکشکول وشعرهایی ازشاه نعمة‌الله وحکایاتی‌است بفارسی

۱۸س۹×۱۴/۵ ، ۲۵۰گ ۱۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج‌سبز ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ مرآت المحققین (۱ـ٦٦) از محیی‌الدین میرزا محمدحسین‌رونق علی شاه (ش۲۸۱٦) .

۲ـ رسالهٔ حسن وعشق (٦۵ـ ۹٦) از شاه نعمة‌الله کرمانی ورساله‌های شماره۳ تا٤۱ هم ازاواست.

آغاز: بسمله . سپاس بی قیاس و حمد بی حد مران کنز خفارا باد که چون

روز ازل واجبت دم زد، زخلوت خانه در بیرون قدم زد.

انجام : صید مکن تا نکنی خویش صید .

٣ـ مکاشفات (٩٨ ـ ١٢٦ آغاز افتاده) (ف٤٤٢ ش ٥ ـ ریو٢:٨٣٣).

٤ـ تعریفات (١٢٦ـ١٤٤) .

٥ـ رسالهٔ خلوت (١٤٤).

٦ـ مراتب (١٤٤ـ١٧٠).

٧ـ برزخیه (١٧٠ـ١٨٦)

٨ـ حروف (١٨٦ـ١٨٨) .

٩ـ تحقیقات رسالهٔ حروف (١٨٨ـ١٩٨). (ف٤٤٠ ش ١ ـ ریو٢:٨٣٢).

١٠ـ تحقیقات (١٩٨ـ٢١٩).

١١ـ رساله هاء (٢١٩ـ٢٢٦) .

١٢ـ ذوقیات (٢٢٦) .

١٣ـ رسالهٔ بشرح سؤال کمیل (٢٢٩ـ٢٣٥).

١٤ـ رسالهٔ اصول (٢٣٥ـ٢٤١ـ٢٢٩) .

١٥ـ رسالهٔ عینیه (٢٤١ـ٢٤٤).

١٦ـ رسالهٔ وجود (٢٤٤ـ٢٤٦) .

١٧ـ نصیحت نامهٔ سیدخلیل (٢٤٦ـ٢٥١) .

١٨ـ نصیحت‌نامه سیدنورالله (٢٥١ـ٢٥٤) برای پسر پسرخود .

١٩ـ نصیحت نامه برای خلیفه (٢٥٤ـ٤٥٨).

٢٠ـ نسبت خرقه (٢٥٨ـ٢٦٠).

٢١ـ صورروحیه (٢٦٠ـ٢٦٦) .

٢٢ـ رسالهٔ درتوکل (٢٦٦).

٢٣ـ رسالة فی استعمال العلم (٢٦٦ـ٢٧٠) .

٢٤ـ رسالهٔ مظهریه (٢٧٠ـ٢٧١) .

٢٥ـ رسالهٔ بیان خورش (٢٧١ ـ ٢٧٦) .

٢٦ـ رسالهٔبیان نفس ونکات (٢٧٦ـ٢٩٠) .

٢٧ـ رسالهٔ بیان برازخ (٢٩٠ـ٣٠٧) .

٢٨ـ رسالهٔ نکات (٣٠٧ـ٣١٩) .

٢٩ـ ذوقیات (٣١٩ـ٣٢٢) .

٣٠ـ فیوضات (٣٢٢ـ٣٢٨) .

٣١ـ مجمع الاسرار (٣٢٨ـ٣٣٦) .

٣٢ـ مجمع لطایف (٣٣٦ـ٣٩٣) .

٣٣ـ مخزن الاسرار (٣٩٣ـ٤٠٠) .

٣٤ـ رسالهٔ الهام (٤٠٠ـ٤١٦) .

٣٥ـ اسرار حروف (٤١٦ـ٤١٨) .

٣٦ـ بیان اقطاب (٤١٨ـ٤٢٥) .

٣٧ـ انعامات (٤٢٥ـ٤٤٦).

٣٨ـ رسالهٔ هدایه (٤٤٦ـ٤٥٦) .

٣٩ـ رسالة فی بیان حقیقة الفقر (٤٥٦ـ٤٥٨) .

٤٠ـ رساله حروف کاینات (٤٥٨ـ٤٧٣) .

٤١ـ رسالهٔ بیان نفس (٤٧٣ـ٤٧٥) .

٤٢ـ تعلیق و ذیل شیخ علی حزین بررسالهٔ وجیزهٔ سید نعمة‌الله (٤٧٧ـ٤٩٠
نسخ درشت‌تر) که خاتمه‌ایست از او بررسالهٔ وجیزهٔ او وبدستور عمدة‌الملک امیرخان

نعمةاللهی از راجه های هند نوشته است در ١١٥٧ (نسخهٔ ما از روی آن نوشته شده است) .

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد دراین اوان یکی از اعاظم دوستان ایده‌الله رسالهٔ وجیزهٔ ... سید نعمة فارسی کرمانی را ... که بخط مبارك وی بود بنظر رسانیده التماس تصحیح و توضیح آن لفظا و معنی نمود . . . و خاتمهٔ رساله را به مقاله‌ای که برزبان جاری شد تذییل نمود .

انجام : واین تذییل را بهمین قدر اقتصار نمودیم نفع‌الله به الطالبین وجعلنا وایاهم من الفائزین(نمقه بیمناه ... محمدالمشتهر بعلی بن ابی‌طالب بن عبدالله اللاهجی الزاهدی ... بمحروسة دهلی عام ١١٥٧ و الحمدلله حق حمده وعلی فضله) .

٤٣ـ بیان عقاید متصوفه در وحدت وجود وتشیع آنها(٤٩٠ـ٤٩٢) که بندی است بفارسی(نستعلیق چلیپا).

٢٨٣٢

نستعلیق علی اکبر بن محمد ربیع آشتیانی قمی درروزشنبه ١٤محرم ١٢٥٠
١٢س٦/٥×١٢/٥ ، ٢٩٠گ١٢×١٩/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

دیوان

از عاشق و غزلها است بترتیب تهجی قافیه (ذریعه ٦٧٣:٩) تخلص شاعر درپایان غزلها هست .

آغاز:

زهی مثالی که چون جمالت

زمانـه نقشی نبستـه زیبـا

بخنـده شیرین ببذلـه شکر

بغمزه لیلی بعشوه سلمی

انجام :

گل پریشان نیست‌غنچه تنگ دل دربوستان

بلبل خوش نغمه یکدم میسرودی کاشکی

ماه که بیمهرش که‌ازوی‌هست‌استغنا گذشت(؟)

ناله‌ای‌با ناله‌ٔعاشق‌می‌شنودی کاشکی(؟)

۲۸۳۳

نسخ عربی سدهٔ ۱۱و۱۲، عنوان‌ونشان شنگرف ، باحواشی رضی‌الدین محمدطبیب ، مالك‌نسخه: اوو پسرش محمد مؤمن ومحمد صالح طبیب اردبیلی، نسخه را محمدشفیع حسینی نایب صدارت وشریعت وقف‌کرده بود ۱۱۰۰ واندی ، یادداشت صدرالاسلام محمدحسینی خاك خرابات‌که در ۱۳۴۷ گواهی‌باین وقف میدهد در آغاز هست ، شعری عربی مورخ ۱۰۲۸ درپایان هست نیزشعرهای‌فارسی آقامحمدجان قدسی ومیرصفی تبریزی ، نسخه ازباب چهارم‌است

۱۹س۸×۱۴ ، ۲۷۱گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ بغدادی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

تذکرة اولی‌الالباب والجامع للعجب العجاب

از شیخ داود انطاکی است (ف۱۰۰۸ ۲۴٤۷) .

۲۸۳٤

نسخ سدهٔ ۱۱ ، متن زیرخط سرخ ، عنوان ونشان وشکل شنگرف، نام مؤلف را در دیباچه پاك کردند ونوشتند«حبیب‌الله» در ۸ برگ آخر مقام دوم درحساب اهل تنجیم است‌گویا ازحساب فارسی قوشجی .

۱۷س۷×۱۵/۵ ، ۳۱٦گ۱۱/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

تنقیح المقالة فی توضیح الرسالة

از شاهمیر هبة‌الله حسنی حسینی شیرازی (حقوق ٦٥).

٢٨٣٥

نستعلیق و نسخ معرب ومقابله شده ازسدهٔ ١٠ و ١١ ، عنوان و نشان شنگرف ، هفت برگ آغاز نو نویس ، مالك ابوالقاسم بن حاجی ملاعلی رضا

١٩س١٠×١۴ ، ١٦٠گ١۴×١٨ ، کاغذ سمرقندی — جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

غرر الحکم و درر الکلم

از عبدالواحد آمدی است (طوس ٥:١٣٢ ـ مجلس ١٩:٤).

٢٨٣٦

نسخ سدهٔ ٩و١٠ درش١–٥ وسدهٔ ١٣ درش٦–١٣ ، عنوان و نشان شنگرف.

١٧س٧/٥×١٥/٥ ، ١٩٥گ١٢×٢١/٥ ، کاغذ سمرقندی وفرنگی ـ جلد تیماج تریاکی درون سرخ

مجموعه

١ـ رسالة فی تدبیر الحبلی (١ـ١٢) از ابوبکر محمدبن زکریای رازی.

آغاز: قال ابوبکر محمد بن زکریای الرازی تدبیر الحبلیٰ ان یوقـی جمیع الاغذیة التی یجمع حرارة ومرارة .

انجام : والمختلف الذی یشبه بعضه بعضا علی اوجاع القلب والله تعالی اعلم.

٢ـ رسالة فی معرفة التفسرة والبول (١٢ـ٣٦)

آغاز: بسمله . حمدله ... قد کنت وعدت عند شرحی مایحتاج الی معرفته من الدلائل الموقوف علی حقیقة العلل و طریق علاجاتها فی الکتاب المتقدم بهذا و هو کتاب ایضاح محجة العلاج عند تعذر شرح البول و النبض فی ذلك المواضع بقصدی

كان فيه من استعمال الاختصار ان افرد بشرحهما مقالة فاستوفى الكلام في انواعهما فيهـا .

انجام : واذقدبينا ما اردنا تبيينه من امر البول فيكمل بانه باذن الله وارادته و ناخذ من شرح النبض ان شاءالله العزيز الحمدلله وسلامه على نبيه محمد المصطفى وآله اجمعين آمين .

٣ـ رسالة في معرفة النبض (٣٧ـ٤٨) .

آغاز: شرح معرفة النبض نبدأ بعون الله وتأييده في شرح النبض في هذا الباب.

انجام : فهذا في معرفة مايحتاج اليه من امر النبض كاف وبالله الثقة .

٤ـ رسالة في حدود الامراض(٤٩ـ٧٤) از ابومنصورحسن بن نوح قمرى.

آغاز: بسمله . قال احوج عبدالله الشيخ ابومنصورالحسن بن نوح القمرى انى لكنه معرفتى بفضل علم الطب على سائر العلوم عدا الالهية ... لازال مفكراً في جمع ما يقرب البعيد ويسهل المتوعر .

انجام : وطبق عليه الطبق وصارت عنقه في ذلك التقرير ورأسه خارجا منه والله اعلم بالصواب .

فهرست بابها

الباب الاول في اسامى العلل الحادثة من الفرق الى القدم .

الباب الثانى في اسامى العلل الحادثة في سطح البدن .

الباب الثالث في اسامى الحميات وتوابعها .

الباب الرابع في اسامى مافى بدن الانسان .

الباب الخامس في اسامى الطبايع ومافى معناها من الالفاظ و الحوادث في بدن الانسان .

الباب السادس فی الاسامی التی یستعمل فی المعالجات .

الباب السابع فی اسامی الاطعمة والاشربة .

الباب الثامن فی الفاظ القرابادینات .

الباب التاسع فی اسامی الاوزان والمکائیل .

الباب العاشر فی اتخاذ الاشیا التی لابدمنها کل یوم .

۵ـ رسالة فی الموت السریع (۷۴ ـ ۷۸) از ابقراطیس وترجمهٔ ابن بطریق همانکه گویند که جالینوس آن را از گوراو یافته است .

آغاز: هذا الکتاب یسمی الموت السریع هذا کتاب ابقراط الحکیم بالاسناد الذی وجد فی قبره ترجمة یحیی بن البطریق وهو خمسة وعشرون قضیة فی الموت فقال ابقراط اذا کان وجه المریض ورم لایوجدله حس ... فاعلم انه یموت الی ثلثة وعشرین یوما .

انجام : ودفعه الی میثودورس خلیله وامینه والله اعلم بالصواب والیه المرجع و الماب .

۶ـ زاد المسیر فی علاج البواسیر (۸۱ـ۱۱۲) از محمد بن محمد بن محمد قوصونی که بدستور مولانا حسن بن سلمین حاکم شرعی اقلیم منوفیه درچهار فصل ویک خاتمه ساخته است .

آغاز: بسمله . نحمدك یا حافظ الصحة علی هذه الابدان ویامزیل العلل والادواء رحمة ... فیقول . . . محمد بن محمد بن محمد القوصونی الطبیب . . . هذه رسالة لطیفه محتویة علی مباحث شریفة تتعلق بالعلة المعروفة بالبواسیر .

انجام : یتوع لتبه یفتح البواسیر والله اعلم بالصواب .

۷ـ مجل العسیر فی اقسام و علل البواسیر (۱۱۲ـ۱۴۷) از محمد بن غیاث الدین شیرازی که برای ادریس بن حسن پادشاه مکه درسه فصل و یك خاتمه ساخته است. در بیشترجاها مانند رسالهٔ پیش است .

آغاز: بسمله . الحمدلله حمداً کثیر الایعـد ولا یحصی . . . فیقول . . . محمدبن غیاث‌الدین الشیرازی الطبیب... هذه رسالة محتویة علی مباحث بمایتعلق بالعلل المعروفة بالبواسیر.

انجام: وجعل علی البواسر فتح افواه عروقها وسکن الوجع .

۸ـ رسالة الفرض فی معرفة النبض (۱۴۷ـ۱۶۳) از فرج‌الله‌بن‌محمدطبیب.

آغاز: بسمله. حمله . وبعد فهذه‌لطیفة کالفرض فی معرفة النبض وصفتها اجابة لبعض الاخوان.

انجام: فنبضهم صغیرمتفاوت‌قال‌المؤلف فرج‌الله‌بن محمد ... هدامااردت‌اثباته فی هذه‌الاوراق من احوال‌النبض .

۹ـ رسالة الحمیات (۱۶۳ـ۱۸۰) ازابقراطس درعنوان‌آمده «رسالة‌حمیات من معالجات ابقراط وتصنیف الشیخ ره » .

آغاز: علاج حمی‌الیوم و علامتها ان کانت علة هذه الحمی من حرارة الشمس یبس جلده .

انجام: و تهرب الی غور البدن ویبرد لذلك ظاهر (تمت بحمدالله . بلغ من المنتسخ الذی لایخلومن الغلط) .

۱۰ـ اسرارالنساء (۱۸۰ـ۱۹۹) درعنوان آمده « رسالهٔ موسومه باسرار النساء من تصانیف جالینوس).

آغاز: سالت فینلاینوس الملکة جالینوس ان یؤلف کتابا فی‌اسرارالنساءعلی‌ما سالته ویکتب لها غرضها فی‌الکتاب و ان‌یقسمه لها قسمین ... ذکرالادویةالتی‌تسمن البدن و ترطبه وتنعمه وتنمیه .

انجام: وانیاب سرطان‌بحری .

۱۱ـ رجوع‌الشیخ الی صباه فی القوة والباه (۱۹۹ـ۲۸۴) دردوقسم‌وجزو:یکی در سی‌باب دراسرارجال دومی درسی‌باب دراسرارنساء، درعنوان‌آمده که ازشیخ داود

مصری است. فهرست بابها در آغاز هست و آشفته مینماید و در خود رساله عنوان «الباب الثامن عشر فی الخواص المعینة علی الباه» دیده میشود. رساله‌ای بهمین نام در دو جزو هر یك سی باب از مولی احمد بن سلیمان (ابن کمال پاشا) در گذشتهٔ ۹٤۰ که برای سلطان سلیم عثمانی ساخته است یاد شده که در عنوان بابها با رسالهٔ ما یکی نیست ولی در آغاز با آن یکی است (چلبی ۱:۵۳۵ ، آصفیه ۲:۱۰ ، ۲۲٦).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق الاشیاء بقدرته واتقنها بلطیف صنعته

انجام : فینبغی ان یدمنه من (ناقص).

۱۲ـ رسالة الربو وضیق النفس (۲۸٦ـ۲۹۲) از شیخ داود مصری (عنوان) .

آغاز: فی الربو الربو ثملة ای حادثة فی الرية .

انجام : وعلاجه علاج تلك الاورام علی ماسیجیء ان شاءالله تعالی .

۱۳ـ الرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة (۲۹۲ـ۳۸۸) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی خلق المخلوقات بقدرته و علم الانسان مالم یعلم بحکمته ... و بعد فهذه رسالة فی الصناعة الطبیعة الفت برسم الخزانة العالیة المولویة الاجلیة المحزمیه خزانة مولانا و سیدنا شهاب الملة والدین احمد بن عیسی صاحب المحروسة .. وهی تشتمل علی نکت ونوادر من امر المعالجات .. وسمیتها بالرسالة الشهابیة فی الصناعة الطبیة وفهرست ابوابها ثمانین بابا .

انجام : فلیس ینفعنی علمی ولاعملی.

۲۸۳۷

نسخ درشت و نستعلیق ریز خود شاعر در سدهٔ ۱۳ در متن و هامش ، عنوان و نشان شنگرف ۱٤س ٦/۵×۱۱ ، ۲۱٤گ ۱۱×۱٦/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی درون سبز

دیوان

از حیران یزدی و غزل است و ترکیب بند و قصیده و رباعی و مثنوی نزدیك ۳۱۹۰ بیت.

(ذریعه ۹:۲۷۲ ـ مجلس ۳:۲٦۸) .

در آن شعرها ایست درباره درد چشم‌خود او(۹۷) ومدرسهٔ مصلی صفدرخان(۹٦) ومصباح کفعمی (۹۳) وستایش هلاکومیرزا (۱٦٤) وطرازیزدی شاعر(۱۸۱) و کتاب وصاف (۱۸۲) وتاریخ تولد پسرش در۱۲۵۸-(۱۹٦) .

۲۸۳۸

نسخ محمودبن حسین گرگین در چاشت روزیکشنبه ۲۳ج۸۱۴/۱ درش۲ که ازآغاز ناقص‌واز نیمهٔ دوم باب ۲ مقالهٔ یکم‌را دارد ، ش۱ تاریخ ندارد وبهمین خط است، درش۴که نیمهٔ دوم‌کتاب است‌هم نام اورا دارد باتاریخ ۷۱۴ وحاشیه دارد بانشانه «م» ، ش۲ نیزحواشی دارد بانشانه «هـ» نسخه‌ازص ۲۸است تاص۱۳۲ ، درص٦۲ شعرهای فارسی‌است ، درص٦۳و٦۴ بندیست درهندسه‌بعربی

۱٦س۶/۵×۱۲/۵ ، ۴۸گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ سمرقندی – جلدتیماج ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ المختصة المرشدیةفی‌القواعد المنطقیة (۲۹ـ۳۱) رسالهٔ کوتاهی‌است‌بروش متاخران .

آغاز: دلالة اللفظ علی تمام مسماه مطابقة کدلالة البیت علی مجموع الجدار والسقف .

انجام : لم یلزم کونه فی‌الماءِ اولیس فی‌الماء (تم‌المختصر المرشدیةفی‌القواعد المنطقیة بحمدالله وحسن توفیقه بمحمد وآله) .

۲ـ الملخص(۳۳ـ٦۲) از چغمینی .

۳ـ تلخیص المفتاح (٦۵ـ۱۲۱) ازخطیب .

۲۸۳۹

نسخ محمدحسن‌بن محمدعلی در خبوشان روز دوشنبه ۱٦ رمضان ۱۲۳۱ در ش ۱ ، ش۴ مورخ روز سه‌شنبه ۱ محرم ۱۲۳۰ ، ش٦ مورخ ۱۱ محرم ۱۲۲۱ ، ش۷ مورخ روز آدینه ۱۴محرم ۱۲۲۱، ش ۸ مورخ ۱٦ محرم ۱۲۲۱ ، در۱۱۴ ر - ۱۱۵ ر خبراست بفارسی، درگ۱۱٦ پ — ۱۲۱ ر حدیثاست، ش۱۲ مورخ روز آدینه ۲۸ محرم ۱۲۱۳ وحواشی دارد وشعرهایی دیگر درتجوید درهامش وپایان آن هست، ش۱۳ همان دیباچه است ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۷س۱۰×۱٦ ، ۱۳۹گ۱٦×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی گرد مشکی درون زرد و مقوایی

مجموعه

۱ـ الاعتقادات (۱ پ ـ ۲۵ پ) ازابن بابویه .

۲ ـ الفخریة فی معرفة النیة (۲٦ر ـ۳۵پ) ازحسن‌بن مطهرحلی .

۳ـ اصول دین (۳٦ر ـ۷٦پ) ازمولی احمد اردبیلی است .

آغاز افتاده : و این قسم را واجب می گویند و عرب آن را الله میگوید و عجم خدای .

انجام : مانند ش۸/۸۷۸ دانشگاه (ف۵۷۷) وش۳۹و۳۵۱ طوس .

٤ـ طب‌النبی (۷۷ر ـ۸۰پ) .

٥ـ الذهبیة (۸۱ پ ـ ۸۹ر) منسوب بامام رضا .

٦ـ هزارویك مسئله (۹۰ پ ـ ۱۰٤پ) که‌حدیثهای‌نبوی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... درخبر است از حضرت سید کائنات محمدمصطفی... که روزی‌درمسجد نشسته بود .

انجام : بادین درست باز گشتند .

۷ـ خواص نادعلی (۱۰۵ پ ـ ۱۰۷ر) سی و هشت خاصیت برای آن برشمرده شده است .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . الحمدلله افاض الارواح من القدم ... اين رساله ايست مشتمل از بعضى خواص و اسرار اين كلمات التامات .

انجام : از شر دشمن ايمن گردد ان شاء الله تعالى .

۸ـ قصهٔ ادهم درويش (۱۰۷ پ ـ ۱۱٤ ر) همان داستان ابراهيم ادهم.

آغاز: قصهٔ ادهم درويش با وزير ادهم پادشاه و دختر پادشاه كه اسم دختر مهرافروز است . بسمله . حمدله . اما بعد راويان اخبار و ناقلان آثار آورده اند كه در بلاد خراسان وزيرى بود كه او را ادهم وزير ميگفتند .

انجام : الحال پادشاهى ابراهيم ادهم دراينجا مشهور است .

۹ـ تفسير الفاتحة والاخلاص والقدر (۱۱۵ پ ـ ۱۱٦ پ) بفارسى از ملامحمد طاهر .

آغاز: اعوذبالله ... گويى كه پناه مى برم بخدا .

انجام : براهل جوروظلم وفاسق وفاجر.

۱۰ـ رسالهٔ نكاح (۱۲۲ پ ـ ۱۲۵ ر) ازفاضل خراسانى (بنوشتهٔ باستانى) .

آغاز: بسمله . حمدله ... بدانكه بايد دانست كه لفظ نكاح وتزويج رامتعدى ميكنيم .

انجام : مجموع شد هفتادودو .

۱۱ـ لؤلؤيه (۱۲٦ ر ـ ۱۳۰ پ) از سيد ابوالقاسم قارى كه در زمان شاه عباس دوم در تجويد و قرائت بسال ۱۰٦۱ ساخته است . در آن آمده « لؤلؤيه عقد آن نظم لآلى (= ۱۰٦۱)نام و سال» نام ناظم و شاه در آغاز هست .

آغاز:

اى كلام از انتظام نام ذاتت در نظام

وى ز شهد شكرين شكرت زبان شيرين بكام

أنجام :

بعد از اهدای دعای ازدیاد عمر شاه

روح ناظم را بحمد و سوره‌ای یاد آر گاه

جامع این رساله و ناظم

خادم قاریان ابوالقاسم

مولدش مشهد امام رضا

برضا نیست در دکن برضا

١٢ـ معالم الدین (١٣١ر ـ ١٣٩ر) از ابومنصور حسن عاملی .

٢٨٤٠

نستعلیق سدهٔ ١٠ ، جدول زر و مشکی و شنگرف و لاجورد باسرلوح ، انجام دررباعیات افتاده. ١٤س ٨×١٤ ، ١٣٦ گ ١٩×١٣ ، کاغذ سمرقندی متن و حاشیه ورنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی عطف قهوه‌ای .

دیوان

ازحافظ شیرازی است .

٢٨٤١

نستعلیق شاعر ، جدول مشکی ، تاریخ تولد ١٢٨٣ و ١٢٨٦ درصفحهٔ عنوان هست. ١٥س ٧/٥×١٥ ، ٣٤٨گ ١٣×٢٠/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

بهار و خزان

دیوانی است از منظور احمد بن محمد رضای خوانساری درسوگواری ومنقبت خاندان پیامبر آمیخته با داستان یوسف وزلیخا .

درآغاز نسخهٔ ما آمده « المجلد الثالث من مجلدات تذكرة المصائب فی المناقب والمصائب من آل ابی طالب وهوالموسوم بالفارسية بهاروخزان من مؤلفات والمتملكات اقل الذرات احمدبن محمد رضا الخونساری المتخلص بمنظور» (بخط ومهر شاعر).

آغاز:

حمد بیحد مرخدا ای را سزا است
کو بری از صفات ناسزا است
خالقی کز کاف و نون کرده عیان
سطح ارض و طارم هفت آسمان

انجام:

فرس(؟)بود سازم بیان آن داستان
از برای عاشقان صادقان

۲۸٤۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، درص۵۸ ـ ۵۹ شعرهاایست بعربی ازامام زمان بنقل ازشیخ احمد احسایی از پدرش .

۲۲س۱۰×۱٦/۵ ، ۳۰گ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـ رساله در رد عقاید صوفیه (۱ ـ ٤٦) گویا از میرزا محمد اخباری است بفارسی .

آغاز افتاده : اتحاد است ثانی صیرورت شی است بشیء دیگر بطریق استحاله.

انجام : بانوار الحكمة و اليقين بحق محمد و آله الطاهرين سلام الله عليهم اجمعين .

۲ـ رساله در رد وحدت وجود وتوجه صوفیان درنماز و دعا بمرشد (۴۷ـ۴۸) گویا ازهمو .

آغاز: بسمله . بعد ازاتمام رسالهٔ عقاید وتزییف آرای متصوفهٔ ملاحده‌متفطن شدم که در بعضی السنه وافواه افتاده است که‌اهل ذکر صورت آن شخص‌صاحب‌اجازه را درخیال خود نگاه میدارند .

انجام: تفکرنمایی‌درهر باب حق برشما ظاهر میشود والله یهدی . اولاوآخرا انتهی ما اردنا نقله من کلماته وباین ختم می‌نمائیم رساله را (تمت۱۲۳۹) .

۲۸۴۳

نستعلیق بخط محمد یوسف حسینی‌است درروزآدینه ۲۹ محرم (۲۹خرداد) ۱۱۶۵ ، آغاز افتاده است .

سطرچلیپا ۹×۱۶ ، ۴۵گ۱۲×۲۰ ، کاغذفرنگی ـ جلد تیماج مشکی .

جُنگ

شعرها ایست از عندلیب و در آن آمده که در ۱۱۶۰ برای شغل علمداری و صاحبجمعی از طرف نادرشاه خواسته شده و چون کم‌آورد شاه دستور داد که‌چشمش را بکنند و او را بشهر ساری بفرستند و او تامرگ نادر در آنشهر میزیسته است (ص۳) .

نیزشعرهاای از مجذوب بنام شاهراه نجات واز کلیم وداستانی دربارهٔ موسی .

۲۸۴۴

نستعلیق مؤلف .

۱۲س۷×۱۲/۵ ، ۱۲۰گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید رضای فروغ که میگوید ده هزار بیت قصیده سروده ام (ص) رویهم نزدیك بسه هزار بیت شامل:

۱ـ منظومهٔ فضل (۱ـ۸۶) چنانکه خودش نامیده است (ص۴س۲).

آغاز:

ستایش خداوند معبود
که از جود آورد موجود را
بفضل حقش فضل نام
که باشد همه ذاکر فضل امام

...... م

روایت کند ناظم این کتاب
فروغ سخن پرور نکته یاب
که چون ازقصاید مراده هزار
بفضل خدا آمد اندر شمار

در ص۷۷ هم آمده: «فروغم که از بس بعصیان درم»

انجام:

فروغ آن چنان مایل روی اوست
که عشاق مشتاق دیدار دوست
جمال ازل کیست غیر از علی
شه لم یزل کیست غیر از علی

۲ـ ساقی‌نامه (۸۷ـ۱۹۸) .

این دورا گویا او میخواهد « الدرر المنظومة » بنامد .

آغاز:

بیا ساقـی ای مونس دوستان

بزن خیمه اندر سرا بوستان

که‌فصل گل ولاله‌وعبهر است

ز گل بوستان اخضرو احمر است

انجام :

دل از خواندن شعر من شاد کن

پس از مرگ با رحمتم یاد کن

فـروغ نگارا بمهر علی

بکن عیش و بگـذر بمهر ولی

تمام شد ساقی نامه وتوفیق‌نظم مثنوی را ازجناب اقدس ولایت مآب...میخواهم امید که مرا نیز بدوستان بخشند و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد . . . المیامین .

۳ـ مثنوی هفت بزم (۲۰۱ـ۲۳۸) .

آغاز :

آنچه بخشد جان عالم راسنا

هست مر معبود را حمد و ثنا

زان سپس باید نمودن ابتدا

هم بنام ابتدای مـا سوی

١٦٨٩

....

کوز الطاف تو حالی کرده عزم

داستان راند همی از هفت بزم

انجام:

ای فروغ روی آن ماه تمام

ختم کن این خوش سخن را والسلام

دل دوستان از محن دور باد

سر دشمنان از بدن دور باد

تمت کتاب الدرر المنظومه والمثنوی بید مؤلفها ... سید رضا المتخلص بفروغ فی اربعة عشر من شهر ربیع الاول سنة ١٢٩٦ من الهجرة ... الی یوم البقاء.

٢٨٤٥

نستعلیق سدهٔ ١٣ و ١۴ . ش١ حواشی دارد، در ص٨٧-١١٨ پراکنده های نظم و نثر است و پس از ش٢ هم پراکنده ها است و در پایان ترجیع بندها تف است.

١١س ٦×١٠ ، ١٠٢گ ١٠/٥×١۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی

مجموعه

١ ـ العروة الوثقی (ص١-٨٦) از جلال خادم طبسی و در سلوك و طریقت است وشعرهای او هم در آن هست.

آغاز: بسمله . حمدله . صلوة . اما بعد بر ضمیر منیر اهل دانش و ارباب بینش واضح ولایح باد که مفرد مجرد مفید یعنی قاسم قلندر ... که یکی از تکیه داران قرچق بند بقا و کمر بستگان صاحب کسوت تکبند و منتشاءِ وفناست صدای سفیدمهره ارادت

بگوش هوش فقیر بی‌بضاعت جلال خادم طبسی رسانید واز کجکول معرفت نوالهٔارشاد وهدایت طلبید ... ازهرباب سخنی چند بخیرالکلام مرتب برچند کلمه یادداد مسمی بعروة الوثقی و بعد ازچند سال این کلمات بنظر بی‌نظیر فرزند سعادت مند ابوالفتح غیاث‌الدین محمد رسید کلماتی چندباوملحق نمود . کلمهٔ اول دربیان‌توبه..سی‌ودویم در بیان فنا .

انجام : درین محل که‌سخن بفناء مطلق رسید ختم کلام واجب آمد... خداوند سبحانه وتعالی‌عوام‌وخواص راازین مقامات فیضی کامل نصیب گرداناد‌بحرمةالاقطاب والاوتاد .

۲ـ نان وحلوای (۱۱۹ ـ ۱٤۸) ازشیخ‌بهایی .

۲۸٤٦

نسخ عبدالعلی‌بن محمد صالح مراغی بخواهش آقامهدی(سدهٔ ۱۴)، عنوان‌ونشان‌شنگرف، درص ۲-۴ بخط معین‌العلماء خویی مورخ ۱۳۰۹ بندی است ودرآن از داستان باب یادشده است.

سطر چلیپا ۱۱×۱٦، ۳۴۷ص، ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلدتیماج‌مشکی

زاد المسافرین

در پزشکی است از محمد مهدی بن علی‌نقی شریف در دومطلب که بخواهش میرزا محمد اسماعیل‌ساخته ودر۱۰صفر۱۱٤۱ بانجام رسانده است (ره آورد ص۲۳۵ ذریعه ۱۲:۱۰ ـ مشار ۸۷۲) .

آغاز: سپاس‌افزون‌ازقیاس‌ازخواهش بیماران وستایش تجاوزازشوق‌دردمندان بلقا نثار بارگاه طبیبی است مهربان .

انجام : ورنه سخن بسیاراست .

٢٨٤٧

نستعليق پسر فیض علم‌الهدی محمد ازروی نسخهٔ اصل در ۱۱۰٦ و مهرش «محمد علم الهدی علم‌الهدی محمد ۱۰۷۳» درصفحهٔ عنوان‌هست ، عنوان ونشان شنگرف ، مهرابراهیم‌بن‌محمدرضای‌حسینی مورخ۱۲۳۱ ومحمد رضابن‌محمدصفی حسینی ومحمدعلی‌بن محمدباقر مورخ ۱۲۱۳ ومحمدرضای‌طباطبایی درآغاز وپایان نسخه هست.

۱۷س۸×۱۲ ، ۱٦٤گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

منتخب الاوراد

از فیض کاشانی که بدرخواست پسرش علم‌الهدی محمد درسپاهان بسال۱۰٦٦ ساخته است وگزیده‌ایست از خلاصة الاذکار او (محجه۲:۱۵و۳۱و٤۰) .

آغاز: بسمله نحمدك اللهم علی ما مننت به علینا من اجابة دعائنا .. فیقول... محمدبن مرتضی المدعوبمحسن ... قدسالنی ولدی ... محمدالملقب بعلم‌الهدی .. ان انتخب له ما یعمل به ویواظب علیه ممایتکرر فی الایام واللیالی ... و سمیته بمنتخب الاوراد ورتبته علی ثلثةابواب.

انجام : وذلك فی‌ایام اقامتنا باصفهان صینت عن‌الجوروالطغیان ـ و کتب الفقیر الی ربه .. محمد یدعی علم‌الهدی ابن‌محمد المحسن ... انه لما یشاء فعال .

٢٨٤٨

نستعلیق ۱۷ شعبان ۱۲۳۱ در ش۱ ، ش۳ مورخ شوال ازمحمداسمعیل ، همه شماره‌ها بیك‌خط، عنوان شنگرف.

۲۱س۱۰×۱۷ ، ۳۵گ۱۷×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ مناجات نامه (۲ پ ـ ۹ر) ازخواجه عبدالله انصاری .

آغاز: دلادرحق میکن نظرها که در راه تومی‌بینم.

انجام:

بنگر که چه روز از کجا آمده ای

میدان که چه میکنی کجا خواهی‌رفت

۲ـ اسماءِ حسنی (۱۰ پ ـ ۱۷پ) هزارویك نام خداست و طالع بینی از روی آنها باشمارهٔ آنها .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی‌تخصص به الاسماءِ الحسنی والصفات العلیا... بدان وفقك‌الله تعالی که اسماءِ حسنی الهی ... هزارویك نام عظام‌است باتفاق علمای سلف‌و هرطایفه‌ای ازیشان آن را بنوعی جمع کرده‌اند ازان جمله سلطان سعیدسلطان‌محمود غزنوی درنوبت‌ثانی که‌تسخیر نیشابورنموده ازعلما وپیشوایان‌آنجا التماس نموده که هزارویك نام باری تعالی جمع‌نمایند ... پس ایشان گفتند که این را زمانی‌بایدودیگر علما را جمع باید کرد باتفاق اسماءِ عظام را جمع نماییم پس سلطان فرمود از اطراف علما را جمع کردند مثل ابوالقاسم قشیری وقاضی محمد ناصحی وقاضی صاعدوابونصر صابونی وخواجه سهل صعلوکی وابوجعفرنحوی وابومنصورهروی وابوسلیمان‌خطابی وابوالفضل‌سرخسی‌وابوعبدالله شیرازی وابواسحق جمشید ودیگرعلما و ائمهٔ دین در خطه محروسهٔ نیشابورجمع آمدند وسلطان‌فرمود تاخزینه گشادند وایشان‌راعطاوصلهٔ بسیار دادند وهریك را وظیفهٔ لایق تعیین‌نمودوایشان بجمع آن مشغول گشتندومدت یکسال آن را ازکتب‌اسلام برتوافق الفاظ آن اسماء مترتب ساختند و بعرض سلطان رسانیدند ... پس نسخه را برسم تحفه پیش خلیفه ابوالعباس فرستاد ... و این فقیراز آن جمع ایشان وجمله‌های دیگر هزارویك نام عظام که اعرف واشهربودالتقاط نمود برتوافق معنی وبرترتیب اعداد مرتب ساخت .

انجام: راحم الضعفاء ۱۲۳۲ .

۳ـ الرفع و الدفع (۱۸ پ ـ ۲۸پ) از فیض کاشانی چنانکه در عنوان رساله دیده(میشود) محجة۲:۱۷و۳۳و٤٦ .

آغاز: بسمله. الحمدلله وسلامه‌علی‌عباده‌الدین اصطفی .،، امابعداین‌رساله‌ایست [در] دفع آفات ورفع بلیات از خود ومال خودمان و اطفال بقرآن ودعا وعوذه‌ورقی وعلاج ودوا منقول از ائمهٔ معصومین واکابردین و حکماء پیشین مشتمل بر ده‌باب.

انجام: و مجموع آنچه درین باب مذکور شد از اسحق کندی منقـول است که دررسالهٔقلع آثار آورده .

٤ـ اختیارات (۲۸ر-۳۵پ) از محمد باقرمجلسی درسه فصل ویك‌خاتمه،پس‌از خاتمه احکام گرفتن‌آفتاب وماه است در ماهها .

آغاز: بسمله . حمدله . امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که این رساله‌ایست در بیان آنچه از احادیث معتبره اهل بیت ... معلوم میشود از سعادت ونحوست ایام هفته ومام .

انجام: ومرد فاجرفاسقی دعوی پادشاهی کند .

۲۸٤۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳

۱۱س۹×۱۴،۱۴ـ۹۲س۱۴×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی

دیوان

از سید لاهیجی گیلانی درتغزل و مدح و سوگواری و آن را گویا گوهر مراد (ص۱) نامیده است و یك قصیدهٔ آن ملح‌العرفان (ص۷) ویکی رکن‌العرفان (ص۸) و یکی نکات‌العرفان درچندبند (۱۹ـ۷۹) ویکی مشکات ویکی مصباح (۱۰۷ـ۱۰۹) نامیده میشود. دردیباچهٔ منثور آن‌نام‌میرزامحمد علی‌خان لاهیجانی یاد شده‌است.

۱۶۹٤

آغاز:

در عهد دولت قمر برج عز وجاه

آن حامی شریعت و آن جان دین پناه

این در معرفت که ز بحر حقیقت است

وین گوهر مراد که روشن نموده راه

....

بکنه ذات تو کنه خرد برد کی پی

شود مسافت گردون بگرد کان کی طی

حکیم وصف جلال و جمال میگوید

مگو مگو سخن سر برو بر وهی هی

....

خمید قامت سروت بدهر باسید

گذشت فصل بهار و رسید موسم دی

انجام :

سید چو ز احوال غریبش پرسید

گفتند غریب این دیار آمد و رفت

۲۸۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، آغاز و انجام افتاده است .

گ س ٦×۱۴، ۱۲٫۳×۲۴، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی با جدول سرخ ومقوایی

دیوان

از کمال الدین اسماعیل اصفهانی سراینده سدهٔ ششم و هفتم (مجلس ۳:۳۸۷- سپه

٦٦١:٢ ــ منزوی ٢:٢٠٥) قصیده وقطعه‌ورباعی دارد ومرتب نیست ونزدیك بدوهزارو پانصد بیت.

٢٨٥١

نسخ محب علی بن کربلایی حسینعلی در ٢٥ع٢/١٣٦ (گویا:١٢٦٣) عنوان ونشان وجدول شنگرف. ٢٠س ٨/٥×١٥/٥ ، ٥٠گ ١٤/٥×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی

رسالهٔ محمودیه

ترجمه و شرحی است از ابو القاسم بن محمد کاظم شریف موسوی بر رسالهٔ ذهبیهٔ منسوب بامام رضا بنام محمودخان کلانتر تهران پس ازسال ١٢٦٣ که مؤلف بدستور شاه بتهران آمده و درخانهٔ کلانتر بوده است دریك مقدمه و بیست وهشت قانون ویك خاتمه و جدولهای بسیاری در آن هست وبنوشتهٔ خود شارح شرحی است شگفت وعلل مطالبی که او میپندارد از امام است در آن آمده است . نام مؤلف و کتاب وتاریخ ونام کلانتر در دیباچه و پایان هست . او رسالهٔ را در روز دوشنبه ١٢٦٣/٧/٢١ در خانـهٔ کلانتر بانجام رسانده است .

آغاز: بسمله . حمد غیر محدود و ثناء نامعدود مرحکیمی را سزا است کـه مشت خاکی را باشارهٔ خلق الانسان ضعیفا خلعت وجود بخشید .

انجام : وکان الافتتاح و الاختتام بهذه الرسالة علی العجالة فی بیت العالی بالجاه الذی سبق ذکره زاد الله فی عزه وعمره و دولته وشوکته و اولاده آمین یامعین.

٢٨٥٢

نستعلیق خوش سدهٔ ١٣ از مؤلف، سرلوح زیبا وصفحات زرافشان باحواشی لغوی ١١س ٧/٥×١٥ ، ١٢گ ١٤/٥×٢٢/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

منشآت

بنثر ونظم از احمد بهشتی کرمانشاهی (ص۱۴و۲۳) عنوان «عریضهٔ مطایبات» و «صورت گذارش حالی است» در میانه هست.

آغاز: بسمله. درخشان گوهر حمد وسپاس فزون ازوهم وقیاس ایثار پیشگاه لم‌یزل ولایزالی که ابدیست.

انجام: که جام می بکف کافر مسلمان دان. العبد بهشتی یاهو.

۲۸۵۳

نستعلیق میر نجم‌الدین بن حاجی میر هاشم رشتی در شب یکم شوال ۱۲۹۵ بارس ایل، عنوان درشت تر.

۱۶س۸×۱۶/۵، ۲۷گ۱۵/۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی معوایی

التعلیقة

حاشیه‌ایست از آقا محمد باقر بهبهانی برمنهج‌المقال استرابادی (حقوق ۳۴۸) نسخهٔ ما همان پنج فائدهٔ مقدمه است.

۲۸۵۴

نستعلیق محمود بن لطف‌الله بن لطف‌الله در روز پنجشنبه ۲۷ ذی‌حجه ۹۸۳، نشان‌شنگرفی، خط و مهر محمد هاشم بن زین‌العابدین موسوی که دارندهٔ نسخه بوده است در آن هست، در پایان هشت صفحه دربارهٔ احتجاج پیامبر است بعربی.

۱۹س۱۱×۱۶، ۱۵۸گ۱۵/۵×۲۱، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

مکارم الاخلاق ومحاسن الآداب

ازابی نصر حسن طبرسی است در دوازده باب (ف۲۷۹۹).

۲۸۵۵

نستعلیق مؤلف که ش۴ را درروز شنبه ۲۴ع۱/۱۲۲۸ نوشته است ، حواشی‌دارد درهمه‌شماره‌ها که بیك خط است ، ش۲ مورخ شب آدینه پایان ج۱/۱۲۴۰است.

۲۲س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱٦۷گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی‌کبود - جلدحنایی‌ضربی‌مقوایی.

مجموعه

۱- جنگ (۱-۳٦۸) ازمحمد کاظم رحمت یزدی پسرحاج محمد صادق که در ۱۲۰۵ زاده شده است سر گذشت او دراین مجموعه (ص۳٤۱ و۳٦۱ و ۳٦۳) هست و میگوید که سی استاد دیدم و ششصد کتاب خواندم وآنها برمی‌شمرد و شاعرهم بوده است او شاگرد مولانا محمد اسماعیل‌بن محمد سمیع اصفهانی بوده است (ص ۳۸۹) وتقویمی در۱۲۲٤ استخراج کرده است . مطالب پراکنده از اخباروادب ونظم ونثر عربی و فارسی درآن‌هست .

در این جنگ از استادش محمد اسمعیل اصفهانی و شعر او (ص۱٦۵)یادشده و از این شاعران : سید محمد زواره‌ای مشکین متخلص به سید (۲۵۹و۲۲۸)ومیرزا محمد علی آزاد کشمیری‌متخلص‌بآزاد (۲۵۸) وآقا محمد طلعت (۲۵۷) ومحمدصالح وامق (۲۵۸) ومیرزا محمد کوزه کنانی منشی (۲۱۰) وسید نقی قزوینی مؤلف‌وظائف نفس المناظرة وآدابها درپنج‌بیت عربی(۹۵) وسید حسن کچکویی متخلص‌بنیاز(۸۱) وسید ابوالقاسم قاینی (۱۲۳) و میرزا هادی نایینی مؤلف لسان الذاکرین (۳۰۹) و میرزا قوام قزوینی (۳٤۰) ومیرزا آقاسی (٤۵) .

آغاز: بسمله . حمدله . صلوه . وبعدفیقول ... محمد کاظم‌بن‌الحاج‌محمدصادق

۲- السبع المثانی (۳٦۹-۳۸۲)- دوصفحه باز بنام السبع المثانی بنظم درص ٤۰۸-٤۰۹هست)اواین کتاب‌را پس‌ازعقدالثریا در۱٤ج۱/۱۲٤۰سروده است ودرباره

امامان‌است وستایش ازآنها بنظم .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی عظم حلمه فعفا .

انجام : وبعداوسحقاالاعداءالله .

۳ـ الجوابات العشرة (۳۸٤ ـ ۳۹۱) ده پاسخ است بپرسشی کـه فتح علی شاه کرده که عمر طبیعی باید هشتادسال باشد یا صدوبیست سال و چرا این‌طورنیست.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی لااله‌الاهو .

انجام : ولکن دللت علی موضعه للمریدین و الحمدلله رب العالمین و السلام علی محمد و آله اجمعین .

٤ـ زهرة الجواد (۳۹۳ـ۴۰۷و۴۰۹ـ٤۳٤) درهیئت بنظم عربی‌ونام‌آن‌دررساله هست و درپنج‌باب ویك مقدمه‌است .

آغاز:

الحمد لله الذی قـد انسلك

فی عالم الشهود ماتحت‌الفلك

انجام :

و الـرحمة لنـا ولـکتـاب

الـراقمین ذلـك الـکتـاب

۲۸۵۶

نستعلیق خوش آغاز سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، در۲۰ص .

۱۸س۱۱×۲۱ ، ۱۱-۳۱۶×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمخمل‌سبزدرون مشکی

تاریخ وجغرافیای کرمان

ازافضل‌الدوله کرمانی که‌در۱۳۲۳ قساخته وازاوضاع‌آن روز کرمان‌ومرگ

حسن علی‌خان امیرنظام گروسی ودفن او درماهان (ص۱٤)وتأسیس کنسولگری‌های انگلیس‌در۱۳۱۲وروس‌در۱۳۲۱در کرمان(۱۳و۱٤)یاد کرده‌است. میکیلخوما کلای (پیام‌نوین س۲ش۲ص۱۷) ازاین‌رساله‌نام‌برده‌است. این‌رساله جزسالایهٔ احمد علی‌خان کرمانی‌است(حقوق۱۳۳) استوری (۱٦۹:۲) از «جغرافیای مملکت کرمان»درچهار تنبیه که در۱۲۹٦ (۱۸۷۳) درزمان فرمانروایی مرتضی قلی خان تألیف شده است یاد کرد جزنسخهٔ ما .

در پایان «تظلم مملکت کرمان بخاکپای شاهنشاه ایران»آمده‌است‌وبدبختی آنروزهٔ مردم کرمان ازان پیدا است .

آغاز: (تاریخ وجغرافیای‌قدیم کرمان‌است) ازتواریخ قدیم وآثاررمیم‌استنباط میشود که مملکت کرمان بزرگ وعظیم بوده .

انجام : استدعا چنین است که مهندس قابلی برای بازدید وساختن‌این دوسد از دارالخلافه فرستاده شود شهرصفر۱۳۲۳ فدوی افضل‌الدوله کرمانی .

۲۸۵۷

نستعلیق سده۱۴ .

۱۷س۱۴/۵×۱۸ ، ۲۴۴گ۱۷×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

جُنگ

از حاجی‌ملاباقرواعظ کجوری‌تهرانی (۱۲۵۵ـ۱۳۱۳) مؤلف جنة‌النعیم(ذریعه ۱٦۰:۵) ازالتبرالمذاب فی بیاب ترتیب‌الاصحاب (۱۸۹) والدمعة الساکبة (۱٤۵) و ریاض‌الجنة(۱٤٤) واغانی(۱۰۷و۱۲٦)وشرح الصلوة علی‌النبی تألیف ملازین‌العابدین گلپایگانی (۱٤۸) و مجموعهٔ شیخ‌علی زهیری (۱۹٤) و سرالانساب (۱٦۹) و اثبات الوصیة (۱٦۵) ومحاضرة الابرار ومسامرة الاخیاریامسامرات محیی الدین (۱۵۷) و

احوال بعض المجانین از کتاب شیخ عبدالحسین طهرانی (۱۵٤) و قصیدهٔ میرزا محمد قاسم وزیر پس از کندن چشمش، بفرمان پادشاه درمدح امام رضا وشکایت بشاه نزدیك به ۹٤ بیت در آن دیده میشود (۹۳-۱۰٤) .

در آن بندی ازنهایة الانساب محمدبن هرون موسوی نیشابوری که در ۵۵۸ گرد آورده است بنقل از نواب اعتضاد السلطنه در بارهٔ داستان شهر بانویه آمده است (ص۱٤۱) .

خط محمدتقی طبرسی مورخ شوال ۱۲۸۷ در نجف درصفحهٔ عنوان هست ودرهمین صفحه آمده « هذه الرسالة من افصح الفصحاء و ابلغ البلغاء الخطیب الا لمعی المرحوم الحاج ملاباقر الواعظ الطهرانی وفیها مواعظ لمن اتعظ » نیز « تاریخ تولد نورچشمی شمسیهٔ ثانیه درشب چهارم شهر محرم الحرام فی سنة ۱۲۸۸» ونیز «خرجت من النجف... یوم الثلثا من سادس شهر شوال ۱۲۹۲» .

۲۸۵۸

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ در ۲۴۰ص ، آغاز وانجام افتاده.

۱۵س ۸/۵×۱٦ ، ۱۲۰گ ۱۵×۲۳ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج سبز ضربی مقوائی درون سبز و مصور بشکل یك بالو بر نگ روغنی

دیوان

ازجمال الدین حسین بن حسن خوارزمی کاشانی در گذشتهٔ ۸۳۹ و نسخهٔ ما نزدیك به ۳٤۵۰ بیت ومرتب نیست وتخلص «حسین» در آن آمده وقصیده وغزل است (ذریعه ۲۵۱:۹ - منزوی ۱٤٦٦:۲) .

در آن آمده : « سال هشتصدوبیست وهشت از تاریخ - بآخر رمضان وباول شوال» (ص۵٦) و «تاریخ رحلت توچوخلد النعیم بود» (= ۸۳۵) (ص۸۸) .

نیز :

ملك جم ده بنیم جرعه حسین

که ترا ذوق خواجهٔ جامی است

(ص۲۱۷)

در آن یاد شده از شاه ابراهیم سلطان و قبة الاسلام خوارزم و شهر خوارزم و فرغان و روح پاك شاهی عالی قدر و سیدی عالی جناب و سیدی عالی نسب و امیرزاده میر عبدالله و سلطان کیا کی خان خان کشور و خواجه یونس و خواجه محمد شهاب و سید علای دین و سلطان عهد ابراهیم و عصام دین عصمت و ابن افضل و خواجه سلیمان حکیم و سید اعظم محمد و خواجه ابوالفتح و خواحه بوالوفا و خواجه جامی و شه ملك نویان و خواجه غیاث الدین والدنیا و تاریخ مرگ او :

گشت تاریخ وفاتش رحمة الله علیه

کز وفا داری سزای رحمت الله بود

(ص۳۳۱) و شیخ ابوالحسن و مرثیهٔ شهزاده بایسنغر (ص۲۳٤).

آغاز:

از کدامین برج یارب تافت این اختر کزو

پایهٔ بخت و سعادت سعد اکبر یافته

گلشن آرای قضا بنشاند اندر باغ ملك

نو نهالی را کزو آفاق زیور یافته

انجام :

دایما از دفتر و اوراق در اشکنجه ام

وقت آن آمد که خطی بر سر دفتر کشم

....

پای همت در نهم بر فرق چرخ چنبری
تا نگوید چون دگر خاماش در چنبر کشم

۲۸۵۹

نستعلیق مؤلف، تاریخ تولد حاجی محمد کریم‌خان کرمانی در شب پنجشنبه ۱۸ محرم ۱۲۲۵ در صفحهٔ عنوان هست.

۱۷ س ۱۰/۵×۱۶/۵ ، ۲۲۱ گ ۱۸×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ارشاد المتحیرین فی امر الدین

در عرفان و کلام شیعی شیخی بعربی و فارسی و برای تاریخ این گروه بسیار سودمند است ودر دههٔ سوم شوال ۱۳۰۲ در کمتر ازچهارماه ساخته شده‌است. فهرست مطلبها در آغاز نسخه جداگانه هست. دردیباچهٔ فهرست آمده که مقالات از سخنان حاج محمد کریم‌خان وپسرش آقا محمدخان و بینات ازسخنان شیخ‌احمد وسید کاظم وتنبیهات از خود مؤلف‌است . اودرخود کتاب درسر گذشت خود همین‌اندازه‌میگوید که شاگرد ثقةالاسلام بودم ونام خود را نهان میدارد .

آغاز: بسمله . الم احسب‌الناس ان یترکوا ان یقولو آمنا الحمدلله‌رب‌العالمین اما بعد فهذا مختصر مشتمل علی زبدة مایجب استحضاره لکل‌احد ... و سمیته بارشاد المتحیرین فی امرالدین ورتبته علی مقدمة و اربعة عشر مقالات وبینات و تنبیهات و خاتمه وتوصیة .

انجام : مصلیا مستغفرا .

۲۸۶۰

نستعلیق سده ۱۳و۱۴

۱۰ س ۱۰×۱۹ ، ۱۵۵ گ ۱۶×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی

دیوان

مثنوی‌شیعی‌است‌ازفارغ گیلانی ودرآن‌آمده :

بنـده در سال نهصد و هشتاد
رو بگیلان نهـادم از بغداد
چون رسیدم برودبـار از راه
گشت یاری دچار من آنگاه
همدم و همزبان و اهل صلاح
بود نامش محمد مداح . . . .
آن چنان در گرفت‌صحبت ما
که بماندم چهارسال آنجا ...

آغاز:

لله الملـك و لله و مـالك
هـو بـاقی غیر هالـك
سر این نامه نام آن معبود
که‌زنامش‌دو کون‌یافتندوجود

انجام :

در رسـانید حضرت بـاری
این سخن را بگوش‌آن ماهی
ماهی آن حرف (افتاده)

۲۸۶۱

نستعلیق حبیب‌الله‌بن اسدالله دنبلی‌درروز پنجشنبه ۲۴ ج۱/۱۳۰۶ ، عنوان‌و نشان‌شنگرف.
۱۲س۷×۱۳/۵ ، ۸۹گ۱۱/۵×۱۸/۵ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌ضربی‌مقوایی

جواهر الكلام و مفتاح المرام

از پرویزخان سلماسی درچهارده جمله ویك خاتمه و در۱۳۰۲ ساخته است با دیباچهٔ حبیب الله دنبلی متخلص به لسان الولایه بخط خود او (مشار ٥١٦ ـ ذریعه ٥ : ٢٧٥).

۲۸٦۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زر و لاجورد، سرلوح زرین و آراسته دارد ، دو صفحهٔ آغاز زرافشان (ص۱ـ۳۱۰) مالك فربانعلی طبیب ، درپایان در۳۱۲ ـ ۳۵۸ قصایدی است که نباید از شاپور باشد .

۱۲س۵/۵×۱۳ ، ۱۸۰گ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی زرکوب درون عنایی.

دیوان

ازشرف الدین شاپور ارجاسب فریبی تهرانی رازی زندهٔ در۹۹٦ در قزوین و در ۱۰۲۵ درلاهور ودر۱۰۲٦ درسپاهان ودر۱۰۲۷ درحجاز ودر گذشتهٔ ۱۰۲۸ یانزدیك ۱۰۳۰ (ذریعه ۹:٤۹۰) .

غزلهای اوست ومثنوی خسروشیرین ورباعی وترجیع بند او باتخلص شاپور و فریبی .

آغاز:

زخط زایل نگردد جان فزای لعل جانانرا

ز خاصیت نیندازد غباری آب حیوان را

چه مذهب دارد آن ظالم چه ملت دارد آن کافر

که غارت میکند چشمش دل گبر و مسلمان را

انجام :

بنشینم و خـویش را دهم دل

بر دوری دوستی نهـم دل

۲۸۶۳

نستعلیق گردآورنده درسدهٔ ۱۲ ، جدول شنگرف ولاجورد.
۱۳س۸/۵×۱۵/۵ ، ۷۴گ۱۳/۵×۱۹/۵ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

جنگ

گزیدهٔ از شعرهای چندین شاعر ازمحمد کاظم بن محمد هاشم در۱۱۸۲ وچنین است فهرست نام آنها :

سعدی (۱ـ۳۶) ، جامی (۳٤ـ۳۸) ، آقامحمد عاشق (۳۸ـ ۳۹ و ٤٦) هاتف در تخمیس غزل عراقی(۳۹ـ٤۰)، میرسیداحمد (٤۰)، محتشم (٤۱ـ٤٦و۱۰۳و۱۰۸ـ۱۲۳ و۱۲۷ـ۱٤۱) ، خیام(۵۱ـ۸٤) ، میرزا عبدالباقی طبیب (۸۵ـ۸۸) ، دامی (۱۰۰)،صهبا (۱۰۷) ، کمال خجند (۱٤۲ـ۱٤٦) ، شفیعا (۱۲٦) ، کلیم (۱٤۲) .

نامه‌ای در آن هست (٤۷ـ٤۸) ازخود گردآورنده که از روستای کوته در سفر کوهگیلیویه بزرگی خان نوشته هنگامی که او بسیاری از مردم سپاهان را باسیری برده و آنها را شکنجه میداده است . نیز وصیت نامهٔ او (۸۸ـ۹۳) و نامهٔ آقا محمد بیدآبادی استاداوبیکی ازدانشمندان بنام حاجی میرزاباقرمورخ صفر۱۱۸۲(۹۳ـ۹٦) ویك نامه ازهمان بیدابادی بگرد آورنده از کربلا ومسودهٔ قباله‌نامچهٔ ازدواج میرزا آقامیرپسرمیرزا محمد مهدی بامهر نساخانم دخترمیرزا محمد کاظم مشرف توپخانه بکابین ۲۵۰ تومان و ششدانك یکدر خانه در بیداباد سپاهان بنام خانهٔ محمد شفیع

جوراب دوز ببهای صددینار تبریزی مورخ ١٨ شعبان ١١٢٦ (٩٦- ١٠٠) و یك نامه (١٢٣و١٢٤).

آغاز: ختم نامه . الاالله از روز شنبه تا جمعه موازی هشتاد و یکهزار مرتبه بگوید .

انجام : مالك اشتر را که بنوك نیزهٔ جان ستان مرد ومرکب را از خیابان میربايد .

٢٨٦٤

نسخ عربی محمدبن احمد فاضیمنوفیه مالك نسخه ، عنوان و نشانشنگرف ، مالكمحمدعارفبن لعمان ، از موقوفات رمضانیه ابراهیمیه در١٢٣٠ (١رو٩٧ر) فهرست رسالهها درآغازهم بخط نویسنده نسخه وهم بخط باستانیراد هست، دریك برگ بیش ازرساله نام پدران پیامبراست ازالمواهب اللدنية بالمنح المحمدية وسخنی ازابوالهذیل علاف دربارهٔ دوستی

٢١س٨×١٤/٥ ، ٢٩٦گ١٣×١٩/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماجعنابیزرکوبمقوایی

مجموعه

١ـ کشفالاسرار عن حکمالطیوروالازهار(١ر-٢٢پمورخ آدینه٥محرم١٠٤٢) ازشیخ عزالدین احمدبن غانممقدسی وپندها است بزبان پرندهها و گلها.

آغاز: بسمله . قال الشیخ .. عزالدین احمدبن غانمالمقدسی رحمهاللهالحمدلله البعید فی قربه القریب فی بعده المتعالی فی جده عن هزل القول وجده .

انجام : من غیر خصوص ولا خط منقوص تمت احکام کشفالاسرارعلی حکم الطیوروالازهار علیالتمام والکمال والحمدلله وحده .. اجمعین .

٢ـ دررالنحور فی مدائحالملك منصور(٢٣ر-٤٤پمورخ شنبه ١٣محرم١٠٤٢) ازصفیالدین حلی وقصاید اومرتب بحروف درآغازوانجام بیتها.

آغاز: بسمله و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت و الیه انیب قال الصفی الحلی یمدح السلطان الملك المنصور طاب ثراه و سماها درر النحور فی مدائح الملك المنصور علی عدد الحروف اولا و آخرا کل قصیدة تسعة و عشرین بیتا وهی احسن ادبه . . .
حرف الالف :

ابت الوصال مخافة الرقباء

و اتتك تحت مدارع الظلماء

انجام :

یانع العود واهب القود هامی

الجود هتف العدی و فتح الولی

۳ـ الذهب المسبوك فی ذکر من حج من الخلفاءِ والملوك (۴۵ر-۷۱پ مورخ ۱۴ محرم ۱۰۴۲) از تقی الدین یا شهاب الدین ابو محمد ابوالعباس احمد بن علی بن عبدالقادر بن محمد بن ابراهیم بن محمد بن تمیم مقریزی شافعی .

آغاز: بسمله و هو حسبی و نعم الوکیل الحمدلله و به المستعان علی کل ما عزوهان و صلی الله علی نبینا محمد خاتم النبیین ... و بعد فاسال الله مبتهلا الیه .

انجام : فکان آخر العهد به قتل حنقا والله اعلم .

۴ـ الرسالة المعمائیة یا التحفة البدیعة (۷۲ ر - ۸۷ ر مورخ ۱۷ محرم ۱۰۴۲) در معمیات است از معین الدین بن احمد شهیر به ابن البکاءِ حنفی بلخی مؤلف کنز الاسماء فی کشف المعمی در پایان محرم ۹۹۳ (تحفه بدیعه) بنام امیر محمد درویش درسه باب.

آغاز: بسمله . بنهایة احدیناطی الذکر ابتدی وبمجد شق قلبه وانزل علیه حم اهتدی ... و بعد فیقول ... عبدالمعین بن احمد الشهیر بابن البکاءِ البلخی الحنفی.

انجام : وصلی الله علی سیدالاولین ... الی یوم الدین .

۵ـ الالمام باخبار من بارض الحبش من ملوك الاسلام (۸۸ ر - ۹۶ پ مورخ

دوشنبه ۱۹ محرم ۱۰۴۲) ازمقریزی در ذی‌قعده ۸٤۱ که بچاپ رسیده است (معجم ۱۷۸۰) .

آغاز: بسمله . رب یا کریم الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فهذه‌جملة من‌اخبار الطائفة القائمة بالملة الاسلامیة ببلادالحبشة .

انجام : ورضی عن اصحابه .

٦ـ اغاثة الامة بکشف الغمة (۹۷ ر ـ ۱۲۸پ مورخ ٤ صفر ۱۰٤۲) از همو در محرم ۸۰۸ در تاریخ قحطها وغلاها است .

آغاز: بسمله . وصلی‌الله‌علی سیدنا محمد وآله اجمعین الحمدلله مصرف‌الامور بحکمته .

انجام : و حسبناالله ونعم الوکیل .

۷ـ المقاصد السنیة‌لمعرفة‌الاجسام‌المعدنیة (۱۲۹ رـ ۱۳٦پ‌مورخ ٦صفر۱۰٤۲ از همو درشوال ۸٤۱)

آغاز: بسمله . وصلی‌الله علی سیدنا محمد ... الحمدلله رب العالمین . . . وبعد فهذه مقالة وجیزة فی ذکرالمعادن .

انجام : احسن‌الله‌تقضیها عنا بخیر .

۸ـ المنحة العارضیة علی‌الالغاز الفارضیة (۱۳۷ر‌ـ۱٥٦پ‌مورخ ۹ صفر۱۰٤۲) از شیخ حسین حلبی در ۱۰۱۸ودرشرح لغزهای ابن فارض‌است .

آغاز: بسمله وبه نستعین فی کل‌الامور نحمدك یا من شرح صدورالصدورلحل عقد معانی المعمیات والالغاز ... اما بعد فان الالغاز المنسوبة الی ... عمربن‌الفارض... رایت مذاهب المنتحلین فیهاغیرمهذبة .

انجام : ارخ ومافیه رین الف و ثامن عشر .

۹ـ نحل عبرالنحل (۱٥۷ ر ـ ۱۸٤ پ مورخ ۱۳ صفر۱۰٤۲) از مقریزی و بچاپ رسیده است .

۱۰ـ النقود القديمة الاسلامية (۱۸۵ ر- ۱۹۶پ مورخ ۱۷ صفر ۱۰۴۲ پ) ازمقریزی.

آغاز: بسمله . وهوحسبی و نعم‌الوکیل الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد فقد برز الامرالمطاع ... بتحریرنبذة لطیفة فی‌امورالنقودالاسلامیة .

انجام : الی یوم الحشروالمآب .

۱۱ ـ علم القوافی و الاوزان (۱۹۷ ر - ۲۰۶ پ مورخ ۲۰ صفر ۱۰۴۲) از شمس‌الدین نواجی .

آغاز: بسمله . حسبی‌الله وحده و کفی قال الشیخ شمس‌الدین النواجی‌هذه‌مقدمة فی صناعة النظم والنثر.

انجام : من یسئل عن عدد عدوه بل عن مکانه .

۱۲ـ حل القهوة وحرمتها لعلماءِ الشام (۲۰۷ ر - ۲۱۹پ‌نوشتۀسه‌شنبه۲۲صفر ۱۰۴۲) فتاوای شیخ موسی حجازی حنبلی و شیخ عبدالله ابوکثیر یمنی شافعی و قاضی احمد شیشنی‌مصری‌حنبلی‌وقاضی‌شهاب‌الدین احمدبن النجار وابوالفتح‌محمدبن عبدالسلام تونسی مالکی و شیخ حسن‌بن کثیر و بدرالدین زرکشی و سید محمد بن عراق جیلی درآن‌آمده است .

آغاز: بسمله . صلی‌الله علی سیدنا محمد وسلم امابعد حمدالله ... فقدوقع بین علماء دمشق الشام ... فی سنة ثلث و خمسین و تسعمائة کلام فی القهوة التی نشأت و حدثت بدمشق وغیرها فی هذا الزمان .

انجام : نجزالکتاب ثانی عشرشهرشوال سنة اثنین وتسعمائة .

۱۳ـ کنزالملوك فی کیفیة السلوك (۲۲۰ ر-۲۵۴پ نوشتۀ روز سه‌شنبه۲۹ صفر ۱۰۴۲) از شمس‌الدین یوسف سبط ابی‌الفرج‌ابن‌الجوزی(پس‌از۹۳۰) که مانندجوهرة الزمان فی تذکرة السلطان خود او درپنج باب (تفویض ـ تاسی ـ صبر ـ رضا ـ زهد)

است ودر آن داستانهایی دربارهٔ شاپور و انوشروان وخشنوازشاه هپتالیان وفیروزپسر یزدگرد و یزدگرد پسرشاپور و برخی از خلفا هست و بسیار شیرین و تا اندازه‌ای دراز .

آغاز: بسمله . رب یسرواعن وصل علی النبی وسلم . الحمدلله الذی ضرب دون اسرار الاقدارحجابا .

انجام : وتعلوا الی عالم الانوار هذا آخر الکتاب والله اعلم بالصواب...وصحبه و سلم .

۱۴ـ الضوء الساری لمعرفة خبر تمیم الداری (۲۵۵ر ـ ۲۷۰پ نوشتهٔ روز شنبه ۳۰ ع۱/۱۰۴۲) از مقریزی .

آغاز: بسمله وبه استعین وهونعم المعین . الحمدلله علی نعمائه . . . وبعد فهذه مقاله وجیزة وتحفة سنیة عزیزة سمیتها الضوء الساری لمعرفة تمیم الداری.

انجام : بطریق شرعی ام لا والله اعلم .

۱۵ـ الدر المنظم فی الاسم الاعظم (۲۷۱ر ـ ۲۷۴پ نوشتهٔ روز یکشنبه ٤ ع۱/۱۰٤۲) ازجلال الدین سیوطی .

آغاز: بسمله . وبه نستعین فهو نعم المعین الحمدلله الذی له الاسماء الحسنی. وبعد فطال ماسئلت عن الاسم الاعظم وماورد فیه فاردت ان اتتبع ماوردفیه من الاحادیث والآثار و الاقوال .

انجام : والله اعلم وهذا آخر الدر المنظم فی الاسم الاعظم تم وکمل علی التمام والکمال وحسبنا الله ... و سلم تسلیما کثیرا کثیرا .

۱۶ـ حصول الانعام والمیر بسؤال خاتمة الخیر (۲۷۵ر ـ ۲۸۰ر نوشتهٔ روز دوشنبه ۵ع۱ /۱۰٤۲)از مقریزی .

آغاز: بسمله . اللهم انا نسالك التوفيق الحمد لله وحده و صلى الله على نبينا محمد ... امابعدفنسأل الله المبتدى لنا بنعمه .

انجام : واعوذ بك من سوء الخاتمة عندالموت والله اعلم تم بحمدالله تعالى ... وسلم تسليما كثيرا .

۱۷ـ مفاخرة الفاطمة وعلى (۲۸۰ پ ـ ۲۸۳ پ) .

آغاز: بسمله روى عن سلمان الفارسى ... انه قال خرج النبى ... ذات يوم الى زيارة ابنته فاطمة .

انجام : وانصرف ... ونعم الوكيل .

۱۸ـ فى سبب اسلام ابى بكر ممانقل عنه (۲۸۳ پ ـ ۲۸٤ر) .

آغاز: بسمله . وممايروى عن مانقل عن الامام ابى بكر .

انجام : فكان اسلام ابى بكر هذاالمنام وصلى الله على نبينا محمدو آله وصحبه ورضى الله عن اصحابه اجمعين آمين .

۱۹ـ قصة سعيدبن جبير (۲۸۵ ر ـ ۲۸٦ر) وباب فى فضل الصبر (۲۸٦ر ـ ۲۸۷ر) و اسماءِ الشهور وحديث ودعاء وحكاية وقصيدة وفائدة و من كتاب سهام الاصابة فى الدعوة المستجابة للسيوطى ومناظرة على وابى بكر فى الفضيلة (۲۸۷ پ ـ ۲۹۲ پ) .

۲۸٦۵

نستعليق اسمعيل بن محمد امين در ۱۹ ذى قعده (سدهٔ ۱۱) با حواشى خود مؤلف با نشان « منه مدظله ، منه» در ش۱ ، ش۲ بخط مؤلف است وخط خوردگى دارد ، ش۱ ازآغازافتاده:«كلامه الشريف طاب ثراه ...» ، مهر «داودبن الحسن الموسوى ۱۲۴۰» دارد .

۱۵س ۵/٦×۱۱ ، ۲۴۵گ ۱۲×۱۸ ، كاغذ سپاهانى ـ جلدتيماج ترياكى

مجموعه

۱ـ رسالة رؤية الهلال (۲ر ـ ۱۵ پ) از محمدبن عبدالفتاح سراب تنکابنی (ف۱۹۲۱) .

۲ـ المفردات الفارقة (۱۶ر ـ ۴۵ر) حاشیه‌ایست برشرح شهیددوم بر لمعهٔ شهید یکم و مؤلف آن را چنین نامیده و گویا خود او این نام را میخواست پاك کند و روی آن را سیاه کرده است .

آغاز: بسمله . لله الحمد کما هواهله والشکر کمایوجبه طوله .. وبعدفیقول... عبدالقادربن صدرالدین الحسینی المازندرانی ... هذه تعلیقات وایرادات اتفقت منی... علی شرح اللمعة الدمشقیه و الحاشیة الجمالیة .

انجام : وسلامةالعبارة عنهما کماتری فافهم (درنزح بئر).

۲۸۶۶

نستعلیق سدهٔ نهم ، جدول زرومشکی ولاجورد.
۱۴س۱۰×۱۶ ، ۳۹گ۱۲×۲۰ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از فانی هروی معاصر سلطان حسین میرزای بایقرا شامل قصاید : روح‌القدس (۱ـ۱۰)وعین‌الحیات که شمارهٔ بیتهای آن ۱۰۶ (آب بقا) است (۱۰ـ۱۷) ومنهاج‌النجاة (۱۷ـ۲۵) وقوت‌القلوب (۲۵ـ۳۳) ویك قصیدهٔ دیگر (۳۳ـ۳۵ناقص) وسپس غزلهااست بترتیب تهجی درهزاروانده بیت (۳۷ـ۷۶). درآن ازابوالغازی سلطان حسین یادشده است (ص۲۳) .

آغاز:

زهی بخامهٔ قدرت مصور اشیا

هزار نقش عجب هر زمان ز او پیدا

انجام:

فانیا دیده بباران ریائی مفکن

بایدت یار حقیقی تو بگو یار کجا است

۲۸٦۷

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲، در پایان بندیست بفارسی با عنوان « در اشاره بنفوس فلکیه و مجردات عقلیه» بخط ریز تر

۱۱س و چاپ‌ها ۹×۱۳ ، ۸۸گ ۱۳/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

منشآت

دستورها و فرمانها و نشانها و نامه‌های دربار و دیوان صفوی و نادری است (ادبیات ٤٦٩ و ٤٧٧) نامه ها در نسخهٔ ما عنوان ندارد .

آغاز: جبذا این بیاض دل آرا که تذرو رنگین پر و بالی است .

انجام: بعد از تسویه صفوف صنوف و اعوان ... (خوانده نشده).

۲۸٦۸

نستعلیق مورخ شوال ۲۸۱ در ش۲ و ش۱ هم بهمین خط است.

۱۵س ۸×۱۴ ، ۳۷۷گ ۱۵×۲۳ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مجموعه

۱-دیوان (۲-۱۹) از سایل فارسی شیرازی (محمدسعید آقاجانی) در گذشتهٔ ۱۲۲۵ و تخلص او در پایان هست .

(ذریعه ۹:۴۲۶ ـ مجلس ۳:۲۹۴).

آغاز افتاده :

با آنکه خاك راه شدیم از جفای خلق
بر خاطر کسی نه نشسته است گرد ما

انجام افتاده :

غیر خاك او که در کنج لبش بگرفته جا
بر لب کوثر کسی کی دیده جا هندوی را

۲ـ دیوان (۲۰ ـ ۱۵۴) از شکسته ستایشگر فتحعلی شاه (ذریعه ۹:۵۳۵)

آغاز افتاده:

زمرهم دگران زخم داری تو بود به
بهر که تیغ زنی سخت زن که کارگر آید

انجام :

ذات او باقی خدایش یار و دولت پایدار
تا حکایت هر شبی از مانی وارژنگ کرد

۲۸۶۹

نسخ شاه‌ردوم در ۲۰ شوال ۱۲۵۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول رنگار و شنگرف.
۱۴ س ۱۰×۱۵ ، ۶۳ گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ کعبة الباکین (۲پ-۲۳پ) از محمد مفید شیرازی در چند قطعه با دیباچه‌ای بعربی وخود شعرها بفارسی است درستایش و رثای خاندان پیامبر و بندهایی در آن هست که بروش محتشم سروده است .

٢ـ حجر اسماعيل (٢٣ پ ـ ٦٣پ) از محمد هاشم پسر او بعربی و فارسی در دوجزو بابندی درچگونگی خواندن شعرعربی بنثرفارسی درپایان جزویکم و هردو درمدح ورثاه است .

٢٨٧٠

نستعلیق سدهٔ ١٣ ، عنوان و نشان شنگرف .
سطرها ناگون ٧/٥×١٥ ، ١٠٠گ ١١/٥×٢٠/٥ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماجزرد ضربی

جنگ

از محمدبن محمد شفیع حسینی متخلص به ذره وشعرهای خوداو (١٦،١٣،٦، ١٥٠،٤٣ ، ١٩٣ ، ٢٦،٥١،٥٠) و حاجی سیدابوالحسن خوشمزه (ص ٢٨) و ملاعلی یزدی (١٦٩) وبهایی (٩٧) وجواد (٥٠) و بندهای پراکندهٔ بسیاری به نثر فارسی و عربی درآن هست و رسالهای ازشیخ احمد احسایی در پاسخ پرسش سید مال‌الله پسر سیدمحمد خطی‌دربارهٔ «لولاك لماخلقت الافلاك» (فهرست احسایی٢:١٥)مورخ ١٢٤٠ (١٦٨ ـ ١٧١) .

٢٨٧١

نستعلیق محمد محسن‌بن آقامیرزامحمدحسین پسرمیرزا عبدالغنی‌طبیب‌کرمانی در ٢٦ ذی قعده ١٢٤٥ درش۴ ، همهٔ شمارهها بیك‌خط ، ش۳ ناقص وافتاده در انجام.
٢٠س٨×١٥ ، ١٣٧گ ١٤×٢١/٥ ، کاغذ فرنگی‌کبود وسفید فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی فرسوده.

مجموعه

١ـ رسالهٔبقای‌روح (٢پ ـ ٢٥ر) بفارسی از ملاعلی‌بن جمشید نوری‌مازندرانی سپاهانی درگذشتهٔ رجب١٢٤٦ درنجف وپاسخ چندین پرسش‌است دربارهٔ بقای نفس و

رستاخیز ودرهامش، تفسیرسورة الاعلی صدرای شیرازی با کشف‌الفوائد حلی‌در ١٣٠٥ بچاپ رسیده است.

آغاز: چه‌می‌فرمایند علمای امامیه وحکمای الهیه که آیا روح انسانی وسایر حیوانی مجرداند یامادی.

انجام: ویکفیك لبیان اوصافه لقبه بالنوری (چهاردهم شهرجمادی‌الثانی یوم الاحدسنة ١٢٤٧)

٢ـ اصطلاحات صوفیان وعاشقان (٢٥ پ ـ ٣٩ر) در شانزده طارقه:

١ـ خرابات ومصطبه ٢ـ زنار و ناقوس ٣ـ نام و ناموس ٤ ـ ورد ٥ـ قلندری ٦ـ زناروترسابچه ٧ـ بت وبتخانه ٨ـ زلف وخال ٩ـ عارض وجمال ١٠ـ نمازوروزه ١١ـ محراب ١٢ـ مدرسه و خانقاه و خرابات ١٣ـ کعبه و کنشت ١٤ ـ کفرو اسلام ١٥ـ ذوق وشوق ١٦ـ رودوسرود.

آغاز: بدانکه این رساله‌ایست در بیان عشق و محبت و اصطلاحات عشاق که مرادازهریك چه چیزاست ومشتمل‌برچند طارقه است [طارقهٔ اول] خرابات ومصطبه عبارت ازخراباتی اوصاف نفسانی وعادات حیوانی و تخریب قوهٔ غضبی.

انجام: وگفته‌اند آنچه ذکرپیاله وجام ومدام بصفاومستی وجوش و خروش تعلق دارد

٣ـ شرح قصیدهٔ میرفندرسکی (٣٩ر ـ ٥٧پ) از محمد صالح خلخالی (حقوق ١٥٢).

٤ـ شرح دیوان انوری (٥٨ پ ـ ١٣٧ر) ازابوالحسن فراهانی‌نسخهٔ مادیباچه را ندارد وشرح قصاید است.

۲۸۷۲

شکسته نستعلیق مؤلف .
۱۷س۹×۱٦ ، ۱۸گ ۱۳×۱۹/۵ ،کاغذ فرنگی ـ جلد پارچه‌ای

رسالهٔ وقایع

از عباسقلی منشی و داروغهٔ وزارت امورخارجه است دربارهٔ حوادث سیاسی و اجتماعی ایران و جنگ روس و عثمانی مورخ ۱۳ ذی حجهٔ ۱۲۹٤ ـ ۲۰ ذی حجهٔ ۱۲۹٥ .

آغاز: بسمله . کهتر آفریدهٔ آفریدگار و کمتر بندهٔ دربار عدالت آثار ابن لسان‌الملك مستوفی اول دیوان همایون اعلی عباسقلی منشی مخصوص وداروغهٔوزارت جلیلهٔ خارجه دولت ایران چنین می‌نگارد .

انجام : هرمملکتی که آغازش این انجامش چنین والعلم عندالله . . . فی۲۰ شهرذی‌حجه ۱۲۹٥ .

۲۸۷۳

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۳۰۴ص.
۱۷س۸×۱۵/۵ ، ۱۵۳گ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی

حملهٔ حیدری

مثنوی است در ۵۱۰۰بیت دربارهٔ جنگ «جمل وصفین و نهروان»وسرگذشت علی (ع) از سید ابوطالب حسینی که در آن از شاه سلیمان صفوی (۱۰۷۷ ـ ۱۱۰۵) می‌ستاید (ص۲) و از خود بنام «ابوطالب» نام می‌برد (٤٤ ، ۲۸۱ ، ۲۹۲) .

آغاز: جذبهٔ حیدری من قول میرزا ابوطالب . بسمله .

بنام خدا می کنم حمد او

چه نام بزرگست نام خدا

جهان‌داوری‌راستایش‌سزاست

کش‌این‌هفت‌لشکر بزیر لواست

انجام :

تویی مصدرهرچه دارد وجود

توبی مظهر هرچه دارد نمود

۲۸۷۴

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، از۷رتا۴۴پ پاره‌ایست ازرسالهٔ رمل‌فارسی و از ۴۵رتا۵۲پ نیزپاره‌ایست ازرسالهٔ رمل فارسی‌دیگر
۱۴س۸×۱۵ ، ۷۰گ۱۶×۲۱/۵ ، کاغذ ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ جهان الرمل (۲ر ـ ۷ر) از اوحدالدین شاه ملاعبدالله حسینی بلمیانی (ف ۹٦۸) .

آغاز: انتخاب از کتاب اقلیدی و قواعد و قوانین او مختصر و مربوط تابر طالبان ظاهر باشد ومؤلف عبدالله را بفاتحه یادآوری نماید .

انجام : یعنی آبها تمام شد انتخاب سخنان اقلیدی من کتاب جهان الرمل تصنیف کاتب الحروف عبدالله الحسینی المشهور بشاه ملاء منجم غفرالله ذنوبه‌وحصل معرفة الله تعالی .

۲ـ رسالهٔ رمل (۵۲ پ ـ ۷۰ پ) .

آغاز: بسمله. حمدله. صلوة . امابعد مختصری است چند دربیان احکام بیوت اثنا عشریه و بودن اشکال در آن بیوت .

انجام : جمیع احکام در این مختصر مذکورشد من سرخاب (؟) والسلام.

۲۸۷۵

نستعلیق سعدالدین محمدبن حاتم بیك تونی در ۵ رمضان ۱۱۱۵ در ش۱ ، ش۲ را او درهمین ماه رمضان ۱۱۱۵ نوشته است ، ش۳ نیز مورخ ۵ رمضان همین سال است.
۱۳س۸×۱۴ ، ۷۳گ۱۳/۵×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای

مجموعه

۱ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۲ پ‌ـ۴۵ پ) بعربی ازمولی عبدالله بن محمد بشرویی تونی خراسانی که در ۱۵ شعبان ۱۰۵۸ ساخته است . او نماز آدینه را در زمان غیبت حرام میداند (طوس ۵:‌۴۳۷).

آغاز: بسمله وبه نقتی الحمدلله علی جمیل بلائه وله الشکر علی جزیل نعمائه. فهذه رسالة مختصرة فی بیان نفی الوجوب العینی لصلوة الجمعة فی زمن الغیبة.

انجام : ولیکن هذا آخر ما اوردناه فی هذه الرسالة والحمدلله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله اجمعین و کتب بیده الفانیة مؤلفه...ابن حاجی محمد البشرئی الخراسانی عبدالله .. فی تاریخ منتصف شهرشعبان ... سنة ثمان وخمسین بعدالالف ... الف من السلام والتحیة .

۲ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۴۶ پ ـ ۶۰ پ) بعربی ازملامحمد سراب تنکابنی شاگرد محقق سبزواری که در رد رسالهٔ بشرویی ودر ۱۱۰۶ ساخته است (طوس ۵:۴۳۷) او دراین رساله نماز آدینه راواجب عینی میداند. (نخجوانی ۴۵) نسخهٔ ما باید همان باشد که دراین دوفهرست آمده است .

آغاز: بسمله وبه نستعين والصلوة على نبيه محمد وآله اجمعين فالجواب عن الرواية الاولى لفظ الفرض اظهر فى الدلالات على الوجوب الاصطلاحى.

انجام: ما يوجب العينى فى الكتابين.

۳ـ رسالة فى صلوة الجمعة (۶۱ر-۷۳پ) ردرسالهٔ سراب است ازبردرزادهٔ تونى

آغاز: بسمله. الحمدلله الذى اخرج عباده من حيرة الضلالة بـارسال الرسل الكرام.. و بعد فانى لمارايت الفاظ و عبارات كسراب بقيعة يحسب الظآن ماءاً الاية للفاضل المشهور بملا محمد السراب علقها على رسالة شريفة موضوعة لنفى الوجوب العينى لصلوة الجمعة لعمى العالم...مولانا عبدالله الشهير بالتونى اردت ان اكشف قناعها.

انجام: هذا آخرما خطر ببالى .. فى دفع الايرادات على صاحب الرسالة رحمه الله والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا و باطنا.

۲۸۷۶

نسخ سدهٔ ۵و۶، عنوان ونشان وتصويرشنگرف.
۱۷س ۹×۱۲/۵، ۳۶گ ۱۲×۱۶/۵، كاغذ سمرقندى ـ جلدتيماج عنابى مقوايى

ترجمهٔ كتاب تجارت

متن از ابوالوفاء محمد بوزجانى در گذشتهٔ ۳۸۷ يا ۳۸۸ كه براى ملك منصور بهاءالدوله ساخته‌است اين رساله دربارهٔ شكلهاى هندسى استكه هنرمندان بايد آنهارا بشناسندواين ترجمه بفارسى كهن است ودرنسخهٔ مابخطى كهن هم‌نوشته شده ولغات فارسى‌سره‌اى در آن ديده‌ميشود(استورى ۲:۲ـطوس ۳:۳۱۱ش ۳۷) گوياهمانكه‌محمدباقر يزدى بنام فتوحات‌غيبيه شرح كرده (طوس ۳:۳۴۴ش ۱۴۴) وشايد همان رسالهٔ دوازده بابى‌پاريس (ش ۷۷۲/۲۲ بلوشه)باشد.

آغاز: بسمله و به نستعين. الحمدلله الموفق على السداد فى الاقوال و الرشاد

فی الاعمال و الصلوة علی نبیه المفضال محمد و آله خیر آل این کتاب استاد ابوالوفا محمدبن محمد البوزجانی است درآنچه صناع و محترفه بآن محتاج باشند از اعمال هندسیه واین کتاب‌را کتاب تجارت‌خوانندو آغازش‌مترجم اززبان‌تازی‌اینست : امتثال نمودم فرمان ملك منصور بهاء الدوله اطال‌الله بقاءه در اثبات معالی بحضرت عالی او مذاکرات‌آن میرفت‌ازاعمال‌هندسی که‌صناع استعمال‌آن بسیار کنند مجرد گردانیده ازعلت وبرهان‌هرعملی تااهل صناعات‌آن را بآسانی فهم توانند کرد وطریق‌استعمال هربابی بریشان آسان باشد واین کتاب برسیزده باب نهاده‌ام .

فهرست‌بابها:

این عنوانها ازباب۱۰تا۱۳درنسخهٔ مادرمتن دیده نمیشود و گویا نیمهٔ دوم‌آن

آشفته‌است ویا افتادگی‌دارد و آنچه ازبابها که درمتن بوده صفحه شماریهای آنها را گذارده‌ام (اعلام المهندسین تیمور پاشا ۲۷ ـ چلبی ۲:۳۰۷) .

انجام : وجهی دیگرچون قطر معلوم بود . اگرخواهیم که کره‌ای برقطری معلوم ... وآن مخمسات . . . د س ك (در عنوان قسمت کره بدوازده مخمس متساوی گویا ازباب سیزدهم) .

۲۸۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ۰
۱۵س۸×۱۴/۵ ، ۵۷گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

از صدرالشعرا محمدعلی مفلق منشی‌باشی تهرانی (سدهٔ ۱۳) نزدیك به۱۵۰۰ ماده تاریخ دارد مانند ماده تاریخ چشمه علی و حوادث فتح خبوشان و وبای شهرری ودرب بقعهٔ خاقان‌وحمام میرزاعلی‌اصغر و آب‌انبار حسینعلی‌خان و قنات‌میرزامحمد علی خان وزیر و بهاریه وهجو میرزا علی اصغر گرمابه دار . درآن از منوچهر خان معتمدالدوله ومیرمهدی‌امام جمعه‌وعباس میرزا وفتح‌علی‌شاه وآصف‌الدوله‌اللهیارخان وآقایی حاجی (میرزاآقاسی)وظل سلطان‌وشاهزاده‌محمودمیرزا وخسروخان‌وایلخانی الله قلی میرزا وابراهیم خان ناظر ومحمد شاه غازی ستایش شده است .

درص۴۹ آمده « این قصیده‌ازمن‌نیست» درآن قطعه‌ها ایست‌بعنوان«اززبان‌سیاه وهفت سین وعاشق ومعشوق وپنجتومانی»

آغاز: دیوان صدر الشعراء میرزا محمد علی طهرانی منشی قصیده در مـدح معتمدالدوله منوچهرخان . بسمله .

۱۷۲۳

شاه کهن شدمقیم کاخ جنانرا
گاه کیان شدمقام شاه جوان را

انجام :

شاه جهان قهرمان گرش نه چنین پیر
در گسلدصولتش زمام زمان را

۲۸۷۸

نستعلیق .

۲۳س ۹/۵×۱۷/۵ ، ۸۴گ ۱۳/۵×۲۲ ، کاغذفرنگی ـ جلد مقوا

جهود کشان

دراین رساله وقایع سیاسی زمان محمدشاه وستمگریهای دربارودستگاه روحانی یاد شده است و بساخت نمایشنامه ایست ورمان مانند درشانزده فصل چنین است فهرست فصلهای چنانکه آقای باستانی نوشته است :

آغاز: فصل اول . شاهنشاه عالمیان پناه محمدشاه قاجار طاب الله ثراه هرساله علی‌الرسم اوایل تابستان عزیمت ییلاقات دماوند فرموده که دفع گرمای سوزان رادر خیام گلرنگ وآغوش خانمهای شوخ وشنگ بگذرانند .

انجام :

پس ازمرگ جوانان گل مماناد

پس از گل درچمن بلبل مخواناد

تمت الفصل ۱٦ ، تمام شد کتاب جهود کشان ... بتاریخ شهرجمادی الاول ازسال خجسته فال قوی ئیل ۱۳۲۵

۲۸۷۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ولاجورد ، آغازوانجام ناقص.
۱۹س۶×۱۵ ، ۱۷۴گ۵/۱۰×۲۱، کاغذ سپاهانی متن وحاشیه ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

تاریخ مکاتبات علامی

منشآت شیخ ابوالفضل مورخ است (ادبیات،۸۰) نسخهٔ ما از آغاز دفتر یکم اندکی ندارد و برابراست با ص۱۳ س۱ نسخهٔ ۱۱۸ ج کتابخانهٔ دانشکدهٔ ادبیات و بیشتر از این نسخه دارد و ۱۲ برگ ازدفترسوم هم در آن هست ودرترتیب نامه‌ها هم با آن نسخه یکی نیست.

۲۸۸۰

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف .
۲۱س۸×۱۵/۵ ، ۱۱۴گ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی زرکوب درون سرخ

مصباح النجاة فی النشأتین فی سر الاستغفار بین السجدتین

بفارسی ازشیخ حسین همدانی که در زمان محمد شاه قاجار در ۱۲۵۲ در پنج مقدمه و چند فصل وخاتمه درسپاهان ساخته وبروش فلسفی وعرفان شیعی است (ص۱ و۴و۸و۹و۲۲۲) اورا است کتابی بنام مبکی درروضه خوانی وشعرهایی ازان رادراین کتاب آورده است (ص۱۳۹) ونمونه‌ای ازشعرهای دیگراوهم درآن هست (ص ۵۸و ۶۰و۸۱ و۹۶و۲۲۲ وجاهای دیگر) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی جعل الصلوة عمود الدین و معراج المؤمنین . . . فبعد یقول عبد مولاه الحسین فهذا یااخوانی سر الاستغفا بین السجدتین بالتماس جمعی از برادران روحانی ... بیان شد .

انجام : پس گفتم السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته قدفرغ من تسویده وتصنیفه مصنفه الفقیر ببلدة اصفهان بشهور [۲]۱۲۵ و کنت یومئذ تقریباً ابن ثلثین ارحمنی یا ارحم الراحمین .

ای خـداونـد هفت سیاره
نیست ما را بجـز گنه چاره
شکنم توبه گر دمی صدبـار
عفو فرماییم دو صد بـاره

لمحرره الجانی راجی عفو ربه و کتبت هذه القطعة فی بلدة ری فی ربیع المولود ۱۲۷٤ اسئل الله العاقبة بالسعادة وان ینفع بها الطالبون فی یوم لاینفع مال ولابنون انالله وانا الیه راجعون .

۲۸۸۱

نسخ ۱۲۵۸(؟) .
۲۱س ۹/۵×۱۵، ۹۷-۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوائی

اجوبة الاسئلة

از سید کاظم رشتی است که در کربلا ساخته و به بیست پرسش کـه از سپاهان رسیده پاسخ داده است (فهرست احسایی ۲: ۱۵۹) .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد فیقول العبد ... کاظم بن قاسم الحسینی الرشتی ان بعض الدیانین ... قدعرض علی مسائل .

انجام : بلاغنار وصلی الله علی محمد وآله الاطهار.

۲۸۸۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان ومتن شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد
۱۵س ۷/۵×۱۵، ۹۷-۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

فیروزجات طوسیه در شرح خطبهٔ رضویه

در شرح خطبهٔ امام رضا «اول عبادةالله معرفته واصل معرفةالله توحیده». که نزد مأمون خوانده است بنقل ازعیون‌الاخبار صدوق وامالی طوسی بروش فلسفی‌شیعی از محمدباقربن مرتضی طباطبایی یزدی که پس ازبازگشت از خراسان وهنگام‌رفتن بتبریز درتهران‌بنام ناصرالدین‌شاه در۱۲۹۰-۱۲۹۳ ساخته واز شاه خواسته که آن‌را دوباربخواند. اونام شاه را بروش‌لغزشیخ‌بهایی‌درآغازبرمزآورده‌است. نیمهٔ نخستین کتاب شرح‌عهد اشتر است ومتن عنوان اصل وشرح‌اوعنوان شرح دارد.

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی احتجب بشعاع نوره عن نواظره مصنوعاته. وبعد چنین گوید ... ابن مرتضی الطباطبائی محمدباقراليزدی ... که درعهدمیمون.

انجام: پس دراینجا ختم مینمایم کلام خودرااللهم‌اجعل‌خاتمه‌امورناخیرا... الطیبین وقدفرغ من تسویده کاتبه الفقیرالی‌الله الغنی فی‌شهرصفرالمظفرسنة۱۲۹۳

۲۸۸۳

نستعلیق شفیع بن حاجی‌میرزا حسین‌قلی فراهانی در۱۳۱۳، عنوان‌شنگرف.
۱۴س۸×۱۴/۵، ۳۳۸گ۱۶/۵×۲۳، کاغذ فرنگی - جلد تیماج‌سبزضربی‌مقوایی

سر البلاء

دیوانی است‌آمیختهٔ بامثنوی مولوی در مناقب حسین ع باپند واندرز ازحسن علی‌بن یعقوب انجدانی سلطان‌آبادی در۱۳۱۱ - ۱۳۱۳ درصد مجلس با دیباچه های منثور ودرپایان قصیده‌ای است دربارهٔ تیرخوردن ناصرالدین‌شاه و ستایش میرزاعلی اصغرخان اتابك. نام کتاب ومؤلف وتاریخ وشاه درآغازوانجام‌هست.

آغاز:

نیست ممکن را چو جز فقروفنا
خوش بود گفتن که لا احصی ثنا
درپس هرحمدحمدی مختفی‌است
داند این‌راهر که‌راجانی صفی است

انجام :

صدر را باشد صدارت مستدام
لطف عامش شامل هرخاص وعام

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان وجدول مشکی وزرین وشنگرف.
۱۵س۸×۱۷ ، ۱۵۲گ۱۲/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی

روضة الصفا

از میرخواند که بنام امیرعلی شیرنوایی در ۸۹۹ـ۹۰۰ ساخته است (ادبیات ۲۰۳و۲۹۹ـاستوری ۲ :۱۳٤) نسخهٔ‌ماا ختتام یا جلد ششم این کتاب و درجغرافیاست او در وصف خوارزم می‌نویسد « ودرین تاریخ که سنهٔ تسعمائه هجری‌است‌یك محله از محلات خوارزم باقی است» در پایان آن از تاریخ قدیم هرات تالیف جامی و از کوی خدایگان (پادشاهان) یاعیدگاه و مصلی خلایق شهرهرات و داستان امام رازی با محمدبن علی ذکره السلام و فرستادن فدایی برای کشتن او که در جامع التواریخ بخش اسمعلیان دیده میشود یاد کرده و از امیر علی‌شیر می ستاید . نکات تاریخی فراوان دارد .

آغاز: بررای ارباب خبرت و اصحاب بصیرت پوشیده نماند که بعضی علمای تاریخ چنین گفته که حضرت باری ... از بعضی اقسام نورمحمد ... جوهری بیافرید .

انجام : اورا باصدیقان وارباب‌یقین محشور گردان (تمت‌الکتاب بعون‌الملک الوهاب).

۲۸۸۵

نسخ ۱۲۶۴ در سپاهان ، عنوان ونشان شنگرف .

۲۵س ۸×۱۵/۵ ، ۲۲۵گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

تعبیر نامه

در دیباچهٔ این کتاب نام «شیخ ابوالفضل حسین بن ابراهیم بن محمد النفیسی» آمده و گویا تحریفی از نام ابوالفضل حبیش بن ابراهیم تفلیسی مؤلف کامل التعبیر (مشاره ۱۲۴۵) باشد و جای نام کتاب هم در نسخهٔ ما سفید است و از صفحهٔ دوم آن درست مانند تعبیر سلطانی ابرقوهی (ف ۲۰۲) است ودر آن ازهمان خواجه قوام‌الدین یادشده ومنابع همان کتاب آمده و دردوجا از کامل التعبیر یاد شده است (ص ۳و۴) مقدمه ای دارای بیست نکته دارد مانند تعبیر سلطانی ولی از ستایش شاهزادگان: «اویس ، شبلی ، جهانگیر، زین العابدین» درپایان آن نشانی نیست . گویا کسی دانسته یا ندانسته دو کتاب تفلیسی وابرقوهی را درهم آمیخته و باین ساخت درآورده است . در دیباچه از شرح مفتاح قطب‌الدین شیرازی یاد شده است .

آغاز: هذا کتاب تعبیر نامه . بسمله . سپاس خدایی را که واحد و صمد قادر است .

انجام : خاتمه دربیان تعبیر خوابهاایکه درشبهای ماه دیده شود ... شب سی‌ام خواب صحیح است والله اعلم بالصواب .

۲۸۸۶

شکسته نستعلیق خوش سدهٔ ۱۲ ، جدول شنگرف ، ازآغاز وانجام ودرمیانه افتادگی دارد. سطرها گوناگون س۸×۱۴/۵ ، ۱۴گ۳۶ ×۲۱ ،کاغذ سپاهانی - جلد مقوایی

جنگ

شعرهای نجات اصفهانی در هامش (۱ـ۲۰) ومتن وهامش (۲۱ـ۳۲)وشعرهای: رضائی (٤) وصفی قلیخان (٦) و صائب (۹) و سید مبارکخان عرب (٦) و عبدالغنی غنی تخلص (سلمه‌الله تعالی) (۱۰) و کمال اسمعیل (۱۰) وقانع (۱٦) و قیمتی (۱۸) و گنجی (۱۹) وصادق (۲۱) ومحمدقلی سلیم (٤۹ ، ٥۲ ، ٦۱ : خرخریدن مردساده‌دل ودزدیدن حیله گری آن را وشهراشوب حاتم طایی وقضاقدر) وساکت (٥٤) وحزین (٥٦) ونظیری (٥٦) وحکیم رکنا (٥۷) ومحتشم کاشی (۷۰) وعبدالله انصاری (٥٥) وفرمان برای کلبعلی‌خان زیاد اوغلی قاجار بیگلربیگی قراداغ وحاکم کاخت (٥) وشیروشکر شیخ بهایی (۳۳و۳٤) ونان وحلوای او (۳٥ـ٤۸) وچندنامهٔ دیگردرآن هست .

آغاز: نقل است که سلطان حسین میرزای بایقرا راچهل خاصه بود.

انجام : سلطان‌حسین‌میرزا.

بسنگ رخنه شد ازبس گریستم بی تو
ز سنگ سخت ترم من که زیستم بی‌تو

۲۸۸۷

نستعلیق ابراهیم‌بن میرزاعلی اکبرخان آجودانباشی توپخانه درروزسه‌شنبه ۱۸محرم ۱۳۱۴ از روی چاپ ۱۲۹۹ هند واوسرگذشت را درشب سه شنبه ۲٥محرم پیچی‌ئیل۱۳۱۴ نوشته‌است. ۱۲س۷×۱٦/٥ ، ۱۰۰گ۱۳/٥×۲۲/٥ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

سفرنامه

از ناصرخسرو قبادیانی است (ادبیات۱۶ ۲) سر گذشت او هم در دیباچهٔ نسخهٔ ما آمده است بخامهٔ مولوی خواجه محمدالطاف حسین دهلوی متخلص بحالی(ص۱ـ ۵۷) خود سفرنامه از ص۱ است تا ص۱۹۸ .

نسخ درشت وعنوان و نشان شنگرف با حاشیهٔ مؤلف ومورخ روز چهارشنبه ۱۶ج۱/۱۰۲۰ نوشتهٔ حسین بن شمس الدین حلی با «بلغ قبالا» در ش۱ ، ش۲ بخط نستعلیق وریز ترگویا ازهمو ، ش۳ بنسخ ریز بقلم دیگر با نشان شنگرف، ش۴ بنسخ درشت تر بقلم دیگر باعنوان و نشان شنگرف ، ش۵ بخط نستعلیق باعنوان و نشان شنگرف ، ش۶ بنسخ دیگر باعنوان و نشان شنگرف و باحواشی ، خط درهمه باید ازسدهٔ ۱۱ باشد ، در پایان بندیست ازطریق النجاة.

۱۲س۸×۱۴ ، ۵۸گ ۱۳×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی

مجموعه

۱ـ رسالة فی جواز السجود علی التربة الحسینیة (۱ ـ ۲۲) از شیخ علی بن عبدالعالی کرکی مورخ ۱۱ ع۹۳۳/۲.

آغاز: بسمله . الحمدلله حمدا کثیرا کما هو اهله و الصلوة و السلام علی نبیه محمد وآله الطاهرین و بعد فلما شاع و اشتهران فی هذا العصر من اظهر القول بمنع السجود فی الصلوة علی التربة المقدسة الحسینیة اذا شویت بالنار وتمادی فی ذلك.

آغاز: والله تعالی اعلم بحقائق احکامه وله الحمد اولا وآخرا والصلوة والسلام علی رسوله محمد وآله الطاهرین فرغ من کتابتها مؤلفها ... علی بن عبدالعالی بالمشهد المقدس الغروی ... فی حادی عشر شهر ربیع الآخر سنة ثلث وثلثین وتسعمائة احسن الله خاتمتها .

۲ـ رسالة فی تحقیق الخیار بشرط البیع (۲۳ـ۵٦) ازهمو (صفحهٔ عنوان).

آغاز: بسمله : الحمدلله والصلوة علی محمد وآله اللهم اهدنالمااختلف فیه من الحق باذنك فدتقرر ان البیع بشرط الخیار علی ثلثة انواع .

انجام : وهہنا نحبس عنان الیراعةحامدینلله مصلین علیرسولالله محمد وآله الطاهرین والحمدلله ربالعالمین (تمت الخیاریة بحمدالله وحسن توفیقه وصلیالله علی محمد وآله ـ بلغ قبالا).

۳ـ مسألة التیاسر(۵۷) پاسخ محقق حلی است بپرسش خواجهٔ طوسی(ف۸٦۹ ذریعه ۵ : ۱۹۱) .

٤ـ خلاصةالایجاز (۵۹ـ ۸۷) در متعه است از همان کرکی و درعنوان آمده « خلاصة الایجاز فی المتعة اختصار رسالة المفید ره مع زیادات یسیرة للشیخ الاجل علیبن عبدالعالی الکرکی رحمهالله تعالی» .

آغاز: بسمله . اما بعد حمدالله الذی متعنا بانعامه وحبانا بجزیل اکرامه ... فهذه الاوراق خلاصةالایجازفیالمتعةلشیخنا الامام ابیعبدالله محمدبنمحمدالنعمان... معزیادات یسیرة ... وقدرتبتها علی ثلثة ابواب وخاتمة : الاول فی مشروعیتها والثانی فی فضیلتها والثالث فی کیفیتها واحکامها والخاتمة فیاشیاء متفرقة .

انجام : فلا حجة للطاعن و الحمدلله رب العالمین و صلی الله علیمحمد وآله الطاهرین.

۵ـ رسالة فی معرفة الکبار (۸۹ ـ ۹٤) همان رسالة فی العدالة ش ۲۱٤٤/۳۹ (ص۸۲۸) .

٦ـ اصولالدین (۹۱ـ۱۱۳) اصول مذهبی شیعی اثناعشری است بادلیل درپنج فصل وسپس مختصری ازفروعوتنها طهارت وصلوة را دارد . گویا ازکرکیباشد.

آغاز: بسمله وبه ثقتی الحمدلله والصلوة علیرسوله محمد و آله الاطهار یجب

علی کل مکلف حر وعبد ذکر وانثی ان یعرف الاصول الخمسة التی هی ارکان الایمان وهی التوحید والعدل والنبوة والمعاد بالدلیل لا بالتقلید.

انجام : ومن اخل بشیء منه استحق العقاب والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد وآله .

۲۸۸۹

نستعلیق سلیمان بن عثمان بن عثمان در ۱۰ رمضان ۱۲۵۸ برای خودش درمدرسهٔ تریزوی
۱۷س ۸×۱۴/۵ ، ۱۰۲گ ۱۱/۵×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی

سعادتنامه

شرحی است بترکی بر پندنامهٔ عطار نیشابوری (مجلس ۳: ۵۸۴) از عمر بن حسین نوا که درزمان سلطان مرادخان وبنام خواجه زیرك آغا (ص۲و۳و٤) ساخته است.

آغاز: هذا شرح پندی عطار . بسمله . شکر و سپاس بی قیاس شول قادر و قیومه .

انجام : اول ملك چوق اوقویه .

۲۸۹۰

نستعلیق جهانگیر میرزای قاجار پسر سیف‌الله میرزا ، جدول زرومشکی ولاجورد ، ش ۱ مورخ رجب ۱۲۷۴ دردولت آباد ، ش۲ مورخ ذی‌قعده ۱۲۷۴ ، ش۳ مورخ ۱۲۷۴.
۱۶س ۸×۱۶ ، ۵۱گ ۱۴×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ کنزالرموز (۱ـ۴۳) از امیرحسینی (مجلس ۳: ۲۵۵ و ۶۲۴ـ ادبیات ۳۹۸) .
۲ـ گزیده‌ای از منطق الطیر عطار (۴۵ـ۸۸) .

آغاز: اختیار ازشیخ عطار . بسمله .

حمد پـاك ان جان پـاك پاك را

کو خلافت داد مشتی خاك را

انجام :

آفریدن رایگانم چون رواست

رایگانم گر ببخشی هم‌سزا است

۳ـ ترجیع بند قاسم انوار (۹۱ـ۱۰۰) (سپه ۲:۶۵۳) .

آغاز: ترجیع بند قاسم انوار ...

بیا ای عاشق عالم سوز بی غم

قدم بر چشم من نه خیرمقدم

انجام :

تویی اصل همه پنهان و پیدا

بافعال و صفات و ذات و اسما

۲۸۹۱

نسخ ابابکر بن علاءالدین در۹۹۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، نام‌نویسنده‌در پایان کتاب و تاریخ در پایان‌مجلدسوم‌دیده میشود، حواشی دارد بخط نستعلیق ریز تازه ، مالك‌محمدجعفر موسوی در۱۲۶۴ و باخط ومهرمورخ ۱۰۵۳ ازمحمدعلی‌موسوی

۳۰س‌۶/۵×۱۴ ، ۴۷۷گ ۱۲×۲۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌زرکوب مقوایی درون عنابی

المختار فی الطب یا الجامع

از ابن هبل ابوالحسن‌مهذب‌الدین علی‌بن احمدبن علی‌بن‌هبل‌تبریزی‌بغدادی موصلی (۲۳ ذی قعده ۵۱۵ ـ ۱۳ محرم ۶۱۰) که در۵۶۰ ساخته است در سه کتاب :

نخستین اصول کلی طب ودومی ادویهٔ مفردومرکب وسومی که جلدسوم و چهارم است علاج امراض است از سر تا پا وجلد چهارم از سدن کبد است تا پایان کتاب. او الطب الجمالی هم دارد که برای جمال‌الدین جوادمحمد وزیر نگاشته است (خزرجی۱:۳۰٤ ـچلبی۲:۳۹۷ـ برو کلمن ۱:٤۹۰ وذیل ۱:۸۹۵ ـ مجلس ٤:۲۸۹) .

آغاز: بسمله وبه ثقتی . الحمدلله الواحدالقهار الملك‌الجبار مدبر الفلك الدوار ومرسل الشعاع من‌الاجرام ذوات الانوار الی سطح الارض من ذوات القرار.

انجام: فهی دلایل ردیه وماعدا ذلك فهو بعید .

۲۸۹۲

نسخ سدهٔ ۱۴گویا تصحیح شدهٔ ازخود ناظم باشد ، عنوان شنگرف .

۱۵س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۵۴گ۱۲/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی

تخمیس الهاشمیات والعلویات

ملاعباس زیوری زورایی بغدادی هاشمیات کمیت (ص ۱ـ۱۲٤) و سبع علویات ابن ابی‌الحدید (۱۲۵ـ۲۹٦) راتخمیس کرده است درپایان نسخه (ص۲۹٦ ـ ۳۰۲) هائیهٔ زیوری است وتشطیر اوشعر کمیت را که‌اوبرای امام محمد باقر خوانده است در۱۲ محرم ۱۳۰٦ (۳۰۳ـ۳۰۷) (ادبیات ۹۱) .

۲۸۹۳

نستعلیق عباسعلی‌بن مشهدی زین‌العابدین صدقیانی درروز شنبه ۹ج۲/۱۲۴۲ درش۱،ش۲ مورخ روزیکشنبه ۴شعبان ۱۲۴۲ ، ش۳ مورخ ۱۳شعبان ۱۲۴۲،عنوان ونشان شنگرف ، نام‌نویسنده‌نسخه را در ش۱و۳ پاك کرده‌اند ، تاریخ روزچهارشنبه ذی‌قعده ۱۲۴۲ درمیانهٔ رسالهٔ ۳ پیش‌ازجدولها دیده‌میشود، تاریخ تولد ۱۲۳۸ درصفحهٔ عنوان هست.

۱۲س۶/۵×۱۴ ، ۱۴۱گ ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای درون آبی

مجموعه

۱ـ دستورالوزراء (۱ـ۱۶۹)ازاختیاربن غیاث حسینی که یکبار اخلاق‌همایون بنام سلطان ظهیرالدین محمد بابر(م۹۷۳) نوشته ودوم بارهمین را بنام‌دستورالوزراء بنام میرزا شاه حسین وسلطان سلیم‌خان یکم ساخته ودر۷ محرم ۹۲۶آن را بانجام رسانده است (پاریس ۷۶۷و۷۶۸) . نام مؤلف و کتاب وشعراودرآن آمده‌است (ص۱۳ و۱۹و۲۵و۳۱و۳۲و۱۴۵) درآن ازقانون السیاسة عبارتی‌آمده است (۱۴۵) در آن از منابع این رساله : کتاب الطهارة ابی‌علی مشکویه واخلاق‌ناصری و قانون السیاسه و میزان‌الحکم وقسطاس واساس ، یادشده وآمده که این رساله «مشتمل‌است برقوانین سلطنت وریاست وتهذیب اخلاق» باسلوبی خاص .

در کتاب پس ازدیباچه یك فصل است در تعریف خلق وسه قانون : نخستین در تهذیب‌اخلاق‌وفرهنگ دردوقاعده ، دوم درعلم کتخدایی وتدبیراموال‌دردوقاعده، سوم درعلم مملکت داری وسیاست مدن وتقویم رعایا دردوقاعده .

آغاز: بسمله . طغرای سعادت خسروان عالی شان دارالملك سخن طرازی و منشور کرامت شهسواران میدان‌بلاغت پردازی جولان دادن سمندخوش‌خرام‌خامهٔ‌نیز کامست درمیدان محامد پادشاهی که عساکرفیروزی مآثر اعیان ممکنات از سرحد اقلیم عدم بشهرستان وجود فرستاد .

انجام : واز اتفاقات حسنه این ایام فرخنده فرجام است که روز و ماه تاریخ اتمام بلسان عدد مفصح است‌بنشان دادن سال اختتام چنانچه مضمون این‌ابیات‌دلپذیر به بیان واضح‌البرهان مشیراست ...

شد مرتب نسخه‌ای کاندرجهان‌معلوم‌نیست

کاتفاق افتاده‌باشد هیچکس‌را زین سیاق

روز و ماه و سال اتمامش ز تـاریخ عرب

«سابع شهرمحرم» (۹۲۶) شد بحسن اتفاق

۲ـ خواص آیات وحروف واعداد (۱۷۱ـ۲۳۳) ازمظفربن محمدبن رکن الدین جوینی شاگرد مولاناجلال الدین ابوعلی بن مولانا بدرالدین محمد استرابادی(ص۱۹۳) ومولانانظام الدین عوبی مؤلف کنوزالجفر(۲۱۷و۲۱۸و۲۳۱) مقاله یکم آن دردانستن خواص آیات یزدانی چه درباب محبت وچه درباب عداوت ودرسه نوع است سوم درباب آیات آسمانی چهارم در باب مربعات دراسم کسرششم در باب مثلثات هشتم در مثلث هندی ونهم درمربعات و دهم در حروفات است مقاله‌های دوم و هفتم در نسخه دیده نشده است .

آغاز: بسمله. امابیشتر ازمقالات شرط آن بود که هرچه علمای این فن بمبتدیان گفته باشند وصیت همچنان نقل بنقل هر کس درین علم شروع کند همان وصیت را بدو کند محافظت ومواظبت سخن استادان کرده باشند.

انجام: همان خواص دهد که گفته شد والله اعلم.

۳ـ رسالهٔ بهداشت (۲۳۴ـ۲۸۳) درحفظ صحت وبهداشت وخواص خوردنیها و نیمهٔ دوم رساله درنسخهٔ ما که خاتمه است و دربیان طبیعت و منفعت و مضرت و دفع مضرت ازطعامها وشرابها وبویها ولباسها و آنچه بدان محتاج است در جدول است و بسیارلطیف .

آغاز افتاده : در موضعی معین حرارت زیاد شود که هوا کند یا مخالف مزاج فصل بود .

انجام: قولنج آرد ... بعسل خورند .

۲۸۹۴

نسخ سدهٔ ۱۳ ، نشان‌شنگرف، درپایان تعریف عدالت است بعربی (۱۶۴ـ۱۶۸) وشعرمؤلف در۱۶۹ ۱۴س۸/۵×۱۴/۵ ، ۸۵گ ۱۴/۵×۲۱/۵ ، کاغذفرنگی کبود ، جلدتیماج مشکی

رساله کوه و کتل

از محمدبن‌محمدصالح‌دماوندی روح‌افزایی عبرت از کتاب سبع مثانی خود او بروش عرفان شیعی .

اومؤلف‌رسائل‌چهل‌قلم‌است(ص۱) واسرارالاشرار(۵۱) واسرارقرآنی(۵۲و۳۲) ومجلد شهریار که دومین ازمجلدات پنجگانه اقلیم یکم سبع‌المثانی او است (۳۱) . شعرهای اوهم دراین رساله آمده است (۵۳،۱، ۶۸، ۱۰۰، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۹ ، ۱۴۸ ، ۱۵۵ ، ۱۶۱)

درصفحهٔ عنوان و آغازرساله آمده : لمؤلفه روح‌الله روحه .

. زین کوه‌و کتل کین‌همه‌عرفان‌پیداست

بااین همه آن ره‌است‌وعرفان‌پیداست

هر کس که قدم زند باین کوه و کتل

اول قدم اوواله واخرشیدا است

آغاز: رسالهٔ کوه و کتل بسمله . الحمدلله‌الذی خلق الانسان بین بین و بعث فیهم رسولالاصلاح‌ذات‌البین ... وبعد رسالهٔ ششم‌ازرسائل چهل قلم‌از کتاب‌سبع‌المثانی بندهٔ طالح محمدبن محمد صالح دماوندی روح‌افزایی ... درحل حدیث امر بین امرین موسوم‌دراول امر به‌امریه ودرآخربه کوه و کتل‌راه علم وعمل‌بایددانست . . . شرح و بیان وتفسیروتأویل این حدیث بمقدمه ویك باب وخاتمه میشود.

انجام : بسعادت ختم شد رسالهٔ ششم ازرسائل اربعین والسلام علی‌محمدخاتم الرسالة فی‌الاربعین‌وآله‌خیر السلالة وآدم بین‌الماء والطین چون ختم‌شدرسالهٔدردولت کریمه دورد (؟) مؤلف و گفت : «فی دولة کریمة» .

۲۸۹۵

نسخ مؤلف ، نشان شنگرف ، یادداشتی از مؤلف مورخ روز شنبه ۱۸ ذی حجهٔ ۱۳۵۵ در ص۲ نسخه هست.

۱۹س۹/۵×۱۵، ۲۵۸ گ ۱۷/۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

مواهب سنیه

از محمدحسن بن علی بن عبدالله بن محمدبن محب الله بن محمد جعفر علی یاری تبریزی درپند واندرز وسوگواری در ٤۲ مجلس که در آغاز آنها چند آیتی از قرآن تفسیر میشود . در دیباچه (۱ـ۲۷) از استادان او واجازاتی که باو داده‌اند و در ص ۲۸ فهرست بیست ویك اثر او که تا سال ۱۳۵۳ نگاشته است یاد گردید . کتاب بعربی وفارسی ومورخ روز ۲۷ ج۱/ ۱۳٤۲ است .

آغاز: بسمله وبه نستعین الحمدلله الذی انعم علی العباد بالعلوم الکافیة فی السداد والمحتاج الیها فی الرشاد.

انجام: التحف والتحیة ۱۳٤۲

۲۸۹٦

نستعلیق وجدول زر ومشکی و شنگرف از احمدبن محمد طاهر که در ص ۱٤٦ و ۱٦۵ و ۱۷۷ نامش دیده میشود و در برخی از اینها آمده که او در شهر خوی محبوس بوده است و تاریخ روز سه‌شنبه ۱۰ رجب ۱۲۱۳ وروز ۲۹ قلعه‌گیری ثانی جعفرقلیخان در روز یکشنبه ۱۹ ع ۱۲۱۳/۱ (پایان ابتهال العاشقین) وروز نوروز تنگوزئیل ۱۲۱۷ در همین شهر وروز یکشنبه ۲ محرم ۱۲۱۸ (پایان ترجمة الصلوة) و۵ ج۱۲۱۸/۱ در همین شهر (پایان ترجمة العقاید) در این جاها دیده میشود نیز، تاریخ روز چهارشنبه «ثانی یوم جنیده تنگوزئیل» ۱۲۱۷ (۲۷ ذی‌قعده) در ص۱۵٤ (پایان ترجمهٔ خطبة البیان) وروز یکشنبه ٤ ج ۱۲۱۸/۲ در پایان اربعون عاملی و روز آدینه ۳ شوال ۱۲۱۷ درهامش ص۳ و۱ ج۱۲۱۰/۲ در پایان مرآة المحققین (ص۹٦) و ذی حجه ۱۲۱۰ در پایان شرح خطبة البیان وروز یکشنبه ۲۰ ج۱۲۱۸/۲ در پایان مثلثات بدیعی

۳۱س ۸×۱٦ ، ۱۱۷ گ ۱۳/۵×۲٤ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ جنگ شعرهای بدیعی (لف ونشرص۱) وولی دشت بیاضی وجامی و رضایی (۱٤۷ـ۱۵۱) وخواجهٔ انصاری (۱٤٦) وباباطاهر (۷۵) وطالع هراتی (۲۱۱)وابوتراب بیك (۱۵۱) ونهاریات سعدی ومعما بنام علی‌قلی (۱۵۰) و کسوف نامهٔ درویش‌حاجی محمد جعفر مفرد وارادت او بمیر اشرف اختیاری و تبدیل کسوت مفردی بکسوت اختیاری بفارسی (۷۲ـ۷۳) وقطعهٔ معمای سه لام وسلام وشرح آن ازمولانا محمد باقر (۲۱٦) رویهم هفت بیت وحل صیغ مشکله بفارسی (٦۵ ـ ٦۷) و دوازده امام خواجهٔ طوسی (۲۱۲متن) نیزپراکنده‌های دیگرازخبرودعا وادب فارسی و عربی در سراسر دفتر . نیز دعا ای که شیخ بهایی برای شاه عباس هنگام رفتن بقندهار نوشته است (۸۵).

۲ـ شرح اسماءالله الحسنی (۳ـ۳۵ متن وهامش) درباره نودونه نام‌خدا بعربی‌و آغازرساله گویا درنسخهٔ مانیست ودرص۳و٤ بندیست دربارهٔ اسم‌الله بفارسی . دران از شمس‌المعارف واز هروی و برسی و طبرسی و صدوق و سید داماد و کفعمی یاد شده است .

آغاز: الامر الثانی فی‌بیان‌الاسماء الحسنی علی ماورد فی‌الروایات فاقول‌الاسماء الحسنی علی ماروااه‌الصدوق‌باسناده فی‌التوحید ... تسع وتسعون‌اسما.

انجام : فی شرح الاسم التاسع و التسعین الذی هو الشافی . . . و تشفیت من غیظی .

۳ـ روضة‌العرفاء ودوحة‌الکبراء (العلماء) (٤۲ـ٤۷) درشرح اسماء حسنی است از علاءالدین محمد گلستانهٔ سپاهانی درگذشتهٔ ۲۷ شوال ۱۱۱۰ (ذریعه ۱۱ : ۲۹۹) نسخهٔ مابندیست ازآن دربارهٔمعانی حروف تهجی .

٤ـ رسالهٔ جفر (متن ۵۷و۵۸) درص۷۱و۷۷ـ۸٦ نیزپاره‌ای ازجفر وعلم‌حروف بفارسی هست.

آغاز: بسمله . این مختصریست دربیان وضع جفر بدانکه جفر در لغت پوست بزغاله است و در اصطلاح علمای این فن دانستن استخراج امور احوال عالم و آدم بتدریج زمان وطاقت انسان است ووضع درلغت نهادن بود و در اصطلاح علمای جفر عبارت است ازترتیب ابجد هوزتاآخرش که ۲۸ حرف است وهرحرفی بیست و هشت صفحه است و هرصفحه ۲۸ سطراست وهرسطری بیست وهشت خانه است وهرخانه‌ای چهارحرف بروجهی که چهار ابجد هوزبود ازاضلاع و اقطار و مجموع صفحات چون هفتصد و هشتاد و چهار است ٤۸۷ بدانکه ایشان اقلیم را گویند و یکحرف خواهند از حروف ابجد که مجموع بیست و هشت اقلیم باشد و شهر گویند و صفحه خواهند از صفحات و محله گویند ویکسطر طلبند و خانه گویند ویکخانه خواهندازخانه‌های یکسطر و هر خانهٔ اولین چهار الف باشد و خانهٔ آخربن چهار غین و درثبت حروف احتیاط تمام باید کرد که غلط نشود که اگرمقدم یا مؤخر فراموش کند تمامی‌صفحه غلط شود وفایدهٔ مذهب و مقصود حاصل نشود و قاعدهٔ حقیر اینست :۱۱۱۱،۱۱۱۱ ب ، ۱۱۱ج ۱۱۱ د ، ۱۱۱ هـ ، ۱۱۱ و ، ۱۱۱ ز ، ۱۱۱ح ، ۱۱۱ ط .

باب اول دربیان دانستن احوال وبیرون آوردن مقصود کلی و جزوی از وضع جفر .

باب دوم دردانستن آنچه استخراج احوال را مهم است .

انجام : من‌الصفحه السادسة عشرمن‌الجزء الثالث فقس علی‌هذا.

۵ـ مرآت المحققین (۸۹ـ۹٦ متن وهامش) ازشبستری.

٦ـ ترجمهٔ‌چهل سورهٔ تورات(۹۷ـ۱۰۷متن وهامش) گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر از ترجمهٔ علی‌ع بدستور محمد ص ازعبرانی .

آغاز: بسمله . بررأی خورشیدآرای ... اخوان مؤمنین پوشیده‌نماند که‌چهل سورهٔ از کتاب تورات موسی.

انجام : ورستگاری تمام و کامل‌ای فرزندآدم .

۷ـ شرح صرف‌میر(۱۰۹ـ۱۳۲متن‌وهامش) بفارسی گویا ازاحمدبن‌محمدطاهر باهمان مباحث بیهوده‌ای که طلاب قدیم درآغازتحصیل‌بدان دچاربوده‌اند .

آغاز: بسمله . بسم یعنی ابتدا میکنم بنام خدای .

انجام : این فعل مشتبه میشد بامر قاصرالعین یایی .

۸ـ ابتهال‌العاشقین (۱۳۹ـ۱٤٦ متن وهامش) از فدایی که در ۱۱۸۳ ساخته‌و نام کتاب تاریخ‌تألیف‌آنست . درآن‌تخلص «فدایی» درچندجا دیده میشود.

آغاز:

دل همان سر گرم داغ افروزیش

باده در آهنگ عالم سوزیش

چرخ در بسته بروی مهر و ماه

یا بمرگ صبح پوشیده سیاه

انجام :

چون پذیرفت انتظامش اختتام

ابتهال العاشقین اش گشت نام

سال نظمش راست تاریخی گزین

ابتهال العاشقین الکاملین

(۱۱۸۳)

ای فدایی خط نومیدی مخوان

هست دریا های رحمت بی کران

ازپی عضو گنه بر گریه کوش

قطره‌ای این بحر را آرد بجوش

ای خدای بحر بخشش قطره بین

لا تـردن ابتهـال العـاشقین

۹ـ شرح خطبة‌البیان(۱۵۲ـ۱۵۷ متن وهامش) ازاین شرح درذریعه(۱۳:۲۱۰) یاد شده است . درآن پس ازدیباچه ترجمهٔ این خطبه است .

آغاز: بسمله . حمدنا محدود ونامحصور نثار ذات علی عظیمی است که خطبهٔ بیان معانی بدیع حکمت اوبرمنابروجود هرموجودی بنهج بلاغت متذکرمیباشد.

انجام : که بلنداست وبزرگ‌است وصلی‌الله علی‌محمد وآله‌اجمعین‌وصلوات برمحمد وآل وبرهمهٔ ایشان .

۱۰ـ ترجمة الصلوة (۱۵۸ـ۱٦۵ متن وهامش) ازفیض کاشانی .

۱۱ـ ترجمة العقائد (۱٦۵ـ۱۷۷ متن وهامش) ازهمو.

۱۲ـ صرف میر (۱۷۹ـ۱۸٦ متن و هامش) .

۱۳ـ الاربعون حدیثا (۱۸۷ـ۱۹۰ متن وهامش) .

آغاز: دروقتی که حضرت امام رضا ... به نیشابوررسید باستدعای محدثان‌آن زمان چون امام محمد حریب وموسی‌بن اشعث وشیخ محمدبن مختار وغیرهم‌این‌چهل حدیث را نوشت وصحیفة الرضا نام نهاد . بسمله . روی عن الرضا ... عن‌النبی . . . قال اربعة انالهم شفیع .

انجام : فمن ولد الجنیه .

۱٤ـ الاربعون حدیثا (۱۹۰ ـ ۱۹٦) از عز الدین حسین بن عبدالصمد حارثی عاملی (ذریعه ۱:٤۱٤ ـ طوس ۱۳:۵) .

آغاز: کتاب اربعین بسمله. الحمدلله‌علی نعمته العزار ... فیقول . . . حسین بن عبدالصمدالحارثی.

انجام : من الهول‌عند فضول‌القول .

۱۵ـ زادالسالك (۱۹۷ ـ ۱۹۹) ازفیض کاشانی که میان ۱۰۳۰ و۱۰٤۰ساخته ودرآن ازمنازل السائرین (گویا : السالکین) یاد کرده است (محجة ۲:۱۸و۳۳و٤۲ ـذریعه۱۲:۲ـمشار۸۷۳) .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلامه علی عباده الذین اصطفی وبعد از کیفیت‌سلوك راه حق پرسیده بودند بدان ایدك‌الله‌بروح منه همچنانکه سفرصوری‌را مبدأ ومنتها و مسافتی[وسیر] وزادی و راحله‌ای و رفیقی و رهنمایی میباشد همچنین سفرمعنوی‌را که سفرروحی است بجانب حق تعالی هم هست مبدأ .

انجام :

از غرور این هوس گر جان دهم

به که دل در خانه و دکان نهم

والتوفیق من‌الله العزیزالعلیم والحمدلله رب العالمین (تمت رسالة السلوك من افادات ... ملامحسن کاشی دریوم جمعه هفدهم شهرجمادی‌الثانی سنهٔ ۱۲۱۸).

۱٦ـ مثلثات بدیعی (۱۹۹ ـ ۲۰۲ متن وهامش) (فرهنگنامه ها ۲۰۹) .

۱۷ـ مقاله در صبر (۲۰۰ ـ ۲۰۳ هامش) حدیث و خبر است، بعربی وفارسی .

آغاز: الصبر نصف الایمان یعنی صبر نیمهٔ ایمانست .

انجام : گرفتار خواهند شد (من تفسیر دریوم الاربعاء خامس شهر صفر المظفر ۱۳۱۹) .

۱۸ـ رسالهٔ جبروقدر (۲۰٤ ـ ۲۰۷ متن وهامش ونیمهٔ کتاب است) از خواجهٔ طوسی بفارسی در ده فصل .

۱۹ـ دوازده‌امام (۲۱۲ ـ ۲۱۵متن وهامش) ازطوسی بادیباچه‌ای‌بفارسی‌دربارهٔ

استناد آن بطوسی که افسانه مانند است .

۲۰ـ ترجمهٔ دعاءِ کمیل (۲۲۲ ـ ۲۲۵ متن وهامش) بامتن آن و با دیباچه ای بعربی دربارهٔ سند آن .

۲۸۹۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ، باسرلوح زرین ، مالك رضی‌الدین محمدبن محمد باقرطبیب، درپایان آمده «لمقه‌العماد فی‌سنة ۱۰۷» وگویا ساختگی‌است ، نسخه‌درتهران بسال ۱۲۸۵ خریده شده است ، یادداشت ۱۱۴۶ درپایان دارد ویادداشت ۱۲۹۶ درصفحهٔ‌عنوان ودرآن آمده‌که نسخه را عماد حسنی نوشته است ، نسخهٔ پاکیزه‌ایست.

۱۴س۸×۱٦ ، ۲۲۰گ۱۴×۲۳/۵ ،کاغذ سپاهانی جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی‌کنارزرین.

اخلاق ناصری

از خواجهٔ طوسی است .

۲۸۹۸

نستعلیق ۲۲ ذی حجه ۹۱۲ (؟) جدول شنگرف وزر ومشکی ولاجورد ، سرلوح‌زرین.

۱۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۴×۲۲ ، کاغذ سمرقندی ــ جلدتیماج سبزمقوایی

مرصدالاقبال السلطانیه ومقصد الآمال الخاقانیه

مزارات هرات است از عبدالله بن عبدالرحمن حسینی اصیل واعظ گویا همان امیرسیداصیل‌الدین‌ابوالمفاخر عبداللّٰه‌بن عبدالرحمن حسینی شیرازی دشتکی‌مؤلف درج‌الدرر فی احوال میلاد سید البشر درگذشتهٔ ۱۷ع‌۸۸۳/۱ یا ۸۸٤ و بنام ابوسعید گورکان در۸٦۰ واندی درسه باب و سرگذشت ۲۰۹ تن از عارفان و مشایخ درآن آمده است . (استوری‌۱:۱۸٤ و۳٥٦ و ۱۲۹٦ ـ ذریعه ۵۸:۸ ـ مشار۱٤۳۲) .

۲۸۹۹

نستعلیق ترکی سدهٔ ۹و۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س۸/۵×۱۲ ، ۹۳گ۱۲/۵×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوا

اشعة اللمعات

شرحی است ازجامی برلمعات عراقی مورخ ۸۸٦ (مشار۱۰۷).

۲۹۰۰

نستعلیق حسین بن حاجی محمد مسکنانی درروز دوشنبه ج۲/۱۲۵۲، عنوان شنگرف ، یادداشت ۱۲۵۵ درپایان هست ، سه صفحه آغاز وصالی شده و پاره‌ای از نو نوشته شده‌است.
۲۱س٦×۱٦ ، ۱۴۲گ۱۳×۲۰ ،کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مجلس افروز

دربارهٔ زاده شدن پیامبر وزناشویی اوباخدیجه ازفضل کاشانی نزدیک به ۶۰۰۰ بیت . او چون ده فرزند را در ۸۰ سالگی از دست داده بود بدستور دوستی دانشمند بنام محمدبرای دلجویی خویش این مثنوی را سروده وخوداوآن راچنین نامیده است: «مسمی چه برمجلس افروز شد» (ص۷) نامش درآن بدینگونه آمده : «که از فضل ماند سخن یادگار» (۲۸۰).

آغاز:

بنـام خـداوند گیتی فروز
که روز آورد شب شب آرد بروز
کنند نیل بر طاق ابروی شب
زند شانه بـر عنبرین موی شب

انجام :

الهی برآید ازان دوره دود

که نام محمد برد بی درد

۲۹۰۱

نستعلیق گردآورنده دریزد روزدوشنبه ۲۵ رجب ۱۲۸۳ ، عنوان شنگرف وزنگار
۱۴س ۷/۵×۱۴/۵ ، ۲۹۲گ ۱۴×۱۹/۵ ، فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی

جنگ

از محمد حسین بن حاج محمد جعفر کاشانی در۱۲۸۳ که قصیده‌های فتح علیخان صبای کاشانی(۱ـ۱۰٤)وانوری (۱۰۵ـ۱۸۲) را در آن آورده است . او برخی از اشعار صبارامانندومثنوی درنصیحت وتنبیه وهجوحاج محمد حسین‌خان اصفهانی صدراعظم خاقان را که نخستین آنها تحفةالعراقین وعبرت نامه خوانده میشون نیز آورده است.
(۹۸ ـ ۱۰٤ و۶۷ـ۹۸)

۲۹۰۲

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
۸س ۸/۵×۱۴ ، ۲۵۴گ ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌زرکوب مقوایی

صحیفهٔ قاصریه

بنظم فارسی‌ازقاصر کرمانی درپنج مقصد درمقتل وسوگواری برحسین‌بن‌علی (ع)مقصد یکم‌درسر گذشت خوداواست وبرفردوسی‌میتازد که چرا شاهنامه سروده واز پادشاهان ستوده و از بزرگان دین مایاد ننموده است ؟! فهرست مقاصد در آغاز کتاب هست بنگر .

آغاز:

بنـام خداونـد پست و بلند

منزه ز هر نقص و از چون چند

انجام:

نمایی بر این خلق خود کی‌پسند

که بینند از کوری خود گزند

۲۹۰۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، نشان شنگرف . درآن‌آمده «درسعدآباد شمران قلمی‌شد» و«محررمجموعه دراشتیاق دومعنوی بعد ازمفارقت درمحل وداع‌گفته» ودراینجا درآخر بیتها تخلص واله دیده میشود (ص۱۸-۱۹) .

سطرگوناگون ۸/۵×۱۵ ، ۲۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی‌کبود ـ جلدمقوا

تذکره

ازآقا میرزا محمدکاظم واله سپاهانی درگذشتهٔ ۱۲۲۹ (سپه ۲ : ٦۹٦) کـه شعرهایی برگزیده ودرآن گنجانده و دربرخی جاها هم نثر گذشتی از شاعرآورده و چنین است فهرست شاعران آن آنچه درنسخهٔ ما مانده است : مطربهٔ کاشغری(۱) یوسف کوسهٔ قراباغی (۱) میرزا محمد بیك نصیری کرمانی (۱) صهبای قمی محمدتقی(۱) جلال جعفرفراهانی (۲) قسمی افشار(۳) خضری قزوینی (۳) خواجه مرشد شیرازی (۳ ، ۳۱) میرزا برقی عجائب المخلوقات (٤ ، ۲۷) هاتف اصفهانی (٩،٤ ، ۱۰،۱٤) وحشی کرمانی (٥) رجائی اصفهانی خواجهٔ سیف‌الدین محمود (٦) سائل طهرانی (٦) خواجه‌محمدامین کوسج کاشانی (۷) واهب اصفهانی (۳۸) آگهی اسدابادی‌همدانی (۷) اسدی طوسی (۸) حافظ شیرازی (۸) رفیق اصفهانی (۱۰،۱٥) طبیب (۱۳ ، ۲٦)

میرزا محمد شیرازی (۱۵) ادائی یزدی (۱۵) سوزی اصفهانی (۱٦) قاسمی کازرونی (۱٦) ناطق اصفهانی (۱٦) مخفی رشتی (۱٦ ، ۳۹) مختاری غزنوی (۱٦) آقا محمد صادق پریشان فروشانی (۱۷ ، ٤۰) واله مؤلف تذکره (۱۸ـ۱۹) انیسی شاملویولقلی بیك (۳۹) آذر (۳٦) اوحدی مراغی (۱۹) درویش مقصود شیخ رباعی (۲۰) محتشم کاشی (۲۲) آقاحسین خوانساری (۲٤) سراج الدین حکاك اصفهانی (۲٤) باباطاهر (۲۷) امیرعلی شیرفنائی(۲۹) باقرخورده کاشی (۲۹) کسوتی یزدی (۲۹) سیدحسن خجندی (۳۰) اثیراخسیکتی (۳۰) شاه شجاع (۳۰) صدر کاشی (۳۱) کمال الدین مسعود خجندی (۳۲) سعدی (۳۳) .

۲۹۰٤

نسخ عبدالله بن محمدعلی سیجانی درروز بنجشنبه ۴ رجب ۱۰۵٦ و تصحیح ومقابلهٔ محمد علی بن محمدرضا در۱رجب ۱۰۹٦ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ، سرلوح زرین .

انجام : ازدعای خیرمحرومنسی نفرمایند تم ترجمةالکتاب بعون‌الله الملك‌الوهاب

۲۱س۱۱×۲۱/۵ ، ۴۵۳گ۱۹×۳۰/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

ترجمهٔ نیك بختیه یاموئس العابدین

ترجمه‌ایست ازمصباح کفعمی‌ازمحمودبن‌میرزا علی برای آقانیك‌بختا(منزوی ۱ : ۲۳۹) .

۲۹۰۵

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۹ ، عنوان وجدول شنگرف ، نسخه درروزآدینه ۱۸ محرم ۱۰۹۴ درسلطانیه خریداری شده است.

۱۳س۸×۱۱ ، ۴۰گ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از جمال‌الدین ابواسحق شیرازی (م ۸۱۸) است، درعنوان نسخهٔ ما آمده «هذا دیوان ابواسحق بوالاطعمه شیرازی علیه الرحمة» .

(ذریعه ۹ : ۱۳۵ ـ مشار ۷۱٦) .

آغاز: آغاز نامه .

بنام روان بخش روزی رسان
که رزق آفریده‌است پیش از روان
مرتب کن قوت قبل از وجود
پیاپی ده لقمه از خوان بود

انجام :

هرچه برخان شریعت در کلامم پخته‌است
زان پشیمانم کنون استغفرالله العظیم

(۱ـ٦۱) آنگاه آمده (٦۱ـ۷۹) :

آغاز: رسالهٔ جمعیت مباحثهٔ طعامها که ازجوانب اتفاق میکنند وبهم میرسند. برضمیر منیر ورای وقارهر بصیر ازصغیر و کبیر وغنی وفقیر پوشیده نماند که اززمان آدم تاانقراض عالم شعرای نیك نام وامرای فصیح کلام بسیار و بی‌شمار است .

انجام :

خاله بی‌بی‌چوترا میل طبیعت باشد
عمه خاتون بنهد بهر تو طشتی بر بار

این رسالهٔ منثور در نه باب است وبسیار لطیف و نام بسیاری از خوراکیها در آن دیده میشود .

۲۹۰۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان درشت ، نشان شنگرف .

۱۶س۹×۱۹، ۳۲۷گ۱۵×۲۴/۵ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

شرفنامهٔ منیری

فرهنگی است ازابراهیم قوام فاروقی که برای ابوالمظفرباربك پادشاه بنگال (۸۳۲ـ۸۴۹) وبنام شرف‌الدین‌احمد منیری (۶۶۲ـ۷۸۲) در۸۷۸(؟)ساخته وفرهنگ ابراهیمی نیزخوانده میشود نام کتاب و مؤلف دردیباچهٔ نسخهٔ ماهست . چندفصل در آغازهست دردستورزبان فارسی (دیباچهٔ برهان قاطع چاپ دکترمعین ص۷۳ـدیباچه ج ۵ فرهنگ نظام ص ی ـ سپه ۲:۱۸۹) .

آغاز:

بنام خداونـد هستی بهست

سر آغازهرنامه‌ای‌را که هست

خداوند انس و خداوند جان

خداوند جسم و خداوند جان

انجام : ارش مثل یك گز ... یك بدست عاقبت بالی باداللّٰه اعلم .

۲۹۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغازوانجام‌افتاده‌است.

۱۵س۸/۵×۱۷ ، ۱۸۰گ۱۲/۵×۲۳ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج سرخ ضربی‌زرکوب مقوایی‌درون سرخ بالولا

تاریخ سند یا تاریخ معصومی

از سید نظام‌الدین محمد معصوم حسینی صفای نامی ترمذی بکری (۹۴۴-۱۰۱۹) که نزدیک ۱۰۰۹ ساخته است. تاریخ پادشاهان سند است از پیش از اسلام تا زمان سلطان محمود خان پادشاه سند و سر گذشت دانشمندان و قاضیان و مشایخ و شعراهم در آن هست و کتاب در چهار جزء در بمبئی بسال ۱۹۳۸ م با دیباچه‌ای در سر گذشت او بچاپ رسیده است (مشار ۳٤۱).

۲۹۰۸

نسخ ۱۱و۱۲، عنوان ونشان شنگرف، جدول زر ولاجورد.
۱۹س ۹×۱۷، ۲۰۱گ ۱۴/۵×۲۵، کاغذ سپاهانی متن حاشیه - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی عطف مشکی.

مرآة المراقبین

بفارسی و عربی و بروش تأویل صوفیان بر سراسر قران با اختصار و شعرهای مثنوی در آن آمده است. نام کتاب در دیباچه دیده میشود. چنین است فهرست کتبی که از آنها در این تفسیر یاد شده است:

عرائس ٤	تفسیر سلمی ٤
عین الحقائق ٦و۲۹٥	تفسیر دیلمی ۱۰
درمنثور ۹	مثنوی ملای روم ۱٤
لباب التاویل ۱۸	مرصاد العباد ۲٤
نفحات الانس جامی ۳٤	احیاء العلوم ۱۱۱
عوارف ۱۱٥	دیوان حکیم سنایی ۳۱۱
فتوحات مکیه ۳۱٤	غوثیه ٥۲

تکمله ۵۲ و۱٦۳	غنیه ۵٦
ملفوظ شریف ۵٦	انوار الاسرار ۵۸
منازل السائرین ٦۰	جامع صغیر ٦۵
جواهر القرآن ٦۹	تفسیر رحمانی ۷٤
معالم التنزیل ۸٤	البدور السافرة ۹۱
مصباح الشریعة ۲۹۵	مکتوب شریف۳۲۸
غرر الحکم ۳٦۲	حکم ابن عطاء ۱۱۷
فتوح الغیب ۱۳۸	دیوان مولوی ۱٦٤
تفسیر امام غزالی ۱٦۵	مشکوة الانوار ۱۷۰
شرح عقائد نسفی ۱۸۸	ملتقط ۱۸۸

مرآة العارفین مسعود بیك ۲۱۰

شرح الصدور ۲۲٤	کشف اللغات ۲۳۹

ده‌قاعدهٔ سید علی همدانی ۲٦۹ فوائد الفؤاد ۲۷۰

صواعق محرقه ۲۹۰	اخبار الاخیار ۳۵۸
وصیت نامه ۳٦۵	تفسیر شیخ نظام الدین ۳۸۲
حاشیهٔ عوارف ۳۹۰	سمط المجید ۷٦
تذکرة الاولیاء ۷۸	ترجمهٔ مشکوة ۸۵
کتاب الابناء ۲۷۵	ترجمهٔ ملفوظ شریف ۲۹٦

قصیدهٔ محبوب سبحانی عبدالکریم جیلی ۳۳۰

دیوان شیخ ابوسعید ابوالخیر ۳۸٦

این کتابها در بسیاری از صفحات یاد شده و برای نمونه شمارهٔ برخی از آنها در اینجا آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین والصلوة علی رسوله الامین...قال‌النبی ص طلب‌العلم فریضه علی کل مسلم ومسلمة حصول علم ازسه طریق است.

انجام: وحدیث دیگرمکرر است ویل للجاهل مرة وللعالم سبع مرات.

۲۹۰۹

نستعلیق درهمه شماردها وبیک خط ومورخ ۱۲۶۲-۱۲۶۴ ، عنوان‌ونشان شنگرف،ش۱و۲ازانجام افتاده ، ش۳مورخ ۶ع۲/۱۲۶۲ ، ش۵ مورخ ۱۲۶۲ ، ش۷ مورخ ۲ رجب ۱۲۶۷ درزمان فرمانروایی علی اشرف خان درخمسه ، ش۹ مورخ شب دوشنبه ۱۷ ذی قعده ۱۲۶۴ هنگام فرمانروایی نواب اشرف والا عبدالله ازطرف ناصرالدین‌شاه درخمسه ودر۲۲ این ماه شاه بتخت نشسته بود ، پراکنده‌هایی‌نیز دربرخی ازبرگهاهست.

مجموعه

۱ـ جواهرالاسرار (۱ـ۱۵۷) از شیخ نورالدین علی حمزة بن علی ملك آذری اسفراینی (۷۸۴ ـ ۸۶۶) درچهار باب هریك چند فصل که در رجب ۸۴۰ ساخته و گزیده‌ایست از مفتاح‌الاسرار خود او (ص۴) .

(مشار ص۵۱۳ ـ ذریعه ۵: ۲۶۰ ـ مجلس ۲: ۴۷۸) .

۲ـ شرح قصیده میرفندرسکی (۱۵۹ ـ ۱۸۲) ازمحمد صالح خلخالی (حقوق ۱۵۲) .

۳ـ تفسیرسورهٔاعلی (۱۸۳ـ۱۸۸) ازابن‌سینا (ف۲۳۹۶) .

۴ـ شرح دیوان حافظ (۱۸۹ـ۲۲۴) درآن پاره‌ای از شعرهای او شرح عرفانی شده است .

آغاز: افراد چندی که از غیب املای قلم لسان‌الغیب خواجه حافظ شیرازی گردیده : دوش از مسجد سوی میخانه‌آمد پیرما ... بدانکه می باصطلاح اهل شهود

وفلاح عبارت است از کیفیت وحالت که از تجلی محبوب حقیقی برسالك راه عشق رخ می‌نماید.

انجام: ساقی حدیث سرو و گل لاله میرود - این بحث باثلاثهٔ غساله میرود. بدانکه جمعی که دل خود را بمصقلهٔ لااله‌الاالله صیقل می نماید ... وسبعهٔ یومیه که در وقت معین میخورند.

۵- لمعات (۲۲۵ - ۲۵۱) ازعراقی.

۶- رسالهٔ سلوك (۲۵۲-۲۶۱) ازشاه نعمةالله ولی (ف۸۳۴).

۷- آغازوانجام (۲۶۱-۲۸۶) ازخواجهٔ طوسی.

۸- اثبات الائمه (۲۸۹ - ۲۹۶) استخراج نامهای معصومان است بطریق زبر و بینات از آیات قرآن در باب یکم که درنسخهٔ ماهست درست مانند مضیئی الاعیان خوانساری ش۱۱۹۶/۱ (ف۱۳۵۱) وتااندازه‌ای هم مانند رسالهٔ عربی‌محمدبن‌منصوربن صدرحسنی حسینی (ش۲۱۴۵/۲ ص۸۳۷ ج۹).

آغاز: بسمله. باب اول در ایرادآیات قرآنیه که بقاعدهٔ زبر و بینه دلالت بر امامت اثنی عشر . . . دارد اولا قوله تعالی: بسمله. اقول و من بیناته بعد از اسقاط المکررات یستخرج اسم علی.

انجام: الثامن عشرقوله تعالی فی سورة المائدة الیوم اکملت لکم دینکم... اقول روی الخاصة والعامة ان هذه الآیةنزلت فی غدیرخم ... ووصی نبی‌الله‌علی‌الحبیب ابن ابی‌طالب وآله واولاده

۹- شرح حدیث «اعرفوا الله‌بالله‌والرسول بالرسالة واولی‌الامر بالمعروف والعدل والاحسان» (۳۰۳-۳۰۷) ازیکی ازشاگردان ملامحسن فیض کاشانی در زمان خود او بروش فلسفی شیعی وشاید بخشی‌از کتاب اوباشد وبعربی‌استودرآن‌آمده «قال‌استادنا فی‌العلوم الحقیقیة دام فیضه العالی فی‌جامعه الکافی الوافی».

۲۹۱۰

نسخ حسین بن قاضی محمد در روز پنجشنبه ۲۱ع۸۷۷/۲ در بندر جیوال ، آیات درشت‌تر ، مالك باباصالح بن بابایعقوب ؛ نسخه یك‌سطر پیش‌از تفسیر «عم‌یتسالون» است تا پایان قرآن.

۱۶س۹×۱۵ ، ۱۵۷گ۱۴×۲۱ ، کاغذ سمرقندی موریانه خورده - جلد تیماج قهوه ای ضربی مقوایی .

تفسیر

تفسیری است خبری وادبی بفارسی از دانشمندی سنی (۹۹/۷ و۲۷۸/۸) و در آن از کافی (ص۲۷۸) وتاج‌المصادر (۲۱) و کشاف (۳۸و۶۹و۱۱۹) وشرح‌طیبی‌بر آن (۳۸) ومشارق‌الانوار (۸۹) وصحیح مسلم (۸۹) وصحیحین (۱۲۳) و تفسیر مغنی (۷و۱۳۶و۲۲۹) وتفسیر امام زاهدی (۳۸و۹۳و۲۲۰و۲۳۸ و۲۵۵) یاد شده است شعر سعدی .

« تواضع ز گردن فرازان نکواست

گدا گر تواضع کند خوی اوست»

در آن دیده میشود (۴۲) در آن از امام مجاهد (٤) وابن عباس (۸و۱۱۹) وابن کثیر (۸٤) وامام کلبی (۱۹۷) وامام قتاده (۲۱۰و۱۱۹) واخفش نحوی (۸۰و۱۳٤)و امام حسن وضحاك دومفسر(۲۰٤و۱۱۹) وامام ابویوسف (۱۱٦) وامام اعظم ابوحنیفه (۸۳و۲۲٦)وامام عطاء خراسانی (۸۸) وامام شافعی (۱۱۷) وابوالحسن اشعری(۱۳۰) وابوهریره(۲۳۵) وانس‌بن مالك (٤٦) وامام حسن بصری (۱۸٤و۱۱۹)و کعب‌الاحبار (۱۳۸) و خواجه سنایی (۵۰) واميرالمؤمنين علی (۵۳و۹۳) واميرالمؤمنين‌عمر(٦۰) وامام محمد مفسر (۱۱٦) ومعاویه (۱۳۸) وعلی‌بن موسی‌الرضا (۲۰۳) ونظام معتزلی (۳۰۰)ومعتزله(۱۹۸و۲٤۲) ویسر(؟)شاعر(۲۰۱) وابی‌بن کعب ومصحف‌او(۲٦۸)واهل سنت و جماعت (۹۹) یاد شده است .

در آن در برابر «سنیان» بدمذهبان آمده ومعتزله وحنابله (٥) .

مؤلف دراین تفسیر ازسال ٤٢٩ یاد میکند (١٠ و٢٦٦) . چون در این تفسیر شعر سعدی (م٦٩١) آمده و از شرح کشاف طیبی (م٧٤٦) یاد شده و نسخهٔ ما هم در ٨٧٧ نوشته شده است پس مؤلف باید میان سالهای ٧٤٦ و ٨٧٧ زیسته باشد. مشارق الانوار هم که از آن در این تفسیر یاد شد باید از صغانی (م٦٥٠) باشد والمغنی فی التفسیر از ابوالفرج عبدالرحمن بن الجوزی (م٥٩٧) است (چلبی) .

در فهرست آستان رضوی هم از تفسیر فارسی که در آن شعر سعدی آمده یاد گردید (ش٤٣) آیا آنهم جزیی ازهمین است ؟

شعرهاییکه درین تفسیر آمده است :

فرعون که شده آبی آبش ره آتش شد

پس خاک بسر بادش زین سر کشی وطغیان

(٢٦)

از هیبت آن دو راه خون شد دل من

تا خود بکدام ره بود منزل من

....

ملک ابدست در میانه

هشداشته نرد عشق میباخت

(٣٢)

خاکساران جهان را بحقارت منگر

توچه دانی که درین گرد سواری باشد

(٤١)

تواضع ز گردن فرازان نکوست

گدا کـه تواضع خوی اوست

(٤٢) (ازسعدی)

گر تن من زبان شود هر موی

یك شکر تو ازهزار نتوان گفت

خواجه سنائی‌میگوید:

هر که‌ترا زاد رفت وانکه تورا زادمرد

زان نه بما جز خیال زین نه‌بماجزخله

(٥٠)

ای منور بتـو نجوم جلال

وای مقرب بتو رسوم کمال

(٦٥)

قالـوا اقترح شیأ نجد لك طبخه

قلت اطبخوا لی جبة وقمیصا

(١٠٧)

گفتند گو چه‌چیز پزیم از برای‌تو

گفتم برای بنده یکی پیرهن پزید

(١٠٨)

معبود لم یزل متعالی ز ابتداست

موجود لایزال منزه ز انتها است

ذاتش‌بهیچ وجه تنائی پذیر نیست

ذاتی‌بری زصورت‌وپاك ازجهان‌وجاست

ذاتی که لایح است صفات کمال او
با اینچنین صفات سزاوار کبریا است
(۱۱۰)

حاصل دنیا ز کهن تا بنو
چون گذرنده است نیرزد بجو
(۱۱۸و۲۵۳)

مصراع : « عجب حالی عجائب روزگاری »

قطعه :

خانهٔ آتشین قرین دشمن
دیو هم خانهٔ مقری نه
خورش و آب ازضریع وحمیم
تا ابد غیر آن مقری نه
(۱۱۲)

اولین شر در ره آدم
بود نای گلو و طبل وشکم
آب چندین مخور تو ریاك نه‌ای
تا گلو پر مشو تو دیك نه ای
گر خوری بیش پیل باشی تو
کم خوری جبرئیل باشی تو
(۱۴۴ـ۱۴۵)

ای که دستت میرسد کاری بکن
پیش از آن کز تو نیاید هیچ کار

این‌دم که دمی داری بکن کاری

این فرصت یکدم را عمرابدی گردان

(١٤٧) (ازسعدی)

نه ایم آمده از پی خوشدلی

بلی از پی رنج وسختی کشی

(١٥٢)

چون طینتت زمحنت‌وحسرت‌سرشته‌اند

(١٥٣)

صلاح راه فلاح‌است وجاه هردو جهان‌است

فجور موجب خواری وسیلت خسران‌است

(١٦٦)

گر روز نیابیش زغوغای جهان

شب محرم عاشقانست شبهاش طلب

(١٧٤)

صفی حضرت اگر دروجود سابق بود

حبیب درگه حق سبق اصطفا دارد

(ص١٩٠ - ١٩١ در ١٩ بیت درستایش پیامبر) .

بلی غناست چودریا زموج از ده‌رهد

که سود در سر سودای آن رجادارد

نه هوشیار زند دست بر لب افعی

اگرچه دست برافسون‌وبردوادارد

تباع را مخالط شود خرد مندی

اگر چه در تن و بازو بسی قوادارد

ز فقر دیو مسلمان شود چو دیونبی

غنی است گرچه ولی مال دربلادارد

(۱۹٤)

یتیم اربگرید که نازش خرد

وگرخشم گیرد که بازش خرد

(۲۰۱) وشاعر گفته :

اذا اشتدت بك العسری ففکر فی الم نشرح

فعسر بین یسرین اذا املتها فافرح

چوزور آرد بتوعسری الم نشرح زجان برخوان

دویسر افتاده بایك عسر دل بگمار شوشادان

(۲۰۱-۲۰۲)

کیست درین دائرهٔ لاجورد

دست گهی یافت که پا گم نکرد

(۲۱۲)

چه آدمی که مطیع است با دواعی نفس

به از ملك که بطبعش ره هدی آرد

بقدر رنج بود گنج واین بسی رنج است

که با دواعی طغیان دس اتقا آرد

(۲۳۵)

آن کودك خاکبیز غربیل بدست

میزد بدو دست روی خودرامی خست

می گفت بها بهای کافسوس[و] دریغ

دانگی بنیا فتم غربیل شکست

(۲۵۷ـ۲۵۸)

کلید فتح ز اقلیم در خزانهٔ اوست

کسی بقوت بازوی خویش نگشاده است

نظر بفیض فضل تواست فتح وظفر تومیدهی

هست بهانه دروغایت خطا قدمح حط (؟)

(۲۸۹)

عداوت میان دو کس آتش است

سخن چین بدبخت هیزم کش است

(۲۹۶) (از سعدی)

دراین تفسیر درهرسوره‌ای ترجمه‌ایست شیوا ازآیتها و گاهی‌هم باشرح آنها و گاهی باآوردن شرح داستانهای قرآن ودر پاره‌ای جاها نقل سخنان مفسران است و دربسیاری ازجاها بروش پرسش وپاسخ مطالب‌علمی آنهم بطرزی روشن‌دیده میشود. چون نسخهٔ ما بیش‌از۱۵۰ برگ دارد وتفسیریك جزو (۳۰) قران است پس‌همهٔ این تفسیر بایستی نزدیك ۴۵۰۰ برگ باشد.

در آن کلمات وعبارتها فارسی شیوا بسیارآمده ودربارهٔ پیامبران «مهتر» گفته شده مانند: مهترموسی، مهترصالح (ص۱۳۹) ومهتر یعقوب (۴۵/۶).

این است نمونه‌ای ازفارسیهای این تفسیر:

«امی پندارد» (ص۱۵۵س۷»دربرابر «ایحسب» و «وانیافریده‌ایم»(ص۱۵۶س۵) دربرابر «المنجعل» و «انیافته‌بود ترا» (۱۸۹ س۶) دربرابر « المیجدك » و « اگشاده نگردانیدیم برای تورا » (ص ۱۹۶ س ۱۳) در برابر « الم نشرح لك صدرك » نیز « اگشاده نکرده‌ایم سینهٔ ترا » (ص ۱۹۷ س ۱) و « ادیده‌ای کسی راکه بازدارد »

(ص ٢١٥ س٢) در برابر « ارایت » و « امیدانی انسانرا » (ص ٢١٦ س١١) در برابر «ارایت» و «دانه گردانید» (ص٢٧٧ص٢) دربرابر «المیجعل» و «انه‌دانسته‌ای ای‌محمد» (ص٢٦٦س١٦) دربرابر «الم‌تر» و «ادانسته‌ای ای‌محمد (٢٧١س٣) دربرابر « ارایت» با آوردن‌همزهٔ استفهام درهمهٔ اینجاها . مانند این همزه درلسان‌التنزیل وترجمهٔ احیاء غزالی دیده میشود (راهنمای کتاب س٣ ش٢ ص١٧٧) .

نیز درآن‌آمده : و در مصحف ابی‌بن کعب این هردو را یك سورت آورده فصل به بسم‌الله نکرده (٢٦٨/٨) .

همچو دانهٔ کرم خورده یا همچو کشت خاییده و خورده برای الفت گیرانیدن (٢٦٨/١٣) .

مدارمعیش ایشان است (٢٦٩/٢) .

مردارها واستخوانها میخورند (٢٦٩/١٥) .

خلاش (٢٧٦/٦) .

کنانیدن (٦/١٦) .

آوندها (٢٧٦/٨) .

ازین اثرتصریح بسنیت نهادن دست راست بردست چپ معلوم‌شد(٢٧٨/٨).

صد گان کرت میگفت (٢٩٠/٢) .

گفت مگری (٢٩١/٩) .

شمانرا (بجای شماهارا) (١٥/٣و٦٤/٥) .

درخانهٔ خدیجه بروروقةبن نوفل که درزادهٔ او بودانجیل میخواند (٢٠٨/٩).

بیك رطل زربوزن دیارما دوسیر باشدبهاخرید (١٧٣/١٤).

چفسیده (١٥٥/١٣) چفسانیده (١٦٠/١) .

تاازبی‌فرمانی بازمانده وپرهیز کاری اختیار کند (١٥٧/٤) بفسق و بی‌فرمانی خدای فرومایه وخوار گردانیدن پیش حضرت حق وپیش نظرمان (١٦٦/٨)

چنانستی که (١٥٩/١) .

وچه دریاباند ترا یعنی چه دانی (دربرابر : ومَاادریك) (١٥٩/٤) .

فقیر مذبون (١٦٠/٢) .

غلها بخت دهد جامها خشك کند(١٦٣/٧) .

چون روشن کند تاریکی را یازمین را یادنیا را (١٦٤/٦) .

بالاذکر تاریکی وزمین ودنیا نگذشته (١٦٤/٧) .

اگشاده نگردانیدیم (دربرابر:الم نشرح) (١٩٦/١٣) .

پس هرچون که باشد چیزی یتیم را بده قهر مکن (١٩٥/٢).

پیغامبر راازمیان کودکان ربودندودستان غلطانیدند وسینهٔ پیغامبرراشکافتند (١٩٧/١٣) .

روزی پشتوادهٔخاربر گرفت پشتواره غلطیدرسن در گلوی اوافتاده خفه شدجان داد، ستان افتاد باددامنش بالا کرد (٢٩٥/١٢) .

استخوانها درین حال که بوسیده وریزیده باشد (٣/١) .

پس رنج بین در عبادت (٢٠٢/٣) .

میوهٔ بهشتی بی خسته است (٢٠٢/١٦) .

دوزخ (٣٢/٢و٣٣/٤و١٤٨/١٠و٦٤/١١) .

افسانهٔ پیشینیان است چنانچ بالا گذشته (٥/٤) .

پیغامبر بانك پنج نماز فریضه شده دوگان رکعت میگزارد (٢٠٩/٤) .

اظهار تقدیر سالینه درین شب است (٢٢٣/٤) .

بآگاهاند ترا ای محمد (دربرابروماادریك) (٢٢٣/١١).

راهها را اورا فراخ کردند ونگاه داشت بود (٢٢٥/١٥) .

پیغامبر فرمود گرد سنب اسب غازی و آتش دوزخ در یك تـن جمع نشود (٢٤٤/١٥) .

کم دهی کردن وتمام ستدن (بجای کم‌فروشی) (٧٠/٤).

یاقوت وام (بجای یاقوت فام) (١٠/٧٧) .

سیاه رنگ خشك شده سیاه وام شود (٥و١١٤/٤) .

فرمود تابرسر کوجها گوبزرگ بکاوند کافتند (٩٣/٥) .

بردرشهر گوها کافتند بنفت وهیزم پر کردند (٩٣/١٤) .

هنگام که ایشان برسر آن گوها یعنی نزدیك آن نشسته می بودند (٩٥/١٥) .

رهنمونی کرد بسوی آن (١١٢/١٠) .

بااستی (بجای بایستی)(١١١/١٣) .

اشنا کردن در آب (بجای شنا) (١١٢/١٢) .

زودباشد که بخوانانیم ترا قرآن(دربرابر : سنقرئك) (١١٤/٩) .

سوارشدن شتراست بنشانند بروی بنشینند پس بازبایستانند (١٢٤/١٥) .

چون بنشانند برزمین بچفسد بآسانی باز کنند بابستانند بابار ایستاده‌شود بلند گردد (١٢٥/١٤) .

ورداء مبارك خود فرود آورد وبگسترانید و او رابدان شاند (گسترانید بالاء آن‌شاندبیش او گسترانید واوراشاند) (٣٧/٩ و١٣/٤٢ و٤٣/٦) .

چون دست کش‌نداشت‌ازافتادن می‌ترسید (بجای عصا) (٤٠/١) .

چنانچ مال کسی یکان درم بشمارند مال دیگری صد گان بشمارند (١٣/٨) .

بیش‌او گسترانید واورا شاند بازاورد کرد (٤٣/٧) .

وچون دانستی که‌فردا خواهی دانست که چه کرده وچه گفته‌ای (ماغرك بربك الکریم) (٦٠/٥) .

آوردن «است» چندین بار (٦٠/١) .

فریشته ، فریشتگان (٦٣/١٤ـ٢و٦٤/٥ ـ١٣١/٨ـ١٤٦/٤) .

چنانستی که درحال کاین‌است (٦٤/١٢) .

فرمـان دار آن روزمر خدارا است و دیگری را امری و فرمـایشی نیست (٦٦/۹) .

همچند ذره باشد (۲٤۲/۷) .

نستاند ـ استدن (۱۲/٦۸و۲/۷۰) .

بیران کنم (۲٦۳/۷) .

چون باز گردانیدی بپویه رفتی (۲٦۳/۱٥) .

گله گله مرغ دید ازفراشنگ خوردتروازملخ بزرگتر (۲٦٤/۳) .

چنانچ در بخارا سال وبامشهور بود اهل بخارا بدانند که درسنهٔ تسع و اربعین واربعمائه یك‌روزسه چهارهزارجنازه وزیادت ازآن همه ازشهربخارابیرون‌آمدی این سال چگونه مشهورنباشد (۲٦٦/۱۰) .

اورسن استده در خارستان رفتی خـار مغیلان چیدی بشتواره بستـه آوردی (۲۹٥/۸) .

قاضی درمسجد برای حکم شسته (٤٥/۹) .

نزبك پیغامبر ع شست گفت (۳٦/۲) .

کاوند کان آن کوهها را اصحاب اخدود گویند (۹۳/۱۰).

تختی نهادشست بتی عظیم همچندبیلی‌آوردند (۹۳/۱٦) .

برشستن بر کوهها آتشین (۱۲۰/۱۱) .

راست شستن میان دوسجده (۲۷۸/۲) .

بروی شنید فروشود (۱۲٤/۱۳) .

و کوزها بی‌دستهٔ نهاده شده (واکواب موضوعة) (۱۲٤/۱٥) .

شستن اووسوارشدن او بآسانی (۱۲٦/۱٥)

رنشاید که نظرنکنند بسوی کوهها که‌چگونه نصب کرده شد بلندباچشمهای روان و شسته گاههای رفیع همچو تختها و گلهای رنگین همچو ستاره‌ها و سنگها

هموار همچو بساطها ورستهای سنگها همچو رستها بالشها (۱۲۸/۱) .

ومفتی شسته بیش نهادن پای و بستر آوردن پای دیگر (۱٤۱/۹) .

برسر بالین اوشستی (۱٤٥/۷) .

آن خارتا استخوان شستی (۱۷۲/۲) .

فرود آورده شاند (۲۰۸/۱٥) .

راست شستن (۲۷۸/۲) .

که خارهای اوچون ناخنان گربه و گرگ باشند (۱۲۱/۱۳) .

هفده را تنها من بسنده ام تمام عرب دورا بسنده نخواهد شد (۱٥٤/۱٤) .

ایسیه (بجای آسیه) (۱۳۹/۱۲) .

آغاز نسخه: آن جباری که جمشید گردن کش را بپای مورانداخته و بر گذانسه عم یتسالون مکی است یعنی درمکه نازل شده است چهل آیت صدوهفتاد و دو کلمه هفصدوهفتاد حرف است ربط او باسورت مرسلات ازجهت آنست که هردوسورت مکی اند و در هردو توحید خدای عزوجل و ذکر قیامت ووعدهٔ راست دادگان و وعید دروغ بندارندگان قیامت است .

انجام : سئوال الناس چرا تکرار کرد بضمیر چرا بسنده نکرد؟ جواب درمقام بیان اظهار مناسب تراست . سئوال ختم قرآن باستعاذه کرد چیست؟ جواب چون نعمت تمام شود و کمال گیرد جز خوف حسدو کید دشمن نماند محل استعاذه باشد .

۲۹۱۱

نستعلیق میرزا عبدالله ابن حاجی آقاخان خوشنویس سپاهانی درج ۱۱۵۹/۲ درمتن وهامش، جدول وهجده سرلوح زرین ، عنوان شنگرف .

۱۷س ۱۳/٥×٦ ، ۲۹۹گ ۲۷×۱٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

کلیات

ازسعدی شیرازی است و آثار منثور ومنظوم او

۲۹۱۲

شکسته نستعلیق سده ۱۴، عنوان و نشان شنگرف.
۱۵س ۱۲×۲۰، ۹۷گ ۲۰/۵×۲۸، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

دیوان

غزلهای میرزا جعفر ساغر کنگاوری قصرشیرینی از شاعران زمان قاجار است نزدیک به ۲۹۰۰ بیت: غزل بترتیب تهجی (۱ـ۱۸۸) و رباعی (۱۸۹ـ۱۹۴) (ذریعه ۹:۱٥۹٤ ـ مجلس ۳:٦٨٦ ـ ادبیات ۹۹ـ۱۰۲).

آغاز:

ای نام تو زیب داستانها
رونق ده دفتر بیانها

انجام:

بار ای که در هجر تو دیوانه شدم
از زلف کجت سلاسل من باز آی

۲۹۱۳

نسخ محمدتقی درروز یکشنبه ۷ع۱/ ۱۲٦۴.
۲۳س ٦×۱۴/۵، ۱۸۴گ ۱۳/۵×۲۲، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دیوان

از امیر معزی محمدبن عبدالملك برهانی نیشابوری است نزدیك ۸۵۰۰ بیت.

۲۹۱۴

نسخ آقامحمد نسرین ساوجبلاغی در ۷ محرم ۱۲۷۳

آغاز افتاده : ماآخرهمزه او الف وهوانواع النوع الاول مااوله همزه اباملة ابیکم ابراهیم

انجام : وقری و سلام علی آل یس ای علی آل محمد صلی‌الله علیه وسلم

۲۴س ۱۱×۲۰ ، ۹۰گ ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

نزهة الخاطر ومتاع المسافر

از فخرالدین طریحی است (منزوی ۱ :۳۳۰) .

۲۹۱۵

نستعلیق ۱۲۳۱ ، عنوان درشت‌تر

۱۹س ۲۴×۲۱ ، ۱۱۹گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی‌حاشیه‌تریاکی

مجموعه

۱ـ فرهنگ عربی بفارسی (۱ر ـ ۸ پ) .

آغاز: حمد وثنای مبدع بی مثال وآلت و مخترع بی غرض و علت را . . . این لفظ چندیست از مفردات ومرکبات واززبانهای متداولیست در زبانها پارسی‌وتازی .. انفتاح و مفاتحت آغاز کردن ختم و اختتام بپایان بردن کار .

انجام : اشرف الاولاد بزرگ‌فرزندان اشرف الاخوات .

۲ـ فرهنگ فارسی بفارسی (۹ر ـ ۲۲ پ) که برای سنگلاخ میرزا مهدی خان استر ابادی (مجلس۳ :۹۹) ساخته‌شده‌است .

آغاز: دربیان لغات فارسی وعربی و کنایات سنگلاخ . الالف :آب آتش رنگ کنایه است از شراب .

انجام : مسموم زهرناك وزهرداده شده .

۳ـ زبدة المعارف (۲۳ پ ـ ٦۸ پ) در يك مقدمه وسی مطلب و خاتمه و بنام شاه‌عباس دوم ساخته شده و بفارسی‌است ودرآن ازصفات خداند ونبوت وامامت ومعاد بروش شیعی گفتگو شده ودرآن از علامهٔ حلی و دانشنامهٔ ملامحمد امین استرابادی یاد شده است .

(ذریعه ۱۲:۳۲ـ۳۳) .

آغاز: بسمله وبه نستعين . حمد معتکفان فلك اعلا و ساکنان ربع مسکون غبرا مخصوص ذات مقدسیست که بوجوب وجود ذاتی مستجمع جمیع کمالست .

انجام : از برای توفیق او ومیان‌آیهٔ اول ولیکن هذا آخرمااردنا ایراده فی هذاالکتاب والحمدلله رب‌العالمین و به نستعین (بتاریخ ۱۲۳۱ تحریرشد).

٤ـ فرهنگ عربی‌بفارسی (٦۹ پ ۱۱۹ پ) .

آغاز: انی وانی دریافتن وهنگام شدن وبنهایت رسیدن گرما .

انجام : تمشیت دررفتن درکاری ودرآوردن درکاری کسی‌راوکارگذاری کردن .

۲۹۱٦

نستعلیق سدهٔ ۱۴ درمتن وهامش، درصفحهٔ عنوان شعرهاای ازمنشی حضور برادر امین‌الملك باتخلص عبقری هست ، درص۲و۳ سواد رقعه‌ایست ازنصیرای همدانی بدوستی.
۱٦س۱۱×۲۱ ، ۲۴گ۲۰×۳۲ ، کاغذ فرنگی‌آبی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

دیوان

از فدا که‌درزمان فتحعلیشاه میزیسته ومنشی ومستوفی وآموزگار دربار بوده‌و بیشتردرآذربایجان‌وبویژه‌خوی‌بسرمیبرده‌و باسنگلاخ دوستی‌داشته‌وتخلص فرهنگ ازاو گرفته که دراین دیوان دیده‌نمیشود (ص۳۵و۲۱) قصیده وقطعه‌هاایست درستایش

مذهبی ودرباری و نامه های منظوم بدرباربان ،مانند ستایش دوازده امام وحاجی سید باقر وملاعلی و شاه و شاهزادگان مانند فتحعلی‌شاه و بهرام میرزا وضیاءالدوله‌محمد رحیم‌میرزا وسیف‌الملوك‌میرزاوشیخ‌الاسلام عبدالاحدآقا ومظفرالدین میرزای‌ولی‌عهد ولله باشی ومیرزا سنگلاخ وجعفرقلیخان نصرت‌الملك و معین‌الملك وآجودان‌باشی وبیگلربیگی آذربایجان وحاجی میرزا علی نائب‌الوزاره و حسین‌قلی‌خان خمسه‌ای وفتح علی‌خان بیگلربیگی وابراهیم خلیل‌خان و مستوفی نظام مشیر و امین لشکر و امیرکبیر اتابك اعظم میرزا تقی خان فراهانی ومیرزا حسن وزیرنظام ، نیز هجو حاجی لله‌باشی‌ونظمی‌دربارهٔ‌جشن عروسی‌ناصرالدین‌شاه‌وتاریخ‌مرگ‌آخوندملاحسین علی خویی و ملامحمد ممقانی و سیل روستای خاکمران و تولد سرکار بهادرخان و فضلعلیخان نوادهٔ سردار و مرگ میرزا علی اشرف خویی . تخلص فدا در ص ۴۷ آمده است . ماده تاریخهایی دراین دیوان تاسال ۱۲۸۴ آمده که سودمند است .

آغاز:

بنام خداوند بی مثل و همتا

حکیم جهان‌آفرین حی ودانا

برارندهٔ آسمان بی اساطین

نگارنده در وی بسی نقش زیبا

انجام افتاده :

دادم بغضب از او ستانند

خلاق جهان بروز محشر

۲۹۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴

۱۵س،۱۰/۵×۱۶ ، ۱۵،۳۴۰×۲۳ ،کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

دیوان

از شکسته گویا حسنعلی ستایشگر فتحعلیشاه (ذریعه ۱۲:۵۳۵).

آغاز:

لب آب ومی ناب ودر نا بست امشب
بخت بیدار بداندیش بخواب است امشب

....

ساقیا جام شرابی بشکسته برسان
تشنه سیراب نمودن چه ثواب است امشب

انجام :

غیر آن سلطان نیکویان شکسته
هیچ شاهی ملک بی شکر گرفته

۲۹۱۸

نستعلیق حبیب الله بن علی اکبر حسینی درسدهٔ ۱۳ ، آغاز افتاده ، یادداشت ۱۲۹۰ دارد در پایان . ۱۵س ۱۰/۵×۱۴ ، ۳۳۹گ ۱۶/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ مقوایی

معدن البکاء

ازمحمد صالح برغانی قزوینی (ف ۱۲۷۱).

۲۹۱۹

نستعلیق گویا ازخود مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف و زنگار ، طغرای نام محمود بزرنجی در آغاز هست (ص۳)، فهرست مطالب در ص۴-۱۱، فهرست سور قران بنظم محمد سمیع در ۱۲-۱۴، کتاب در ص۱۴ تا پایان نسخه ۱۷س ۱۱/۵×۱۹ ، ۲۵۹گ ۱۷×۲۶/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی عطف قهوه‌ای

۱۷۷٤

ترشیح البیان فی توضیح آیات القرآن

در کشف آیات قرآن ازمحمد سمیع بن‌شیخ اردلانی‌درهرودی و برادرش عبدالله ازخاندان‌خالدبن‌ابن‌الولیداست . حافظ محمودافندی‌مفتی‌شهر واردارپیش‌ازاین کتاب «ترتیب زیبا» بترکی در ذی‌حجهٔ ۱۱۵۵ نوشته و برای خالدپاشافرمانروای‌اردبیل فرستاده ، سپس این محمد سمیع و برادرش عبدالله آن را در ذی قعدهٔ ۱۱۶۵ بفارسی دری ترجمه کردند و بنام سلیمان پاشا فرمانروای کوی وبیان ساختند . محمدسمیع بعربی وفارسی شعر میسروده و تخلص « سمیعا » داشته وبندی دربارهٔ نام سوره های قرآن بفارسی سروده و از سلیمان میرمیران درآن یاد کرده است (۱۲ـ۱۳) فهرست مطلبها درآغاز نسخهٔ ماهست . بترتیب حروف است و درهرحرفی آیات میاید و نشان داده میشود که درآغاز یامیان یا پایان چه سوره‌ایست بانشان دادن شمارهٔ جزو.

نام این سه مؤلف وپادشاه و امیرو کتاب وتاریخها درآغاز و انجام هست .

آغاز: کتاب ترشیح‌البیان فی توضیح‌آیات‌القرآن . بسمله . حمد بیحدخالقی را سزا است که مرآت ضمیرمنیرانسان را درتوشیح وترشیح حفظ آیات بینات کلام مجید ربانی و توضیح وتصریح کلمات مشکلات معجز نظام قرانی بفروغ‌نورمعرفت وپرتواشعات مشعل هدایت صیقل وجلاداده .

انجام : یونس یهدیهم ... یهیمون ... اگرز گلشن لطفش وزدنسیم قبول .وانا الداعی ... ابن‌الشیخ ... الاردلانی درهرودی محمد سمیع غفرالله له ولوالدیه آمین.

۲۹۲۰

نسخ درشت درمتن و ستعلیق درترجمه از محمودبن مرتضی حسینی درآغازع۸۴۳/۱ در ش ۱ ، نستعلیق و نسخ محمودبن محمدحسینی وعنوان و نشان شنگرف در ش۲تا۳۷ وش۹ مورخ ۸۷۱ است و در هرات نوشته شده است ، ش۱۰ مورخ روز دوشنبه شعبان ۸۷۱ وش۳۰ مورخ ۸۹۸ درهرات و۳۱مورخ

۸۶۸، خط نظام‌الدین عبدالله بن قوام‌الدین لباسانی در ۹۰۸ در ص۱۰۶دیده‌میشود ، درص ۱۵۴ آمده : « لکاتبه همام » ، درهامش ص۲۱۹ آمده «هوالظفر این بنده ... مرتضی‌قلی» سپس سه بیت شعر است . شعرهای جلال بن حسن بخط خود او درص۳۰۳و۲۲۳ و ترانه‌کهن بزبان بومی هرات درهامش ص۹۴و۹۵ است ودرص ۱۳۸نقشهٔ قلعهٔ خیبر، درص ۱که‌بحساب نیامده پراکنده های‌عرفانی وحدیث است بهمان‌خط‌کهن، نیزدرجاهای‌دیگرمانند۱۷۹-۱۸۰که‌درآنجاسخنی‌است از شیخ‌رکن‌الدین‌علاءالدوله‌بفارسی و خبرهای نبوی در ۱۹۱-۱۹۴ ، برگشماری‌کهن هم دارد وبحساب‌آن بسیاری ازاین‌مجموعه افتاده‌است.
۲۳س۱۰/۵×۱۹ ، ۱۶۹-۱۶۴×۲۴ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ الاحادیث القدسیة (۱ـ۲۶) با ترجمهٔ فارسی آن .

آغاز: بسمله . قال رسول‌الله ... یقول‌الله تعالی انا عند ظن عبدی بی فلیظن بی ماشاء (که من نزد اعتقاد و گمان بندهٔ خودم پس اعتقاد و گمان کند بمن هر چه میخواهد).

انجام : وانا الی لقائهم اشد شوقا (و من بملاقات ایشان مشتاق ترم) تمت الاحادیث القدسیة بحمدالله وحسن توفیقه والصلوة والسلام علی خیرخلقه‌محمد ... فی اوائل ربیع‌الاول سنة ثلاث واربعین وثمانمائة الهجریة ... کتبه ... محمودبن‌المرتضی الحسینی عفی عنه .

۲ـ جنگ (۲۸ـ۴۵) عبارات‌عرفانی‌ودعا وشعرجامی ودیگران وحدیث‌ودائره فلکی :

۳ـ نسبت سیادت (۴۶) برای سیدنعمةالله بنظم و نثر.

۴ـ نسبت خرقه (۴۷ـ۴۹) برای سید نعمةالله .

۵ـ رسالهٔ جارو بیه (۴۹ـ۵۰) ازسید نعمة‌الله کرمانی .

۶ـ رسالهٔ ایجادیه (۵۱ـ۵۴) ازهمو .

۷ـ رسالهٔ فقریه (۵۵ـ۵۶) ازهمو.

۸ـ بیان‌آداب درویشی (۵۶ـ۵۹) پرسش وپاسخ است گویا ازهمو.

۹ـ شرح فصوص (۶۱ـ۹۰) ازهمو.

آغاز: بسمله . وبه ثقتی الحمدلله رب العالمین . . . قال شیخ المحققین و امام الموحدین ابوعبدالله محمدبن علی الطائی الاندلسی المشهور بشیخ محیی الدین العربی قدس سره فی اول کتاب فصوص الحکم فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة ، بیت : سخن عارفانه میگوید، یاری ازاهل ذوق میجوید . فص عرشی خلاصه وزبدهٔ اواست وانگشتری زیب انگشت است و نگین زیب انگشتری ومحل نقش و کتابت اسم مالك که خزانه بدان مهرمیکنند .

انجام :

بنده سید راکجا داند تمام

قدر او حق می‌شناسد والسلام

تم و الحمدلله و المنة صادف الفراغ من تحریره ضحوة یوم الاربعاء شهر . . . ربیع الثانی ... فی ... احدی وسبعین و ثمانمائة . . . بدارالسلطنة هراة . . . کتبه . . . محمودبن محمدالحسینی ... العالمین .

این صفحه که بودصاف چون نقرهٔ خام

در هشتصد و هفتاد و یکم گشت تمام

۱۰ـ مکاشفات (۹۱ـ۱۰۵)ازهمو .

۱۱ـ رموزات (۱۰۷ـ۱۲۷) از همو.

۱۲ـ معارف (۱۰۷ـ۱۱۸ هامش) ازهمو .

۱۳ـ رسالهٔ عرفانی (۱۱۹ـ۱۲۸ هامش بخط تازه‌تر) گویا از میرزا کاظم ظفر کرمانی پسرمیرزا محمدتقی مظفرعلی‌شاه (ذریعه ۶۵۵:۹) .

آغاز: هو بدانکه یك حس ازحسهای آدمی فکر است .

انجام :

مـدد مهـدی صاحب دوران

جان او هم شود زمن شادان(؟)

۱۴ـ نسبت نامه (۱۲۷ـ۱۳۰) ازسید نعمة‌الله .

۱۵ـ معرفت روح (۱۳۰ـ۱۳۳) ازهمو.

۱۶ـ تکثیر اسماء (۱۳۳ـ۱۳۷) ازهمو.

۱۷ـ جام جهان نما (۱۳۹ ـ ۱۵۲) از شیخ محمد شیرین مغربی است (طوس ۵۸:۴ ـ مجلس ۲:۲۲۷و۳۶۸) .

۱۸ـ حورائیه (۱۵۳) گویا ازسید نعمة‌الله (ف۴۳۴ ش ۱۰۱۵ که بنام حورائیهٔ نوریه خوانده شده است) .

۱۹ـ راز نامه (۱۵۵ـ۱۷۸) ازعین القضاة همدانی .

آغاز: رسالهٔ عین القضاة. بسمله. سلام‌الله وبرکاته علی المجلس الاسمی المنعمی الافضوی الرضوی الکفوی الجمالی الشوقی .. قال الله تعالی ان هذه تذکرة لمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا ... واگرنه آنستی که سینهٔ آن خلاصهٔ عصر ... بتأیید ربانی منشرح است واستماع مواعظ را منفتح وجواذب همم را بدل قابل وبجان مستقبل ...این تصدیع ندادی واین راز نامه نگشادی .

انجام : ونعوذ بالله من دعاءٍ لایسمع وقلب لایخشع وبطن لایشبع وعلم لاینفع والحمدلله رب‌العالمین آمین رب‌العالمین (تمت یوم‌الاحد ۱۸ رمضان) .

۲۰ـ ده‌قاعده (۱۸۱ـ۱۸۹) ازسیدعلی همدانی، درنسخهٔ ماعنوان «ده‌اصل‌شیخ کبیر» دارد (ف۴۳۷) .

آغاز: کتاب ده اصل شیخ کبیر رحمه الله . بسمله . حمد و ثنای نـامتناهی پروردگاری را که‌استحکام‌قواعد اسلام را منجأ طالبان سعادات ملکوتی گردانید...

اما بعد بدان ای عزیز که راههای طالبان حق بجناب بارگاه احدیت بیشتر از آن است که آن را حصر توان کرد.

انجام : واز لذت حلاوت میوهٔ حکمت وولایت محروم مانده جعلنا الله وایا کم ممن سعد بطاعته وفاز بمحبته انه قریب مجیب .

۲۱ـ نصیحت‌نامه (۱۹۰) ازسید نعمة‌الله .

۲۲ـ سئوال وجواب امیرقاسم (۱۹۵ ـ ۲۰۱) چهارده پرسش و پاسخ و عرفانی است .

آغاز: بسمله . و به نستعین . اول نصیحتی که سلامت دین و گشاد راه و رشد وسلامت از آفت بدان منوط است درابتدای این مکتوب ثبت شده .

انجام : قال تصاده صفة الجمال وصفة الجلال فقوله منهما الروح واحد [والله] اعلم بالصواب والیه یرجع المآب .

۲۳ـ رسالهٔ عرفانی (۲۰۱ـ۲۱۳) گویا ازسید نعمة‌الله دوعنوان «بسمله» داردودر آن آمده « درتاریخ سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه که درشهرهرات ... در خانقاه جدیدی درجوارمولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» ومی‌پیوندد برساله حورائیه وباید همه‌از کرمانی باشد .

۲٤ـ حورائیه (۲۱۳ـ۲۱٦) ازهمو درشرح رباعی ابوسعید (ف٤۳۳) .

آغاز: بسمله سپاس بی قیاس حضرت حق را جلت عظمته و علت کلمته که خورشید ازل ازمشرق لم‌یزل برقلوب قابل ونفوس دوستان‌خود فایض ولامع گردانید.

انجام : که آن قابلیت همهٔ معانی وترقی وتنزل و کمال ونقصان‌داردرزقنا الله وایاکم حلاوة الذکر والفکر ووقفنا الله ولکم طلب التحقیق انه خیرصاحب ورفیق .

۲۵ـ حورائیه (۲۱۷ـ۲۱۹) ازهمو.

آغاز: بسمله وبه‌نستعین وعلیه نتوکل الحمدلله رب‌العالمین ... حورا بنظارهٔ

نگارم صف رد . . . حورا عبارت است از ارواح که مستعد شهود جمال حضرت جلال حقند .

انجام : ودرمقام خدمت مشغول گردد والله اعلم

۲۶ـ حورائیه (۲۲۰) از همو بنظم .

آغاز: هذه‌شرح رباعیةالحورائیةمن کلام‌قطب‌المحققین‌امیرسیدنعمةالله‌الولی . حورابنظارهٔ نگارم صف رد ... چون‌رسول‌خداباهر خدا .

انجام : تابیابی مراد خود وسلام .

دردنبال این یکی درنسخه شعرهاایست ازهمو.

۲۷ـ حق الیقین فی‌معرفة رب‌العالمین (۲۲۱ـ۲۵۷) ازشبستری (طوس۹٤:٤ ـ مشار۵٦۹) .

۲۸ـ تفسیرسورهٔ حمد بفارسی (۲۵۸) گویا ازسیدنعمةالله .

۲۹ـ رسالهٔ حرف (۲۵۹ـ۲۷۱) ازهمو .

۳۰ـ ده اصل (۲۷۲ ـ ۲۸۲) که ترجمه مانندیست از الاصول العشرة خیوقی گویا ازهمو.

آغاز: بسمله‌الحمدلله علی‌صفاته‌العلی ... قال مظهرالحقایق . . . الطریق الی‌الله بعددانفاس الخلائق یعنی راه طالبان و سبیل سالکان بحضرت حقیقة الحقائق بعدد نفوس خلایق است .

انجام : خامشی خوشتراست ازآن صدبار (تمت‌الرسالة ... فی‌مدینةهراة سنة ۸۹۸) .

۳۱ـ تفسیرسورهٔ توحید (۲۸۳ـ۲۸٤) ازهمو (نوشته ۸٦۸) .

۳۲ـ رسالهٔ حروف (۲۸۵) از همو .

۳۳ـ المعجم فی‌معاییر اشعارالمعجم (۲۸۵ـ۳۲۵) از شمس قیس رازی.

آغاز: باب اول درمعنی عروض و شرح ارکان آن و ذکر اسامی و القابی که مصطلح اهل این علم است بدانکه عروض میزان کلام منظوم است همچنانکه نحو میزان کلام منثور است (ص۲۸ چاپ ۱۳۳۸ تهران).

انجام: واو اشمام ضمه اماواو (افتاده ص ۹۷ چاپی).

۳۴ـ رسالهٔ ایمان (۳۲۶ـ۳۲۹) چهارعنوان «فصل» دارد ودرآن‌ازامامیه‌هم‌یاد شده ولی رساله ازدانشمندی سنی باید باشد و گویا ازسیدنعمةالله.

آغاز: رسالهٔ ایمان. ایها‌الاخ المؤمن ارشدك الله وایانا الی‌تحقیق‌الایمان اعلم ان الایمان واجب علی العاقل البالغ فرض عین یجب علی کل مکلف و الایمان اول واجب بالذات لذاته وبالغیرلغیره ...

تصدیق خدا و مصطفی ایمانست

مؤمن باشد چو اعتقادش آنست

انجام: والمراد لایکون الامعدوما والسلام (تمت‌الرسالة والحمدلله وحده).

۳۵ـ رسالهٔ بلوغ (۳۲۹ـ۳۳۰) ازهمو.

۳۶ـ رساله دربیان سجدات قرآنی (۳۳۱ـ۳۳۳) ازهمو.

۳۷ـ مفتاح‌الفرائض (۳۳۴ ـ ۳۳۷) از جلال‌بن محمدبن عبیدالله قاینی. نسخه ازمیانه افتاده (میان ص۳۳۵و۳۳۶) ودوعنوان فصل۱و۲ درآن دیده میشود. درآن از تبصرهٔ شیخ‌ابوالمعین وامام‌ابوحنیفه وعلمای هرات یاد شده است.

آغاز: رسالهٔ مفتاح‌الفرایض بسمله. وبه نستعین. الحمدلله علی‌نواله...امابعد چنین گوید بندهٔ ضعیف جلال‌ابن محمدبن عبیدالله القاینی که این رساله‌ایست‌دربیان آنچه‌فرض وواجب برمکلفان وبرسبیل ایجاز درقلم‌آمده وچون فرض وواجب عین‌بر مکلفان پنج قسم بود قسمی ازقبیل اعتقادات (فصل ۱ در۸ مسئله) و قسمی از قبیل اعمال (فصل ۲ درسه قسم) وقسمی ازقبیل اخلاق ومکارم شریعت وقسمی ازمخالفتها

وقسمی علم باینها این رساله برمقدمه و پنج فصل ترتیب داده شد و مفتاح‌الفرایض نام نهاده شد .

انجام : وچون سرده‌هند ویرا میان گوسفندان از همه بلندتر باشد.

۲۹۲۱

نسخ معین بن عبدالله حسینی کبود رآهنگی درسدهٔ ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف.
۲۰س ۷×۱۴ ، ۱۵۹گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ، جلدتیماج سبز ضربی مقوایی.

حیات القلوب

شرح قصیده‌ایست از احمدبن محمدحسن ازخود او .

آغاز: بسمله . الحمدلله سابغ النعم ودافع النقم ومولج الانوار فی الظلم والعالم بما تخبیه الصدور من الهمم ... فیقول ... احمد بن محمد محسن .. هذه تعلیقات علی قصیدتی المسماة بحیوة القلوب التی انشدتها فی شأن الائمة المعصومین .

انجام : والاسم الارخة بالضم و بالخیر عمت و الحمدلله وحده و صلی‌الله‌علی محمد و آله .

آغاز قصیده :

بك فی البدایة بسملو بك فی النهایة حمدلوا

بك فی الکفایة حسبلوا و سهود عزك سجلوا

انجام :

و زوی و تطالل فبطهره فتطهروا

ولارخها فتذکروابمدیحهم فتوسلوا وبه‌المقاصدحصلوا

در این قصیده که پراست از لغات دشوار عربی آمده است:

لمعات وجهك ابرقت　　　شرقات حسنك اشرقت

حرقات نورك احرقت　　　حدق القلوب فارعلوا

مانند شعرهای قرة‌العین (ص۳).

پیداستکه مؤلف از دانشمند شیعی اخیراست.

۲۹۲۲

نستعلیق گویا ازخود شاعر ، فهرست قصیده‌ها درآغازهست (۱-۲۵) دیوان درص۲۷-۱۶۷است.
۱۳س۹×۱۷ ، ۱۲۴گ۱۳/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

دیوان

قصیده وقطعه‌ها است ازقابل شیرازی شاعر و ذاکر وزمان فتح علیشاه نزدیك به ۴۰۰۰ بیت در ستایش دانشمندان ودرباریان آن زمان و دران نام بسیاری از آنها آمده و ماده تاریخهایی دارد و برای تاریخ عصرقاجار سودمند است تاریخ ۱۳۲۳ در آن دیده میشود.

آغاز: در مدح وستایش قبلهٔ عالم ... مظفرالدین شاه قاجار :

بعهد پادشاهان معظم　　　چواکنون می‌نشدایران منظم

انجام :

نکرده ترك مداحیت قابل　　　آیا آنکه بود زین کارتارك

۲۹۲۳

نسخ سدهٔ ۹و۸ عنوان ونشان شنگرف ، نسخه جلد دوم و ازعقود است تاودیعه ، چهارده برگ درپایان نونویس سدهٔ ۱۳ است ، یادداشت تملك خواجه حاجی شمس الدین محمد ابوعلی در ۸۸۴ و عبدالحسین بن عبدالعزیز رازی در۸۶۸ وکسی دیگر در۱۰۴۴ واحمدبن علی خوانساری در ۱۲۲۱وعلی بن محمدباقر موسوی وسید حسن موسوی درصفحهٔ عنوان است ، در۱ر نوشته شده بخط کهنی «جلدثانی

تحریرعلامه رحمه‌الله» وفهرستی دارد دراینجا وازآن برمیآیدکه نسخه باید تا وصیت را داشته باشد ، درپایان بخط تازه‌آمده « قدوجدناالاجزاء القدیمة منخط مؤلفه حسن بن مطهرالحلی‌رحمه‌الله واسکنه فرادیس الجنان بمحمدوآله» ، حواشی دارد بخط کهن وریزترو برخی‌هم بانشانهٔ «دروس،عد»

۲۱س۱۲×۱۸ ، ۱۶۰گ۱۶۳×۲۵ ، کاغذ سمرقندی وصالی‌شده ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی

تحریرالاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة

از علامهٔ حلی است (طوس ۵:۳۷٤) .

۲۹۲٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز وانجام اندکی افتاده است.

۱۳س۵/۵×۱۳/۵، ۱۰۷گ۱۱/۵×۲۰، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی

شرح الاخلاق العضدیة

شرحی است آمیخته با اخبار وآثار و اشعار بررسالهٔ «سلطان‌العلماءعضدالحق والدین‌رکن‌الاسلام‌وعمادالمسلمین» ایجی‌درگذشتهٔ۷۵٦(ف٦٤٨) که بنام جلال‌الدین تورانشاه وزیر پس از مرگ ایجی ساخته شده است . چلبی (اخلاق عضدالدین) از سه شرح : شمس الدین محمدبن یوسف کرمانی درگذشتهٔ ۷۸٦ شاگرد ایجی (بقول) گویا همین نسخهٔ ما وطاشکپری زاده ابوالخیر احمدبن مصطفی و احمدبن لطف الله رئیس المنجمین رومی درگذشتهٔ ۱۱۱۳ یادکرده است .

آغاز افتاده: لما فیه من‌القوی الروحانیة و شبیهة بالبهیمة لما فیه من‌القوی الحیوانیة (دیباچه) .

انجام : (والعیادات) قال صلعم اذاعادالمسلم اخاه ... ان یضع احد کم‌یده‌علی جبهته .

۲۹۲۵

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۲ ، جدول زرین ولاجورد .
۱۹س۷/۵×۱٦ ، ۱۰۰گ ۱٦×۲٦ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره - جلدتیماج تریاکی تیرهٔمقوایی عطف‌مشکی.

جنگ

شعرهایست ازسرایندگان‌فارسی بیك‌قافیه‌ازالف تا یا ونام شاعران‌دردوطرف صفحه نسخهٔ ما آمده است و بسیار جنگ سودمندیست .

آغاز افتاده :

دودی که از مطبخ جود تو برآرد

آماده تـر از ابر بود زادن نم را

انجام افتاده .

هرگز نرسد از تو دل من بنوازش

یا عادت خوبان نبود بنده نوازی

۲۹۲٦

نسخ محمدبن حسین رضوی‌در۱۲۴۳ ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، صفحات‌برآراسته،سرلوح زرین .
۱۹س۹/۵×۱۹ ، ۴۰گ۱۴/۵×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌زرکوب‌مقوایی.

مفتاح‌الاحکام

از احمد بن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی که در شب پنجشنبه ۱۸ ع۱/۱۲۲۸ ساخته است (ف۱۷۲٤) درفهرست مجلس (۱۱۷:٤) از مفاتیح الاصول سید مجاهد یاد

شده است . در پایان این نسخهٔ ما آمده « قدوقع الفراغ من تألیفه لیلةالخمیس الثامن عشر من ربیع‌المولودسنة الف وماتین وثمانیة وعشرون من‌الهجرة»

۲۹۲۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، نشان وجدول شنگرف ، حاشیه دارد.
۱۸س۷×۱۶، ۷۲گ ۲۲×۳۴/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

جنگ

شعرها ایست گردآوردهٔعلی عطار تهرانی در۱۲۹۷ زایجهٔ ابن سیناهم در این نسخه نوشته شده است (ص۱۳٤) تاریخ ۱۳۰٦ درص۱٤۰ دیده میشود .

فهرست نام‌شعراوشعر آنها

برمکیان ۱۳۶ ـ ۱٤۰ ، رباعیات صفی ۱٤۳، درهامش ص ۵۸ـ۱۲۵ اخبار شیعی است بفارسی .

۲۹۲۸

نسخ ۱۰۳۳ ، عنوان شنگرف ، یك برگ (ص۱۰۵و۱۰٦) پاره‌شده و نیمی از عبارات رفته است. ۱۸س۷×۱۵ ، ۵۳گ۱۱×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

دیوان

ازفوق‌الدین احمد یزدی نزدیك به ۳۰۰۰ بیت . بندیست در آن به‌نثر فارسی و نام « غیاث‌الدین منصور » در آن دیده میشود (ص ۱۰۱ـ۱۰٤) و یك بند دیگر به‌نثر هم پس از آن هست

آغاز افتاده : پایهٔ این‌مرتبه بغایت بلند ... که مخزن جواهر سخن است (به‌نثر) هو العزیز .

لبش ماچین و زلفش چین و نازو غمزه ترکستان

بدن شهر صفاهان خالش حبش رخساره چون ایران

انجام :

فوقی از دل سال مولودش چو جستم در زمان

گفت فرزندم سعادت مند باد و با ادب

۲۹۲۹

نسخ مؤلف ، عنوان و نشان شنگرف ، مهرحاج مصطفی صدقی وخط عبدالله بن منصوروعبدالفتاح طباطبایی که درشوال ۱۲۵۸ آن راخریده ولطفعلی دانش تبریزی در۱۳۱٦ و کسی دیگر که در۱۰۸۰ آن‌راخریده است درآغاز دیده میشود ، بهای آن یك لیره نوشته شده است ، نیزمهرمحمدنامی مورخ ۱۲٦۷ که آن‌را درتبریز در۲۳ ذی‌حجهٔ ۱۲۹٦ خریده است.

۱۴س۷×۱۳/۵ ، ۲۳۷گ۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

الابیات الحسان المجردة من وفیات الاعیان

شعرهای دانشمندانی است که در کتاب وفیات‌الاعیان ابن خلکان آمده است (سپه ۲:۴۵٦) وبنام مصطفی آغا بن قاسم آغا در ۱٦ج۲/۱۰۷۹ ساخته شده است.

آغاز: بسمله. حمدا لمن شرح لمن تحلی بالبلاغة صدرا ومنح اهل الفصاحة عزا واعلاهم قدرا ونشر لبراعتهم علی هام السماکین والمجرة فخرا .. وبعد فقد امرنی من امره مطاع . حضرة مصطفی آغا ابن ... قاسم آغا . . . ان اجمع ما اورده . . . بن خلکان فی تاریخه المسمی بوفیات الاعیان من الابیات.

انجام:

ما حك جلدك مثل ظفرك — فتول انت جمیع امرك

و اذا قصدت لحاجة — فاقصد لمعترف بقدرك

والله سبحانه وتعالی اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب. تمت الابیات المجردة من وفیات الاعیان المنسوب تالیفه للقاضی شمس الدین احمد بن خلکان ... برسم من ذکر اسمه الکریم فی اوایله ... وذلك فی ۱٦ جمادی جمادی الثانی لسنة ۱۰۷۹.

تم المرام بعون الله ذی المنن — فی غفلة قد خلسناها من الزمن

فان یجد احد فی موضع خطئاً — فلیبدل السییء الممقوت بالحسن

۲۹۳۰

نستعلیق خواجه نجیب عجمی ثروی ابن میرزا خان رستمداری صالحانی در روز پنجشنبه ۸ع۱/۱۰۵۸، نشان وجدول شنگرف، نام نویسنده در پایان باحروف آمده وهریکی جدا از هم است، در ۲۷۹ص، ۱٦س ۵×۱۳/۵، ۱۴۰گ ۹×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی بالولا

رسخ البیان وفتح التبیان

از محمود پسیخانی کیلانی (درگذشتهٔ ۸۳۱) است در عقاید

نقطویان[1] در۶۷ بیان ودرآن این عبارتها دیده میشود :

و بعضی ازیشان اهل کلمه اند مثل فرقهٔ متصوفه قابل خیال و اهل باطن . . .

صاحب شرك وتقلیداند و ازجملهٔ حروفی نگشتند ص۱۰۶

صورت نقطویه ۱٤٦

خط نسخ ورقاع وتعلیق وغبار ۷٦

وآن چشم بدور که بنفس ومحمودیافته میشودخوداواست ۱٤٥

شهاب‌الدین درنقطهٔ مائیه است ۱٥۸

تامقرر گردد تا بخلاف‌تصورمتقدمین .. که تصور کرده‌اند که دور کاتب‌وقتی

که حشر اجساد گردد . . ازبن‌عالم ختم میشود حاش لله ۳۱

هرچه‌ال ال است مرکبست . . ۳۳

پس دور کاتب راآغاز وانجام نباشد ۳٦

که عبارت از هیزترابی تواند بود ٥٤

وخود را بمحمودیت بکلیت نفس خوبش بخود نموده‌ام واین خبر من نداده‌ام

که شیخ شهاب مقتول داده است که بسم‌الله است ٦٤

وانکه بجز صادق فرمود که خدا را بصوت امرد دیدم ۷۰

و آنچه دررمل دانیال و کتب انبیانموده شد ۱۰۱

پس فرقهٔ ناحیه از امت احمد و اصحاب او که برانند که محمد هست حروفی

باشند ۱۰۸

هرچه طلوع محمود است ببرج عقرب است که برج تواندبود ۱۳۰

وآنکه دانیال سی رمل ظاهر کرد ۱۳۱

۱ــ در نقطویان یاپسیخانیان دکترصادق کیا ش ۱۳ ایران کوده‌ص٥و در لغت‌نامه (حروفیان) ازاین کتاب یاد نشده است .

فهرست بیانها :

ص۲۱ بیان ۷ ص۲۲ بیان ۸ ص۲۲ بیان ۹ ص۲٤ بیان ۱۰ ص۳۲ بیان ۱۱ ص۳۳بیان ۱۲ ص۳٦ بیان ۱۳ ص ۳٦ بیان ۱٤ ص ۳۷ بیان ۱۵ ص۳۸ بیان ۱٦ ص۳۹ بیان ۱۷ ص٤۵ بیان ۱۸ ص۵۱ بیان ۱۹ ص۵۲ بیان ۲۰ ص۵۲ بیان ۲۱ ص٦۵ بیان۲۲ص٦۸ بیان ۲۳ ص۷٤ بیان ۲٤ ص۸۵ بیان ۲۵ ص۸۹ بیان ۲٦ ص۹۵ بیان ۲۷ ص۱۰۵ بیان ۲۸ ص۱۰۹ بیان ۲۹ ص۱۱۲ بیان ۳۰ ص۱۲۱ بیان ۳۱ ص۱۳۰ بیان ۳۲ص۱٤۲ بیان ۳۳ ص۱٤۹ بیان ۳٤ ص ۱٦۲ بیان ۳۵ ص ۱٦۵ بیان ۳٦ ص۱۷۰ بیان ۳۷ ص ۱۷۰ بیان ۳۸ ص۱۷۱ بیان ۳۹ ص۱۷۲ بیان٤۰ ص۱۷۲ بیان ٤۱ ص۱۷۵ بیان ٤۲ص۱۸۲ بیان ٤۳ ص۱۸۳ بیان٤٤ ص۱۸۵ بیان ٤۵ ص۱۸۹ بیان ٤٦ ص۱۹۱ بیان٤۷ص۱۹۳ بیان ٤۸ ص۱۹٦ بیان ٤۹ص۱۹۸بیان ۵۰ ص۲۰۲ بیان ۵۱ ص۲۰۳ بیان ۵۲ص۲۰۵ بیان ۵۳ ص۲۰۵ بیان ۵٤ ص۲۰٦ بیان ۵۵ص۲۰۸بیان ۵٦ ص۲۰۸ بیان ۵۷ص۲۰۹ بیان ۵۸ ص۲۰۹ بیان ۵۹ ص۲۱۱بیان ٦۰ ص۲۲۹ بیان ٦۱ ص۲۳۷ بیان٦۲ص۲٤۰ بیان ٦۳ ص۲۵۰ بیان ٦٤ ص۲۵۸ بیان ٦۵ ص۲٦۳ بیان ٦٦ ص۲٦۸ بیان٦۷ص۲۷۱

آغاز: بسمله. استعین بنفسك الذی لااله الا : الحمدلله الذی انزل علی عبده الکتاب: لیکون للعالمین بشیرا. وموهبته جزیلا. وسراجامنیرا .. اقراء کتابکم ..فی رسخ البیان وفتح التبیان عن ید الکاتب المعروف بالپسیخان حکم مطلق. و برهان موجه: ومراتب مکرر: وظهور مکمل: وبیان مفصل.

انجام: بسر وعده خود آمد کماترا ال ل ه م ح وو م ح ت د سبحانه عما یشر کون تم بتوفیق.

۲۹۳۱

نستعلیق گرد آورنده محمود بن میرزا ابوالقاسم خویی در رجب ۱۳۳۴ ، نشان شنگرف، نام او و تاریخ در پایان تفسیر سوره‌های واقعه و الم نشرح آمده است (ص۱۱٦ و ۱۲۵) ، ش۵ تاریخ بامداد روز شنبه ۳ رمضان ۱۳۳۴ دارد .

تاریخ تولد ۱۲۳۴ و ۱۲۴۲ و ۱۲۴۴ در ص ۱۱۶ هست
۲۸س و چلیپا ۱۱/۵×۲۵ ، ۶۵گ ۱۷×۳۸ ، کاذذ فرنگی ـ جلد مقوا.

مجموعه

۱ـ جنگ شعرهای فارسی : وحشی (۱ متن) حسین ثنایی (٦) مجیر بیلقانی (۱۱) ظهیر فاریابی (۱۳) قاضی نور اصفهانی (١٤) ملك قمی (١٦) نفیس (۱۷) عصمت بخارایی (۹) بنایی هروی (۱۷ و ۲۰) شیخ نظامی (۲۲) تموزیه میرزا قلی میلی (۲۳) غیرتی شیرازی (٢٤) عرفی و نثاری (٢٥) سلمان ساوجی (۱۰ و ۲۷) عرفی شیرازی (۱٦ و ۲۸) محتشم کاشی (٦ و ۳۱) فتحعلیخان صبا (۳۲) سید محمد شعله (۳۳) خرد (۳٤) جامی (۳ و ۳٥) میرزا رضی دانش (۳٦) شیخ بهایی (٥ و ٣٦) خادم (۲ سرصفحه) هاتف (۳) کمال (۷) مجمر (١٤) بابافغانی شیرازی (۱۷ و ٤٧) لسانی (۱۷ و ٤٧) مسیح کاشی (۱۷ و ٤٧) شهید (۱۷ و ٤٧) قاضی احمد فگاری (۱۸) امیر خسرو (۱۹) عنصری (۲۰) اشهری نیشابوری (۲۱) ابن‌سینا (۲۸) مغربی عربی و فارسی (۳۲) مشتاق (٤٣) گل سیستانی (٤٨) شکیبی (٤٨) رضی همدانی (٤٨) ادهم (٤٩ و ٥٦) امیر معصوم (٤٩) میر محسن سیستانی (٤٩) اوجی نطنزی (٤٩) آقا رضی اصفهانی (٥٠ و ٥٦) بهشتی هراتی (٥٠) میر برهان ابرقویی (٥٠) رونقی همدانی (٥٦) اسمعیل بیك انسی (٥٦) محوی اردبیلی (٥٧) لطیفای اردبیلی (٥٧) اوحدی اصفهانی (٥٧) کلیم (٥٨) نصرت (٥٨ و ٦١) ابوالفرج (٦٠) کمال خجندی (٦٠) مشفقی بخاری (٦١) شریف تبریزی (٦٢) خان احمد گیلانی (٦٤) سلطان حسین میرزا (٦٤) تکش خان (٦٤) مجدالدین ابوسنجر (٦٥) فخرالدین (٦٥) ظهیرالدین اصفهانی و شیخ ابوسعید ابوالخیر (٦٥) حافظ مجیب علی در بارهٔ عشق باقی‌خان اوزبك ، احمد جامی (٦٦) مسعود سعد (٦٧) فتحعلیخان صبا در پاسخ لغزی بنام خربزه (٦٩١) خیام (۱۲۷ ـ ۱۲۸) شعرهای دیگر هم در آن هست ، نیز سه‌بند به نثر .

۱ـ رقم سرخای خان لگزی (۳۷) از دربار عثمانی مورخ صفر ۱۲۲۱ بعربی.

۲ـ رقم محمد علی پاشا والی مصر بعربی (۳۷).

۳ـ نامهٔ ظریفی گویا همین محمودبن ابی‌القاسم خویی بمحمدعلی‌پاشا (۳۸).

۲ـ تفسیر آیة‌النور (۷۰ـ۹٤) از صدرای شیرازی.

۳ـ تفسیر سورة الواقعة (۹٤ـ۱۱٦) از همو.

٤ـ تفسیر سورهٔ والضحی (۱۱۷ـ۱۱۹) از محمد دهدار بفارسی.

آغاز: حمد و سپاس و ستایش بی‌قیاس حضرت خداوندی راست که از نقطهٔ حب ذاتی جوهر انسان را بیافرید... اما بعد چنین گوید... محمدبن محمدالملقب بدهدار.

انجام: واین طرزابلغ است باسیاق وحی و دعوت والله اعلم بحقائق الامور.

۵ـ تفسیر سورة الم نشرح (۱۱۹ـ۱۲۵) از همو. درخود رساله نامی ازاو نیست ولی در عنوان رسالهٔ پیش آمده «تفسیر والضحی و الم نشرح من مؤلفات ملامحمد دهدار غفرالله له».

آغاز: بسمله ابتدا کرده میشود کتاب وجود و سور نیات در دبستان انشا و ابداع باسم اعظم الهی.

انجام: وعین قدرت تو. وصل اللهم علی نورك الطاهر محمد وآله و صحبه اجمعین.

۲۹۳۲

نستعلیق گویا تصحیح شده بدست خود شاعر (۹۴، ۱۳۰، ۲٦۴، ۴۵۰، ٦۴۷) چنانکه کسی در هامش ص ٦۴۷ گواهی داده است، عنوان شنگرف، جدول زر ومشکی، بادوسرلوح زر وسبز و گلی وسرخ و سفید آب و مشکی، نسخهٔ بسیار پاکیزه ایست، در ٦۵٦ ص، یادداشت ۲۲ صفر ۱۱۴۴ و ۱۸ صفر ۱۰۸۰ و ۱۲۵۲ در صفحهٔ عنوان هست، نیز تاریخ تملك ۱۳۲۵، درروی برگ یکم آمده «دیوان صائب اصفهانی در دارالسلطنهٔ اصفهان سنهٔ ۱۱۷»، بهای نسخه و هزینهٔ کاغذ وجدول سازی وجلد در برگ ۲ رهست.

۱۷ س ۷/۵×۱٦/۵، ۳۲۰ گ ۱۴×۲۴، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج تریاکی زرکوب مقوایی

مرآت الجمال

دیوان شعر محمد علی صائب سپاهانی تبریزی (۱۰۱٦-۱۰۸۱) است و نزدیك ۱۱۱۵۲ بیت با فهرست برحسب لغاتی که در هر بیت غزلها مکرر آمده در آغاز دفتر (مجلس ۳:۳۲٦ - سپه ۲:٦۲۲ - ذریعه ۹:٥٦۹).

آغاز:

خرد دانست آنگه جرم خویش‌را بیچاره شد(؟)

آدم از جنت برای گندمی آواره شد

انجام:

ترا از حرف لب بستن چنان است

که یوسف را بزندان کرده باشی

۲۹۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱، عنوان زر و شنگرف، جدول زر و مشکی و لاجورد، آغاز و انجام هر دو شماره افتاده است.

۱۹س ٦/۱۵، ۱۵۷گ ۱۳/٥×۲۳، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج تریاکی متوایی بالولا

مجموعه

۱- مهر و مشتری (۱ر-۹۷پ) از عصار تبریزی محمد بن احمد که در ٥۱۲۱ بیت است و در ۷۷۸ سروده است

آغاز در شش بیت پیش از «سبب نظم کتاب»:

چو محرم شد محمد بی محمد ‌ ‌ ‌ ‌ درآن خلوت سرای فضل سرمد

انجام :

رسید این نامهٔ نامی باتمام　　　کشید آغاز این دفتر بانجام

بروز واو دال از ماه شوال　　　زهجرت رفته حاوعین باذال

(مجلس ۳:۶۹۱ ـ ذریعه ۹:۷۲٤).

۲ـ جمشید وخورشید بنام سلطان اویس در ۷۶۳ (۹۸ر ـ ۱۵۷پ) از سلمان ساوجی (ذریعه ۵:۱۳۳ و ۹:٤٦۲ ـ مجلس ۳:۱٦۸ و ۱۹۱)

آغاز:

بعونش ربع بسکون را امان ده　　　سکون فتنهٔ آخر زمان ده

در مناجات

بنام آنکه این دریای دایر　　　زعین عقل اول کرد ظاهر

انجام : غزل

آفتابی از شکاف ابر ایما میکند

عاشقانرا درهوا چون ذره شیدا میکند

....

چو بشنید از شکر زینسان خطابی

بهار افروز دادش خوش جوابی

غزل بهارافروز

۲۹۳٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف . درص۷۰ وص۳۰۵ شعرها خط خورده است وازجاهای دیگر هم پیداست که خودشاعر این نسخه را دیده و تصحیح کرده است ، در ص ۱۴۸ یادداشت مورخ آدینه ع۱۱۲/۲ (=۱۰۱۲) هست ، در ص۲۹۲ یادداشت ۱۱۶۲ دارد ودرص۱۱۵ شعرهایی با تاریخ ۲۵صفر۱۱۶۱، درص۲۲۶ هامش زیر سه بیت شعر رقم محمدمهدی دامغانی مورخ ۱۱۶۲ دیده میشود ، درهامش ص۳۵۷ شعرهایی آمده بارقم «ابن گلعلی ابراهیم رضا ـ شهرربیع الاول سنهٔ ۱۱۶۱» ، در هامش ص۳۸۵ دو بیتی

است باتاریخ «۵ شهر ربیع‌الاخر مرقوم گردید ۱۱۶۱» بهمان خط ، افتادگیهای نسخه در میان صفحات ۸۹و۹۰ ، ۱۱۵و۱۱۶ ، ۱۲۳و۱۲۴ ، ۱۵۳و۱۵۴ ، ۲۰۵و۲۰۶ ، ۲۹۰و۲۹۱ ، ۲۹۷و۲۹۸ ، ۳۶۱و۳۶۲،۳۷۱و۳۷۲ ۴۰۳و۴۰۴ است ، در ص۹۸س۱۱ شعری آمده که در ص۹۹س۱۰ مانند آن هست و در برابر آن نوشته: «مکرر شده ـ عوض» و یك شعر دیگر زیر این عنوان در هامش (ص۹۸) هست ، در صفحهٔ عنوان شعرهای آصفی وحضوری وهما دیده میشود و تاریخ ۱۲۵۹و۱۲۴۶.

۱۹س۹×۱۹/۵ ، ۲۰۳گ۱۶×۲۷ ، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلد تیماج درون و بیرون مشکی مقوایی حاشیه سرخ .

دیوان

اسماعیل کاشف سپاهانی فرزند حیدر معمار شاعر غزلسرا و هجو گوی آزاده که داستان عشقبازیهای خود را بی‌پرده در این دیوان آورده (ص۳۷٤)و از محفل شعرا وقهوه‌خانه‌ها و ربودن شاه‌عباس دوم معشوقه اورا از دستش (۳۷۵) یاد کرده وچندان ستایشگر وچاپلوس نبوده است اودراین داستان ازمیرمحمدمقیم یزدی والحاداو ورسالهٔ محمود (پسیخانی) یاد نموده است(۳۸۰) . او در۱۰٤۵ درسفر بوده است .

پدر او در ۱۰۲٦ مرده و او در۱۰۸۰ هشتادو یك ساله بوده پس باید در ۹۹۹ زاده شده باشد (ص۳۲۰) .

اودر۱۰٤۵ ازنجف بسپاهان ودر۱۰۷۷ بمازندران رفته بود . تحفة‌الاقالیم را او در ۱۰۷۰ بپایان رسانده است . ماده تاریخهاایکه او دراین دیوان میاورد ازسال ۱۰۵۷ است تا ۱۰۸۲ و دراین دیوان او ازپیری خود یاد میکند .

چنین است فهرست این دیوان

۵ ـ رباعیات ۲۹۹ـ۳۷۱

عنوانها در آن «وله» است و درچهارجا عنوان « ازربان مخدوم زاده نواب‌صدر گفته شد » (۳۵۹) و « دربیان بی‌طمعی این دورباعی گفته شد» (ص۳۶۱ که‌افتادگی دارد) و «تعریف خط مرجان » و « تعریف خط خواجه مرجان » (۳۷۱) دیده‌میشود .

فهرست عنوانها :

۱ـ در مدح السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه عباس الثانی خلد الله ملکه (ص ۱ متن) .

۲ـ منه در حمایت میرزا شیخ حسن گفته (ص۱ـ۶ هامش) .

۳ـ دربیان حیای معشوق ایضا فی‌مدحه خلدالله ملکه وسلطانه (٤) .

٤ـ ... (بریده شده) و تاریخ تولد نورچشمی آمیرزا رحیم (۷ـ۱۷هامش).

۵ـ تاریخ حوض آب جلال ایضا (۸) .

٦ـ فی مدح عالی حضرت وزارت و اقبال پناه محمدبیك اعتمادالدوله (۹).

۷ـ در تعریف و تاریخ عمارت نواب اسلام واسلامیان ملاذصدارت‌پناه سلمه‌الله تعالی (۱۳) .

۸ـ درمدح محمدقلی‌خان بیگلربیگی ایروان گفته شد (۱۵) .

۹ـ درمیرابی محمدخان مذکور گفته شد (۱۸) .

۱۰ـ درگله ازمعشوق (۱۸ـ۲۱ هامش) .

۱۱ـ درمفارقت‌هما نامی گفته‌شد(۲۰ـدرآن‌درهمهٔ بیتهادو کلمهٔ«هماواستخوان» آمده است) .

۱۲ـ منه [درمدح میرزا الکسندر] (۲۲ـ۲٤ هامش) درپایان آمده :

روا کناد خدا همچو سال تاریخش

همیشه کام دل میرزا الکسندر

۱۰۷۸

۱۳ـ تاریخ فوت میرزا سیدعلی مخدوم زادهٔ نواب (۲۵ـ۲۶ هامش).

۱٤ـ [قصیده‌ایست درحماسه وخویشتن ستایی ازاو] (۲۵ـ۲۷) .

۱۵ـ منه [در گله‌ازیار ونکوهش رفتاروی] (۷ـ۳۰ هامش) .

۱٦ـ درالتماس معالجه چشم عزیزی که قابل بود گفته شد (۲۸).

۱۷ـ منه [قصیده نونیه‌ایست] (۳۱ـ۳٤ هامش) .

۱۸ـ درتاریخ عمارت حسب‌الالتماس عزیزی گفته شد (۳۱) .

۱۹ـ درالتماس دشنام درمدح شکرفروش قنادی گفته شد (۳۳) .

۲۰ـ ایضا [قصیدهٔ یائیه‌ایست] (۳۵ـ۳٦ هامش) .

۲۱ـ حسب‌الالتماس نورچشمی محمد رضی حکاك گفته شد (۳۵) .

۲۲ـ تاریخ تولد محمد باقرابن‌افادت پناه مولانا عبدالحی‌حسب الالتماس گفته شد (۳٦) .

۲۳ـ تاریخ تولد میرزا منیر ابن میرزا شاه صالح [حسب] الالتماس گفته شد (۳۸) .

۲٤ـ در تعریف زمانای ناطق بنابرمصلحتها گفته شد (٤۰) .

۲۵ـ منه بشرح ایضا (٤۲) .

۲٦ـ حسب‌الالتماس حیدرقلی بیك افشار گفته شد (٤۵) .

۲۷ـ در طلب سرمه بحکیمی نوشته شد (٤۷) .

۲۸ـ درتعریف اسماعیل مقری گفته شد (٤۸) دراینجا نام نواها و آهنگها آمده‌است.

۲۹ـ در گله معشوق ستمکاری گفته شد (۵۰) .

۳۰ـ حسب‌التضرع بابایی یورقچی گفته شد (۵٤) .

۳۱ـ وله بشرح ایضا (۵٦) .

۳۲ـ دربیان آنکه ... (پاک‌شده) درمدت عمر ممنون‌مهربانی هیچ فردی‌ازانسان نبوده‌ام (۵۹).

۳۳ـ تاریخ فوت مرحمت‌پناه ابوی‌ام [در۱۰۲٦] (٦۱هامش) .

۳٤ـ [تاریخ وزارت‌میرزاجعفردر۱۰۷۸باعبارت : گردید وزارت‌صفهان](٦۱).

۳۵ـ [ماده تاریخ عروسی در۱۰۸۰] (٦۱) .

۳٦ـ [ماده تاریخ دیگر در۱۰۸۰] (٦۱) .

۳۷ـ [درمرگ میرزای خاصه مستوفی ووزیراصفهان و دادن منصبش به پسر او در۱۰۷۹] .

۳۸ـ تاریخ وزارت‌آقائی‌آقازمان [در۱۰۷۸] (٦۳هامش) .

۳۹ـ مرثیهٔ سیادت ونجابت پناه میرزا جلال شهرستانی (٦۷) .

٤۰ـ تاریخ‌تولد روح‌الامین (٦۹هامش) .

٤۱ـ [ماده تاریخ عمارت در ۱۰۷۱] (۷۰) .

٤۲ـ تاریخ بیع غلام میرزا حسین [در۱۰۷۱] (۷۰) .

٤۳ـ تاریخ پسر سعیدا [در۱۰۷٦] (۷۱ـ۷۲ هامش) .

٤٤ـ درتعریف‌حوضی که حسب‌الامراعلی [شاه‌عباس] گل‌برروی‌آب‌نقشبندی شده بود (۷۱) .

٤۵ـ تاریخ فوت نصیرای قنادی [در۱۰۷۱] (۷۱) .

٤٦ـ تاریخ فوت میرزا شفیع [در۱۰۷۱] (۷۲) .

٤۷ـ [ماده تاریخی در۱۰۸۲] (۷۲ هامش) .

۴۸ـ [ماده تاریخی در۱۰۲۵] (۷۳هامش) .

۴۹ـ [ماده تاریخ فرستادابن حسن سوید دوستی برای اودر۱۰۷۰] (۷۳).

۵۰ـ [ماده تاریخ ۱۰۶۷] (۷۴) .

۵۱ـ بباقاسم نقیب نوشته شده (۷۴) [با آوردن الفاظ : علامت ، کشتی،جریده، معرفت ، برگ ، کوچکان ، شاخ نفیر ، رنگ ، خدنگ ، چله نشین ، خلوتسرا ، قندیل ، پنبه] .

۵۲ـ [وصف کارشفیعا] (۷۴هامش) .

۵۳ـ [مرثیه وماده تاریخ مرگ حاتم بیك در۱۰۶۳] (۷۵) .

۵۴ـ تاریخ نزول داراشکوه [در۱۰۶۷] (۷۵) .

۵۵ـ [روان شد آب درراه دشت کربلا در ۱۰۶۹] (۷۶) .

۵۶ـ در مدح محمد بیك اعتمادالدوله بجهت‌التماس میرزا صالح منشی (۷۶).

۵۷ـ درمعذرت به گفته (۷۶ـ۷۷هامش) .

۵۸ـ [برگشت زمان از کعبه در۱۰۶۵] (۷۸) .

۵۹ـ تاریخ فوت صبیهٔ میرزا محمد شفیع [در۱۰۷۵] وتولد پسرش [در۱۰۷۶] گفته (۷۸ـ۸۱هامش) .

۶۰ـ [تاریخ دیباچهٔ دیوان خاقانی در ۱۰۶۲] (۷۹)

۶۱ـ [تاریخ حدیقهٔ امینا در۱۰۶۲] (۷۹) .

۶۲ـ درطلب گل شیراز گفته شد (۸۱) .

۶۳ـ [تاریخ مرگ حسن معمارباشی وتولد پسراو در ۱۰۷۷] (۸۱هامش)

۶۴ـ درپشیمانی از طلب گل شیراز (۸۲) .

۶۵ـ تاریخ [مرگ] حاجی غدیرا [در۱۰۷۶] (۸۲ هامش) .

۶۶ـ ایضا اززبان مخدوم زاده صدر گفته شد [درطلب شاهنامه] (۸۳هامش) .

۶۷ـ تاریخ میرزا ماندگار [در۱۰۶۴] (۸۳) .

۶۸ـ تاریخ تولد پسر میرزا سعید [در۱۰۶۷] (۸۳) .

۶۹ـ [تاریخ تولد دیگر در ۱۰۶۶] (۷۴) .

۷۰ـ [تاریخ تولد زین‌العابدین پسرمیرزا صادق در۱۰۷۳] (۸٤) .

۷۱ـ [تاریخ تولد پسر بلقیس در۱۰۷۰] (۸٤ هامش) .

۷۲ـ تاریخ تولد [در۱۰۷۶] (۸۵ هامش) .

۷۳ـ دربیان‌شرطی که‌فیمابین صباغان کرده شده گفته شد [قانون حاجی‌بدیعا در۱۰۷۲] (۸۵) .

۷٤ـ [تاریخ تولدی در۱۰۷۳] (۸۵) .

۷۵ـ تاریخ حبس جان عمری محمد قاسم [در۱۰۷۵] (۸۶هامش) .

۷۶ـ تاریخ برکهٔ حاجی محمد حسین [در۱۰۷۲] (۸۶) .

۷۷ـ تاریخ مخدوم زاده میرزا سعید [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۸ـ تاریخ تولد میرمحمدحسین پسرمیرعلی‌نقی [در۱۰۷۳] (۸۷) .

۷۹ـ تعریف سکاك (۸۷ـ۸۸ هامش) .

۸۰ـ وله ایضافی الترجیع (۹۳) .

۸۱ـ ساقی نامه (۱۰۱) .

۸۲ـ [دیباچهٔ برمثنوی تحفة الاقالیم به نثر] (۱۱۶ ـ ۱۲۳) در آن آمده :

« سخنوری که امروزدرمیدان نکته سنجی گوی سبقت ازهمگنان ربوده درمنصهٔوصال دست‌خیالش زیور برودوش شاهدسخنست معنی‌پناه‌الفاظ دستگاه زبدة‌المتقدمین‌واسوة المتاخرین صاف میکدهٔ ایتلاف مرکزدایرهٔ انصاف کاشف رموز سخنوری‌واقف‌اسرار بیان گستری موردعواطف‌السبحانی حضرت‌مجدالانامیست که ازتباشیرطفولیت‌تاحال که‌غرهٔ ماه کهولت‌ایشانست‌همچو سروی که ازچمن خلدبرین سر کشدآهی‌ناموزون ازدل نکشیده‌اند.و درهرفنی ازفنون نظم ونثر سرآمدآفاق گردیده درقصیده و قطعه و مثنوی و غزل و رباعی و سایر فنون سخن گزاری بین الامثال علم امتیاز و افتخار

افراشته‌اند ... عنفوان جوانی و عهد شباب را که خلاصهٔ عمر عبارت ازانست در نجف اشرف شاه ولایت پناه ... بخدمت گزاری تعمیر روضهٔ مقدسه منوره . . . صرف نموده قصاید غرای متعدده متظافره درمدح آن ممدوح خدا ورسول ومنقبت آل خجسته احوالش انشا نموده اند . آوازهٔ سخنوریش در عراق عرب چون عراق عجم آویزهٔ گوش هوش بزرگ و کوچك گردیده ساغر شط از خط بغداد زناربسته رشك اشعار آبدار اوست بعد ازفراغ آن شغل شریف تاحال که شاهد عمرایشان سیار سرو آستان عشرششم است دردارالسلطنهٔ اصفهان رویت جرعاده بعباب الاحسان که موطن اصلی ومسکن مالوف ایشانست توطن دارند وازنهایت نجابت فطرت و علوهمت کام اندیشه را مرارت آلود مدح ملوك نفرموده دامن پاك همت را ازلوث طمع ودنس توقع ازین گروه ندامت پژوه منزکی داشته‌اند ... کمتر بااهل روزگار محشور می باشند . . . باآنکه کهنه قبالهٔ اصفهانست بعزلت قسم که قدم از گوشهٔ انزوا بیرون نگذاشته . . . آری اگر گاهی قطعه‌ای درمدح ملوك فرموده‌اند حسب التکلیف عزیزی بوده ... درهرفنی ازفنون ... داد لفظ ومعنی داده‌اند سیما درقصیده سرایی . . . ازجمله قصیدهٔ لازم هما و استخوان (ش ۱۱) و دیگرقصایدغامضهٔ ایشان مثل قصیدهٔ قلب وتصحیف وامثال آن . . شایدتاحال هفتادهزار گوهر بکرمعنی سوای آنچه بحضرات بی تکلف تکلف شده بمثقب اندیشه بسمط تدوین کشیده باشند از شور قصاید مدحش نهایت محبتش بآل ظاهر است . . . ازشیوهٔ غزل سراییش که بوستان مکتب خانهٔ عشق و عاشقی است میتوان یافت که مدة العمر ازشورعشق نوجوانان که نمك مایهٔ زند کیست خالی نبود داغ دلراپیوسته چون چاك سینهٔ صبح ازمهرخورشیدلقایی ناسورداشته‌اند . . ازتاب میان موری بیتاب تر ازشاهین دلربای نگاه شوخ چشمان مورمیان گردیده ... بمؤدای کلام الولد سرابیه نشاءِ آدمیتش راغب بحسن جوانان گندم گونست . چون هرسخنوری رانصیبی ازبلاد هند می‌باشد ایشان بهرهٔ خود را از آن نصیب بحسن سبزجوانان ایرانی که من تشبه بقوم فهو منهم صلح نموده‌اند».

باز درآن آمده : « حالی شیرازه بند مجموعهٔ پریشان حالی در[د]مند لاابالی عبدالعالی که پریشان نویسیش زیاده بر پریشان گوییست آشفته فقره‌ای چند بدستیاری قلم شکسته رقم انشانموده برسم دیباچهٔ زلف پریشان عارض این شاهد خجسته لقا که موسوم است به تحفة الاقالیم نماید» .

این دیباچه « عبدالعالی» که گویا نویسندهٔ نسخهٔ ما است افسوس که از پایـان افتاده است . ازان برمیاید که کاشف هنگام نوشتن این دیباچه دردههٔ ششم عمرخود بسرمیبرده و درسپاهان گوشه گزیده بود .

۸۳ـ مثنوی موسوم به تحفة الاقالیم (۱۲۵ـ۲۰٤) که درآن توحیدخداوندواست وستایش پیامبر درچندبن بیت که حروف آغازبیتها بسرخی جداگانه در پهلوی آنها نوشته شده‌ورویهم میشود :

« تا ز دیوان وصالت مطلع تشدان تخاب مطلع خورشید پناه نماند درگرد حجاب » . (؟)

سپس ستایش علی ، صفت دوپسرپیر ، عشق ، عاشق شدن پسربزرگ ، ترتیب اسباب عروسی ، رفتن مردم داماد بجانب خلوت دختر ، مناجات باخدا ، رفتن داماد بحجله گاه عروس ، تعریف وعیش ونشاط ، تعریف سراپای معشوق (مانند سراپای مهری‌عرب)تعریف قناعت ، مذمت خست وشرح‌احوال رئیس، صفت‌سخا، نامه‌رسانیدن قاصدبیار ، مذمت صبح ، مذمت زر ونکوهش زردوست ، تعریف آفتاب ، تعریف خاك نجف و برگشت از آنجا ، بیان شدت فصل زمستان ، مذمت همصحبت نادان ، مذمت تصدیق بلا تصور ، تعریف‌عصمت ، شرح بی طمعی ، توبهٔ ازهجو ، مدح‌امامزاده‌هارون ولایت، مذمت نمامی وغمازی ، مذمت ریا وشیادان متشرع ، ستایش‌ازشعرالزفردوسی تارشدی ، ستایش مولانا رشدی رستمداری شیعی ، التماس از میرزا مهدیخان، خاتمه درستایش اعتمادالدوله . درآن آمده :

درختم کتاب و مدح نواب	مفتاح قلم کشاید ابواب
مانندهٔ فرقدان دو تاریخ	چون شاخ کشید سرزیك بیخ
بیخی که زداین دوشاخ ازوسر	ذوالقرنین است چون سکندر
اول ز افق سرای دولت	طالع گردید صبح عشرت
توام چوشدند هردوموجود	تاریخ دویم بعشرت افزود
	(۱۰۷۰)

۸٤ـ غزلیات باتخلص کاشف یا کاشف اسمعیل (۲۰٦ـ۲۹۱) بترتیب تهجی از الف تامیم واز آغازوانجام افتاده است .

۸۵ـ دیباچه‌ایکه بدستور خود شاعر «مجدا اسماعیلا» نوشته‌شده وشاید ازهمان عبدالعالی باشد و نیمهٔ نخستین دیباچهٔ تحفةالاقالیم که چون نسخهٔ ما آشفته است در اینجا گذارده شده است (۲۹۳ـ۲۹۷) .

۸٦ـ رباعیات (۲۹۹ـ۳۷۱) و درص ۳۲۰ هامش رباعی‌ترکی‌است .

۸۷ـ سرگذشت کاشف بخامهٔ شیوای خود اوبه نثر (۳۷۳ ـ ۳۷٦) ومینویسد که درده‌سالگی بمکتب خانه رفت وشیفتهٔ نوجوانی از سادات اصفهان شد و نزدیك بسه سال بآن گرفتار بود . درهمان هنگام درپی سرودن شعر بوده و مطلع نخستین غزلی که سروده است اینست :

از دیده‌ام باین دل مسکین چه‌ها رسید

هر جور کو رسید بما هم ز ما رسید

دراینجا او از اقطاعی که باوداده شده و از شاه عباس (نورالله مرقده) یادمیکند و میگوید که او معشوق مرا بربود واین دردمند را باسایر عشاق بینوا کردوسه‌سالی آزار کشیدم تا درسالی که این شاه در گذشت (۱۰۷۷) من بمازندران رفته بودم . در این‌جا ازمیرمحمدامین معماروجنتی قمی یاد کرده است.

۸۸ـ فصلی در عاشقی قهوه خانه (۳۷۶ـ۳۸۵) در اینجا از مسافرت کاشف از نجف که در آنجا شیفتهٔ عرب بچه‌ای شده بود و از آنجا در۱۰٤٥ بسپاهان آمده واز چندتن از دوستان خود اویادشده مانند میرمحمد مقیم تبریزی که‌دربارهٔ اومیگوید.

یوسف که ز جهل منکر معبود است
نمرود صفت بشرع دین مردود است
بتوان ز خط زرد بنا گوشش خواند
هر رمز کـه در رسالهٔ محمود است

نیز: محمد شفیع بزاز مهبادی، میرزا امین صراف، محمدتقی‌بزازسپاهانی، پیرخرابات حاجی باقر بسمه چی، رئیس ابوالحسن دولت‌آبادی، حاجی‌محمدشریف، محمد صادق، مسعود صوفی سمسارتبریزی عاشق تنباکو فروش معرکهٔ یاربابا، مولا جمال اعرج.

کاشف از همه اینها بهزل و تمسخر وصف میکند.

۸۹ـ دیباچهٔ رمل سالیانه که بالتماس محمد قاسم بجهت ناظر بیوتات مسوده شد (۳۸۵ـ۳۹۰) در تعریف علم رمل ولغزنام صفی‌قلی‌بیك از محمدقاسم کاشانی.

۹۰ـ لغز فارسی مانند لغزبهایی (۳۹۲ـ۳۹۳) مورخ ۲٤ محرم ۱۰۵۹.

۹۱ـ مسودهٔ کتابتی که اززبان استادعلی‌اکبر معماربیگی از خویشانش‌نوشته شد (۳۹۳ـ۳۹٦) درآن از بنگ وبوزه ونوازش نامه و مسجد ومدرسه وخانقاه‌وحمام وکتابخانه و کتابهای علمی وادبی ضمن عبارات یاد شده است.

۹۲ـ سواد رقعه‌ای که بسیادت پناه میرعلی‌نقی نوشته شده (۳۹٦ـ۳۹۷).

۹۳ـ سواد کتابتی که بمیرزا احمد بیك ومیرزا اشرف نوشته ورعایت سفید و سیاهی کرده (۳۹۷ـ۳۹۸).

۹٤ـ در سفارش عزیزی بنورا محمدا نوشته شده (۳۹۸).

۹۵ـ در نصیحت بیکی از مصاحبان قلمی شده (۳۹۸ـ۳۹۹) در آن ازجعفریه و میخانه یاد شده است .

۹۶ـ سواد کتابتی که بمیرزا صالح نوشته شده (۳۹۹ـ۴۰۱) در آن یاد شده از صحبت قهوه خانه و از میرزا محمد مجلس آرا واحمدبیك ومیرزا نظام ومیرزا محمد مهدی.

۹۷ـ اززبان شاهدی بنزرگی نوشته شده (۴۰۱ـ۴۰۲) .

۹۸ـ کتابتی که بمیرزا محمد اشرف قلمی شده (۴۰۲ـ۴۰۳) در آن از شمسا میرزا محمد علیا و احمدبیك یاد شده است .

۹۹ـ در طلب کلید حجره بمیرزا بهاءالدین مشهدی مسوده شد (۴۰۳) .

۱۰۰ـ درجواب رقعهٔ میرزا کمال در طلب گنجفه نوشته شد (۴۰۴ـ۴۰۵).

۱۰۱ـ بملا قدسی عرب در نجف اشرف قلمی شد (۴۰۵) .

همهٔ اینها از ش۸۸ تا ش۱۰۱ به نثر است و شعرهایی نیز درمیان آنها است .

پاره‌ای از شعرهای کاشف :

شد از پرتو نور فیض خدا — ز عباس ثانی جهان با صفا

چو عباس ثانی برو شدرقم — نبست ازتبسم لب خویش را

(ص۶)

....

نشد کاشف بعمر خویش مایل — بزن جز شکل آن شیرین شمایل

اگر خواهی شوی زین قصه واقف — بگو در پرده‌اش معشوق کاشف

(ص۱۴۲)

این تخته را سزد اگر امروز درجهان

با سطح آسمان کندش عقل اشتباه

. . . .

از بوستان دولت و جاهش بریده‌اند
زانرو کشیده اند درو طرح بزم شاه
عباس ثانی آن گهر بحر معدلت
شاه فلکجناب فلك قدر دین پناه
از نور تخته بر سر خورشید میزند
گر بگذرد خیال وی اندر ضمیر آه
هرخانه اش که حجلهٔ بکر هنر بود
از بهر حسن سعی‌حسن‌شد گریز گاه
(۷۸)

مرا طبع صائب گرامت کن از لطف
مکن دزد معنیم چون طبع صائب
(ص۲۲۸)

تا پیراهن آن گل گلزار امید
درباغ‌وجود[پرده]ازچهره کشید
تاریخ‌تولدش درین فصل بهار
نوباوهٔ بستان سیادت گردید
۱۰۵۸(ص۳٤۷)

صایب که زقبلهٔ رضا پاك آمد
سیمرغ سخن‌بسته‌بفتراك آمد
چون‌مسندتاریخ مزین گردید
تاج‌سراهل طبع وادراك آمد
(۳٤۷)۱۰۵۷

میرزا صفی آنکه‌مهرازوی ضویافت
خورشید زموج بر که‌اش‌یافت
تا آب ز چشمه سار تاریخش برد
دریاچهٔ ساوه آبرو از نو یافت
۱۰۵۹(ص ۳٤۸)

زاهد دل ما آینهٔ صنع خدا است
این‌آینه‌راهردوجهان‌روی‌نما است
روشن بود از آینهٔ تاریخش
آینهٔ مهر عکس آیینهٔ ما است
(۳٤۸) ۱۰٤۸

افکندچو ازعدم برین منزل ظل	گردید ازو محفل دل عالم کل
تاریخ نزول آفتاب قدمش	صبح صادق دمیدم ازمشرق دل

۱۰۷۵ (۲۹۹)

تاریخ تولد من بی مقدار	بعدازهشتادسال ازبعدهزار
نه‌ده‌شد اندربر ارباب‌شعور	با آنکه‌دگر بنه گرفتست قرار

(ص ۳۲۰ هامش که روی هریکی از آنها هم خط کشیده شده است).

تاریخ تولدم بچندین آزار	شددرسنه هزار وهشتاد...
نه ده گردید گرچه ...	یکبار دگر همان ...

(ص ۳۲۰ هامش که کلماتی پاک شده است) .

زر باف فلك ز اطلس زرکش تست
دلها همه وقف طرهٔ سر دنش تست
این سینهٔ کاشف است کز تیر نگاه
درکیش وفا بجعبهٔ ترکش تست

(۳۲۰ هامش)

درآتش دل شرار پیری گشتم	برچهرهٔ دل غبار پیری گشتم
ازبسکه‌غم‌جوانیم کردضعیف	در راه فنا سوار پیری گشتم

(۳۵۳)

میخواست چو اوشود درین‌هشت بهشت
سر داد دو تاریخ درین هشت بهشت
چون گشت بنا خلوت دل کردش نام
در سال دگر مقام فیضش بنوشت

(خلوت دل ، مقام فیضش = ۱۰۷۰) (۳٦۹) .

تاریخ سعید .

آن‌روز که کردلطف‌حق‌موجودت	شد سال تولد ز رهی مقصودت

گفتم که هزار شکر کامروز بود　　اقبال سعید و مقدم مسعودت

۱۰۴۸ (۳۶۹هامش).

این رباعی باخلاق‌المعانی توارد شده.

درباغ جنون اگر بهارست منم　　درساغر عیش اگر خمار است منم

اندردل من اگر قرار است تویی　　در خاطر تو اگر غبار است منم

(۳۷۰)

« پوشیده نماناد که در آن اوقات، از اقسام فکر شعر منتخب خیال رباعی بود رباعی اول فقیر درصفت اواینست ، رباعی :

ای از نفست مسیح را خون دردل　　موسایی و گشته طور حسنت منزل

ازرنگ تو داغ بردی یوسف مصر　　ازلحن خوش تو گشته داود خجل»

(ص ۳۷۵)

بنگرید به : نصرآبادی ص ۳۶۰ـ صبح گلشن ص ۲۳۶ ـ تذکرهٔ حسینی ص ۲۸۱ـ ذریعه در دیوان در حرف کاف

آغاز: بسمله . درمدح السلطان الاعظم ابوالمظفر شاه عباس الثانی خلدالله ملکه .

افتاده است عکس جمالت بر آینه　　یا گشته آفتاب ترا خاور آینه

آیات حسن جمله برو میکند نزول　　روی تو هست مصحف و پیغمبر آینه

ازعکس ناوک مژهٔ جان شکار تو　　از بیخودی بسینه زند خنجر آینه

یابد ز پرتو رخ چون آفتاب تو　　هردم حیات تازه چونیلوفر آینه

انجام : بملااقدسی عرب درنجف اشرف قلمی شد خلف سلسلهٔ زنجیروچراغ دودمان مخزن (؟) مولانا اقدسی را مشتاقیم مخفی مباد که بعد از ترخنده های شاعرانه وتمسخرهای ستمظریفانه مزخرفات ایشان مسموع شد نمیدانم بآب ورنگ کدام لفظ ومعنی تحسین معنی ولفظ او کنم حقا که شیرینی الفاظش طعم خنطل بذایقهٔ سخن سنجان بزم استعداد چشانیده و عرایس معانیش چون فراقتش (؟) خبر مرگ بمستمعان مجلس کمال رسانیده (افتاده) .

۲۹۳۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زر لاجورد ، چهارمجلس تصویر زیبا دارددر ص ۴۹و۵۰و۳۲۶ و۳۳۸ ، در۳۵۴ص.

۱۴س۷×۱۶ ، ۱۷۸گ۱۳×۲۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

دیوان

از محمد رضای مشتاق کشمیری در ستایش پیامبر ودوازده امام (۱-۴۸) با غزلها بترتیب تهجی با تخلص مشتاق (۵۱-۳۲۶) و رباعیها (۳۲۷ - ۳۳۸) و مثنوی (۳۳۹-۳۵۴) رویهم نزدیك ۵۳۰۰ بیت ، سر گذشت اودرصبح گلشن هست .

آغاز:

خندهٔ صبح ببهارچمن ترك جفا — که کرم تو بوبی گل پیغام وفا

مرکزدائرهٔ گردش‌چشم توفریب — جنبش گوشهٔ ابروی‌توایمای بلا

انجام :

بصد حسرت بسوی آشیان تاز — تهی‌چنگال بر گردار شهباز

۲۹۳۶

نستعلیق سلطان محمودبن علی طبسی نویسنده نسخه‌ای ازخلاصه الاقوال حلی در ۱ج۱۰۵۶/۱ ، ش۳و۴ را درج۱۰۸۰/۲ درسپاهان نوشته است ، ش۸مورخ ۱۴ ذی‌قعده۱۰۸۱ است ، فهرست کهنی از رسالات مجموعه درصفحهٔ عنوان وفهرستی تازه‌ای بخامهٔ باستانی درآغازنسخه‌هست، درآن آمده « ۲۷ جزو جلدبیاض» و «قیمت پنج‌تومان وهزاردینار» .

۲۱س۸/۵×۱۵ ، ۱۸۵گ۱۳×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای‌حاشیه‌دارمقوایی

مجموعه

۱- جنگ که درآن بندهایی ازالمزار (۱) ومهج‌الدعوات ابن طاوس (۲-۱۰)

والمصباح الکبیر (۱۱ـ۱۲) و خطبهٔ نکاح ودعا وملل‌ونحل (۱٤ـ٤۱) وبندهایی از المحاسن برقی (٤۲ـ٦۲) وتفسیرقرآن بروایات سنی وشیعی و اثبات امامت علی بـا آوردن عباراتی ازنویسندگان سنت وجماعت (٦۳ـ۹۰) وبندی ازالاختصاص‌از کتاب سعیدبن جناح وشرح لغوی‌آن (۹۱ـ۹۵) وازجواهرالقرآن غزالی (۲۰۷) و از شرح ابن‌ابی‌الحدید ازسخنان نقیب علوی بصری (۲۰۷) وشعرفارسی (۲۱۱) نیزسخن‌همین نقیب ازهمین شرح (۲۱۲ـ۲۲۷) در لعن برصحابه .

۲ـ الاعتقادات (۱ ـ ۲) ازخواجهٔ طوسی که درپایان آن قواعدالعقائد او یاد شده است .

۳ـ دیوان علی (۹٦ـ۱٤۹) باعنوانهای فارسی .

٤ـ الفوزالاصغر (۱۵۰ـ۱۹٦) از مشکویهٔ رازی .

۵ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ تعلق نفس ببدن (۱۹٦ـ۲۰۱).

٦ـ پاسخ ابن‌سینا بمیهنی دربارهٔ قیاس (۲۰۲ـ۲۰٤) .

۷ـ اقسام النفوس (۲۰۵ـ۲۰٦) بندیست فلسفی وشاید ازیکی ازقدما باشد.

آغاز: هذا الفصل نقل من کتاب تاریخ النصرانی المشهور فی الدهور بالعلم و العمل . النفس الانسانیة کالمادة المجردة عن الصورولها کمال ونقصان و کمالها علمی و عملی .

انجام : القول فی الادراکات اعنی المعارف العلویة الانسانیـة (تمت اقسام النفوس المذکورة والحمدلله اولاوآخرا) .

۸ـ عقدالجمان فی‌حوادث الزمان (۲۳۰ـ۲٦٤) ازمفلح‌بن‌حسین‌صیمری گرفتهٔ ازتاریخ یافعی‌دروقایع‌ووفیات‌سال ۱ـ٦۵٦(این‌نسخه گزیده‌ایست‌ازآن) چلبی(۲:۱۲۳) از عقدالجمان فی تاریخ اهل‌الزمان ازبدرالدین محمودبن‌احمد عینی (م۸۵۵) در۱۹ جلد یاد کرده است .

آغاز: منتخب عقدالجمان . بسمله . حمدله . فیقول ... مفلح‌بن‌حسین الصیمری انی نظرت تاریخ الیافعی الموسوم بمرآة الجنان و عبرة الیقظان فی معرفة حوادث الزمان ... فاحببت‌ان اثبت الفوائد واحذف الزوائد وهومرتب علی سنین الهجرة . . . و سمیت کتابی هذا عقدالجمان فی حوادث‌الزمان .

انجام : و کان مقامهم بمصر(هذا آخرما اردنا انتخابه من کتاب عقدالجمان‌فی خبر الزمان) .

۹ـ خطبة‌البیان (۲۶۶ـ۲۹۶)

۱۰ـ رسالة فی‌المناظرة والشبهات (۲۹۷ـ۳۰۲) رسالهٔ‌لطیفی‌است‌بعربی‌ودرحل پاره‌ای ازمغالطات منطقی است ونیمی از مغالطهٔ ۸ را‌دارد تا ۱۸ و چنین است انجام آن : « الثامن عشرة الطلاق موقوف علی‌النکاح والنکاح علی رضاءِ الطرفین ... وهو غیرلازم فتامل جدا ولنختم‌الکلام مستعینا بالمفیض‌العلام .

۱۱ـ خطبة‌الاقالیم (۳۰۴ـ۳۲۷)

۱۲ـ خطبة البیان (۳۲۷ـ۳۳۰) بروایت دیگر از مالك اشتر که علی در روز چهارشنبه ۵ صفر۳۳ درنیمهٔ روزدربصره خوانده است .

۱۳ـ اجوبة علی‌للسائل (۳۳۱ـ۳۳۳) پاسخهای شگفتی است.

۱٤ـ وصیة النبی لعلی‌بن ابی‌طالب (۳۳۳ـ۳۳۸) بروایت علی‌بن احمدمشهدی غروی معبربن قاشانی از ابوالفضل محمدبن شیخ قطب الدین راوندی باجازه قرائت باودرمدرسهٔ شهرری‌در کوی‌باب‌المصالح در ۵۹۰ازپدرش در۵٤۲ ازابوعبدالله جعفربن محمدبن احمدبن العباس دوروستی درمسجدش بغزنه در٤۳۳ (گویا ۵۳۳) از استادش جعفربن علی موسی قمی ازمشایخ اوازانس‌بن مالك و ابوسعید خدری .

۱۵ـ تقسیم العلوم و احوال مصنفیها (۳٤۱ ـ ۳٦۰) نخست اقسام علوم و سپس طبقات مؤلفان باتاریخ مرگ آنها وبسیارسودمند است وسال ۸۳۸ مرگ شاه‌نعمة‌الله در آن یاد شده است.

آغاز: بسمله الحمدلمن جعل ارواحنا الواح‌المعارف ... هذه رسالة‌بهیة‌ومقالة شهیه فیهاما‌اشتهرمن‌العلوم والعلماء .

انجام: وعلاءالدين علي بن ابي الحزم القرشي الدمشقي الطبيب بمصر توفي سنة سبع وثمانين وستمائه ولنختم بالخير والحمد لله رب العالمين والصلوة على محمد وعترته واهل بيته اجمعين آمين .

۱٦ ـ گفتاری درخمس بفارسی (۳٦۲) .

۱۷ ـ گفتاری درزکوة غلات بفارسی (۳٦٤ ـ ۳٦٥) .

۱۸ ـ الاعتقادات (۳٦٦ ـ ۳٦۷) مانند ش ۲۰۸۹/۲ (ف۵۳٦) .

۲۹۳۷

نستعلیق ۱۳۲٦ ، جدول شنگرف .

۱۲س ۹×۱۴/۵، ۷۳گ ۱۲س×۵/ ۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

کلیات

از ملتجی ابراهیم بن میرزا عبدالکریم خان فارسی بویراحمدی نویسندهٔ منشی ایلخان قشقائی زندهٔ نزدیك ۱۳۲٦ ودوستار محمد علی شاه ودستگاه پادشاهی ، غزل است وترکیب بند ورباعی نزدیك ۱۷۰۰ بیت .

آغاز: در شرح حال اهل فارس

برجای عدل ظلم گرانمایه باب شد

در پارس تا که مجلس شرط انتخاب شد .

اول از بن شد انکه درین ملك رونهاد

وان را عدو بفتنه گری در غیاب شد

خرسی بره گذشت وفقیهی بدو رسید

برخرس وخرسبان چه گران بیکتاب شد

..٩......

بر ملتجی نگر که ز مسکینی او بدهر

پا مال عنکبوت جفا چون ذباب شد

انجام:

تا ملتجی از میدان قاسم بجلال آمد

بر دیده عروس ... ملال آمد

چون صبح شب هجرش بیرون زهلال آمد

حافظ شب هجران شد کو صبح وصال آمد

شادیت مبارك باد ای عاشق شیدایی.

۲۹۳۸

نستعلیق خود شاعر و تصحیح شده و افزودگیها دارد درهامش.

۱۱س ۸×۱۴/۵ ، ۲۴۹گ ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ضربی عنابی مقوایی

دیوان

از محمد رضای وصالی ساروی مازندرانی طبری حکیمباشی سفارت کبری و حافظ الصحه که سرگذشت خود راتاسال ۱۳۰۹ نوشته است (ص۱ـ۲۰) از گفتهٔ طاهر منشی سپاهانی در گنج شایگان. این دیباچه نیز برای تاریخ قاجار سودمند است. ازاین دیوان برمیآید که او افیونی بوده (۳۸٤) ودرمدرسهٔ دار الفنون درس خوانده ونشان مس وزر همایونی گرفته (٦) ودرهیئت سفارت ایران در عثمانی عضو بوده (۷) و در بارهٔ فتح خوارزم بدست حسام السلطنه دروقعه سالار اشارتی کرده (٦٠) ونکات تاریخی فراوانی ازان بدست میآید.

آغاز سرگذشت: بسمله. عزت وعظمت مرعزیزی ... را سزد که ستایشش موجب آسایش ونیایشش مورث آرامش است.

آغاز دیوان : قافیه حرف الف ازقصائد وله ایضا.

نوبت رسید موکب نیسان را — حشمت شکست دولت آبان را

اردی بهشت ماه فراز آمد — آراست چون بهشت گلستان را

انجام :

ماشب گله از پر طاوسی تو کردیم — خورشید ومه از پرتو فانوسی تو کردیم

از کعبه و بتخانه و در دیر و کلیسا — تکمیل زیارات بپابوسی تو کردیم

۲۹۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، جدول شنگرف وزر ومشکی ولاجورد ، ازآغاز وانجام افتاده است ، نزدیك هزار واند بیت.

۱۴س۷×۱۴ ، ۳۸گ ۱۴/۵× ۲۱/۵ ، کاغذ سپاهانی متن آبی حاشیه نخودی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

دیوان

گویا از ولی دشت بیاضی گشته شدهٔ ۱۰۱۵ ، نسخهٔ ما غزلها است نه بترتیب تهجی و رباعی ومثنوی هم درمیانه دارد . ازشعرها پیداست که سرایندهٔ آن شیعی است در آن آمده :

چه شد سرشته بمهر آب وخاك ولی — روا بود که رساند باو ضرر آتش

(ص ۵)

نیز :

از روستای بودن زند حسود م طعن — مراچه جرم که از روستا است مولد من

(۴۹)

(سپه ۲:۲۸ ۷۰)

آغاز:

گرد سر راه وصالت را بپای شوق از آن — عرش دارد صد شرف ازخاك پاك جبریل

ای دل وجان دردوغمت راوطن هردو فدای تو چه‌جان وچه‌تن

انجام :

فلك مرا بتو همراه وآشنا نگذاشت
فتاد طرح جدایی ولی جدا نگذاشت
خیال مهر و وفا بود در دلم دایم
ولی چسود که ایام بی وفا نگذاشت

۲۹٤۰

نستعلیق حاجی علی عطار تهرانی درروزسه‌شنبه ۲۸صفر ۱۲۹۷ توشقان‌ئیل بخواهش‌حاجی‌محمد حسن‌معمار(ص۴٦)، در٦۹ ص

۱۸س۷×۱٦ ، ۲۵-۱۴×۵/۲۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی

دیوان

ازاسماعیل مقبل مدهوش تهرانی شاعرآزادهٔ امی بی‌سواد بلورفروش‌علاقه‌بند بوریاباف زردوزبترتیب تهجی نزدیك ۲۲۰۰ بیت . شعرهای اوبسیارشیوا وبلنداست. شاعر گویا درسدهٔ ۱۳ میزیسته است .

فهرست مطالبها

آغاز دیباچه: بسمله . مدهوش صهبای فنا و پیمانه نوش خمخانهٔ بقارهی‌عارف امی که زبان بیانش کلید خزینهٔ علوم لدنی ... در دست پرازبادهٔ کهن جام‌بلوراست.

آغاز دیوان : قافیهٔ حرف‌الف .

اگرم‌سربرود عشق‌توازسرما را — مختصرمی‌نرود وربرود سر مارا

درخرابات نهادم بدر میکده سر — تا بخوانند مگر خادم‌آندر مارا

• • • • • • • •

دست نران‌عطای تو گشادارندهد — ماند این‌مهرچومدهوش‌بششدرمارا

انجام :

یك‌حرف‌زنکته‌ای‌بست مدهوش — ایـن نکته بگـو باهل اسرار

پیدا نبـود کسی بجز دوست — بر هرچه نظر کنم نه جز اوست

۲۹٤۱

نستعلیق دههٔ سوم رجب ۱۳۵۸ ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱٦س۸/۵×۱۷ ، ۴۵گ ۱۷×۲٦ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

چهارمقاله

از نظامی عروضی است .

۲۹٤۲

دیوان

از محمد حسین‌خان‌بن محمد باقرخان‌بن عیسی‌خان قاجار بیگلربیگی شعاعی تهرانی در پایان سدهٔ ۱۳ و قصیده و غزل است و نزدیک ۱۸۹ بیت .

آغاز:

ای که افکندی بگردن ازدوزلف خوددومار
آن دومار از جان من جانا براوردی دمار
من کناره از جهان گیرم چو تو آبی بـرم
باز می بینم جهان آمد مـرا اندر کنار
(قصیده‌ایست در ستایش ازوزیر مؤتمن‌الملك صاحب اختیار)

....

مختصر عرض شعاعی را جوابی باز گو
کافتاب از ذره پروردن ندارد عیب و عار

انجام :

تیغ ابرو تیزومژگان تیز و تیر عمزه‌تیز
خون عاشق کی روا باشد بریزی با ستیز

....

پند نگرفتی شعاعی تا کـه افتادی ببند
بسته شد راه فرار و خسته شد پای گریز

۲۹٤۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نشان شنگرف ، در۲۶ص.
سطر چلیپا ۱۳×۲۰ ، ۱۴س ۱۸×۲۸/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی .

خلد برین

از وحشی بافقی کرمانی و بوزن مخزن الاسرار نظامی و نزدیك ۵۳۰ بیت (مجلس ۳: ٦١٠ ـ سپه ۲: ٦٩٧ ـ مشار ٦١٦ ـ ذریعه ۷: ۲٤٠) .

۲۹٤٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱، جدول لاجورد درص۶۷۵ص.
۱۶س۵/۱۷۷۷ ، ۳۳۸س ۱۴×۳۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سبز مقوایی کنار و عطف تریاکی .

کلیات

دیوان و منشئات جلالای طباطبایی زواره‌ای اردستانی (جلال‌الدین محمد شاعر شاه جهان پادشاه دوم) است (ذریعه ۱۱ : ۱۹۸) نام او در ص٦٥ « محمد ملقب به جلال‌الدین طباطبائی زواری اردستانی» آمده‌است . سرگذشت حکیم شرف‌الدین حسن شفائی پسر حکیم خواجه ملا در دیباچهٔ میرزا جلالا بر دیوان او (٥٦ـ٧٩) آمده و در آن از شاه صفی و سال ١٠٣٩ و شیخ محمد حسن (ص٦٢و٦٣و٦٦) و پدر شفائی شاگرد شاه تقی‌الدین محمد نسابهٔ شیرازی یاد شده و دارد که شفائی در ٧٠ سالگی در پنجم رمضان ١٠٣٧ درگذشت و جسدش را بکربلا برده‌اند ، جلالا شعری در ماده تاریخ مرگ او میآورد (ص٧٤و٧٥) در اینجا دارد که سروده های او بیش از سی هزار بیت است و مثنویات او بنام « خاقان سعید و صاحب قران مرحوم عرش آستان پادشاه والاجاه . . شاه عباس » است .

چنین است فهرست این جنگ

۳۰ـ نامه بجعفرخان ازهمو (۱۹۸)

۳۱ـ دیباچهٔ میرزا معزبربیاض خود (۲۰۳)

۳۲ـ نامهٔ شاه عباس بشاهجهان (۲۰۶)

۳۳ـ نامهٔ شیخ عبدالصمد بیکی ازیاران (۲۰۸)

(شعرهای اودرص۲۰۹و۲۱۰ هست) .

۳۴ـ داوری منیرمیان دوقصیدهٔ قدسی وشیدا بنظم (۲۱۰ـ۲۲٤)

۳۵ـ نامهٔ منیر ببرادر خود فیض ۲۲٤)

۳۶ـ نامه بنواب سعدالله خان (۲۲۸)

۳۷ـ بندی از تاریخ معجم (۲۳۱)

۳۸ـ رقعات حکیم ابوالفتح گیلانی (۲٤۰)

۳۹ـ دیباچهٔ ملافرج‌الله شوشتری بردیوان ملای روم وسرگذشت ملا

(شعرش در ۲٤۵ هست) (۲٤۱)

٤۰ـ داستانی از خواجه نظام‌الملك دربارهٔ جمال‌الدین جندی (۲۵۵)

٤۱ـ کتاب‌فی‌بیان اهل‌التصوف(۲۵۷ـ۲۶۲) از نجم‌الدین عمر نسفی‌درآن‌از گروههای: حبیبه و اولیائیه و شمرخیه و اباحتیه وحلولیه وحوریه وواقفیه ومتجاهلیه ومتکاسله والهامیه یاد شده است (حقوق۱۲۰۱)

آغاز: بسمله . هذا کتاب فی بیان اهل التصوف من تصنیف الشیخ‌الامام‌الاجل نجم‌الملة والدین عمر نسفی رحمة‌الله علیه بباید دانستن که تصوف چیست واهل‌تصوف کیست وایشان چند گروه‌اند .

انجام: تا بوعدهٔ صاحب شریعت برسی که فرموده است من‌اهان‌صاحب بدعة آمنه الله تعالی یوم القیامة من الفزع الاکبر وفقناالله تعالی وصلی‌الله علی محمد وآله الطیبین الطاهرین اجمعین .

٤۲ـ رقعهٔ میرزا فصیحی بآصفخان (۲۶۱)

آغاز: [عنوان مطلب بشنگرف وپاك شده]

ابدا تحن الیکم الارواح ووصالکم ریحاننا والراح

وقلوب‌اهل‌وداد کم‌تشتاقکم والـی لذیذ لقائکم ترتاح

بحیرتم که بچه عنوان ابلاغ مبلغ اشتیاق نمایم.

انجام :

او کز دل و از دماغ دارد	درجیب وعمامه کان‌ودریا
بادست تهی‌حقش‌بدستست	گر سر نارد فـرو بدنیـا

۲۹٤٥

نسخ حاجی محمدبن احمد شریف سپاهانی درش۱ ومورخ روز پنجشنبه ٦شوال ۹۹۲ درنجف‌و مقابله شده با نسخه‌های‌درستی مانند نسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ علی‌بن منصورخازن وشهیدکه درتاریخ ۱۵ رمضان ۹۵۴ مقابله کرده بود ، ش۲ را علی‌بن شاه محمد طبسی نجفی در۹۹۳ نوشته و در نیمه‌های ع۹۹۳/۲ مقابله نمود، ش۳ را همان اصفهانی در ۲٦ شعبان ۹۹۲ نوشته و با نسخهٔ مقابله شده با نسخهٔ شهیدکه در۹۵۳مقابله کرده‌بوددر ۱ع۹۹۳/۲مقابله نمود، ،ش۴ درروزآدینه ۸ رمضان۹۹۲ درنجف نوشته شده‌گویا ازهمین اصفهانی .

۲۳س۱۰×۱۵/۵ ، ۱۸۴گ۱٦×۲۳/۵ ،کاغذ سمرقندی - جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی‌کنارمشکی.

مجموعه

۱ـ الفهرست (۱ـ۹۰) از شیخ طوسی .

۲ـ الابواب (۹۳ـ۲۱۰) رجال اوست .

۳ـالرجال (۲۱۲ـ۳۳۰)از ابن داود که درنجف درذی حجهٔ ۷۰۷ ساخته است (پایان) .

٤ـ ایضاح الاشتباه فی اسماء الرواة (۳۳۱ـ۳٦۷) از علامهٔ حلی مورخ روز ۱۹ ذی‌قعده ۷۰۷ (پایان) .

۲۹٤٦

نسخ‌ابن‌شاه مولانانورالدین درروز پنجشبه ۱۷ع۱۰۷۰/۲ ، عنوان و نشان‌شنگرف.
۲۳س۷×۱۹/۵ ، ۲۸۰گ۱۴×۲٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی

عین‌الیقین فی‌اصول اصول‌الدین یاالانواروالاسرار

ازفیض کاشانی است .

۲۹٤۷

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، هفت برگ آغاز نو نویس است.
۱۹س۹×۱۹ ، ۳۹۴گ۲۸×۱۴/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

اسکندر نامه

سرگذشت اسکندر بنام پسر داراب پسر اردشیر و برادر پوراندخت دختر دارا است از ابوطاهر طرطوسی که در نسخهٔ ما چندین‌جا از او یادشده است . دراین دفتر اسکندر پادشاهی‌دانسته‌شده نه‌پیامبر . دران از« خاورنامهٔ ابن‌حسام»(۱۷ر)وعنصری وسراج‌بلخی یاد شده‌است. کتاب باید ساختهٔ سدهٔ ۱۰و۱۱ باشد نه مانند اسکندرنامهٔ نسخهٔ کهن نفیسی که‌ازسدهٔ۵و۶ است ودرازآن ازمحمود غزنوی یادشده‌است(درداستان سی نام خدا که ابوسعید خرگوشی آنها نسخت کرد بدستوراو وهزار دینارزرمغربی از او گرفت ومحمودآنها را زر گرفت و بر « بارق » بست ـ گ ۷۹ پ ـ همانکه‌در آغاز نسخهٔ ش۲۸٤۸/۲ ما می‌بینیم) ·

اسکندرنامهٔ دیگری تازه تر از نسخهٔ ما گویا از سدهٔ ۱۱ و ۱۲ در کتابخانهٔ دانشکدهٔ معقول (ش۱۵ب) هست و عنوانهای مطالب دارد اما نامی ازطرطوسی درآن ندیده‌ام .

نسخه‌ای بعربی از اسکندر نامه بنام«سیرة اسکندر»درکتابخانهٔ آستان قدس (۲:۹۰ش٥٤تاریخ‌مورخ۱۹شوال۹۹۳)هست که‌اسکندردرآن نیمه‌پیامبرپنداشته‌شده‌است

نیز بنگرید به : هزارهٔ فردوسی ص۲۰ ـ دیباچه برمختارالحکم ابن فاتك ص۱۲ ـ فرهنگ ایران زمین دوره ۷ گفتارنگارنده دربارهٔ فهرست تواریخ حکماء حماسه سرایی در ایران فهرست نامها ـ گفتار محجوب دربارهٔ داستانهای عامیانه در مجلهٔ سخن .

باری این‌نسخهٔ اسکندرنامهٔ ما بسیار تازه‌تر ازنسخهٔ نفیسی‌است‌ولی‌تااندازه‌ای

با آن پیوستگی دارد. این نسخه‌از داستان «تولد اسکندر از مادری ناهید نام و پدری بنام داراب ارده‌شیر و واینکه فیروزشاه میخواست او را بآب بیاندازد ولی اوازین آسیب رهید و سرانجام فیروز شاه را بکیفر رساند» آغاز میشود و میرسد بداستان رفتن اسکندر به بیت‌المقدس . دربسیاری از جاها دارد « اما مؤلف اخبار (و گذارندهٔ اسرار) ابوطاهر طرسوسی چنین روایت میکند» و درآن جزاین عنوان دیگری نیست برخلاف نسخهٔ نفیسی که عنوانهای مطالب رادرجای خود دارد .

آغاز افتاده : وهر کجا که میرسیدند منادی‌میکردند که هر که ظلم‌میکرده باشد در زیرپای پیل‌اندازند .

انجام افتاده : ودر کار من نگرید که تمام تمام از من بوده وخزاین‌وعسا کر راقیاس نبود .

۲۹۴۸

نسخ محسن متولی بدستور امیر سید محمدا در روزآدینه ۷ رجب ۱۰۷۰ (میانهٔ نسخه و پایان آن) ، نشان شنگرف ، در۱۲۲۰ نسخه‌ازآن فتحعلی‌بن محمدکریمخان زند بوده است و خط مورخ شب شنبه ۱۰ رمضان ۱۲۳۷ هم درصفحهٔ عنوان هست.

۲۳س۸×۱۷/۵ ، ۳۲۳گ ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی مقوایی.

کمال‌الدین وتمام‌النعمة فی اثبات الغیبة و کشف الحیرة

ازابن بابویه است (ف۱۵۰۷) .

۲۹۴۹

نستعلیق محمدطاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی در ۱۲۵۲ درسمنان درش۱و۲و۵و۶، نشان وعنوان شنگرف ، ش۱ مورخ پنجشنبه ذی‌قعده ، ش۲روزآدینهٔ ذی‌قعده ، ش۳ دربنافت هزارجریب‌در ۲ ج ، ش۴ ازآغاز وانجام افتاده ، ش۶ درروز سه شنبه ۱۲ محرم همه اینهادرهمان‌سال.

۳۰س۱۰×۲۰/۵ ، ۱۳۲گ ۱۶×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

مجموعه

۱ـ اصول دین (۱ر ـ ۱۱ ر) در آن از مقدس اردبیلی یادشده .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بر ضمایر ارباب عقول و بصایر مخفی نماناد که هیچ فردی از افراد بنی نوع انسان ... بخودیخود موجودنشده ... بالتماس جماعتی از برادران ایمانی واخلای روحانی چند کلمه‌ای درباب اصول دین و اصول مذهب بادلهٔ اجمالیهٔ آنها بحسب فهم عوام وطاقت ایشان نوشته میشود ... واین رساله مشتمل است بر یك مقدمه وپنج باب .

انجام : وقول بمعاد روحانی که منسوب است بحکمای یونان چون مخالف ضروری دین است کفر است و الحمدلله لاولنا وآخرنا وصلی‌الله علی‌نبینا . . . و وصیه خیر الوصیین .

۲ـ آداب نماز (۱۲ر ـ ۳۰پ) بفارسی گویا از مؤلف رسالهٔ پیش .

آغاز: بسمله به نستعین . اما بعد از اصول دین عمده مقاصد در میان سائر واجبات نماز است ... رساله‌ای درین یاد شد ومرتب شد بریك مقدمه وچهارباب ویك خاتمه .

انجام : ونماز کردن بردوجنازه باهم .

۳ـ قاطعة اللجاج فی تحقیق حل الخراج (۳۱ر ـ ۳۸پ) از محقق کرکی .

٤ـ الزام النواصب (۳۹ر ـ ٤۲پ) (ف۵۳۸) .

۵ـ الحقائق (٤۳ر ـ ۱۰۸ر) ازفیض کاشانی درشش مقاله .

٦ـ منهاج النجاة (۱۰۸ پ ـ ۱۳۲ر) ازهمو.

۲۹۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، میان ص۳۱-۳۲ افتاده است وپس از۲۳۲صفحه

۲۶۷ میاید و نسخه پس از این آشفته و پس و پیش است در شمارهٔ صفحات و جاهای دیگر افتادگی هم دارد .
سطر گوناگون ۱۱×۲۲، ۲۷۴گ ۱۵/۵×۵/۲۶، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی درون آبی .

جُنگ

از صدرالدین محمد گنابادی (جنابذی) است و خط محمد مؤمن و دیگران و تاریخهایی از ۱۰٤۹ تا ۱۱۳٦ در آن آمده چنانکه اینك می بینیم .

فهرست مطلبها

۱ـ دیباچه‌ای از حاجی عنایت‌الله قلعه‌ای غزنوی در ۱۱۳٦ که میگوید از معمای مولانا میرحسین و مولانا جامی در حاشیهٔ این بیاض نوشتم همچنین چند معما از محمد نصرالله وجز او آوردم (ص ۱ـ۲) .

۲ـ تعبیر خواب همان دوازده فصل فن چهارم نفایس الفنون آملی و دیباچه‌ای بر آن هست و در آن از خط ملا احمد اردبیلی نقلی شده است . در پایان فصل ۷ آن از خوابی که آملی در ۷۳۷ دیده است یاد شده (ص ۱۵) که در چاپ ۱۳۱٦ نیامده است (ص ۳ـ۲۸) .

۳ـ استخراج شاه نعمةالله بنظم همان پیش گوییهای دروغ که در آن از سالهای ۱۰۹۰ و ۱۱۵۰ و ۱۱۵٦ یاد شده بخط معین‌الدین علی بن شمس‌الدین علی حسینی در نیمهٔ شوال ۱۱۳٦ (۲۹) .

٤ـ نسخهٔ خواجه نصیر (۳۰) یازده بیتی است بفارسی در پیشگویی

٥ـ استخراج شاه نعمةالله از جفر بنظم فارسی که دران از سال ۹۰۹ یاد شده است (ص ۳۰) .

٦ـ شعرهایی از میرزا جلالا و میرزا حسن واهب و دو دائره از قصیدهٔ مصنوع اهلی شیرازی مورخ ۱۱۳٦ (ص ۳۳) در اینجا خط «صدرالدین محمد الجنابدي» مورخ ۲۱ شوال ۱۰٦٤ هست .

٧ـ دیباچهٔ همین سفینه یا مجموعه بفارسی ودر بالای صفحه‌ها شعرمحمودتونی وعبارتی به نثرونظم در بارهٔ تولد فرزند بنام علی رضا مورخ ١١١٩ وشعرمیرزامحمد قاسم تونی هست (٣٥ـ٣٦) .

٨ـ مقامات‌العشاق (٣٧ـ٤٢)به‌نثرونظم وبسیار شیواباعنوانهای «من‌منظومات، ایضاله ، زیدالخیل ، ومنه سلمه‌الله ، اویس ، ایضامنه ، ایضا من مثنویات ، رباعی‌منه ، ایضا مثنوی ، من مثنویات ، رباعی ، منه ، بر تافتن عاشق روی دلرا از حصهٔ معشوق بجانب سلطان عشق ، ومنه سلمه‌الله ایمانهم ، آمدن معشوق برسرعاشق، من‌غزلیات، تشبیه کردن عشق را بآتش وتاثیرآن ، وله ایضا ، سوختن عاشق خرمن هستی خودرا در طلب نسبت عشق ورسیدن معشوق بسروقت او ودرآن حالت خودرا پروانهٔ آن‌شمع محفل عشق کردن وبوصال ابدی رسیدن، وله مثنویات » (همه اینها بشنگرف) .

آغاز: من تألیفات‌حسان‌العجم‌مولانا کوکبی‌سلمه‌الله المسمی بمقامات‌العشاق حکایت اویس‌طائی‌وعاشق‌شدن اوبرسلمی‌بنت عبدالله‌بن خلف خزاعی وانجام اوبعشق محبوب‌حقیقی(بشنگرف نوشته‌شده)یکی‌ازدوستان حکایت کرد که‌درایام‌قدیم‌درقبیلهٔ طی اویس نامی جوانی بود که بقدم توکل صحرای هستی را طی کرده بود و به تیغ آتش‌فشان عشق مطایای هوی وهوس را پی کرده .

انجام : رباعی له :

آنانکه‌غم توبرگزیدندهمه	درکوی‌شهادت‌آرمیدندهمه
درمعرکهٔدوکون‌فتح‌ازعشقست(؟)	باآنکه‌سپاه اوشهیدند همه

وکان ذلك فی شهورسنة خمس واربعین وستمائة ٦٤٥ تاریخ به صحت پیوسته که برهان‌الدین بعد ازقتل شمس‌الدین چهل روززنده بود وازرفقای اوتامدت‌یکسال یك تن نماند (بتاریخ پنجشنبه ٩ شهرجمیدالاول‌سنهٔ ١٠٤٩ تمت تحریر یافت) .

٩ـ افسانهٔ درخت سقمونیا (هامش٤٢).

۱۰- صورت کتابت که سادات بپادشاهان نویسند (۴۳) .

۱۱- افسانۀعقل (پادشاه یونان) وفرزندش بنام «دل» وعشق (۴۴-۵۱)شعرهای میرزا قلی ومیرزاجانی ودیگران دربالای صفحات هست.

آغاز رساله : بسمله . مخترع این حکایت و مبتدع این روایت میکند که در شهریونان پادشاهی بود عقل نام وتمام دیارمغرب مسخر احکام او .

انجام : و دل رانصیحتی چند کرد بعدازان باخلاق شعارنیکوورزبدهنامنیکو درعرصۀ گیتی یان گار گذاشت و این داستان ازویاد گارماند والله اعلم بالصواب.

۱۲- رقعۀ خانخانان درپرسش بیماری (۵۲ - ۵۳) نیز شعر شیخ علی نقی در بالای صفحه.

۱۳- صحت ومرض فضولی بغدادی (۵۴-۶۳ مورخ ۲ ذیحجۀ ۱۰۷۶) با شعر میرزارستم.

۱۴- سراپای میرزا سیدعلی مهری رحمهالله (۶۴-۶۶) با شعرسبحانی نیزشعر شعاعی درص۶۷ .

۱۵- صورت رمل استخراجی که بتاریخ غرۀ شهر ربیع الثانی ۱۱۴۱ مطابق پیچیئیل مستخرج شدهاست (۶۸-۶۹)باشعراوجی وفتحی یزدی وعبدالحسینوخسرو و «خوابی که حاجی محمد صالح شیرازی جهت نواب اشرف دیده» بایكبیتشعر.

۱۶- هزلیات عبید (۷۱) بنثرباشعرشاه عباس وپاسخآن .

۱۷- قصیدۀ شیخ نظامی (۷۲) .

۱۸- ترجمةالشوق عرفی شیرازی (۷۳-۷۵) .

۱۹- معراج الخیال میرزا نظام استرابادی (۷۶-۷۸) .

۲۰- شعر ظهوری ترشیزی (۷۹-۸۰) .

۲۱- قصیدۀ ملك قمی (۸۱-۸۲) .

۲۲ قصیدۀ مجیبی (۸۳) .

۲۳ـ قصیدهٔ‌خلاق‌المعانی (۸۴ـ۸۶) باشعرسحابی‌ودرپایان آمده : «این چندقصیده حسب الفرموده . . . سمی گوهر فیاض در ساحت دشت بیاض نوشته شد بتاریخ شهر ربیع‌الاول ۱۰۵٤ نبشتهٔ محمد مؤمن» .

۲٤ـ نامه‌ای منثوربفارسی خطاب به «فرزند ارجمند محمد محسن» که‌محمد اسماعیل حسینی کاشی درشوال ۱۱۳۶ بخواهش محمد رضابیك نوشته‌است (۸۷) .

۲۵ـ رسالهٔ عرفانی (۸۸ـ۹٤) گویا ازسیدقاسم‌انواردران آمده : «درتاریخ‌سنهٔ تسع وسبعین وسبعمائه بود که درشهر هرات . . . در خانقاه جدیدی در جوار مولانا ظهیرالدین خلوتی ... ساکن بودیم» .

آغاز: بسمله . سبحانك لاعلم‌لنا الاماعلمتنا انك انت العلیم‌الحکیم اصل اول دراسباب وصول بناء این اصل برمحبت ومناسبت است و مناسبت بر چهار نوع است : مناسبتی ذاتی که رابطهٔ اتحاد جوهریست .

انجام : آنچه میان عموم مثل است که خدا خلعت بارزانی دهد یعنی لمعات انوار قدس‌بقابلان دهد متعه‌الله‌تعالی بهاوبامثالها نصیحت درویشانه‌آنکه‌غنیمت‌دانند فرصت راکه سالها باید ببستان طریقت نهالی بدین سرسبزی و بهجت و استعدادی بدین‌قابلیت‌ولطافت‌پیداشود ووظیفهٔ دعاآنکه جهانت بکام وفلك یاربادجهان‌آفرینت بکام توبادا همهٔ خداوندگیتی (تمةالکلام) شعر تقی وچند شعردیگرهم در هامش و بالای صفحات هست .

۲٦ـ رسالهٔ عرفانی (۹٤) شاید ازهمو (در۱۱سطر نیمهٔ صفحه) .

آغاز: بسمله . فتح باب جودوجراسباب وجود برخلاف ماضی‌درحال‌واستقبال وقتی ظاهر گردد که اعلام نصرت وخیام دولت ازخلوت خانهٔ عزت ... بفضای‌صحرای فاحببت‌ان اعرف مرفوع ومنصوب . . گردد .

انجام : صورت ومعنی ازممکن فرض بمعرض عرض وارد شد (تمت الکتاب بعون‌الملك الوهاب) .

پس ازین « نسبت سیادت حضرت سیدالاحرار قاسم‌الانوار قدس‌الله سره‌العزیز» و «سند خرقهٔ آن حضرت نورالله مرقده» هست (در ۷سطر نیمهٔ صفحه).

۲۷ـ جنگ شعرهای میرعقل همدانی و زلالی خانساری و لطف الله نیشابوری (۹۵).

۲۸ـ ساقی‌نامهٔ ظهوری (۹۶ـ۱۰۵) با سه بیت شعر امیرشاهی.

۲۹ـ قصیدهٔ فردی (۱۰۶ـ۱۰۸) در ستایش محمدتقی و دران از قهستان یاد شده است و تخلص او «فردی» است و در عنوان آمده « مولانا فردی اوقهی ستیانی » با شعرهای جامی و فیضی هندی و ابن یمین و فلکی شیروانی (۱۰۹).

۳۰ـ قصیدهٔ مولانامحمد صوفی (۱۰۹ـ۱۱۰) باشعرهای آصفی و کمال اسماعیل.

۳۱ـ گزیده پنج گنج نظامی (۱۱۱ـ۱۳۵ نوشتهٔ در سرخهٔ سمنان در نیمه‌های ع۱۰۵۸/۲) بادیباچه‌ای به‌نثر ازصوفی شیرازی که می‌نویسد که سی‌چهل سالست از شعرهای خوب برمیگزینم و اینك ازخمسهٔ شیخ‌نظامی ۱۴۰۰ بیت بر گزیدم باشعرهای وقوعی و حاجی وقیصرا و زمانی ونوروزعلی‌بیك و شیدا و زمانا وذوقی و محمد قاسم نقاش و کمال اسماعیل وظهوری و عرفی وشیخ علی‌نقی وهاتفی.

۳۲ـ شعرهای امیر خسرو (۱۳۶ ـ ۱۳۷ نوشتهٔ صدر الدین الجنابدی در ۱۲ رجب ۲۷۶).

۳۳ـ شعرهای مقبل (۱۳۸) باشعررکنا (۱۳۹) وسبحانی و طالب آملی(۱۴۰) و ناجی اصفهانی وطالب وسلیمای طهرانی وحکیم رکنا (۱۴۱)و وحشی(۱۴۲)وطالب آملی (۱۴۲ـ۱۴۳) و سبحانی (۱۴۴) وصایبا (۱۴۵).

۳۴ـ قصیدهٔ طالب آملی در ستایش دیانت خان (۱۴۶ـ۱۴۷).

۳۵ـ مثنوی میرزا ملك مشرقی (۱۴۸ـ۱۵۳ مورخ ۱۰۷۶) باشعرهای رکنا (۱۴۸) و حمزه خان (۱۴۹) و فتحی یزدی (۱۵۰) و میرزا جلالا (۱۵۱) و شیدای لاهوری (۱۵۲)و ملك قمی و آقاشاپور وصایب (۱۵۳) وواهباو کمال اسماعیل و نواب

میرزا جلالا (سلمه‌الله‌تعالی) وسیدسبحانی وپاسخ صایب باووشیخ مغربی ونافلاءهراتی (۱۵٤ مورخ ۲۳ شوال ۱۰۷٤) و صایب ومحمدقلی وسلیما وعرفی شیرازی وطغرای مشهدی (سلمه‌الله تعالی) وجلالا و محب علی میبدی ومیررضی وسبحانی (۱۵۵مورخ شوال ۱۰٦٤).

شعرسلیمای طهرانی و شیدای لاهوری وظهوری درصفت اسب وفیل ومولوی و حمیدبیك علوی ومیرزا جلالا ومیررضی وسلطان علی بیکا وطالب (۱۵٦مورخ‌شوال نوشتهٔ همو).

۳٦ـ مجلس داشتن اسکندر با کیقوی چین ازامیرخسرودهلوی (۱۵۷ـ۱٦۰) با شعرعرفی (۱٦۱) ومحمدقلی سلیم درتعریف کوه ومیرزا معز (۱٦۲) ومیرزاجلالا (۱٦۳) و محمدقلی سلیم (۱٦٤) ومولانا محمدتقی (۱٦۷).

۳۷ـ قصیدهٔ شیخ فیضی هندی (۱۷۲ـ۱۷٤).

۳۸ـ رباعیهای سحابی نجفی (۱۷۵ـ۱۷٦).

۳۹ـ قصیدهٔ آقاشاپور (۱۷۷ـ۱۷۹).

٤۰ـ قصیدهٔ سلمان ساوجی (۱۸۰ـ۱۸۱).

٤۱ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۸۲) در پایان آمده: «تمته میرك حسین جنابدی».

٤۲ـ غزل شیخ بهایی و شعرمیرزا ابراهیم (۱۸۳) وسلیم و صایب (۱۸٤) و حکیم قطران که گویا از اونباشد وشعر میرزا محراب (۱۸۵) ومیرزاملك (۱۸٦) و قدسی و دستور (۱۸۷) ونشانی تکلو وداعی (۱۸۸) ومحمدباقر مهجورو کمال‌اسماعیل (۱۸۹) و انیسی شاملو (۱۹۰) وقدسی (۱۹۱) و ترکیب قدسی (۱۹۲) و شعر میرزا محمد مؤمن حیدرابادی گلکنده‌ای (۱۹۳) ومیرزا محمد معصوم کاشی (۱۹٤).

٤۳ـ قصیدهٔ میرزا نظام دست غیب (۱۹٤ـ۱۹۵ مورخ ۲۱ ذی قعده ۱۰٦٤) با شعرآشوب (۱۹۵) وانیس شاملو (۱۹٦).

٤٤ـ قصيدهٔ اديب صابر (١٩٨ـ١٩٩) و شعرنوروز عيسى‌بيك وفيضى .

٤٥ـ ترجيع‌بند نعمت‌الله (٢٠٠ـ٢٠١) با معما بنام عباس ميرزا .

٤٦ـ شعرهاى طالب كليم (٢٠٢ ـ ٢٠٤ مورخ ١٠ ذى قعدهٔ ١٠٦٤) با شعر مولانا انيسى (٢٠٤) .

٤٧ـ شعرهاى طالب آملى (١٠٦) .

٤٨ـ محمود و اياز انيسى شاملو (٢٠٨ـ٢٠٩) .

٤٩ـ مثنوى سالك نيشابورى (٢١٠ـ٢١٦) با شعرابوتراب بيك و واله و طالبا وصايب وسنجر وميرزا طاهر واقعه‌نويس وظهورى .

٥٠ـ ساقى نامهٔ فضولى (٢١٨ـ٢٢٢ مورخ ذى‌قعده ١٠٦٤) .

٥١ـ مشهد انوار مولانا عراقى (٢٢٣ـ٢٢٦) باشعروحشى نيزغزالى (٢٢٧) و طبيعى وطالب‌آملى وصايب وحكيم شفائى (٢٢٨) و انورى ورضى وحشمتى (٢٢٩) و كاتبى (٢٣٠) و ميرزا رضى ارتيمانى و طغراى مشهدى و شيداى هندى و ناظماى هراتى (٢٣١) وواهب همدانى ومؤمن حسين يزدى و مير سبحانى نجفى و مير مغيث محوى(٢٣٢)مورخ‌پايان ج٢/١٠٥٥ نوشتهٔ درويش سنجر براى نواب سيادت‌واقبال‌پناه عالى جاهى صاحبى قبله گاهى شهريارى .

٥٢ـ مثنوى حاجى محمدخان در تعريف كشمير (٢٦٧ـ٢٣٧) .

٥٣ـ مخمس شفايى (٢٣٩) با شعرواصف وچند معما وشعرجامى (٢٤٢) .

٥٤ـ قصيدهٔ شاه طاهردكنى (٢٤٥ ـ ٢٤٩) بادوبيت « مرتضى برادر امام فخر رازى»(٢٤٥) .

٥٥ـ قصيدهٔ شانى تكلو (٢٤٨ـ٢٥١) .

٥٦ـ قصيدهٔ شاه اكبر (ص٢٥٢) با شعرشيخ بهايى (٢٥٣) .

٥٧ـ هفت‌بند حسن كاشى (٢٥٤ـ٢٥٦) .

٥٨ـ هفت بند قدسى (٢٥٧ـ٢٥٩) با شعرجامى (٢٦٠) .

۵۹ـ فرهاد وشیرین عرفی (۱ -۲ ۰-۲) یادداشت ۲۳ع۲/۱۱۰۶ ابوالقاسم نامی زیریك بیت مجید اصفهانی و پهلوی بیتی دیگر هست و او اینها را نوشته است (۲۶۷) نیزشعرجامی (۲۷۲) و محمد قلی سلیم و صایب و طالبا و این بیت (۲۷۳) :

نی‌قلیان‌مرا ازبوسهٔ‌اوداد خرسندی به نی شکر کسی کم‌دیده‌شفتالوی‌پیوندی .

۶۰ـ قضا وقدر محمد قلی سلیم (۲۸۲ـ۲۸۴) با رباعی شوکت (۲۷٤).

۶۱ـ نان وحلوای بهایی (۲۸۲ـ ۲۸۸) و شعرهای پراکندهٔ او (۲۸۹ - ۲۹۲ نوشتهٔ صدرالدین محمد ۱ محرم ۱۰۷۶)باشعرمیرزا نظام دست غیب و فتحی و عرفی وامیرفزونی (۲۹۳) وپند رضا (ع) بمامون بفارسی(۲۹٤) وشعرقاری ونظری (۲۹۵) ونامه‌ای در طلب نهال به «دستوری نظاما میرزا احمد» (۲۹۶) وشعراحسن وجامی و نظام ونامهٔ شاه طاهردکنی (۲۹۹) ومیرزا فصیحی (۳۰۰) .

۶۲ـ قصیدهٔ ظهیرفاریابی (۲۹۷ - ۲۹۸) باشعر سحابی و «سواد کتابت میرزا محمود» (۲۹۸) و بندی به نثرفارسی (۳۰۱) وشعرمیرزا ملك مشرقی و پاسخ میرزا فصیحی (۳۰۲ـ۳۰۳) و «کتابت میراسیری که میرزابیك نوشته» (۳۰۳).

۶۳ـ بحرطویل شاهدا (۳۰٤ـ۳۰۶) .

۶٤ـ قصیدهٔ میرزا رضی وشعرهای او (۳۰۸ـ۳۱٤) .

۶۵ـ نل و دمن شیخ فیضی (۳۱۵ـ۳۲۱) .

۶۶ـ شعر غزالی وپاسخ زنگنهٔ شکوه (۳۲۲و۳۱۷) باشعرصائب (۳۱۸) و شاه قاسم انوار وقدسی وعرفی شیرازی وصایب (۳۱۹) وبهاری (۳۲۳) ومرتضی‌قلی‌سلطان (۳۲٤ نوشتهٔ محمد حسین بخواهش میرزا صدرا در خوی در ۱ ذی قعده۱۰۵۹) نیز شعرجامی (۳۲۵) .

۶۷ـ قصیدهٔ سیف اسفرنگ (۳۲۶ـ۳۳۲) .

۶۸ـ قصیدهٔ رشید وطواط (۳۳۳ـ۳۳۷) .

۶۹ـ شعرهای حاج سراجا میرزا قاسما ومؤمن برای یکدیگر (۳۳۸ـ۳۳۹).

٧٠ ـ قصيدهٔ سلمان ساوجی (٣٢٨) نیز شعرهائی که در آن از شاه شجاع یادشده (٣٤٥ ـ ٣٥٨) .

٧١ـ مثنوی مولاناعبدی گنابادی (٣٥٩ـ٣٦٠) با یك مخمس (٣٤٠) .

٧٢ـ « شهراشوب شفیع من بینات مجموعهٔ کمالات میرزامحمد» به نثر(٣٤٠ـ ٣٨٠ متن وهامش)باشعرهای نزاری وشریفا وشانی تکلو دربالای صفحات هست .

دراین رساله از شاهزادهٔهندوستان که درسایهٔ کنگرهٔ قصر دولت آمده بود واز شیخ پشم‌الدین در گزینی وملا قزوینی وشاه سلطانحسین واعتمادالدوله ومیرزامحمد صالح رضوی و رستمخان سپه سالار واززربافت وقباو کمرزرین و مندیل و شمشیر و خنجر وناقه‌وشتر وحلقهٔ کمان‌وچارچوب دست وسردان وبسته‌های تنبا کوی‌جانکی وموميایی وجوارش‌وسفوف وشالهای کار کشمیر ولنگ وآینه وقلمدانهای کاربهرام ومانی و کاغذهای خطایی و کشمیری و عنبر (با وصف اینها) و ازآقا سجنجل عطار کوی‌نوقان وواعظ قزوینی یاد شده ونکات تاریخی و مذهبی لطیفی دارد .

آغاز: هو شهراشوب من بینات مجموعهٔ کمالات میـرزا محمد شفیع . عرضه داشت ملازمان پادشاهزادهٔ هندوستان بموقف عرض علمای اعـلام دین مبین و فضلای دارالاسلام ایران زمین که برفرس فراست وتوسن فهم و کیاست سوارشده علم‌افتخار اعتقاد ائمهٔ اطهار ولوای تشیع اولاد سیدالمرسلین در میدان شرایع ارشاد و معرکهٔ جوامع اجتهاد برافراخته ... میرسانند .

انجام : ولعن این گمراهان مخذول که بمدلول آیهٔ الالعنة الله علی الظالمین ظلم ایشان از کفرابلیس مشهورتر است اوراد خمسهٔ خود نموده نیستیو نگـونساری ایشان را از درگاه ارحم الراحمین مسئلت نموده و مینماییم امید کـه بهدف اجابت مقرون باد بمحمد وآله الامجاد بمقتضای المأمور معذور بتضییع اوراق مبادرت‌نمود (حررالعبد الاقل محمدامین‌بن محمد مؤمن تونی ١١٤٧) .

٧٣ـ شعرهای وحشیوخضری وسعدیوامیرخسرودهلوی ومولانارومی وشاپور

وقدسی مشهدی وشکر طبسی (درستایش شاه عباس) وثنایی و انوری ومیرملك ومیر مغیث محوی وناجی (٣٨٢-٣٩٤) و جدول اختیارات برای سفر (٣٩٥) و شعر های صایب و محمدقلی سلیم وعرفی ومیرزاابراهیم ارتیمانی وطلسم برای پیدا کردن دزد (٤٠٠) و عبارتی هزلی وبسیار شیرین مورخ ١١٣٦ (٤٠١) و عریضهٔ محمدشفیع لوطی بیرجندی بمیرزا رضی قاینی (٤٠٢) و « جدول المؤامرة فی الاختیارات علی کون القمرفی البروج الاثنی عشر» (٤٠٦-٤١٠) وجدول اختیارات بودن خالی السیروساعات بست وسیر رجال الغیب درجهات وسیرسکزیلدوز و اختیارات ساعات ایام ولیالی ورویت اهله وسهم الحوادث و اختیارات اتصال قمر بکواکب و چندین جدول نجومی دیگر (٤٣١).

٧٤- رسالهٔ درتقویم (٤٣٢-٤٣٩) از اسحق بن یوسف گیلانی.

آغاز: بسمله. حمدبی‌حدو درود بی‌عد واحدی را سزد که صفایح افلاك را بخامهٔ نقش انازینا السماء الدنیا بزینة الکواکب ازثوابت وسیارزیب وزینت داده ... امابعد این رسالهایست در دانستن تقویم مرتب برمقدمه وسه باب وخاتمه فقیر ... اسحق منجم ابن یوسف الطبیب گیلانی بنابخاطرعزیزی درقلم آورد.

انجام: از نحس منصرف بود هیچ کاری نشاید کردن (تمت).

٧٥- اختیارات (٤٣٩-٤٤٠).

آغاز: بسمله. بدانکه این روزنامه‌ایست بتقویم نزدیك از تحویل ماه و سال چیزی نقصان پذیرد ومنسوخ گرددویانه پرسیدن چیزها حاجت نباشد چکارراشایدو چکار را نشاید ازاول روز تاآخر روز ازسرهفته تاسرهفته روزنامه است.

انجام: زهره وقت نماز عطارد (تمت الرسالة ... بتاریخ یوم الخمیس من رجب المرجب سنة ١١٣٦).

٧٦- اختیارات (٤٤١-٤٤٤) دربارهٔ اختیارسفرودرآمدن بشهروتعلیم و تعلم و

عقد ونکاح وخریدن وفروختن وجامهٔ نوبریدن وپوشیدن ومانند اینها .

آغاز: بسمله . فایده در اختیارات خواص کلی و احوال که بطریق اشارت گفته شد .

انجام : خداوند طالع را همه کار نیك بود والله اعلم (تمت) .

۷۷ـ اختیارات (٤٤٤ـ٤٤٦) ازابوالقاسم‌بن حکیم یزدی .

آغاز: بسمله . چنین گوید ابوالقاسم‌بن حکیم یزدی ... که خدای تعالی مرا دویست وپنجاه سال عمرداده بود ودراین مدت تجربه بسیار حاصل کردم ازعلم‌نجوم و غیره .

انجام : واگر درآن سال خربزه وارزن وجاورس بکارند نیك باشد و خوب شود والله اعلم .

۷۸ـ فصل دویم در نکتهٔ چند از اعمال نجوم از کتاب سفینه تألیف الحکیم الکامل الشریف نصیرالدین محمد الطوسی (٤٤٦ـ٤٤۷) :

۷۹ـ رساله درتشخیص اوزان (٤٤۸ـ٤٥۰) .

آغاز: بسمله . تشخیص اوزان وآن مشتمل است برسه فصل .

فصل اول دراوزان صغار .

فصل دویم دراوزان کبار .

فصل سوم درتحویل بعضی از اوزان ببعضی دیگر .

انجام : وآن چهاردانگ ونیم ودرهم است (تم‌بعون‌الله‌تعالی)

۸۰ـ اختیارات (٤٥۱ـ٤٦۰ نوشتهٔ میرعلی بقایی) از مجلسی دوم درسه فصل و یك خاتمه (سپه ۳:۷۲) .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد چنین گوید ... محمد باقربن محمدتقی... که رساله‌ایست دربیان آنچه ازاحادیث معتبرۀاهل بیت رسالت ... معلوم میشودازسعادت ونحوست ایام هفته وماه بجهت ارتکاب اشغال واعمال .

انجام : ومرد فاسقی دعوای پادشاهی کند .

۸۱- درطریق استخاره ووهم ودم وفال‌نامه وجدول ارسال قاصد و نامه و دایرهٔ فال که امام رضا برای مأمون ساخته وعلی احمد بسری (؟) آن را از عربی بفارسی بر گرداند (٤٧٦) .

۸۲- پرسش وپاسخ بفارسی دربارهٔ ٢٤ منزل ماه (٤٧٧-٤٨١) برای هرمنزلی پنج سطردرده بند که بند یکم سطریکم «سئوال کردی ... بشمار» است وآغازدیگر بندها « نیست کردی» .

آغاز: شرطین .

سئوال کردی ازبرآمدن کار بدان عدد صفحات وسطوربشمار نیست کردی از جای بجای نقل کردن بشارت‌باد که ممار کست .

انجام : نیست کردی ازبهر شرکت عاقبت خیروخوبی‌یابی.

۸۳- « جدول‌اسماء چهارده معصوم و کنیت ولقب وباقی حالات ایشان» بفارسی (٤٨٢-٤٨٣) و فالنامهٔ پیامبر (٤٨٤ - ٤٨٥) و جدول شکیات نماز بفارسی که شیخ علی‌بن عبدالعالی نوشته (٤٨٦) و احکام‌اختلاج بفارسی (٤٨٢) وعلم‌فراست(گویااز نفایس‌الفنون) (٤٨٣-٤٩٢) .

۸٤- مضماردانش (٤٩٣-٥٣٤) ازنظام‌الدین احمد که بنام شاه عباس‌دوم‌ساخته است نام شاه ومؤلف و کتاب دردیباچه هست . یك مقدمه دارد درذکرآغازآفرینش اسب و باعث رام شدن اووسه‌مرحله« که بمنزلهٔ قلب وجناحین وخاتمه‌باشد»نخستین ودومی هردو درسه باب وسومی درسه باب وچندین فصل وسپس یك خاتمه دارد که‌در آن اسبها وایلخیهای سرکارخاصهٔ شریفه موافق عرض یونت‌ئیل ودفترارباب‌تحاویل ونوشتهٔ‌مشرف‌اصطبل دررجب ١٠٦٧ (تخاقوی‌ئیل ترکی ١٦١ شاهی‌صفوی)برشمرده شده است (ش١/٣٠٦٥-مجلس ٢:٣٧٩ش٢٠/٦٢١) .

آغاز: هوفرس‌نامه. بسمله . حمد وستایش‌مرخدایرا که ابلق لیل‌ونهارچندان که خیابان ازل وابد را درنورد داز ساحت عزتش‌نشان نیابد وپیرخمیده پشت درین سال سپهرهرچند گردا گرد عالم برآید درادای معرفتش چون کرهٔ نوآموزسراسیمهٔ حیرت باشد .

انجام افتاده : وبماعوذ به شمعون الصفافرسه الصماح وبما .

۸۵ـ اللغز (۵۳۸ـ۵۳۹) از امیر شمس‌الدین سید محمد حسینی خاتون آبادی ملاباشی که بدرخواست دوستی ساخته است .

آغاز: بسمله. من‌نتایج افکارعالی جناب ... شمس‌الملة والدین امیرسیدمحمد الحسینی الخاتون‌آبادی‌ملاباشی دام‌اقباله لما کان بعض‌السلف من‌اهل‌الفضل‌والشرف من‌المهرة فی هذا الفن شغلوا احیانا بذلك النوع من‌العمل.

انجام : رزقنالله وایا کم افرادا کاملة منه فی الاخرة والاولی والسلام

۸۶ـ اللغز (۵۳۹ـ۵٤۲) از همو . اینهدوبعربی است .

آغاز: ایضاً من نتایج افکار عالی جناب معزی‌الیه دام عزه و افاداتـه بسمله . وبه نستعین . الحمدلله مالك الملك مجری‌الفلك‌مسخرالریاح . . ایها المتاملون فی الالفاظ الرقیقة .

انجام : کی یشربوا من رحیقها والحمدلله اولا وآخرا وظاهراوباطنا.

۸۷ـ نامهٔ عبدالمؤمن‌خان بشاه عباس (۵٤۳ـ۵٤٤).

۸۸ـ پاسخ این نامه (۵٤٤ـ۵٤٦ افتاده از پایان) .

۲۹۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان زر وشنگرف ، بسیارنسخهٔ پاکیزه‌ایست ، یادداشت‌تملك‌عباسعلی حسینی مورخ ۱۲۹۵ درپایان درروجا هست بامهروخط او .

۲۷س۱۴×۲۷ ، ۱٦۹گ۲۳×۳٦ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌مقوایی.

خلاصة لطائف الخيال

از صدرالممالك میرزا محمد صالح رضوی ناظر بیوتات پسر میرزا محسن نواب وزندهٔ در ١٠٨٦ (ص ٢٧–٣٣٦) با دیباچه‌ای از محمد نصیر بن محمد جعفر بصری متخلص به نصرت (ص ١–٢٦) و بنام تذکرهٔ نصرت هم خوانده میشود نزدیك بده هزار بیت. (مجلس ٣ : ٦٣٤ ـ سپه ٤٧٩:٢ ـ ذریعه ٢٣٢:٧ ـ استوری ٨١٧:١) اصل لطائف الخیال از شیخ مفید شاه محمد بن محمد شیرازی دارابی شاگرد شیخ بهایی است ودر ١٠٧٦ ساخته ونزدیك به ٢٦٠٠ بیت است ومؤلف خلاصهٔ سر گذشت شاعران را از آن برداشت (صفحهٔ عنوان وپایان نسخهٔ ما).

آغاز: بسمله. لمؤلفه.

ای از تو بلند تارك و تاج سخن — گوهر ز تو یافت بحر مواج سخن

... بلند خیالان محفل دانش و آگاه دلان فسحتکدهٔ بینش.

انجام:

غنچه را لعل لب منقار بلبل میکند

سرو اگر بیند ترا از خرمی گل میکند

٢٩٥٢

نسخ درشت ونستعلیق ریزسدهٔ ١١و١٢، عنوان ونشان شنگرف، جدول زر ومشکی ولاجورد وشنگرف، دو برگ آغاز بریده ووصالی شده وبسیاری از عبارتها رفته‌است، مالك عبدالباقی قاجار در ١٢٧٤، مهر حاجی نجم‌الدوله وخط ومهر محمد جعفر بن حسین دارد، با یادداشت مورخ ٢٨ج١/١٢٨٤ در ص ٣٢٥ که کسی شعرهایی از تنوخی بعربی آورده ومی‌نویسد که درخانهٔ مقرب‌الخاقان حاجی مصطفی‌قلیخان هستم وسخت پریشانم، در ٥٢٤ ص.

١٥س ١٠×٢١/٥، ٣٢٦٣گ ١٦×٢٩، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ گزیدهٔ حیات‌الحیوان(۱ـ۳۲٤)ازدمیری(۷٤۲ـ۸۰۸) که اصل آن در ۷۷۳ بنگارش درآمده ودر ۸۰۵ پاکنویس شده است .

آغاز: بسمله . [رب تمم] بالخیرویسراختتامه بالیسر وصلی‌الله ... وآله و. . . الاسدمن السباع معروف وله اسماءٍ کثیرة قال ابن خالویه .

انجام : و ابتدی بملك الوحش الذی منه الشجاعة تقتفی و حسبنا الله تعالی و کفی .

۲ـ المنتخب من‌المنتخب من ربیع‌الابرار (۳۲۷ـ۳۸۳) درآغاز وانجام درست مانند نسخهٔ کتابخانهٔ دانشکدهٔ حقوق ودرپایان دارد تمت اختیارات نکات المنتخب من منتخب ربیع‌الابرار ودرآن (ص۳۷۲) عنوان « الباب الرابع والتسعون فی‌الوحوش من السباع وغیرها» دیده میشود (حقوق ۲٤۲ ـ ادبیات ۱٦۳و۲۹۷).

۳ـ نزهةالقلوب (۳۸۷ـ٤۱۹) از حمدالله مستوفی درگذشتهٔ ۷۵۰ در ۷٤۰ در بارهٔ تواریخ‌اسلامی عربی واسکندری سریانی وایغوری ترکی وجلالی ملکی‌وفارسی یزدگردی وجاهلی عربی وخطایی و خارزمی ورومی و سغدی و قبطی بخت نصری و معتضدی وهندی‌ویهودی‌بنی‌اسرائیل · درتاریخ اسلامی حوادث آن ازسال‌یکم‌تا ۷٤۰ آمده‌است . تاپنج‌تاریخ‌برشمرده‌شده‌ودیگر تاریخها بعنوان‌باب‌دوم‌تواریخی که‌درایران برآن عملی‌نیست‌آمده‌است . اودرآن (نسخهٔ ما) میگوید «ودر کتاب گزیده‌مشروح کرده‌ام» (۳۸۹/٦)وازوضع زمان مینالد (٤۰۷) درآغازآمده : « واکنون‌شمارسالهاش گفته شد که در هفتصدوچهل است» نیز : « وامسال که سنهٔ اربعین وسبعمائه است» (٤۰۷) درآن از «کتاب‌المحدودات» موسی‌بن میمون یاد گردید (٤۱۸) نیز: «درسنهٔ عشرین و اربعمائه شیخ رئیس ابوعلی سینا صورت عقد حساب نهاد و محاسبان را از

مهره شماری ودیگر منصوبها چون تخته فرنگی وامثال آن خلاص داد» (٤۰۲)نسخهٔ ما برابراست با ص۳۲ـ۵۲ چاپ ۱۳۱۱ بمبئی (ادبیات ۵۰۹)

آغاز: هوتواریخ که‌درایران‌بدان‌عمل میکنند وآن شش تاریخ است‌الاسلامیة العربیة ماه وسال اسلامی عربی قمراست وگردان بگردشی تیز.

انجام : وتاهبوط آدم ٦٦۸۵ سال.

٤ـ عیون الفصوص (٤۲۱ـ٤۲۷) گزیده‌ایست از کتاب محیی‌الدین اندلسی از خود او چنانکه در پایان‌آن‌آمده است.

آغاز: رسالهٔ عیون‌الفصوص شیخ الکامل المحقق محیی‌الدین عربی‌قدس‌سره. بسمله . فص حکمة الهیة فی کلمة آدمیة اعلم ان الاسماء الالهیة الحسنی یطلب‌بذواتها وجودالعالم.

انجام : فهو صاحب‌هدی وبیان‌فی‌اثبات‌الحیرة (تمت‌الرسالة الموسومة بعیون الفصوص انتخبها منشیء الفصوص منها لنفسه وهوالشیخ‌الکامل المکمل محیی الدین العربی قدس سره).

۵ـ جنگ (٤۲۷ـ٤٤۸) شامل مطالب فلسفی وکلامی بفارسی ازفص یونسی محیی‌الدین ومعالم‌التنزیل وشرح گلشن راز و ازامام غزالی‌واخبارنبوی و ازفتوحات مکیه.

٦ـ نفایس‌الفنون (٤٤۹ ـ ۵۱۱)بندهاایست از علم خط (٤٤۹ـ٤۵۱)وعلم‌لغت (٤۵۱ـ٤۵۷) و استیفا (٤۵۷ـ٤٦۹) وتفسیر (٤٦۹ـ٤۷۲) و دعوات (٤۷۲ ـ ٤۷۸) و اشتقاق (٤۷۸ـ٤۸۰) ونحو (٤۸۰ـ٤۸۲)وعلوم سیمیا واحکام نجوم وبیطرەوا کتاف واختلاجات ودم ووهم وشطرنج ونرد واستخراج ضمایر (٤۸۲ـ۵۱۱).

۷ـ جنگ(۵۱۳ـ۵۲٤) که پراکنده‌های‌ادبی وتاریخی وخبراست وازآنهاست سرگذشت سلطان محمد نور شاگرد مولانا اظهر شاگرد مولانا جعفر شاگرد مولانا

غلامعلی غلام خواجه میر علی تبریزی استاد خط تعلیق و شطرنج که در زمان تیمور گورکان با مولانا سعد الدین تفتازانی شطرنج باخته و بر او چیره شده (نقل از خط مولانا قاسم).

۲۹۵۳

نستعلیق مورخ ۳ محرم و۱۳ع۱۰۲۶/۱۱ ، جدول شنگرف ولاجورد وزنگاروزر ومشکی ، باپنج سرلوح آراسته وزرین ،کنار ومیان دوصفحهٔ آغاز هرگنجی حاشیه سازی وآراستهٔ بزراست، چندین مجلس وتصویرزیبا دارد .

۲۱س۱۳×۲۲ ، ۳۲۵گ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی آراستهٔ باگل‌وبوته رنگارنگ وزرین درون وبیرون.

پنج گنج

از نظامی گنجوی است (ادبیات ۵۲) .

۲۹۵٤

نستعلیق‌سدهٔ ۸و۹ ، عنوان ونشان شنگرف، نسخه ازآن رستم‌بن‌احمدبن محمودشیروانی‌ومیرزا احمد زلقی علی‌آبادی بوده (آغاز) یادداشت۳ شعبان۱۰۱۱ وتملك حمزةبن ابراهیم ایلچی‌وچندبیتی‌در پایان‌هست،نسخه تاباب چهارم اندر داروهای طلاکه اندرمجری(؟) ورودادی بکارآید وعلاج‌آن .

الاغراض الطبیه والمباحث العلائیه

از سید اسماعیل گرگانی است (ش۱۳٤۲ ـ ره آورد ۳۱) .

۲۹۵۵

نستعلیق شهریاربن الله‌داد فراهانی‌در۱صفر۱۰۷۷ ، نشان شنگرف ، در۲۵۳ص ، نسخه‌رامحمدبن عبدالکریم‌کردستانی توسط ملاعبدالصمد محلاتی‌کتابفروش بیکتومان در سپاهان خریده است با مهر مورخ ۱۲۹۴ (آغاز)

۲۵س۹×۱۸ ، ۲۷۷گ۱۷×۲٦ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌مقوایی بابرگردان

اساس الاقتباس

از خواجهٔ طوسی است .

۲۹۵۶

نستعلیق همان نویسندهٔ شمارهٔ ۲ در ۱۲۵۲ در ش۱ درسمنان ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۲ نیمهٔ دوم کتاب است ومورخ ۱۲۵۳ ازسیدحسن هزارجریبی سمنانی، ش۳ نوشتهٔ سیدمحمد طاهر بن محمد صالح حسینی مورخ روزچهارشنبه ۱ شعبان ۱۲۵۴ درسمنان، درگ ۱۳۶ پ - ۱۴۶ ر بندیست بفارسی با عنوان «فی بیان القصص» درتفسیر پاره‌ای از آیات قرآن ودرپایان دارد «کذاوجدت فی تفسیرابولیس» درگ ۱۴۷ ر - ۱۵۴ پ نیز چنین بندی هست .

۲۹س ۱۰×۲۰/۵ ، ۱۹۵گ ۱۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

مجموعه

۱ـ مصباح الانوار (۱ر-۱۳۶ر) عنوانها درآن فصل است و پنجاه وسه فصل دارد و در پندواندرز مذهبی است .

آغاز: بسمله و به نستعین . نشهد ان لااله الاالله وحده لاشریك له ... فصل اول روی عن النبی ص قال خمس من کن فیه اسکن اسکنه الله الجنة ... مناجات خداوندا ضمیر مارا از ریب وشبهه خالی گردان مرکزدل ما را ازفجوروطغیان صافی دار.

انجام : پس بلقیس مسلمان شد و گفت بارخدایا من مسلمان شدم با سلیمان و احکام مسلمانی بگردن نهادیم و بعضی گفته‌اند که این معامله را آصف بن برخیا کرده بود و خدا رابدین نام میخواند که یاحی یا قیوم ازبرکت این دواسم که خواند تخت بلقیس حاضر شد(تمام شد کتاب مصابیح القلوب بتاریخ سنهٔ هزارودویست وپنجاه ودو در شهرسمنان در ماه ذی قعدة الحرام اللهم اغفر لکاتبه وناظره بحق محمد وآله . . . المظلومین) .

۲ـ جواهرالاسرار یا اخلاق محسنی (۱۵۵ ر - ۱۸۱ پ) از کاشفی (ف۵۶۸) .

۳ـ التفسیر (۱۸۱ پ - ۲۰۳ پ) از محمد بن ابراهیم نعمانی که در بحار (۱۹:۹۵ـ ۱۱۹ باب ۱۲۸) آمده است و نسخهٔ ما دیباچهٔ تفسیر نعمانی را ندارد و پس از پایان تفسیر که درست همان است که در بحار (ص۱۱۹) می‌بینیم روایتی از تفسیر محمد بن عباس سلمی از ابی‌عبدالله و از بصائر الدرجات و از طب الائمة با چند روایتی دیگر افزوده دارد.

(معالم ش۷۵۹ - نجاشی ص۲۷۱ - خلاصهٔ ۷۹ - منهج المقال ۲۷۳ـف ۱۲۳۰ کشف‌الحجب ۱۳۰ـذریعه ۳۱۸:٤).

آغاز: بسمله. وبه نستعین روی ابوعبدالله محمدبن ابراهیم بن جعفرالنعمانی فی کتابه بعد الحمد و الثناء و ذکر شیء فی القرآن قال قال ابـو عبدالله محمد بن ابراهیم بن جعفر النعمانی رضی‌الله عنه فی کتابه فی تفسیر القرآن احمد بن محمدبن سعیدبن عقده قال حدثنا احمدبن یوسف بن یعقوب الجعفی عن اسمعیل بن مهران عن الحسن بن علی ابی حمزة عن ابیه عن اسمعیل بن جابر قال سمعت ابا عبدالله جعفر بن محمد الصادق ع یقول ان الله تبارك و تعالی بعث محمداً فختم الانبیا فلا نبی بعده وانزل علیه کتابا فختم به الکتب فلا کتاب بعده.

انجام: وعده اسحق بن یوسف الملکی قال حدثنا فضالة عن ابان بن عثمان عن زرارة بن اعین قال سالت ابا جعفر الباقر ع عن المریض هل تعلق علیه تعویذ او شیء من القرآن فقال نعم لاباس به ان قوارع القرآن ینفع فاستعملوها.

۲۹۵۷

نسخ اسمعیل در ساعت ۷ روز چهارشنبه دهۀ سوم ماه یکم ۱۰۹۸ برای مولانا عبدالفتاح بن مولانا محمد فاضل مصعبکی، عنوان ونشان شنگرف، یادداشت تولد فرزند در ۳ج۱/۱۳۰۰ در صفحۀ عنوان دارد، نسخۀ جلدیکم است.

۱۹س ۱۱/۵×۱۷، ۱۷۷گ ۱۸×۲۵، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

ابواب الجنان

ازمحمد رفیع واعظ قزوینی است .

۲۹۵۸

نستعلیق سدهٔ ۱۰ از ش ۱ تا ش ۱۱ ، ش۲ انجام افتاده ، ش۳ مورخ شوال ۹۹۷ دراحمدنگر، ش۵ هم دراحمدنگر نوشته شده ، ش۱۲ بخط رهدار بایدباشد ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۱۱(لمعات) مورخ پایان ذی‌قعدهٔ ۹۹۷ ، در ص۲۲۸ بندیست دربارهٔ استعداد واستحقاق ازایقاظات‌سید داماد بهمان خط ش۱۲ ، در ص۲۱۵ پایان رساله‌ایست بعربی‌بخط «ابن‌محمد محمود رهدار» ، ش۱۲هم بخط اوست، فهرست رساله های نسخه از شرح رباعیات تا شرح‌گلشن راز (خلاصه) درص ۱۰۱ هست ، مالك محمد علی وجمال‌بن عیسی تبریزی در۱۲۹۹ (ص۱۰۰)،یادداشت مورخ دلو ۳۱۵ درص۱۰۰ هست .

۲۱س۹/۵×۱۸ ، ۱۱۴گ۱۷×۲۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبز ضربی مقوایی‌درون‌سرخ

مجموعه

۱ـ ایجاز مفاتیح الاعجاز (۱ـ۱۰۰) ازرهدار عیانی شیرازی درشرح گلشن‌راز (مجلس ۲ : ۴۲۳ ـ دانشمندان آذربایجان ص۳۳٤) .

آغاز: بسمله . الحمد لمن له الحمد فی الاولی والاخرة والصلوة علی‌شمس‌فلك الرسالة بنوره القاهرة محمد وآله ... اما بعد چنین گوید .. محمدبن محمود الملقب بدهدار که چون تعطش وتشوق بزلال فیض ارباب حقایق ومعارف غالب بود وسخنان این‌طایفهٔ علیه را ... بجان طالب وازجملهٔ نفایس کتب که درین فن مشهوراست کتاب مفاتیح الاعجازفی‌شرح گلشن رازبودتالیف .. محمدبن یحیی اللاهیجی‌النوربخشی... و این عاطل را ... مجال استکتاب مجموع آن نه لهذا رای قاصر بدان قرار داد که انتقادی ازآن دیوان حقایق و سفینهٔ دقایق بنماید که حل ابیات گلشن راکافی و از تکرار صافی باشد والزام نمود که عبارت شریف شارح را بعینه مذکورسازد بی‌شایبهٔ تصرفی مگر بطریق‌ندور استعجال‌باعث اندك تقدیم وتاخیری شده باشد ... این‌منتقد

را که مسمی است به « ایجاز مفاتیح الاعجاز» شرحی علیحده نشمارند و منسوب بغیر از شارح ... ندارد .

انجام : چبستر موضعی است در هشت فرسنگی شهر تبریز و مولـد و مدفن ایشان . . . همانجا است و الحمدلله الذی وفقنا لایجاز مفاتیح الاعجاز فی شرح گلشن راز حمدایوافی نعمه ویکافی کرمه برحمتك یارب .

۲ـ شرح رباعیات (۱۰۱ـ۱۱٦) از جلال‌الدین محمد دوانی بررباعیهای خود او (ف٤٦٤) .

۳ـ شرح رباعیات (۱۱۸ـ۱٥٤) ازجامی بررباعیهای خود و اوگفتاری از سعدالدین کاشغری‌درپایان گذارده‌است (ش۲/۳۰۸۸ـجامی‌حکمت‌ص۱٥۲و۱٦۱و۲۰٤)

آغاز:

حمدالاله هو بـالحمد حقیق	دربحرنوالش همه‌ذرات غریق
تا کرده‌زفضل‌محض‌توفیق‌رفیق	نسپرده‌طریق‌شکراوهیچ‌غریق

یا کا یگانه‌ای که کثرت ثنویت صفت وموصوف را گردسراپردهٔ عزت‌وحدتش راه نیست ... اما بعد نموده میشود که پیش ازانشای این نامهٔ نامی وافشای‌این‌صحیفهٔ گرامی رباعی چند دراثبات وحدت وجود وبیان تنزلاتش [به] مراتب شهود با تنبیه بر کیفیت‌یافتن‌آن علی سبیل‌الکشف والعرفان ورسیدن بآن بطریق الذوق‌والوجدان سمت اتمام گرفته‌بودوصورت‌انتظام پذیرفته اما چون ترجمان زبان را بواسطه‌رعایت قافیه میدان عبارت تنگ بود وره نورد بیان را بجهت محافظت بر وزن پای اشارت لنگ . . . لاجرم درذیل‌آن رباعیات ... کلمه‌ای چند منثور از سخنان کبرای دین و عرفای اهل یقین مرقوم ومسطور میگردد .

انجام : وحضرت مخدومی ... در ذیل ... این دوبیت مثنوی که موافق حال و مطابق قال کمینه است نوشته‌اند :

حرف درویشان بدزدد مرد دون	تا بخواند بر سلیمی آن فسون
کار مردان روشنی و گرمی است	کار دونان حمله و بی شرمی است

رباعی :

جامی که نه مرد خانقا هست و نه دیر

نی باخبر از وقفه نه آگاه ز سیر

هم فاتحه هم خاتمه اش جمله نوشت

فا فتح بالخیر رب و اختم بالخیر

(صورت اتمام رساله درایام ابتلای خراسانیان در احمد نگر صورت ترقیم یافت درشهر شوال ۹۹۷ والله اعلم بالصواب) .

٤ـ رسالهٔ بلوغ وحریت (۱۵۵ـ۱۵۸) از عزیز نسفی .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد چنین گوید ... عزیز محمد نسفی که جماعت درویشان ... ازین بیچاره درخواست کردند که می باید در بلوغ و حریت رساله ای جمع کنی که بلوغ وحریت چیست .

انجام : وما نیز درجایهای دیگر ذکر کرده ایم تکرار نکردیم تا بتطویل [نیانجامد] والحمدلله رب العالمین .

٥ـ رساله دربیان عالم کبیر وعالم صغیر (۱۵۹ـ۱٦٤) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله .. اما بعد چنین گوید ... عزیز محمد نسفی که جماعت درویشان ... ازین بیچاره درخواست کردند که می باید که رساله ای جمع کنید که عالم صغیر نمودار عالم کبیر است چونست .

انجام : چنانکه خیام مشکین که من درین صحرای کافوری زده ام ای درویش (این رساله را درشهر احمدنگر نوشته شد والحمدلله رب العالمین وصلی الله علی محمد و آله اجمعین) .

۶ـ رسالهٔ ملك وملكوت وجبروت (۱۶۵ـ۱۷۰) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله . . . چنین گوید . . . عزیز بن محمد نسفی که جماعت درویشان . . . ازین ضعیف درخواست کردند که در بیان ملك و ملكوت و جبروت رساله‌ای جمع باید کرد .

انجام : زنهار که این سخن را تجربه کن والله اعلم والحمدلله رب العالمین .

۷ـ رسالهٔ ملك وملكوت وجبروت (۱۷۰ـ۱۷۴) ازهمو.

آغاز: بسمله. حمدله ... ای درویش باشد که درین رساله بحث ملك وملكوت وجبروت تمام شود چنانکه مراددرویشانست وبشرح نوشته‌اند فصل بدانکه‌ملك‌عالم شهادتست وملكوت عالم غیب است وجبروت عالم غیب‌الغیب .

انجام : واگر دولت‌داری‌اعتماد بران مکن که معلوم نیست که ساعتی‌دیگر چون باشد واگر محنت داری همچنین (والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله اجمعین) .

۸ـ درملك وملكوت وجبروت (۱۷۴ـ۱۷۶) ازهمو.

آغاز: بسمله . حمدله ... ای‌درویش باشد که درین رساله بحث ملك‌وملكوت وجبروت تمام شود بدانکه ملك عالم اضداد است وملكوت عالم ترتب وجبروت عالم وحدت .

انجام : که واجب شد طبیعت را مکافات (والحمدلله رب‌العالمین‌والسلام‌علی محمد وآله واصحابه اجمعین) .

۹ـ نی‌نامه (۱۷۷ـ۱۸۲) از جامی (ف۱۵٤) .

۱۰ـ ده قاعده (۱۸۳ـ۱۸۷) ازمیرسید علی همدانی (ف٤۳۶) .

۱۱ـ لمعات (۱۸۸ـ۲۱٤) از شیخ عراقی (ف٤۸۵) .

۱۲ـ التحصین فی صفات العارفین (۲۱۶ـ۲۲۷) ازابن فهدحلی (ف۶۵۵) .

۲۹۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، خط عبدالعلی مورخ ۱۱۷۸ و تاریخ ۲۶ رجب ۱۱۷۸ درص۳۳۶ دیده میشود ، مالك محمدعلی بن محمد هادی طبیب قزوینی (ص۱۰)، بایاداشت « ... دوازده هزاراست به هزده محمودی در تاریخ بیست و ششم شهر ذی‌القعده خریده شده قیمت هزاروصددینار» درص۹ ، در۳۳۶ ص، آغاز افتاده .

سطر چلیپا ۱۲×۲۱ ، ۱۶۸ـ۱۷×۵/۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی

مجموعة العجائب

شعرها و بندهای منثور بر گزیده‌ایست از سرایندگان و نویسندگان ایرانی و در ص ۱۲ بدین گونه نامیده شده و دیباچه‌ای دارد که در آغاز نسخه در ص ۱۰ دیده میشود و این نسخه در ۵ رجب ۱۰٤٤ دراحمدآباد هند نوشته شده است (ص۱۹۰) .

فهرستی کهن در ص۱۰ـ۱۲ هست ودرآن این جنگ «مجموعة‌العجائب»نامیده شده وازآن برمیآید که در این جنگ نخست ترجیع بندها وسپس ترکیب بندها و قصاید وشعرودیوان وبازقصایدورباعیات ومثنوی ونثریات ومراثی‌ومقطعات وهجویات ونسخهٔ جلاب و کیفیات‌هم بایدباشدونام شعراهم دراین‌فهرست هست‌ولی‌همهٔ‌محتویات آن‌اکنون‌درآن‌دیده نمیشود وآقای‌باستانی‌فهرست تازه‌ای بخط خود برای‌آن نوشته که نگارنده بارجوع بخود نسخه تااندازه‌ای‌آن را کامل ساختم واینك‌آنرا‌می‌بینم:

فهرست نام‌شاعران

۱ـ محمدسلیم نقیب سبزواری

۲ـ محمد حسین ۱

۳ـ عبدالواسع بن‌جمال‌الدین سهروردی ۲

٤ـ علی‌بیگ‌تبریزی ۳ ۵ـ نباتی ۳

۴۰ـ ضمیری اصفهانی ۱۰۱

۴۱ـ قانع قزوینی ۱۰۳و۱۱۴

۴۲ـ فرهادوشیرین [illegible] همدانی ۱۰۵

۴۳ـ داعی ۱۰۶

۴۴ـ آقارضی اصفهانی ۱۰۷

۴۵ـ میرزا رضی صدر ۱۰۷

۴۶ـ ملامحمدوجدی شیرازی ۱۰۶

۴۷ـ ظهوری اصفهانی ۱۰۷

۴۸ـ کلیم ۱۰۷ و۱۱۶

۴۹ـ ندائی ۱۰۸

۵۰ـ زمانای مشهور تخلص ۱۰۹

۵۱ـ شاهد نیشابوری ۱۱۰

۵۲ـ صیرفی قمی ۱۱۲

۵۳ـ غیاثای حلوایی ۱۱۲

۵۴ـ قانع (مقطعات) ۱۱۴

۵۵ـ مؤمنا ۱۱۵

۵۶ـ ملك قمی ۲۸۹و۱۱۶

۵۷ـ طرزی لاهیجی ۱۱۶

۵۸ـ وحدت ۱۱۶

۵۹ـ ملاغروری ۱۱۷

۶۰ـ حیدر ۱۱۷

۶۱ـ شهرتی شیرازی ۱۱۷

۶۲ـ نیکی ۱۱۸

۶۳ـ احمد (سدۀ۱۱) ۱۲۴

۶۴ـ نوعی اصفهانی ۱۱۹

۶۵ـ اوجی نطنزی ۱۱۸

۶۶ـ خضری خضرانام ۱۱۹ و۱۱۴

۶۷ـ میرزا فصیحی ۱۲۲

۶۸ـ میرزاملك مشرقی ۱۲۴

۶۹ـ ولی دشت بیاضی ۲۱۷و۱۲۵

۷۰ـ حکیم رکنا ۲۱۵و۲۰۰و۱۲۷

۷۱ـ نظام دست غیب ۱۲۸

۷۲ـ امیر والهی قمی در هجو مرتضی مستوفی نطنزی ۱۲۸

۷۳ـ شیخ شاه نظر قمشه‌ای ۳۱۵و۱۲۹

۷۴ـ ملك فطرت قمی ۱۳۲

۷۵ـ سنجر کاشی ۱۳۳

۷۶ـ سعیدا ۱۳۵

۷۷ـ شیخ ابوالقاسم کازرونی ۱۳۸

۷۸ـ فغفور گیلانی ۱۳۹

۷۹ـ دانا ملاابوالحسن ۱۳۹

۱۸۶۰

۱۲۵- سلمان ساوجی ۲۸۱ ۱۲۶- مسرور ۲۸۸

۱۲۷- غزالی مشهدی ۲۸۴ ۱۲۸- وحشی ۲۹٤

۱۲۹- سنائی ۲۹۵ ۱۳۰- ملاطبعی ۳۱۰

۱۳۱- فیضی دکنی ۳۱۱ ۱۳۲- مجیبی ۳۱۲

۱۳۳- میرزارضا ارتیمانی ۳۱۲ ۱۳٤- شفائی ۳۱۸

۱۳۵- محمدقلی‌سلیم ۳۱۹ ۱۳۶- شانی تکلو ۳۲۳

۱۳۷- کاتبی نیشابوری ۳۳۱ ۱۳۸- لسانی ۳۳۱-۳۳٤

۱۳۹- قلندر ۳۳۵

شعر برخی‌ازشعرا مانندمحمدسلیم‌ملقب به‌سبزواری‌متخلص به‌نقیب(ص۱و۹و۱۱) وامانی دهلوی (۲۰۲) وعبدالواسع‌بن جمال‌الدین سهرودی ص۲ و... ص۲۸۱ و ممتاز (۲۷۱) وتفکرشاعر (۱۵۲) ومحمد یوسف نفیسی(۱۲۷) بخط خودآنها در این نسخه هست.

آغاز نثر: بسمله.

سزد حمد وثنا او را که مشت خاك رابخشد

گزینه دین و اسلام ودهد تشریف نطق‌ارزان

حمد وثنا قیومی را که واردات او ازشائبهٔ اعراض مصفااست ... (میان ص ۱۰ و ۱۱ افتاده ودیباچه کامل نیست) رقعه‌ای که خدام‌افاضت‌دستگاه نصیرای همدانی در طلب آب یاسمن‌زاربوزارت پناه میرمعین وزیراصفهان نوشته (آغازص۱۱).

۲۹۶۰

نستعلیق مورخ‌شب دوشنبه ۲۵ع۱۲۶۳/۲ وعنوان ونشان شنگرف در شمارهٔ ۱ ، نستعلیق و نسخ معرب باعنوان شنگرف درشمارهٔ ۲ وهردو باید ازیك نویسنده باشد ، درص۲۰٦و۲۰۷ خط‌مورخ۱۲۶۳ با مهر مورخ۱۲۵۸محمدباقرهست وبعربی‌ومی‌نویسدکه من‌این رابرای خودم نوشتم .

۱۳س۱۲×٦ ، ۱۳۹گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

۱۸۶۱

مجموعه

۱ـ سر الادب فی مجاری کلام العرب(۶ـ۲۰۵) از ثعالبی است (مجلس ۲:۲۷۴) .

۲ـ المقالات (۲۰۷ ـ ۲۵۷) در ۹۸ مقاله است و نزدیك باطواق الذهب واطباق الذهب و درپند واندرز است .

آغاز: بسمله : اللهم انی احمدك علی ما ازللت الی من نعمتك و علی ما ازللت من نقمتك علی ربی لم اکن اهلا للاولی و کنت بالثانیة اولی ... وان تفیض علی هذ المقالات من البرکة و القبول .

انجام: فکیف رضیت لدینك بالقذی، المؤمن لا یرضی بذا. الحمدلله رب العالمین... کثیرا کثرا .

۲۹۶۱

نستعلیق شارح در دهۀ سوم صفر ۱۱۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف، خط خوردگیها دارد. ۲۰س۷×۱۴ ، ۱۳۱گ۱۲ × ۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه ای

کشف الخلاصة

شرحی است بفارسی و ترجمه مانند و بی‌استدلال از ابوالبرکات بن اسماعیل خادم مشهدی برخلاصة الحساب شیخ بهایی نام شارح و کتاب در دیباچه هست و سبك فارسی نویسی آن چندان خوب نیست .

آغاز: سپاس افزون از حساب وعداد و ستایش بیرون از شماره وتعداد احدی الذاتی راسزااست که هندسۀ قدرت کامله‌اش ارقام سموات تسعه و اجرام سیارات سبعه را بقلم قضا مرقوم .

انجام: تا حق تعالی نگاهداری تو نماید تاریخ تمام شرح تألیف شیخ بیست و یکم شهر رجب ... سال هزاروصدونه واقع شد فراغ از تسوید این کتاب بردست شارح ابوالبرکات درعشر آخر شهر صفر از شهور هزاروصدویازده .

۲۹٦۲

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زرومشکی وشنگرف ولاجورد ، سرلوح زرین ودوصفحهٔ نخستین در کنار ومیان سطرها زرافشان وحاشیه سازی شده .

۱۵س٦×۱۳، ۸۴گ۵/۱۰×۵/۱۷، کاغذ سپاهانی - جلدروغنی باگل‌وبوته زمینه زردودرون‌سبز

منبع الفیوض

شرحی است برحدیث « اهلیلجه » از عبدالله‌بن حکیم اسماعیل لاهیجی مورخ ۱۰۸۹ « = منبع الفیوض » در دیباچه از مولانا حسن علی یاد شده که میگفت در حدیثی آمده که در سفرها باید حدیث اهلیجه و مفضل را همراه داشت . این رساله‌را او پس از شرح‌عربی که برهمین حدیث بنام « منبع‌الفیض» (=۱۰۸۳)نوشته است بدرخواست‌دوستان بفارسی شیرینی ساخته است او میگوید که‌حدیث اهلیجه‌چون منکر توحیدرابراه‌راست میکشاند بهترست از توحید مفضل که مخاطب آن مفضل موحد است (دیباچه) درپایان‌هم ازمنبع الفیض یادشده است .

آغاز: بسمله. وبه نستعین سپاس وستایش بی‌قیاس محمود بالاستحقاق‌وموجود علی‌الاطلاقی را سزا است که هرجزئی از اجزاء حدیقهٔ رشیقهٔ خوش عنوان‌عالم‌امکان بتنهایی شاهدیست بریکتایی گوهر والای عظیم الآلای او که ازکمال اعتماد و وثوق زیاده برهزار شاهد عادل معادل تواند بود .

انجام : و این مطلب عظیمی بود که حضرت استاد مولانا عبدالرزاق لاهیجی فیاض که افتخار زمین و زمان بوجود شریف عدیم‌البدل او بود و درزمان وجود عاقبت محمود که رابارای آن بود (افتاده) .

۲۹٦۳

نسخ محمدبن قالون ازلوی اکردری درشهرصاروین در۷۸۰ ، نشان شنگرف ، باحواشی بانشانهٔ « ه ، اصباح» ، مالك حسن‌بن عبدالکریم بحرانی‌کرزکانی درشعبان ۱۰۴۲ .

۱۱س۷×۱۱ ، ۱۵۴گ۱۲×۵/۱۷ ، کاغذ سمرقندی -جلدتیماج قهوه‌ای

الضوء

شرح مصباح مطرزی است از اسفراینی (ف ۲۵۹۳ ـ حقوق ۳۹۹) در صفحهٔ عنوان نسخهٔ مادر یکجا آمده که این کتاب از مولانا رضی الدین است و از کتاب الاقلید در شرح مفصل زمخشری گرفته است .

آغاز: بسمله . ان احق مایتوشح بذکره صدورالکتب و الدفاتر و یتوفر علی نشره السنة البادی والحاضرحمدالله سبحانه وتعالی علی زواهرایادیه .

انجام : و هذا باب للاطناب فیه مجال لکنه یفضی الی الاملال فاقتصرت علی هذا القدر فلیس الری عن التشاف والله اعلم بالصواب .

۲۹٦٤

نسخ ۱۲۵۹ ، نشان شنگرف .

۱٦س×۷ ، ۱۲/۵×۷ ، ۸۱گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ سعد و نحس (۱پ ـ ۲۱ر) ازمحمد باقرسبزواری که برای‌شاه‌سلیمان صفوی ساخته‌است . دران‌یاد شده ازابوریحان بیرونی‌وعقدجواهرالالفاظ باخبار مدینة الفسطاط و ابوالفرج زنجانی و « بعضی رسایل که بعضی افاضل اطبا درزمان نواب رضوان آشیان طهما[سب] الحسینی الصفوی در احوال نوروز نوشته»

آغاز: بسمله . حمد بی‌حدوقیاس‌وثنای رفیع‌ترازاندازه وخراس سزاوارمبدعی است که چهرهٔ ماه ومهروبنای رفیع بنیان‌سپهرافروخته‌وافراختهٔ‌مهروعنایت‌اواست.. اما بعد چون خاطر قدسی . . . شاهنشاه ظل‌الله . . . شاه سلیمان‌الحسینی‌الموسوی... بنیل‌حقایق‌وادراک‌دقایق...مصروف‌ومعطوف‌است‌امراعلی‌عزصدوروشرف‌ورودیافت که

کمترین دعا گویان محمد باقر سبزواری رساله[ای در] تحقیق ایام و روزهای مبارك و مسعود و منحوس از ایام وشهور اسلامیا [که] از احادیث شریفه ظاهر میشود و از روایات منقوله از اصحاب عصمت و طهارت مفهوم و مستفاد میگردد مرتب دارد لاجرم امتثالا لامره الاعلی درین باب شروع نموده امور مذکوره بر سبیل ایجاز و اختصار ایراد می‌نماید ... و این رساله مرتب بر مقدمه ودو باب وخاتمه [است] مقدمه در بیان روزوشب و ماه وسال واختلاف تواریخ امم ... باب اول در بیان تاریخ هجری و شهور قمری و ایام معینه که در شهور عربیه بحسب خوبی و بدی امتیاز دارند و ذکر بعضی از آنچه درباب ایام هفته وارد شده و در این باب چند فصل است ... (دوفصل دارد و میان برگهای ۸و۹ افتاده و باب دوم درنسخه نیست) مطلب سیوم در تسمیه روز نوروز ... و دراین دومقاله است مقالهٔ اولی در سبب تسمیهٔ روز نوروز ... مقالهٔ ثانیه دراحکام وقوع روزنوروز درایام هفته .. خاتمه دربعضی احکام که از احادیث مستفاد میشود .

انجام : چون پرتوی ازاشعهٔ التفات خاطر شاهنشاهی ظل اللهی متوجه ترتیب این رساله شد امید آنست که به نحوی باشد که در نظر اعلی . . مستحسن نماید و در نظر جمهورانام مقبول افتد امیدواری . . چنانست که سایهٔ معدلت پیرایهٔ پادشاه . . . برمفارق ایام مخلد و مستدام بوده همیشه آفتاب سپهردانش بر اطراف شرق و غرب این جهان تافته براوج بروج عظمت طالع و لامع باد بمحمد وآله الامجاد حسبی الله و کفی بالله شهیدا (سنه۱۲۵۹) .

۲ــ اختیارات (۲۱ ر-۷۳ پ) ازمجلسی دوم در۲٦ فصل .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد چنین گوید . . . محمد باقر بن محمد تقی المجلسی ... که این رساله ایست دربیان آنچه از احادیث اهل البیت ... ظاهر میشوداز بعضی امورو آنچه از کتب معتبره علمای سلف استخراج میشود درباب بعضی ضروریات و بجهت ارتکاب اشغال ... تاآنکه جمعی ازخواص شیعیان ... [به] این رساله رجوع

نموده باختیار ساعات نجومیه که بحسب شرع مذموم است محتاج نباشند.

انجام : روز جمعه اگر بعد ازظهر بانك کند دولت است ورفع نکبت وپیش ازظهر اندك نقصانی دارد (فصل بیست وششم دربانك کردن مرغ خانگی).

۳ـ کامل التعبیر (۷٤ ر ـ ۸۱ ر).

آغاز: بسمله. حمدله . . . بدانکه چهارده استاد که در علم تعبیر نادرالعصر بوده‌اند هر کدام بنوعی کتابی دراین فن پرداخته‌اند واختلاف درآنها واقع میشود و چون این کتاب اختلاف ندارد واثر آن ازخیروشر بظهورمیآید لهذا به «کامل التعبیر» مسمی گردید ... شش نفر ازین استادان فرید دهر بوده‌اند اول دانیال دوم امام جعفر صادق سیم محمدبن سیرین چهارم جابر مغربی پنجم ابراهیم کرمانی ششم اسمعیل ابی‌شعب ... واین کتاب به پنجا[ه] باب مرتب گردانده شد.

انجام : اگر کسی درخواب گرگ بیند امیران (افتاده).

۲۹٦۵

نستعلیق ترکی سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، درصفحهٔ عنوان شعری بترکی با تاریخ ۱۰۳۱ دارد وشعرحسروهروی.

۱۹س ۹×۱۷، ۱۴۸گ ۱۱/۵×۲۰، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ دیوان (۲ پ ـ ۳۵ پ) ازیحیی ترك شاعرعثمانی وهمزمان سلطان عثمان خان در غزل وقصیده بترکی.

آغاز:

بنام خداوند افلاك و خاك	برازندهٔ گوی چوگان تاك
نگارندهٔ قبهٔ آبگون	حباب آورساغر سرنگون

جلابخش آیینهٔ جـان و دل　　　لطافت ده طینت آب و گل

ازین پس ترکی است، پس ازین تا ۳۸ پ شعرهای ترکی عطایی وجلاییاست و یك بیت از گل صدبرگ نوعی افندی بترکی (۳۹ر). پس ازین بندیست به نثر ترکی و شعرهای ترکی یحیی و ساقی نامهٔ قسمی بفارسی وشعر ترکی فهیما ونفعی تا ۷۲پ .

۲- اخلاق (۷۳ ر - ۱۴۷ پ) بترکی گویا اخلاق علائی تألیف ابن الحنائی در گذشتهٔ ۹۷۹ درشام در ۹۷۲ (وین ۱۸۷۹- نشریه ۱:۱۳۰۲) از آغاز و انجام افتاده و در آن ازخواجهٔ طوسی وسلطان سلیمان وخواجهٔ احرار عبدالله سمرقندی ومولوی وامیر معین الدین پروانه یادشده وسه مقام ویك خاتمه ونه باب دران (نسخهٔ ما) آمده وشعرهای فارسی دارد . چنین است فهرست بابها :

باب اول خلقك اقسامنه تقسیمی بیاننده .

باب ثانی اجناس فضایل .

باب ثالث اقسام فضایلك اضدادی اولان اقسام رذایل .

باب رابع فضایله مشتبه رذائلك .

باب خامس فضیلت عدالت بیاننده در .

باب سادس اقسام فضیلتك بیاننده در .

باب سابع تحصیل فضایل واکتساب سعادت ایتمه‌نك طریق موصلی .

باب ثامن حفظ الصحة نفس

باب تاسع امراض نفسانیه‌نك فرد افرد علاجلری بیاننده در .

۲۹۶۶

نستعلیق سیدهاشم بن سیدمحمد علی موسوی یزدی درصفر سال ۱۲۵۵ در ش۱ ونسخ ۱۲۵۳ در ش ۲ ونسخ ریز ترا براهیم بن محمد موسوی دزفولی در دارالمنافقین دزفول در پسین روز پنجشنبه ۶ رجب ۱۲۵۴ در ش۳، عنوان ونشان شنگرف .

۱۷س ۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۶۱گ ۱۵/۵×۲۱/۵ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ السامی فی الاسامی (۲ پ ـ ۹۵ پ) ازمیدانی نیشابوری درگذشتهٔ ۵۱۸ که در ۱۶ رمضان ۴۹۷ ساخته است(فرهنگنامه‌ها ص ۳۱) .

۲ـ الرعایةفی‌درایةالحدیث (۹۶ پ ـ ۱۴۸ر) شرحی است ازشهیدثانی‌بررسالهٔ خودش (ف۱۶۶۰) .

۳ـ لب‌اللباب (۱۴۹ پ ـ ۱۶۱ر) ازمحمد جعفراسترابادی (ف۱۷۱۸) انجام مانند ش۹۹۴/۴ .

۲۹۶۷

نسخ زین‌العابدین حسنی حسینی‌کاشانی درروزدوشنبه ۱۰۸۹/۳/۲۴ (پایان) درصفحهٔ‌عنوان آمده که من‌علی بن‌محمد بن‌علی‌محمد بن‌علی اصغرلوری آنرا نوشته‌ام‌ودرست نمی‌نماید.

۱۵س۶/۵×۱۳ ، ۱۰۷گ۱۲×۱۹/۵ ، کاغذ سپاهانی — جلدتیماج‌حنایی‌مقوایی

سرالاسراریاالسیاسة فی‌تدبیرالریاسة

بعربی همان کتابی که بدروغ‌ازارسطودانسته‌اند وترجمهٔ یحیی‌بن‌بطریق‌است از یونانی درنسخهٔ ما و دیباچه‌ای دارد در وصف کتاب از دانشمندی (حقوق ۵۲).

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی حرك السماء علی الامهات الاضداد.

انجام : کمل حساب‌النیم بعون‌الله ومنه .

۲۹۶۸

نستعلیق ۲۶ج۱۲۹۰/۲ (پیچی‌نیل) برای آقامیرخلیل.

۱۴س۷/۵×۱۶ ، ۸۳گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوا

مرآةالجمال

ازادریس بدلیسی در ادب وبفارسی که بنام سلطان با یزیدبن سلطان محمدبن سلطان مرادخان عثمانی ساخته است (ص۱۷ـ۲۱و۲۳) درآن آمده : سیاق این رساله تمثیلی است از داستان خلافت آن سلطان خلفاءِآفاق وانشاء این مقاله وسیله تخییلی است در مناقب آن امام سلطان دین بحق واستحقاق (۱۳) .

آغاز:

صباح العشق اشرق من جمیل بدامن وجهه نورالجمال

...این چه وجه جمیل است مرآت جمال بر کمال وجه حسن بی‌عدیل است مطلع مهر بی‌زوال .

انجام : ولاف فرمانروائی میزد .

لشکر کشم ز اشك و برآرم علم ز آ

گیرم تمام روی زمین را بدین سپاه

والسلام

۲۹٦۹

نستعلیق مؤلف ، خط خورده واصلاح شده ، عثنوان شنگرف ، جدول زرومشکی ، سرلوح زرین و آراسته ، انجام افتاده ، در۵۵۵ص

۱۲س۱۱×۱۸/۵ ، ۳۲۷۹ـ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

مدایح حسینیه یاامینیه یاتذکرهٔ باقی

سرگذشت وشعرهای هفتادواند شاعرست از باقی سپاهانی مورخ۱۲۲۲ که بنام فتحعلی‌شاه وامین‌الدولة السلطانی حاجی‌محمد حسین‌خان (٥) دردوباب : نخستین در تاریخ روضات عرش درجات وامینیهٔ متبر که دردوفصل ، دوم درقصاید وقطعات ومثنویات

شعرای ایرانی در ستایش امین الدوله دردوفصل . نام کتاب و تاریخ دردیباچه هست (ص۹و۱۰) وتخلص باقیدرص۱و۱۳۸و۱٤٦و۱۵۱آمده وشعرهای خود اودرص۱۳۱ و ۱۵۱دیده میشود.

فهرست نامهای شاعران

حرف دال

حرف را

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف طا

حرف عین

حرف غین

حرف فا

حرف کاف

حرف میم

حرف نون

ناطق محمدصادق شیرازی ۱۲۱	ناظم ملاعبدالله شیرازی ۵۰۸
نجومی میرزا محمداصفهانی ۴۸۸	نشاطی محمدباقر بیگ ۴۸۲
نشوی محمد ابراهیم ۵۰۴	نویدی اصفهانی ۵۰۰
نیاز میرسید حسین ۴۹۸	

حرف واو

وافی پسر غیرت ۵۳۲	وامق محمد صالح کاشی ۵۲۸-۱۲۴
وصال میرزا محمدشفیع شیرازی ۵۱۰	وصالی میرزا محمدشیرازی ۵۱۷
وفا زواره‌ای ۵۲۳	

حرف ها

هادی سیدهادی اصفهانی ۱۲۹	هاشمی میرزا محمدعلی اصفهانی ۵۴۰
هما میرزا محمدصادق ۳۱	همایون شیخ عبدالعال ۵۳۴

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . حمد بی‌حد و ثنای بی‌عد فرمان‌روای بی‌ارواست که نظم عالم امکان ونظام کون ومکان بید قدرت اوست.

انجام :

ترا از فیض الطاف الهی   سعادت یار باد اقبال یاور

۲۹۷۰

نسخ سدهٔ ۸ و۹ ، عنوان ونشان شنگرف ، این نسخه بامکاتیب منیری (ش۲۶۱۷) دریکجلد بوده و گویا آقای باستانی آندو را ازهم جداکرده است و هردونسخه باید نوشتهٔ یك نویسنده باشد و بیك خط است.

۲۵س ۱۶×۷/۵ ، ۲۵۶گ ۱۵×۲۶ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی مقوایی

معدن المعانی

رسالهایست عرفانی در دوجلد از شرف‌الدین احمدبن یحیی منیری (سدهٔ ۸) گردآوردهٔ شاگردش زین‌بن بدرغزنی گردآورندهٔ مکاتیب همین منیری (ش۲۶۱۷ ـذریعه ۹ : ۵۱۶ ـ اسماءالمؤلفین ۱ : ۶۲۰ـسپه ۲:۱۹۰) از عنوان «بندگی مخدوم» برمیاید که شاگرد اوسخنانش رادراین کتاب گردآورده است . درصفحهٔ عنوان آمده: « معدن المعانی شیخ شرف » ودردیباچه جلد دوم آمده : « تمام جلد اول هم ازملفوظ بندگی مخدوم که‌نامش معدن‌المعانی شده است‌ازپانزدهم ماه شعبان سنهٔ‌تسع‌واربعین وسبعمائه تا آخرماه شوال سنهٔ احدی و خمسین وسبعمائه در سمع قاصر و فهم کامل رسید » .

کتاب در دوجلد است و دردومی آن آمده که کتاب از ۷۴۹ تا ۷۵۱ در دوسال ساخته‌شده(ص۴۰۰س۶) ومصرعی‌در آنجا آمده بدینگونه «زین مسکین را بسست گر ریزه‌ای بخشد ازان» فهرست جلد یکم در ص۱ـ۳ وخودآن که ۶۳ باب دارددرص۴ـ ۳۹۸ وجلد دوم که ۴۶ مجلس دارد در ص۴۰۰ـ۵۱۰ است .

آغاز: باب ۱درذکراثبات وجود حق‌تعالی ووحدانیت او ... باب شست وسیوم (فهرست) در ذکر وعدووعید و لعنت برشیطان . باب اول در ذکر اثبات وجود حق تعالی ووحدانیت او جل‌جلاله وعم نواله . ذکری در وجود وهستی حق افتادبندگی مخدوم ... فرمود که هر ذره‌ای از ذرات عالم گواهی میدهد برچهارچیز .

انجام : فرمود که اول باری برین عبارت از کسی نقل نیست و اگر باشد (تم) (ازمجلس ۴۶) .

فهرست مجلد اول از کتاب معدن المعانی

باب۱ در ذکر اثبات وجود حقتعالی ووحدانیت او

فهرست مندرجات مجلد دوم از کتاب معدن‌المعانی للشیخ شرف‌الدین منیری مشتمل برچهل وشش مجلس

۲۹۷۱

نستعلیق ۱۶ج۲/۱۲۳۸، جدول مشکی وشنگرف ، در۵۶۷ص .
۱۴س۸×۱۸ ، ۲۸۴گ۱۹×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوائی

دیوان

ازمونس‌میرزا محمدرضاپسرمیرزا بابای‌مازندری‌بارفروشی‌منشی‌است. تخلص او : « مونس » وتاریخ ۱۲۹۴ در ص۵۳۹و۵۴۲ دیده میشود واو در ص ۵۳۹ از تاریخ مرگ پدرخود یادمیکند . این‌دیوان‌نزدیك ۸۰۰۰ بیت داردازقصیده ومثنوی وقطعه و رباعی وترکیب وجزآن . اوبریاضی آشنا بوده (ص۴۲۴ و ۵۳۹) و پدران او دارندهٔ

فضیلت‌بوده‌اند (۵۴۰و۵۳۸)واو بیشتر درساری بوده وشاهزاده محمدقلی میرزای‌والی ودیگردرباریان قاجار رامیستوده‌است .

آغاز:

سبحان صانعی که نخستین ز کبریا ذاتش بصنع جوهر کل کرد اقتضا
تـا نبودش دویی متصور ز نفس کل داد این دورا ظهور زیك مایـه ابتدا

انجام :

من چاکرآنم که‌چوارباب یقین اندر بـدعثمان و عمر شك نـکنند

(بتاریخ ۱٦ شهرجمیدی‌الثانیه ۱۲۳۸ ازتحریراین کتاب فراغت حاصل‌شد ـ این دیوان از غفران مآب آقامیرزا یونس شاطرطاب‌الله‌ثراه است) .

۲۹۷۲

نستعلیق ۱۰۷۷ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۴۷۴ص، درسه‌صفحهٔ آخر بندهاایست بعربی درباره نمازاستسقا ازملاشمس‌الدین‌محمدو آخوندملافخرالدین وشرح مختصرملا ابوالمکارم .

۲۰س۹×۱٦/۵ ، ۲۳۷گ۱٦×۲۵ ، کاغذ سیاهانی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی‌کنار سرخ.

کنزالبیان فی‌شرح‌الاوراد

شرحی است بقول وبفارسی ازعلی‌بن احمد غوری کزه‌ای براورادسهروردی واز کتابهای فتوی و واقعات گرفته است (چلبی) درآن عبارتهای فارسی تفسیرزاهدی و ترجمهٔ احیاء ومرصاد و جزاینها آمده و از کتابهای بسیاری درآن یاد شده است .

آغاز: بسمله . اعظم‌المحامد لله العظیم واکرم الصلوات علی‌رسوله الکریم‌اما بعد فان هذا شرح اوراد الشیخ الاجل . . . حجةالحق علی الخلق بهاء الحق و الشرع والدین ... الفه .. علی‌بن احمد الغوری الساکن بخطة کزه ... من‌الکتب المعتبرة و الافاویل المعتمدة فی‌بیان معان اللغات والاحکام التی هی من‌الواقعات وشیءمن‌وجوه

الاعراب ... وسميته بكنز العباد فی شرح الاوراد .

انجام : فی کفاية السعی ثم الصلوات ليس تاخذ المرتبة بالاماكن ..واشرف المقامات فی الاخلاص واحضار القلب .

۲۹۷۳

نستعليق روز چهارشنبه ۲۵ع۲ (سدهٔ ۱۱) ، نشان شنگرف ، مالك محمد بن محمدصالح نائلی در ٦ج۲/۱۳۱۵ ومحمدحسن بيرجندی در ۱۳۳۱

۱۷س ۱۰×۱۹/۵ ، ۴۲۷گ ۱۵×۲٦ ، کاغذ فرنگی-جلد تيماج قهوه‌ای ضربی مقوایی عطف مشکی

فرهنگ رشيدی

ازعبدالرشيدبن عبدالغفورتتوی است (ادبيات ۳٦۸).

۲۹۷٤

نستعليق محمد خوشنويس خوانساری درشعبان ۱۲٦۵ برای حسين‌علی‌خان‌گروسی . جدول زرو مشکی ولاجورد ، نسخه درشب چهارشنبه ۲۵ ذی‌قعده بسرکار صاحب اختیاری عباسقليخان پيشکش شد .

۱۵س ۸×۲۰ ، ۱٦۲گ ۱۷×۲۷/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتيماج ترياکی ضربی مقوايی

ديوان

از حكيم قطران تبريزی است (حقوق ۱۱۲ ـ مشار ۷۵۱ ـ مجلس ۳ : ۳۸٤ـ سپه ۲:٦۵۷).

۲۹۷۵

نستعليق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، آيات شنگرف ، جدول مشکی ولاجورد ، برگ يکم بريده ووصالی شده وعبارات بسياری رفته است.

۱۴س ۱۰×۱۷/۵ ، ۲۱۳گ ۱۵/۵×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی- جلد تيماج مشکی ضربی

کشف‌الارواح

از پیرجمال اردستانی جمال‌الدین محمد در گذشتهٔ ۸۷۹ درتفسیرسورهٔ یوسف بنظم ونثرو«یوسف‌نامه»هم‌خوانده میشود . (ذریعه ۹ : ۱۶۱ ـ مجلس ۳:۵۴۱ـ۵۴۸)

آغاز افتاده :

. . . اندران‌دشت‌وبیابان   پلنگانند و خوکانند و گرگان

. . . ددانت می بدرند   که‌ازجوع‌آن‌ددان کورندو کرند

انجام :

همه کامست جای باده درجام   نگنجدبس کلام‌اینجاوپیغام

(... الکتاب المسمی بکشف الارواح ..)

۲۹۷۶

نسخ سدهٔ ۱۲ ، نشان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد ، دوصفحهٔ نحستین‌زرافشان، آقای باستانی‌گویا چون دیده‌که در ص۲س۵ از پایین‌آمده « این‌کتاب را تحفهٔ مجلس بهشت‌آیین‌آن‌شاه‌دانش پناه سازد» درصفحهٔ عنوان آن را «تحفهٔ بهشت‌آیین» نامیده‌است .

۲۵س۱۴×۲۳/۵ ، ۲۷۳گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌سرخ مقوایی

کاشف الحق

از معزالدین اردستانی دراثبات امامت که در۱۰۵۸ ساخته است (ف۶۰۰) .

۲۹۷۷

نستعلیق مؤلف ، خط خوردگی‌هم دارد ، عنوان‌ونشان شنگرف ، جدول‌زرومشکی و لاجورد و شنگرف ، در۲۱۷ص.

۱۲س۹×۱۵ ، ۱۰۹گ۱۴/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی — جلدتیماج‌تریاکی‌ضربی مقوایی

خارستان

از علی اکبر بن علی بن ابوالقاسم بن عیسی بن حسن حسینی فراهانی گویا مؤلف دستورالاعقاب (ش۲۶۱۲ ـ حقوق ۱۰۶) بنام ناصرالدین‌شاه ومظفرالدین ولی‌عهد در چهارفصل (فضایل پادشاهان ـ فضایل درویشان ـ محامد اخلاق‌وعوائد حکمت ـ لوازم صحبت‌ولوازم تربیت) که در ۷ج۱۳۰۰۱ آغاز ودرپایان ج۱۳۰۵/۲ بانجام‌رسانده است و آن مانند گلستان سعدی است ونظم ونثر آن همه ازخوداواست (ص۵و۱۳و۱۴و۱۶ و۲۱۶و ۲۱۷) . نسخهٔ ش۲۵۲٤ ما از همین کتاب مانا بنام «بهارستان» خواندمیشود (ص۱۲) وده سطری افتاده است و مسودهٔ نخستین کتاب میباشد .

آغاز افتاده: بمزیدامعان وشرط تأنق نظری‌باید که حق سبحانه‌وتعالی بحسن صنع ویمن قدرت بساط افلاك برآورد (دیباچه) .

انجام : که برفتیم ماچه‌آن گفتیم . والحمدلله اولا وآخرا ... کتبه مصنفه ... علی‌اکبر الحسینی الفراهانی ... بیمناه . . . فی‌آخر بوم جمادی الآخر سنة ۳۰۵ تمت بالخیر .

۲۹۷۸

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۱ درمتن وهامش ، عنوان ونشان‌شنگرف ، جدول زرومشکی ، یادداشت ۱۳رجب ۱۲۳۹ درص۱٦۹ و۲۷ رجب ۱۲۳۹ و۲۰ع۱۲۳۸/۲ و۲۸ محرم ۱۲۵۵ (مورخ۱۲٦۵) درص۱۷۲ هست . ۱۸س۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۰٦گ۱۰×۲۳/۵ ، کاغذ فرنگی -- جلدتیماج قهوه‌ای‌مقوایی

جُنگ

ازرفیع حسینی که خود او دیباچه‌ای برآن نوشته (۲ـ٦) و دربارهٔ آن گفته :

«پس‌بنا برین رفیقی بی‌غش وشفیقی دلکش، که انیس دل حزین وجلیس خاطرغمین بوده باشد چنین مجموعه‌ایست که هرورقش از اثمارحدائق انائق نکته سنجان‌تفترنگینی است و هرفردش از چیدن گلهای الوان گلزار افکارخورده گیران دامن گلچینی . . .

باید که چنین بحری ور کنی وثیق و یاری صادق ورفیقی موافق و گنجی شایگانرا که درظاهر ورقی چنداست مفت ورایگان از دست نگذارند ودرهمهٔ اوقات در آغوشش چون عمرعزیز بدارند و درمجالس مجالس خویش دانند وا گر توانند برمستمعان بخوانند ... چه کتاب وسخن را درهرانجمن قدر بسیاروقیمت بیشمار است.

رفیقی که هر گز نورزد نفاق — کتاب است در زیر این نه رواق

زهر نظم آید بگوش این خطاب — که باشد در گنج معنی کتاب

گرت کس نباشد مکن اضطراب — غم بیکسی شوید از دل کتاب

نگوید سخن با همه قال و قیل — خموشی بود بر کمالش دلیل

نوای طرب میزند الفتش — کدورت ز دل میبرد صحبتش

سخن چیست پیرایهٔ نفع و ضر — که هم محض خیر است و هم محض شر

که بخشد بجز خالق جان و تن — سخن را زبان و زبان را سخن

سخن بهر جسم زبانست جان — سخن بس گرامی‌ترست از زبان

سخن کرد احیای جان در بدن — که گوید زجان گر نباشد سخن

سخن را همین بس بود اعتبار — که ناشی شد اول ز پرورد گار

ملتمس از اخوان صفا و خلان وفا آنکه درین رقیمهٔ خطا شیمه بنظر اصلاح نگرند وا گر برعثره‌ای مطلع شوند ازجرایم مسودش رفیع الحسینی در گذرند»

چنین است آغاز این دیباچه : بسمله

ای نام خوشت مطلع دیوان سخن

حمد تو کتابه ای بر ایوان سخن

افروخت زنورت چو تنور دل ما

غم نیست دگر گه پخته شد نان سخن

لطایف کلماتی که دیباچهٔ اوراق کتاب حسن قبول افعال ما بر بادفناداد گان افراد روزوشب دفترزند گانی تواندبود ... حمد صانعی است.

چنین است فهرست مطلبهای آن

آغاز: حدیث وحکایات از کتاب معتبر در شان حضرات ائمهٔ معصومین بجهت محبان خاندان انتخاب و نوشته شد . بسمله . روایت است ازسید رسل و نسیم روضهٔ سبل .

انجام : بهشتی نصرت آل پیمبر بدین معنی نه از اهل بهشتی

(تم الکتاب بعون الملك الوهاب) .

آغاز: ای حکیمی که بخشندهٔ عطایی وخالقی که پوشندهٔ خطایی.

انجام : و سردرسر کار مرافقت کرده روزگار عمرش سپری شود والله اعلم بالصواب .

۲۸ـ حکم کدخدایی خروس (۲۰۰) بساخت فرمان ونشان درباری بشوخی و هزل وبسیار شیرین ونام جانوران وپرندگان باالقاب احترام انسانی در آن برده شده است .

آغاز: جناب سنقارخان وقرچقای خان وبهری سلطان و اوتلکوبیك و قرقو میرزا وبیقوقرداش وطرمطای‌آق و فصاحت شعاری طوطی میرزا و بلاغت‌آثار خواجه بلبل‌عشقبار .

انجام : و ایشان جملگی از گرسنگی هلاك شوند تحریرا فی قرقـوسنهٔ سرناو کوس و کرنا.

۲۹ـ شعرهای محمدرضا با نشانهٔ «لمحرره» وسیدعلی مهری و پراکنده های دیگر (۲۰۱ـ۲۰٤)

۳۰ـ بحرطویل خالصا بهزل (۲۰۵)

۳۱ـمحمودوایازانیسی شاملو (۲۰٦ـ۲۱۰)

۳۲ـ انشائی بهزل باتخلص هزلی وواصل (۲۱۱)

نام‌سرایندگانی که در هامش نسخه شعرهای‌آنها دیده میشود

صائب ۱ـ٦و٦٦و۷۵و۱۱۷ـ۱٤۸

صفی‌قلی‌بیك‌پسرقزاقخان۷ـ۲۸و۱۰۵ـ۱۰٦

میرزا مهدی همدانی ۲۹ـ۳۰

میرزا داود ۳۱و۱۵٤

میرنجات ۳۱

نوعی ۳۲و۱۵۳

نظامی ۳۲

سابق ۳۲و٦۲و٦۹و۱٤۹ـ۱۵۰

سالك قزوینی ۳۳ـ٤٦و٦۲ـ٦٤

طبعی ٤۷و۱۱۲ـ۱۱٤

طالب ٤۷ـ۵۰

عزتی۵۱

محوی ۵۹ـ٦۱و٦۵ـ٦٦

غضنفر ۵۲

عطار (الهی‌نامه) ۵۳ـ۵۵

مشربی ۵٦و۱۱۱

۲۹۷۹

نستعلیق سدهٔ ۸و۹ ، عنوان نسخ درشت ، جدول زرین ، پس ازنام جامی« طول‌الله عمره » و «دام‌بقائه» دارد (ص۴۴و۱۱۲) .

۱۲س۷/۵×۱۱/۵ ، ۱٦۷گ۱۱×۱۷/۵ ، کاغذ ـ جلدتیماج سبزضربی زرکوب مقوایی

جنگ

شعرهای نزدیك‌هفتاد سرایندهٔ فارسی‌است‌وچنین‌است‌فهرستی که‌آقای‌باستانی برای‌آنها نوشته است :

حرف الف ٦ نفر

حرف با یك نفر

حرف جیم پنج نفر

حرف حا ۵ نفر

حرف خا ۳نفر

حرف را یك نفر

حرف سین ٤ نفر

حرف شین ٥ نفر

حرف طا ۱ نفر

حرف ظا ۱ نفر

حرف عین ۱۲ نفر

حرف فا ۳ نفر

نصوح (محمود) ۱۵۹

شاه نعمة‌الله ولی ۱۰۰-۱۳۱-۱٤٦-۱٤۸

حرف واو ۲ نفر

وحید تبریزی ۱۱۱-۱۱۸-۱۵۹-۲٤۰

وصالی (فخرالدین گیوشاه) ۱۵٦

حرف ها ۲ نفر

هاشم (سید کمال) ۱۱۷

همام تبریزی ۱٦۳-۱۷۰-۱۷۸-۱۸۳-۲۸٦

آغاز افتاده: من کلام ابن یمین علیه‌الرحمة والغفران.

بر وصالش یك نفس گر دست رس باشد مرا

حاصل عمر عزیزم آن یك نفس باشد مرا

انجام: من کلام مولانا همام‌الدین تبریزی نورقبره.

منتظر باشند شبها عاشقان نا کرده خواب

تا بر اید بامداد از شرق کویت آفتاب

....

زانتظار وعدهٔ حسنت بجان آمد همام

هم نگفتی این سخن گر عمر ننمودی شتاب

۲۹۸۰

نستعلیق، عنوان و نشان شنگرف، حواشی دارد با نشان «منه، مؤمن»، مالك محمدنعیم‌عرفی طالقانی، انجام نوشته مانده.

۳۰س، ۷/۵×۲۲، ۱۴۳-۱۳۲، ۲۰/۵×۱۴، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

حاشية المطول

از چلبی است بر شرح مطول تفتازانی بر تلخیص مفتاح خطیب قزوینی (سپه ۲ : ۴۰۲).

۲۹۸۱

نستعلیق سیدحسین شیرازی درروز شنبه۲۰ع۱/۱۲۳۳ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، در۳۷۶ص،آغاز افتاده : « محمدعلی‌بن محمدباقراصفهانی مشهور به بهبهانی» انجام : قامت بدخواه تومانند دال ۲۸س۱۳×۲۰/۵ ، ۱۸۹گ۱۹×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

خیراتیه

بفارسی و درخرده گیری از تصوف است ازآقامحمدعلی کرمانشاهی‌درگذشتهٔ ۱۲۱۶ و دشمن صوفیان که در ۱۲۱۱ (= خیرات) ـ ۱۲۱۴ ساخته است و نکات تاریخی فراوان دارد . (ذریعه ۷:۲۸۶ ـ دیباچهٔ نسخهٔ ما) .

۲۹۸۲

نسخ ۱۲ع۱/۱۲۸۰ در ش۱ ، نسخ مؤلف درش۲ ، ش۷ نستعلیق ، همه ازیک‌نویسنده‌است. ۲۰س۵/۹×۱۷/۵ ، ۳۲۸گ۲۱/۵×۳۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ منبع‌الکرامه (۱ـ۵۲۲ متن) تفسیر سورهٔ یوسف است ازابوالحسن علی‌بن میرزا محمد حسن‌بن عبدالرسول حسینی خویی زنوزی فانی که پس از مرگ فرزند خود میرزا حسن ساخته است .

آغاز: بسمله . خداوندیرراستایش میکنم که دانندهٔ نهان است ودارنده جهان گل از گل‌آورد و مهر از دل بی‌سزا بخشد وسزا هم اوبخشد.

انجام : سميت هذاالكتاب ... بمنبع الكرامة ... وبالاجابة جدير .

۲ـ سر گذشت مظفرعلی‌شاه میرزا محمد تقی (٥٢٢ ـ ٥٢٤) از حبیب الدین محمدبن علی‌اصغر گلپایگانی (جربادقانی) که در ۱۲٦٥ بدستور آقامیرزا سید علی پسرهمان زنوری ساخته است .

آغاز: بسمله . در شهرربیع‌الاول سنهٔ ۱۲٦٥ دربلدهٔ گلپایگان‌شرف صحبت .

انجام : بجوارعزت خرامیدانالله...راجعون کتبه .. المترجم‌فی‌شهرربیع‌الثانی سنة ۱۲٦٥ .

۳ـ شان نزول قرآن (٥٢٥ـ٥٤١) ازهمان زنوزی که درسپاهان بخواهش یکی ازشاهزادگان ساخته است .

آغاز: بسم‌الله وبحمده . . چنین گوید علی .. الزنوزی .

انجام : والله ذوالفضل العظیم .

٤ـ تحفهٔ جهان (٥٤٢ـ٦٢٧) از همو درتفسیر سورهٔ فاتحه است بخواهش‌یکی از شاهزادگان ونام کتاب ومؤلف دردیباچه هست .

آغاز : بسمله الحمدلله العزیزالعلیم ... بنده جانی ... علی . . . الزنوزی . . . حسب‌الاشاره یکی ازنتایج سلاطین .

انجام : فان العلم نقطة کثرها الجاهلون .

٥ـ رسالهٔ‌حکمیه(٦٢٧ ـ ٦٣٤)دربیان‌علت‌موجده وعلت مبقیه از همو بعربی .

آغاز:بسمله.حمدله...فیقول‌علی...الزنوزی‌ان‌الحکماءاختلفواوی‌ان‌الممکن‌حادث

انجام : وامثاله واعراضه المتجددة فلاافافهم وفقك‌الله .

٦ـ لمعهٔ نورانیه وبرقهٔ رحمانیه (٦٣٤ ـ ٦٤٥) از همو در فلسفهٔ الهی بعربی و فارسی هم‌دارد

آغاز: بسمله. الحمدلله‌علی‌افضاله‌والسلام‌علی‌محمد وآله‌فیقول‌علی...الخوئی‌هذه قطرةمن‌بحرالحکمةسمیتها‌لمعة‌نورانیه‌وبرقة رحمانیة .

انجام : وفی‌الباب احادیث کثیرة طویلة .

۷ـ رساله دربارهٔ دین (٦٤٦ـ٦٥٦) ازهمو وسر گذشت اوهم در آغاز آن هست

ومیگوید که دین را نیازی بفلسفه نیست ودر آن باید بقاعدهٔ تسلیم تمسک کرد.

آغاز: بسمله . خداوندیرا ستایش که مارا بتکالیف واقعیه امتحان وآزمایش فرمود... وبعد چنین گوید علی... الخوئی ازعهد طفولیت و خردسالی ·

انجام : فهوالامر ... فی العالم البشری .

۸ـ بلاوابتلا (۱ـ۲۳۹هامش) از همان زنوزی دربارهٔ واقعهٔ کربلاوحکمت آن .

آغاز: بسمله · الحمدلله و سلام علی عباده . . . چنین گوید علی . . . الخوئی مختصری است درمعرفت بلاد [و] فواید بلاد وبیان محل بلاد وشرح احوال زمین کربلا واهل بلاد وذکر درجات ایشان .

انجام : والله یهدی الی الصراط المستقیم .

۲۹۸۳

نستعلیق روز۱۰ رجب ۱۲۹۹، جدول زر ومشکی ولاجورد ، سرلوح زرین وآراسته ، در۲۶۴ص ۲۱س۱۱×۲۲ ، ۳۲۸۳گ۱۸/۵×۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی مقوایی

تاریخ مسعودی

ازابوالفضل محمدبن حسین بیهقی سبزواری در گذشته ۴۷۰ که تاریخ ناصری هم خوانده میشده است (یادداشتهای قزوینی ۲:۲۳ ـ مجلس۲:۱۲۷ ـمشار۳۰۶) نسخهٔ ما سرگذشت مسعودغزنوی است از ۴۲۱ تا ۴۳۲ .

۲۹۸۴

نستعلیق سدهٔ۱۴ ، جدول شنگرف .

۱۴س۱۰/۵×۱۹ ، ۱۰۹گ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی مقوایی

مجموعه

۱ـ درکیه (۲ پ ـ ۷۰ پ) که هزلیات و مطایبات وکیل لشکر است به نثر.

پس‌ازاین قصاید وقطعات وترجیعات کبکیه و پشمیه آنگاه نثر است باز هزل وگفتگوی‌خانم وشیخ و کربلایی‌ننه‌بنظم‌ودوصفحه جفر ویك صفحه سیاق.

آغاز: در شهر استراباد در هنگامی که از کجروی آسمان کج نهاددلی مرده داشتم و حالتی افسرده نامه رسان قاصدی درآمدم .

۲ـ داستان گفتگوی جناب شیخ و میرزا خلیل (۷۱ ر ـ ۱۰۹ پ) بساخت نمایشنامه و انتقاد اجتماعی خوبی است .

آغاز: میرزاخلیل: مولانا عرضی است که بیان‌آن فرض‌است ... شیخ: شما در هرباب و مورد ماذون ومختارید .

انجام : میرزا خلیل‌ترتیب سانی که بیان فرمودید بسیار صحیح وخوش‌آیند ویصح السکوت .. شیخ: بسیار خوب ... فلنشرع فی‌المقصود .

۲۹۸۵

نسخ درشت وریز سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ولاجورد.
۱۷س،۱۱/۵×۱۹ ، ۲۲/۵،۳۶۴×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ومشکی ضربی

مجموعه

۱ـ نصاب صبیان (۱ ـ ۸۳ متن) از ابونصرفراهی است .

۲ـ شرح نصاب صبیان (۲ ـ ۸۳ هامش) .

۳ـ کنزاللغات(هامش نیمهٔ پایین ص ۲ ـ ۸۳ و متن وهامش‌ص۸٤ ـ ۱۲٦) از محمدبن عبدالخالق‌بن معروف .

۲۹۸۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زنگار وشنگرف ومشکی.
۲۰س۱۱/۵×۲۵/۵ ، ۴۴گ۲۱×۳۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای فرسوده

بادهٔ بی‌خمار

از محمود میرزای قاجار پسر فتحعلیشاه . در فهرست مجلس (۳: ۱۵۰) از این کتاب یاد نگردید . او اینکتاب را در ۱۲٤۷ ساخته و در پایان آن جدولی گذارده و مقامات میخوارگی را نشان داده است با فرهنگی از نامهای گوناگون شراب (در پنج صفحه) .

تقریظاتی که شعرای مشهور دربار دربارهٔ اینکتاب سروده‌اند در آغاز دیده میشود:

قصیدهٔ میرزا محمدتقی منشی‌الممالك علی‌آبادی	ص۱ تا ص۳
قصیدهٔ میرزا محمدتقی نوائی پسر میرزا رضاقلی منشی‌الممالك	ص٤ تا ص۵
دوقصیدهٔ محمودخان دنبلی خاور تخلص	ص۵ تا ص۷
ترکیب‌بند عندلیب کاشی	ص۷ تا ص۹
قطعهٔ میرزا فضل‌الله خاوری شیرازی	ص۹ تا ص۱۰
قطعهٔ میرزا محمد علی طهرانی	ص۱۰
قصیدهٔ قاآنی	ص۱۰ تا ص۱۲
قطعهٔ سپهر کاشانی	ص۱۲ تا ص۱٤
قصیدهٔ سلطان حسین طالش نصرت تخلص	ص۱٤ تا ص۱۵
قطعهٔ میرسیدعلی طهرانی شباهنگ تخلص	ص۱۵ تا ص۱٦
قصیدهٔ میرزا محمدتقی ادب تخلص کرمانشاهانی	ص۱۷ تا ص۱۸

آغاز نسخه : نظر بخواهش قائل وفرمایش شهریار باذل جناب ستوده‌خصال...

میرزا محمدتقی منشی الممالك علی‌آبادی در تعریف کتاب بادهٔ بی خمار و حضرت صاحبقران روحی فداه قصیده را گفته :

اختر مسعود اگر خواهی به بزم شهریار

جام محمودی طلب کت باده بخشد بی‌خمار

آغاز کتاب :

ببزم غیر دانم بـاده خوردی شب نمیدانم

که بیرون رفتی از آن بزم یا رفتی بخواب آنجا

انجام :

از آمده و رفته دگر یاد مکن خوش باش که از وجود مقصود آنست

(پس از این پنج صفحه است به نثر در بارهٔ تاریخ کتاب که در ۱ ج ۲/۱۲۴۷ بپایان رسیده وفهرست عنوانهای کتاب با جدول مقامات میخوارگی وفرهنگ لغات عربی وفارسی آن وفهرست شاعران درباری) .

۲۹۸۷

نسخ و نستعلیق وسیاق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، حواشی بخط نسخ ریز و نستعلیق .
۳۱س ۱۱×۲۱ ، ۲۴۴ر۳ ۲۱×۳۱ ، کاغذ فرنگی موریانه خورده از پایین - جلد تیماج حنایی مقوایی.

وقفنامه‌های آستان قدس رضوی

سواد ورونوشتی است از وقفنامه‌ها وقباله‌ها واسناد املاك آستان رضوی درمشهد طوس که از روی طومارها وفردها ودفترهای دیوانی نوشته شده و کهن‌ترین این اسناد تاریخ ۹۳۱ (ش۱۰) و ۹۵۷ (ش۳) و ۹۹۷ (ش۲۰و۷۵) دارد وتازه تر آنها مورخ ۱۲۸۵ (ش۱۵ و ۲٤ و٥٦ و ٥٧ و ٥٨) است . در بسیاری از جا ها در نسخهٔ ما سفید گذارده شده و میخواسته‌اند ازنو از روی طومارها وفردها و بنچاقها بنویسند یا اینکه اصل این

اسناد ناقص بوده است . این کتاب از رهگذر تاریخی و جغرافیایی و شهر شناسی و کشاورزی و شناختن جامعه ایرانی آنروز ها بسیار سودمند و اصطلاحات اداری مذهبی آستان قدس رضوی در آن بسیار آمده است .

کتابی بنام آثار الرضویه من منتخبات الصدیقیه در ۱۳۱۷ ق در ۳۷۲ ص بچاپ سنگی رسیده (مشار ۱۳) و در آن گزیده وخلاصهٔ ۱۷۰ وقف نامه وقباله آمده است.
تدوین این کتاب بدینگونه بود که صدیق الدوله میرزا محمد رضا که در ۱۷ شوال ۱۳۱۶ متولی آستان قدس رضوی شده بود درصفر ۱۳۱۷ به معتمد السلطان میرزا اسماعیل خان بن حاجی میرزا حبیب‌الله همدانی مستوفی دیوان خاصه دستور داده بود که از روی طومار های کتابخانهٔ آستان قدس گزین کند و گزیده‌ای از وقف نامه ها و قباله های موقوفات آستان قدس را بچاپ برساند. او در ۱ع۱/۱۳۱۷ (تنکوزئیل) گردآوری آنها را آغاز و با همراهی آقامیرزا عبدالعلی مصحح کتابخانه بپایان رسانده‌است نسخه‌ای از آن را بافهرست، میرزا طاهر طبیب مشهدی خادم کشیك ثالث آستانه در دههٔ نخستین ذی حجهٔ ۱۳۱۷ نوشته است اگرچه در پایان فهرست « سنة سبع عشر وماتین بعدالالف» دارد. در دیباچهٔ کتاب ازمظفرالدین شاه و میرزا علی اصغرخان امین السلطان صدراعظم ودرپایان آن از رکن الدوله فرمانفرمای خراسان و سیستان و منتخب الدوله پسر صدیق الدوله یاد شده‌است. در چاپ کتاب بهاءالتولیه داود حسینی مدرس هم کمك نموده و کارچاپ باشیخ محمدبن محمدرضای طهرانی بوده است .

در این چاپ نخست طومار علی شاه مورخ رمضان ۱۱۶۰ هست (ص ۷-۶۷) و سپس طومار جمع موقوفات عضدالملك (ش۱و۲) و این دومجموعه خطی وچاپی مکمل یکدیگرند و اگر چاپ دیگری بخواهند باید بکنند بهردو بنگرند .

در فهرست مجلس (۲ : ٤۸۷ ش ۷۷۷) از « کتابچهٔ موقوفات » آستان قدس رضوی که در زمان تولیت مجدالملك بسال ۱۲۸۵ نگارش یافته است یاد گردید .

نیز بنگرید به: حقوق ۱۶۷ ـ مطلع الشمس ۲:۴۶۹ ـ ۵۰۰ ـ فردوس التواریخ بسطامی ـ ص۲۷ نخستین دیباچهٔ ف).

چنین است گزیده‌ای ازاین اسناد وقف :

۱ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ عمارات آستانهٔ مقدسه درتاریخ ۱۰۱۱(۴ـ۸).

۲ـ وقف نامهٔ شاه عباس دربارهٔ چشمهٔ گل و زمین دنیاتبهٔ مشهد باتولیت سید میرزا الغ مشهدی بی تاریخ (۹ـ۱۰).

۳ـ وقف نامه با تولیت شاه تهماسب مورخ ع۹۵۷/۲ (۱۲ـ۳۱).

۴ـ وقفنامهٔ نادرقلی‌خان والی خراسان وفرمانروای ایران مورخ۱محرم۱۱۴۵ (۳۳ ـ ۴۴) در ص۳۵ ـ ۳۷ سفید گذارده شده و درهامش نوشته شده : « تفصیل از روی وقف‌نامه باید نوشته شود» درص ۱۵۹ـ۱۶۲چاپی‌ش۲۴«نادرعلی‌خان»آمده‌است.

۵ـ وقف شاهرخ شاه املاکی رابرای مزارشاه طهماسب (۴۴ـ۴۶)

۶ـ وقفنامهٔ مورخ ذی قعدهٔ ۱۱۶۱ برای موقوفات قدیمی صفوی و جدیـدی علیشاهی و نه زوج کشت‌زار دنجان (۴۷ـ۴۹).

۷ـ سواد طومارعلیشاهی مورخ رمضان ۱۱۶۰(۴۹ـ۱۰۰) حاشیه ای در ص ۴۹ مورخ رمضان۱۱۶۰ هست(ص۷ـ۶۷ چاپی ش۱).

۸ـ وقف شاه عباس دوعشر کلات را برای یك نفرطالب علم و خرج شماعخانه مورخ رجب ۱۰۲۴ (۱۰۱ـ۱۰۳).

۹ـ فرمان شاه طهماسب برای میرزاعلی‌نقی نصیری خادم آستانه در بارهٔ وقف نیای او خواجه عتیق‌علی‌منشی‌الممالك چهارده رقبهٔ واقع در مشهد را باتولیت خود و فرزندان خود (۱۰۳ـ۱۰۶ هامش).

۱۰ـ وقفنامهٔ عتیق‌علی منشی‌بن احمد بن‌ملك‌اسمعیل نصیری طوسی‌اردوبادی مورخ‌ج۹۳۱/۲ (۱۰۳ـ۱۰۷).

۱۱ـ وقف‌نامهٔ امیرالامرا کلبعلیخان سربیگلربیگی مشهد و قورچی‌باشی در زمان شاه تهماسب مورخ ع۱۰۹۷/۲ برای کاروانسرا و گرمابه (۱۰۸ـ۱۱۱)

۱۲ـ وقف نامهٔ قمرنساءخانم دختر میرزا بدیع فندرسکی بامشورت میرزا محمد ابوصالحا پسرمیرزا ابوطالب برای روستای سورمن فندرسك در ۱ شوال ۱۱۱۲ (۱۱۲ـ ۱۱۷).

۱۳ـ «وقفنامچهٔ مدرسهٔ فاضلخان» ازشمسا میرزا محمد کاظمای کرمانی مشهدی املاکی را بروکلاء نواب فرنگیس بیگم دختر نواب خلیفه سلطان وساکنان مدرسهٔ فاضلخان درخیابان علیای مشهد درپایان ج/۱۰۸٤ (۱۱۸ـ۱۲۳).

۱٤ـ وقفنامهٔ محمدعلی حسینی برای کشت‌زار سیساباد بلوك تبادکان مورخ ذی حجهٔ ۱۲۲٤ (۱۱۹ هامش)

۱۵ـ حکم حاجی میرزا حسن رضوی بوقف بودن شوراب تبادکان برای مدرسهٔ فاضلخان بادعای حاجی محمدتقی پیش نمازپسر ملامحمد قاینی متولی آن مدرسه مورخ ۹ع۱۲۸۵۱۲ (۱۲۳ـ۱۲٦) درهامش ص۱۲۳ آمده که ملامحمدتقی متولی نبوده ودر وقف نامهٔ صحیح آستانهٔ نام شوراب نیست وشاید این بتدلیس گذشته است.

۱٦ـ سواد وقفنامهٔ کشت‌زارسه گوشهٔ مشهور به محمدآباد بلوك تبادکان دارای حرمسرا و مهمانخانه ویخدان و گرمابه و داشخانه و کشت زار کوشك درخت همین بلوك که خواجه ملامیرعبدالله تونی بمیرعلاءالدین محمدحسینی کاشانی ببهای هزار تومان عراقی در ۵ شوال ۱۰۸۲ فروخته و اووقف مدرسهٔ فاضلخان نموده و تولیت را بکاشف‌الدوله محمدداده است درمحرم ۱۱۰۰ با چهار سند دیگر مربوط بهمین وقف مورخ ۱۰۹۹و۱۱۰۸ درهامش (۱۲۷ـ۱۳۰).

۱۷ـ سواد وقفنامهٔ میرزا ابوالحسن صاحب نسق پسرحاجی محمدباقر صاحب نسق برای کشت‌زارعلیاباد مشهور بفیض‌آباد درمشهد در ٤ رجب ۱۱۲۹ (۱۳۲ـ۱۳۹).

۱۸ـ وقف آقا بشارت غلام سرکار خاصه ششدانگ سعادت‌آباد ازبلوك کنار

شهرولایت ترشیزو کشتزارهای دهنوك (نجف آباد) و ابوسعیدی (باقرآباد) وفیروزی و باغ شفیع آباد رابتولیت آقاامام قلی ریش سفیدحرم محترم ونظارت میرزاعبدالحسین ایشیك آقاسی باشی حرم محترم مورخ رمضان ۱۱۲۶ (۱۳۹-۱۵۲) .

۱۹- وقف صفی قلیخان غلام دودمان صفوی پسر رستم خان سپهسالارایران شش دانگ کشتزار کوچکی تباه کان با آبی زارودیمچه زار واولنگ ومرغزار ودهکده و قنات قرابجوق وباغ وطاحونه وهفده درد کان ویك قهوه خانه ودودرخانه جلوچهارباغ شهره رادرپایان دهۀ دوم ماه یکم سال ۱۰۸۶ (۱۵۳-۱۵۵) .

۲۰- وقف بیك آغاخانم دختر ارشدی بیك ذوالقدرسلیمان آبادفزان قزوین را درع ۹۹۷/۱ (۱۵۶-۱۷۲ نیز ۲۹۴-۳۱۲ ش ۷٦) .

۲۱- وقفنامۀ گنجعلیخان زنگ فرمانروای کرمان برای پاره ای ازاملاك شهر کرمان درچهارفصل در زمان شاه عباس مورخ رجب ۱۰۲٤ (۱۷۳ - ۱۸۱) در آثار الرضویه (ص۲۵۷) ازوقف مورخ ۱۰۰۸ یادشده است . در بارۀ این موقوفات اختلافی رخ داده وحکمی دراین زمینه حجة الاسلام حاجی سیدمحمدباقر شفتی داده است وسپس دربارۀ حکم او پرسشها ازفقیهان کرده وپاسخ گرفته اند وبهمین سبب چندین سند و سجل نوشته شده است که درشماره های ۲۱-۳۸ نسخۀ ما اشاراتی باین نکات شده و درشماره های دیگرهم می بینیم .

۲۲- دربارۀ تعمیر وقف گنجعلیخان مورخ ۱۲۷٤ (۱۸۲) .

۲۳- دربارۀ وقف گنجعلیخان مورخ ۱۲۵۸ (۱۸۲-۱۸۳) .

۲٤- دربارۀ همین املاك وقفی کرمان مورخ ۱۲۸۵ (۱۸۳-۱۸٤) .

۲۵- دربارۀ وقف گنجعلیخان و حکم حاجی سید محمدباقرمورخ رجب ۱۲۷۷ (۱۸۵-۱۸٦) .

۲٦- نیز دربارۀ همین وقف وحکم همو مورخ ۱۲۷۸ (۱۸٦-۱۸۷).

۲۷- نیز دربارۀ همین وقف مورخ ۱۲۵۸-۱۲۵۹ (۱۸۷-۱۹۱) .

۲۸ـ پرسشی در بارهٔ حکم همان‌سید محمدباقر (۱۹۱) .

۲۹ـ دوحکم درهمین‌باره مورخ ذی حجهٔ ۱۲٦۸ و۱۲۵۹ بامهرآخندملاعلی (۱۹۲ـ۱۹٤) .

۳۰ـ پرسشی درهمین باره بی‌تاریخ (۱۹٤) .

۳۱ـ حکم شیخ محمد رحیم درپاسخ آن مورخ ۱۲٦۷ (۱۹٤ـ۱۹۵).

۳۲ـ سند دیگرمورخ ذی‌قعده ۱۲۷۳ (۱۹۵ـ۱۹۸).

۳۳ـ صورت تعمیرحمام ود کاکین مورخ ذی‌حجهٔ ۱۲۷۳ (۱۹۹) .

۳٤ـ فرمان شاهزاده مؤیدالدوله در اجرای حکم حجة الاسلام و صورت جمع و خرج آقا میرزا یوسف مباشر موقوفات مورخ ۸ محرم ۱۲۷۳ (۱۹۹ـ۲۰۲)

۳۵ـ فرمان شاهانه خطاب‌به محمد اسمعیل‌خان وزیر کرمان در بارهٔ استرداد موقوفات از وراث گنجعلیخان مورخ ج۱/۱۲۸۱ (۲۰۳ـ۲۰٤) .

۳٦ـ شکایت میرزا یوسف از جناب عضدالملك متولی باشی بدیوان عدلیه در باب املاك گنجعلیخان مورخ روزدوشنبه رمضان پیچی‌ئیل ۱۲۷٦ (۲۰۳ـ۲۰٦).

۳۷ـ پرسشی در بارهٔ اینکه بیست تومان تبریزی زمان شاه عباس (۲٦۰سال پیش)به پول‌این زمان که قراردر۲٦نخوداست چند میشود مورخ ج ۱۲۸۰/۲ (۲۰٦ـ۲۰۷) .

۳۸ـ تسلیم محمد حسین شریف یکدانگ و نیم حسین آباد وقف آستانه را بمیرزا یوسف و آقا محمد صادق مورخ ج۱۲٦۹/۱ (۲۰۸) .

۳۹ـ درخواست حاجی ملا حسین مامور آستانه در مورد موقوفات کرمان بخشودگی مالیات کشت زاردره گز در کهپایهٔ ماهان راوحکم این بخشودگی‌مورخ شوال ۱۲۷۳ (۲۰۸ـ۲۰۹) .

٤۰ـ فرمان شاهانه در بارهٔ بخشودگی مالیات طایفهٔ اعراب خراسانی مشهور بامیرشاهی بدرخواست میرزا یوسف کرمانی و دستور به محمد اسمعیل خان بیشکار

کرمان که سالانه همان سی تومان را بـآستان قدس بپردازند مـورخ شوال ۱۲۷۷ (۲۰۹-۲۱۱).

۴۱-تعهدریش‌سفیدان‌طایفهٔ‌امیرشاهی‌واعراب‌بیچاره که‌سی‌تومان‌بمیرزا یوسف‌و آقامحمدصادق‌و گماشتگان‌متولی آستانه‌بپردازندمورخ۲۷شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۱-۲۱۲).

۴۲- تعهد فرج‌الله امیرشاهی بپرداخت سی‌تومان مورخ رجب ۱۲۷۰ (۲۱۲ - ۲۱۳).

۴۳- دستور وصول مالیات طایفهٔ خراسانی و اعراب ملقب به بیچاره (۲۱۳ - ۲۱۴).

۴۴- دستور پرداخت پنج تومان تبریزی بنام سیورغال بابت موقوفهٔ جویبار کرمان بمتولیان‌آستانه مورخ ۱ج۱۲۶۹/۱ (۲۱۴-۲۱۵).

۴۵- وقف کشت‌زار حسین انساری و حسین آقای‌باقری در ۲۰ شعبان ۱۲۶۹ (۲۱۶-۲۱۷).

۴۶- وقفنامهٔ نورجهان خانم دختر زین‌العابدین‌خان کرمانی وزن‌حسنعلی‌بیك پسر شاهرخ خان افشار کرمانی دربارهٔ کشت زارشاه‌آباد کرمان‌برای روشنایی‌نجف‌و مشهدمورخ۲۱شعبان۱۲۱۸درتهران و۱۲ رجب ۱۲۲۲ درمشهد (۲۱۷-۲۲۰).

۴۷- تعلیقهٔ بنیچهٔ‌دره گز ماهان کرمان‌ودرخواست‌بخشودگی‌مالیات کشت‌زار دره گز وقف امیرتومان فرمانروای کرمان برای آستان قدس مورخ ذی حجهٔ ۱۲۸۴ باحکم اجرای آن (۲۲۰-۲۲۱).

۴۸- فرمان بخشودگی‌هزارودوبست دینار بنیچهٔ دره گز ماهان کرمان وقف آستان قدس مورخ ۱۲۸۴ (۲۲۱-۲۲۲).

۴۹- تعلیقه در باب باغ ناصریه بعالیجاه کلانتر مورخ رجب ۱۲۸۱ (۲۲۲ - ۲۲۳).

۵۰ـ تعلیقه درباب باغ ناصریه بعالیجاه فراشباشی مورخ رجب ۱۲۸۱(۲۲۳).

۵۱ـ سیاههٔ املاکی که سرکار محمداسمعیل‌خان وکیل‌الملك درعهدهٔ‌میرزا حسنعلی‌بیك گذارده مورخ ج۱/۱۲۸٤ (۲۲۳ـ۲۲۵).

۵۲ـ طومارابواب‌جمعی کربلایی محمدعلی فراش‌آستانه درکرمان ازموقوفات (۲۲۵ـ۲۲۸).

۵۳ـ سواد موقوفات گنجعلی خان بشرح آخر مفاصا حساب هفت ساله در طی کتابچهٔ مفصل ممهور بمهرمیرزا عبدالرحیم ومیرزا حسین متولیان و مهر آقا میرزا یوسف مباشر ومیرزا بزرگ مستوفی کرمان وخادم آستانه وآقا محمد صادق فراش آستانه که آقا میرزا حسین متولی این موقوفات تمکین اجرای حکم حجة الاسلام کرده است مورخ ۲۳ذی حجهٔ ۱۲٦۸ (۲۲۸ـ۲۳۰).

۵٤ـ دستورپرداخت‌مخارج آقامیرحسین‌متولی موقوفات گنجعلیخان در۱۲٦۸ (۲۳۰ـ۲۳۲).

۵۵ـ در باب بستانکاری آقامیرزا حسین درذی‌حجهٔ ۱۲٦۸ (۲۳۲).

۵٦ـ رسید۱۲۵تومان باومورخ صفر۱۲٦۹ (۲۳۲ـ۲۳۳).

۵۷ـ رفتن حاجی سیدابوالحسن خان امین دل آستانه برای نظم موقوفات گنجعلیخان بکرمان‌واجرای‌حکم‌حجة‌الاسلام‌حاج سیدمحمدباقرمورخ۱۹ع۱/۱۲۸۵ (۲۳۳ـ۲۳۵).

۵۸ـ وکالت آقامیرزا حسین ومیرزا حسن ومیرزا تقی‌آقا ومیرزاعبدالرؤف دراجرای صیغه دراین باب درهمان تاریخ (۲۳۵ـ۲۳٦).

۵۹ـ دستور بمیرزا یوسف خادم آستانهٔ درلوی ئیل ۱۲۸۵ در اجرای حکم قرارداد‌نامهٔ آقای حاجی سید محمد جوادمجتهد ممهور بمهر علمای کرمان در بارهٔ موقوفات گنجعلی‌خان مورخ ع۲/۱۲۸۵ (۲۳٦ـ۲۳۹).

۶۰ـ وقف‌نامهٔ میرزا فضل‌الله وزیر نظام دولت ایران مورخ ۱۰ ذی‌حجهٔ ۱۲۸۶ (۲۳۹ـ۲۴۶).

۶۱ـ وقف نامهٔ دیگر همو مورخ رجب ۱۲۷۱ (۲۴۷ـ۲۵۲).

در آثار رضویه چهار فقره در این باره آمده است (ص۱۳۶ـ۱۳۹).

۶۲ـ وقف نامهٔ مهدی قلی بیك میر آخور باشی دربارهٔ کشت‌زار جاغر تباد کان مورخ ۱۵ع۲/۱۰۱۱ (۲۵۳ـ۲۵۶).

۶۳ـ وقفنامهٔ سید عضدالملك دربارهٔ کاریز چهارطاق و کشت زار حسین آباد مورخ ج۱/۱۲۷۶ (۲۵۶ـ۲۶۰).

۶۴ـ قبالهٔ فروش خواجه محمد اکبر پسر خواجه مظفر حسین نیشابوری کشت‌زار بیرام آباد بلوك درب حاجی (قاضی) نیشابور را ببهای ۱۵۰ تومان بمیرزا شاه‌تقی‌الدین محمد رضوی متولی آستانه در ع۲/۱۰۹۲ (۲۵۳ ـ ۲۶۳).

۶۵ـ وقف همین بیرم آباد در ع۲/۱۲۷۰ (۲۶۳).

۶۶ـ قبالهٔ فروش گوهرشاد بیگم همسر آقامیرزا عبدالوهاب خادمباشی کشیك رابع و آغ بیگم همسر عبدالعلی کشیك نویس آستانه دو دختر میرزا محمد تقی متولی آستانه یکدر دکان را ببهای نود تومان بمادر شاهزاده جلال الدوله فرمانروای خراسان در ۱۲ع۱/۱۲۸۴ (۲۶۳ـ۲۶۵).

۶۷ـ وقف آقامیرزا محمد کاظم خان لله باشی شاهزاده و آقامیرزا یوسف بوکالت از مادر همان شاهزاده جلال الدوله همان دکان را در ۱۸ع۱/۱۲۸۴ (۲۶۵).

۶۸ـ اعتراف بانو آهوخان مادر حاجی میرزا ادهم حسینی شیرنکی بوقفیت آب روستای عمیدآباد سبزوار باهشت جریب زمین به خوید وحیات کوشك و بی‌حق بودن او در املاك میرزا محمد سمیع قاضی حسینی شیرنگی در ع۱/۱۰۹۳ (۲۶۶ ـ ۲۶۷) (ص۲۲۷ ش ۷۱ چاپی).

۶۹ـ وقف محمد آقا بیك جوله این مسکی (؟) کشت زار خرق بلوك درزاب را در ع۱۲۷۶/۱ (۲۶۷ـ۲۶۸) درچاپی (ص۲۸۱ ش۱۲۱) آمده « محمدبیك حوله می ایبکی» (بی نقطه).

۷۰ـ وقف نامچهٔ حاجی عبدالله دربارهٔ کشت زار یسکن تباتکان ومهرآباد بلوك شهر و بهوس سرجام و بـاغ نـکاج بلوك شهر و تیمچهٔ قیصریه با نیابت تـولیت حاج میر فیض الله موسوی فراشباشی سرکار فیض آثار پسر میرزا سنجر مورخ ج۱۲۶۸/۱ (۲۶۹ـ ۲۷۳)

۷۱ـ وقف نامهٔ مهدیقلی بیك امیر آخورباشی خاصهٔ شریفه برای روستای پس پشتهٔ بلوك درزاب وروستای گازرگاه تبادکان و گرمابهٔ سرسنگ وباغ کرج ساوج بلاغ در رجب ۱۰۲۷ (۲۷۳ـ۲۷۹).

۷۲ـ وقف نامهٔ محمدعلی بیك پسر حاجی صفی خان قرقلو برای کشت زار سران بلوك طوس در شوال ۱۲۱۸ (۲۷۹ـ۲۸۲).

۷۳ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف پسر آقا سید علی و حاجی کلبعلی تحویل دار شماع خانه پسر کربلایی رضا در نبار باشی سرکار فیض آثار مورخ ۱۲ ع۱۲۷۸/۱ (۲۸۲ـ۲۹۱).

۷۴ـ وقف نامهٔ حاجی سید میرزای صراف بی تاریخ (۲۹۱).

۷۵ـ وقف نامهٔ محمد حسن خان سالار برای یکدرب گرمابهٔ نوساز خوددر کوچهٔ کنارخیابان بالای مشهد بازمینهای بارانداز درهمان کوچه باتولیت میرزا محمدرحیم مستوفی سرکار فیض آثار و نظارت مادر یزدان بخش میرزا فرزند خود مورخ شعبان ۱۲۶۳ (۲۹۲ـ۲۹۴).

۷۶ـ وقف نامهٔ بیك آغا خانم دختر ارشدی بیك ذوالقدر دربارهٔ سلیمان آباد قزان قزوین در ع ۹۹۷/۱ (۲۹۴ ـ ۳۱۲ نیز ۱۵۶ـ۱۷۲ ش۲۰).

۷۷ـ وقف وزیر خراسان مورخ ۱۲ع۲/۱۰۹۳ (۳۱۳ـ۳۲۳).

۷۸ـ وقف میرزا علی حسن پسر کربلایی محمد شریف باغ و کشت‌زار روستای عنبران را در ۲ع۱/۱۱۹۶ (۳۲۳ـ۳۲۴).

۷۹ـ وقف میرزا محمد مهدی پسر امیر سید رضای حسینی علوی مشهدی یکدرخانهٔ کوچهٔ عسلگاه ویکدرخانهٔ پهلوی مسجد جامع مشهد و کشت‌زار مهرآباد بلوک فرهادجهٔ خراسان و کشت‌زار پشت رود فرهادجه را مورخ روز چهارشنبهٔ ۱۱ رجب ۱۰۸۰ (۳۲٤ـ۳۳۲).

۸۰ـ وقف‌نامهٔ حاج معتمدالدوله محمود بیگا ناظر بیوتات سرکارخاصهٔ شریفهٔ شاه سلطان‌حسین دربارهٔ خیرآباد صحرا بخانی بلوک تبادکان بنام محمودآباد و کاریز درویش بیک بیرون دروازهٔ نوغان و کشت‌زار بیرون همین دروازه باتولیت همین شاه مورخ شب ۲۳ رمضان ۱۱۱۲ (۳۳۲ـ۳٤۱) در چاپی (ص۱۸۸ـ۱۹۰ش٤۰) تاریخ ۲۰ رمضان ۱۱۲۰ دارد.

۸۱ـ وقف‌نامهٔ جعفرخان بیگا پسر محمدباقر بیک مختاری بیات برای دو کشت‌زار ادك مشهور به باباقطاری و چنگرك باتولیت محمدباقرخان پسر بزرگتر خودونظارت میرزا محمد رضی کلیدری ناظر مسجد جامع بزرگ مشهد درروزچهارشنبه ۱۱ع۲/ ۱۱۷۲ (۳٤۱ـ۳٤٤) (ص۲۲۹ ـ ۲۳۰ ش ۷٤ چاپی).

۸۲ـ وقف‌نامهٔ میرزا علاءالدین محمد پسر میرزا جلال‌الدین محمد کشمیری مشهدی درباهٔ رطاحونهٔ نهر طرق زیر رباط شاهی باتولیت آقامحمدحسین خطیب سرکارفیض آثار نزد ملامحمدمحسن مجتهد دررمضان ۱۰۱۳ (۳٤٤ـ۳٤۷) (ص۱۸٤ـ۱۸۵.ش ۳٦ چاپی).

۸۳ـ وقف‌نامهٔ حاجیه‌شهربانو بیگم‌دختر میرزا محمد اسماعیل برای دوزوجهٔ مظفر باتولیت مصطفی‌میرزا در ۱رمضان۱۲۲۹ (۳٤۷ـ۳٤۸) (ص۱۰۱ـ۱۹۲ چاپی‌ش٤۲).

۸٤ـ وقف‌نامهٔ حاج‌خادم آستانه برای کشت‌زار کورتیان بلوك اردمهٔ مشهد مورخ

۲۷ع۲/۱۰۲۵ نوشتهٔ محمد مهدی حسینی (۳۴۸_۳۵۹) .

۸۵_ وقف‌نامهٔ باغهای روستای درود بلوك زیر خان نیشابورمورخ ج۱/۱۱۱۲ (۳۵۹_۳۶۷) .

۸۶_وقف‌نامهٔ‌حاجی‌علی‌اکبرپسرحاجی‌ملك‌محمداصفهانی‌مشهدی‌برای‌چندین کشت‌زار بلوك طوس ورادکان وشاندیز مشهد در ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۱۴ (۳۶۷_۳۷۷) .

۸۷_ وقف کشت‌زار سمنجان جرجرجام و حسن آباد پهلوی آن در ۲۰ شعبان ۱۰۸۸، نام واقف نیامده و همان اوصاف اویاد شده و همین اندازه پیداست که هاشمی است (۳۷۷_۳۸۱) .

۸۸_ وقف میرزا سیدحسینا پسرمیرزا ابوالقاسم جامی یك درب حوالی محلهٔ سراب مشهد در کوچهٔ باغ عنبردارای مهمانخانه و حرمسرا راباچند کتاب باتولیت میرزا نورالدین محمد جبلعاملی در ٤ ذی قعدهٔ ۱۰۱۷ (۳۸۱_۳۸۵) .

۸۹_ فروش میرمیران پسرمیرزا یحیی موسوی مشهدی ومیرزا فضل الله پسر میرزا شکرالله‌بآستان قدس‌رضوی کشت‌زارموسی‌آبادبلوك‌میانولایت‌مشهدرابدوتومان عراقی در ۲۲ شوال ۱۰۷۵ بارسیدبها بفروشند کان (۳۸۵_۳۸۹) .

۹۰_وقف‌نامهٔ‌محمداشرف‌بیك‌برای‌خرق تبادکان در۱۰ع ۱/۱۱۷۶ (۳۸۹_ ۳۹۰) .

۹۱_ وقف عبدالمجیدخان هفت جوبهٔ میم انگورستان فیض‌آباد و آب ریوند شامات نیشابوررا باتولیت‌حاجی‌ملامحمد کتابدارسرکار فیض‌آثار در ۲۲محرم۱۲۱۲ (۳۹۱_۳۹۲) .

۹۲_ وقف حاجی غلام محمدا صدیقی‌یکدرب‌تیمچهٔ محتسب مشهدو کلیدکاب خانهٔ کوی گود حسام‌الدین مشهد رابا تولیت میرزا شاه تقی الدین محمدا رضویا در ۱۰۸۷/۲/۷ (۳۹۲_۳۹۸) .

۹۳_ وقف‌نامهٔ کلبعلیخان‌پسر گوهرشادبیگم خانم دختریوسف‌علی‌خان‌جلایر

بسفارش مادرش دربارهٔ آب وزمین کشت‌زار سیس آباد در ۱۲ رمضان ۱۲۱۰ (۳۹۸_۴۰۲).

۹۴_ وقف‌نامهٔ آمیرزا شاه تقی‌الدین محمدای رضوی پسر میرزامحمد باقرای رضوی متولی دربارهٔ تیمچهٔ عیدگاه پهلوی تیمچهٔ چیت گران در مشهد در ۲۳ صفر ۱۰۸۸ و سه دکان دیگر در شعبان ۱۰۸۸ (۴۰۲_۴۰۴).

۹۵_ وقف حواجم ویردی آقا وعلم ویردی آقا ومحمدقلی وعلی‌قلی و دیگران مورخ ۱۰ ذی قعدهٔ ۱۰۹۶ (۴۰۵_۴۰۸).

۹۶_ وقف میرزا ابوالقاسم بن میرزا عزیزالله حسینی گنابادی و میرزا ابوطالب بن میرزا محمد مؤمن حسینی گنابادی کاریز دولاب گناباد را باتولیت میرزا ابوطالب در ۱ شوال ۱۰۹۲ (۴۰۸_۴۱۰).

۹۷_وقف آقا رجبعلی وعباسقلی بك پسران جعفرقلی بك شاطر سرکار شاهنشاه نادرشاه زمین سراب را در ۱ رمضان ۱۰۶۱ (۴۱۰_۴۱۱).

۹۸_ وقف میرزا محمد زمانا پسر امیر بهاءالدین حسینی آل براق مبارك آباد (حبیب آباد) تباد کان را در ۹ شوال ۱۰۸۳ (۴۱۱_۴۱۳).

۹۹_ وقف حاجی مرتضی قلی بیك یازده در دکان بازارچهٔ راه میدان پیوسته بخیابان پایین پای را در ۱۷ ع۱/۱۰۸۲ (۴۱۴_۴۱۷).

۱۰۰_ سند وقفیت سبزیکار آقاجمالی قزوین در زمان محمد شاه قاجار مورخ ۱۴ صفر ۱۲۵۶ (۴۱۷_۴۲۱).

۱۰۱_ وقف معصومه خانم همسر محمد بوشکی کوهسرخی وخاتون ائمهٔ دختر او آب کشت‌زار عباس آباد رینوش را باتولیت ملاعلی اصعر نورچکی در ۲۲ شوال ۱۲۵۲ (۴۲۱_۴۲۲) (س ۲۸۴ ش ۱۲۷ چاپی).

۱۰۲_ وقف محمدحسین بیکا پسر امیرخان بیك فرقلو کشت زار شریف آباد جنابد کاوکش را در ۱۰ ع۱/۱۱۸۷ ئیلان ئیل (۴۲۲_۴۲۴).

۱۰۳_ فروش محمدعلی بیك پسر لاچین بیك پسر زمان بیك املاك ارثی خود را

بآستان قدس رضوی به ۱۲۰ تومان در دههٔ سوم رمضان ۱۰۹۵ (۴۲۴ـ۴۲۷) .

۱۰۴ـ وقف میرزا محمد اسمعیل پسر میرزا محمد ابراهیم خبوشانی کاریز روستای ازال سرولایت چناران‌را درع۱/۱۲۰۱(۴۲۷ـ۴۳۰) .

۱۰۵ـ وقف محمدبیك دیوان بیگی کشت‌زارابست دربلوك مایوان خبوشان و آب آن‌رادرشعبان۱۰۹۲،همانکه در چاپی (ص۲۸۷ش۱۳۰) دیده میشود (۴۳۰ـ۴۳۱)

۱۰۶ـ فروش‌استادبیك محمد جاهجوباشی سر کارفیض‌آثار پسراستادشاه‌حسن کشت‌زار چهاردیوارك بلوك تبادکان‌رابه ۶۰ تومان‌در ذی‌قعدهٔ ۱۰۹۲ (۴۳۲ـ۴۳۳).

۱۰۷ـ وقف علیخان آقاپسرالله یارخان قلیجی دوشبانه روزآب کاریزاحمداباد جوین میان محمد آباد وبحرابادرابازمینهای آن در شعبان ۱۲۱۲ (۴۳۳ـ۴۳۶) .

۱۰۸ـ وقف میرزا محمدحسین پسرمیرزا جعفرجوینی کروزدهی یکروز آب رودبار شاواج پایین‌را در ۱۲شوال ۱۲۲۹(۴۳۶ـ۴۳۸).

۱۰۹ـ وقف آقامحمد اسماعیل پسرنادربختیاری طاحونهٔ میان داهون‌وخرمنه درسربشك باغهای داهون‌را در ۲۳ شوال ۱۲۲۴ (۴۳۸ـ۴۳۹) .

۱۱۰ـ وقف محمد سعید پسرخواجه افضل خافی‌آب رودخانهٔ سنجال خواف‌را درمحرم ۱۱۷۶ (۴۳۹ـ۴۴۰) .

۱۱۱ـ وقف حاجی میرزا علی رضا پسرحاجی ابراهیم وزیر شیرازی روستای حصار اولیا رادرورامین طهران‌دررمضان ۱۲۵۷ وعریضهٔ او (۴۴۰ـ۴۴۳) .

۱۱۲ـ وقف محمد محسن‌بن عباس علی آقای سرخسی قرایی کشت زار تاتوی بالا نرخ نیشابوررادرشعبان۱۲۲۴(۴۴۳ـ۴۴۴) .

۱۱۳ـ وقف عباسقلی‌بیك مورخ ۲۵ صفر ۱۱۱۸ (۴۴۵ آغازش نیست).

۱۱۴ـ وقف‌نامهٔ‌مکرمت‌خان‌محمد صالح‌بن‌خاجه حسین کرمانی‌دربارهٔ پاره‌ای از کشت‌زار کنوجردتبادکان‌مورخ ج۲/۱۰۹۶ (۴۴۶ـ۴۴۷) .

۱۱۵ـ وقف امام قلی پسر شمس بیك قرقلو پاره‌ای دیگر از کشت زار کنوجرد تباه‌کان را (۴۴۷ـ۴۴۸) .

۱۱۶ـ فرمان ناصرالدین‌شاه دربارهٔ طومار سیدعضدالملك قزوینی مورخ ع۱/ ۱۲۷۵ (۴۵۰) (ص۶۸ چاپی ش۲) سجل علماء ومجتهدان و اولیای آستان و صاحب ـ منصبان که در ص۶۹ـ۷۴ چاپی می‌بینم دراینجا نیامده است .

۱۱۷ـ طومار موقوفات که بدستور سید عضدالملك میرزا محمدحسین بن فضل‌الله حسینی قزوینی که بحکم ناصرالدین شاه متولی آستان قدس شده بود گردآوری شده ودر کتابخانهٔ آستانه گذارده شده‌است مورخ رجب ۱۲۷۳ ئیلان‌ئیل (۴۵۱ـ۴۹۶) همانکه درچاپی (ص۷۵ـ۱۳۱ ش۲) دیده میشود وچند کلمه ای کم دارد . این دومین طوماراست وطومار نخستین که ازعادلشاه است مورخ ۱۱۶۰ (ص یا فهرست طوس ج۴) درچاپی آمده (ص۷ـ۶۷ ش۱) ودراینجا نیست . ابن قزوینی در ۱۲۷۲ ـ ۱۲۷۷ و۱۲۸۲ و ۱۲۸۵ متولی آنجا بوده است .

۲۹۸۸

نستعلیق خود شاعر در متن وهامش مورخ رمضان ۱۲۴۸ در پایان بااینکه درص ۲۷۰ می نویسد که درروز آدینه ۱۲ع۲/۱۲۴۸ شرح دیوان حافظ نوشته‌ام .

۲۰س۷×۱۸ ، ۱۸۸گ ، ۱۵/۵×۲۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

کلیات

از شوقی تبریزی عبدالحسین بن خداوردی بن عبدالرسول وزیردنبلی تبریزی مستوفی زمان فتح علی‌شاه و محمد شاه قاجار مؤلف واعظ العرفاء و شرح غزل حافظ مورخ ۱۲۴۸ (ص۲۷۰ و۲۷۱ و۳۱۸) مثنوی است (۱ـ۱۴) وغزل بترتیب تهجی (۱۵ـ ۸۸) و رباعی (۸۹ـ۹۲) و مضحکات به نثر (۹۲ ـ ۱۱۱) و منشآت به نظم و نثر و

حکایات و مطالب اخلاقی وعرفانی (۱۱۳-۳۷٦) وعبرة العاشقین اوهم در این کلیات هست (ص۳۰٦-۳۱۸) و آن در هفت باب است. نزهة الارواح امیرحسنی هم در آن هست (۳۱۸-۳۸۷) درپایان رقعهٔ میرزا عبدالوهاب است.

آغاز: کلیات :

شبی خفته بودم در آغوش یار   سراسوده از زحمت روز گار

انجام : امت را در آن قیام نمایند هی حتی مطلع الفجر.

آغاز: عبرة العاشقین : چنین گوید ... عبدالحسین ابن مرحوم خداویردی ابن عبدالرسول بنابر کثرت مشقت.

انجام : قطع بپایان می‌نموده.

۲۹۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، مهر لطفعلی دارد درپایان واو باید همان لطفعلی جهانشاهی باشد که خط او مورخ ۱۳۲۴ در ص۱۸۸ دیده میشود ، یادداشت ۱۱۵۱ و ۱۱۵۴ و۱۱۵٦ و ۱۱۵۸ و۱۱٦۱ و۱۱٦۳ و ۱۱٦۵ درپایان هست.

سطر گوناگون ۵/۱۰×۵/۱۹ - ۱۱۰گ ۵/۱۵×۲۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد روغنی فرسوده

جنگ

در این جنگ شعرهای این سرایندگان است :

۱- دیوان سحاب (۱۳-۵۹) بادیباچه‌ای به نثر بنام عروه الوثقی در چهار فصل (۱-۱۳)

۲- صائب (٦۰-٦۱و۱۳۹-۱٤۱)

۳- شوکت (٦۲-٦۹)

٤- ابوطالب کلیم (۷۰-۱۱۵)

۵- نظیری (۱۱۵-۱۱۹)

۲۹۹۰

نستعلیق علی رضای شریف‌موسوی خویی درسدهٔ ۱۲و۱۳ ، نشان‌شنگرف، نسخه رامیرزافضل‌الله علوی فاطمی قزوینی باتولیت ملامحمدعلی مراغی وقف نموده‌که ازنجف بیرون نبرند (بامهریحیی). ۲۴س۱۲×۲۱ ، ۲۱۶گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ زلال العیون (۲ پ ـ ۶۱ ر) شرحی است بفارسی برعیون اخبار الرضا از محمد شفیع‌بن بهاءالدین محمدبن میرزا محمد شفیع شیخ‌الاسلام حسینی که در زمان کریمخان وکیل از پادشاهان خاندان زند میزیسته وآن را در۱۱۷۲ بپایان رسانده است . اوشاعربودوشعرهایش‌دراین کتاب دیده میشود و درآن از مثنوی گهربار خود که دربارهٔ داستان سلامان وابسال بوعلی سروده است یادمیکند (۵رو۶رو۱۸ر) .

اودران ازستمهای نادر وچگونگی پاره‌ای‌از شهرها مانند سپاهان وقزوین‌یاد می‌نماید (۶۰ ر و پ) ودرپایان ازمرات‌الحقائق و مجلی‌الدقائق میرغیاث‌الدین منصور و در دیباچهٔ (۵ر) ازجلاءالعیون و بحار و عین الحیوة مجلسی و کتابهای دیگر نام می‌برد . نسخهٔ ماتاشرح گفتگوی امام رضا باهربذا کبررادارد واو در پایان (۶۰پ) میگوید که‌میرسیدحسین‌نگذارده است که‌اسراراین حدیث شریف (داستان‌هربد)را بفارسی بنویسم‌وبهمین اندازه بس کردم .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . زلال سرچشمه سار ستایش بی‌منتها که از عین‌دل جوشیده از آبشار زبان فروریزد وسلال جویبار زیبایش ... که ازعین منبع‌قلب جاری گردد از فوارهٔ لسان‌بآب وتاب خیزد ریاض جلال وحدایق کمال حضرت‌فیاض‌لایزالی را سزاواراست که‌طرح گلستان امکان رابمحض حکمت کامله ومشیت شامله‌باشجار موجودات وازهار مکونات لاهوتی ریخته وصرح نگارستان وجودانسان‌رابنقش‌ونگار انا خلقنا کم فی احسن تقویم زینت افروزنفس ناطقه مجرد نژاد را با بدن مادی نهاد

انجام: بشرط حیات لوای وضوحش افراخت والحمدلله رب‌العالمین والصلوة والسلام علی خیرخلقه محمد وآله ... الطاهرین .

۲ـ شعشعهٔ ذوالفقار (۶۳ر-۲۱۶پ) دربارهٔ جنگهای علی (ع)است‌ازهمو . در دیباچه از کریمخان وکیل ستایش شده است . در دیباچه وپایان ازنام کتاب و مؤلف یادشده‌وشعرهای اودراین کتاب نیزهست .

آغاز: غزوات امیرالمؤمنین علی‌ابن ابی طالب بسمله . شعشعه افزای میدان پرجولان مقال ولامعه پیرای بیابان بی‌پایان اقوال پرتو افروز مضمار وسعت اثر نامهٔ ذوالفقار دوسرخامه باآنکه آراستگی لشکرسخن اوست گوشه ای از صفوف محامد ایزد سبحان را نمی‌تواند گشود .

انجام: وازاین‌دونام‌نیك‌براعدامظفرم والسلام علی‌محمد وعلی‌آله‌الطاهرین.

۲۹۹۱

نستعلیق احمدبن خطبةالدین‌بن عمربن محمدبن خطبةالدین شلسینی درروستای دوکالی درروز دوشنبه ذی‌قعده ۹۷۵ ، عنوان درشت‌تر .

۴۲س ۱۶×۲۴/۵ ، ۳۲۲گ ۱۹×۳۰ ، کاغذ — جلدتیماج سبز تیره ضربی مقوایی

ترجمة الانوار لاعمال الابرار

ازفتح‌الله‌بن‌ابی‌یزیداست‌برمتن کتاب‌جمال‌الدین‌یوسف‌اردبیلی‌شافعی(ف ۱۸۲۵)

که درشب چهارشنبه ٤ج۸۸۳/۲بپایان رسانده است.

آغاز: حمدوسپاس بی‌قیاس نوری را که کشف انوار شرعش برازهارروضهٔقلوب صغیر و کبیر محرر وشرح لباب حاوی کرمش.

انجام : لیلةالاربعاء الرابع من جمادی‌الاخرة سنة ثلث وثمانین و ثمانمائه.

۲۹۹۲

نسخ مجیدکه شرح خطب را درشعبان ۱۲۷۹ نوشته است در ش۱ ، ش۲ تاریخ ندارد ، عنوان درشت‌ونشان شنگرف درهردوکه بیك خط است.

۳۰س۱۱×۲۳ ، ۳۶۴گ ۲۲×۳۲ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ تنبیه‌الغافلین وتذکرةالعارفین (۱ پ ـ ۳۵۸ر) ترجمه و شرح نهج‌البلاغه است ازفتح‌الله کاشانی (سپه۲ : ۱۶و۱۳۰ ـ مشار۴۹ ٤٤) درنسخهٔ ماحواشی‌است‌ازعلی‌بن عبدالوهاب مورخ ۱۲۹۵ که بدستوراحمدخان نوشته است (پایان کتب).

۲ـ صحیفةالرضا (۳۵۸ پ ـ ۳٦٤ پ).

۲۹۹۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴

۱۶س۱۲×۲۰/۵ ، ۲۲۵گ۲۱×۲۹/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوائی

دیوان

ازشهاب‌ترشیزی بفارسی، قصیده وغزل دارد وهجویات بسیار وشعرهای لطیف‌و مدح وماده تاریخ ونزدیك به نه هزار وسیصدبیت است وتخلص «شهاب» در آن دیده میشود . اوازآشنایی خودبنقاشی وستاره شناسی وخط وشعر یادمیکند (ص۵۰ و۲۵۱

و۳۷٦) واز نوشته‌های خود : بهرام‌نامه ، یوسف وزلیخا ، خسروشیرین در بحرهفت پیکر نظامی،عقد گهردرنجوم ، تاریخ‌زند، تذکرهٔ شعرا بپیروی‌از آتشکدهٔ آذر،داستان حاجی رحیم ، ملحدنامه . درص٤۱۷ اوازترشیزیادنموده است .

آغاز:

ای بسته بزنجیرفلک پای جهانرا — وز پردهٔ تقدیر برآورد زمـان را

انجام :

تیر اردزددسزد بتصحیف — چون از پی قلب شیر دزدد

۲۹۹٤

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ ومقابله شده نزدیك بهمان خط ش ۲۹۹۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، باهفت سرلوح زرین ، نسخهٔ هفت‌کتاب است ازصافی قزوینی‌ازاطعمه تا عتق و تدبیرومکاتبه ، بسیار نسخهٔ پاکیزه‌ایست .

۲۹س۱۱×۲۴ ، ۲۳۷گ ۱۸×۳۰ ، کاغذ سپاهانی زرد - جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

۲۹۹۵

متن نسخ وشرح نستعلیق خوش تقی‌بن حسین مذهب قزوینی درروزیکشنبه ۳ج۱۰۹۱/۲ ، عنوان ونشان‌شنگرف ، جدول وررلاجورد ، باچند سرلوح زرین ، نسخهٔ ۳۲ کتاب بایدباشد،ازعقل تاقضایا و احکام (فهرست‌کهن صفحهٔ عنوان) ولی ازآغازهست تاپایان جزودوم و پس ازآن باید کتاب ایمان و کفربیاید ، تاریخ مقابله روزیکشنبه ۱۳ج۱۰۹۱/۲.

۲۳س۱۱×۳۱/۵ ، ۳٦۷۳گ ۱۸/۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی درون قهوه‌ای .

صافی

شرح فارسی خلیل قزوینی است بر کافی کلینی .

۲۹۹۶

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، در۱۴۴۵ ص ، نام سوره ها وشمارهٔ صفحات را سید محمدباقر موسوی بدستور میرزا احمدخان شیبانی نوشته است ، وقف ۱۲۷۸ ، مهر محمدمحسن طباطبایی دارد و اوبخط خود مورخ ج۱۳۴۸/۲ می‌نویسدکه این تفسیر ملافتح‌الله را بهمان شیبانی داده ام و او نمی‌داندکه این تفسیر ازجرجانی است بااینکه درپایان آمده «تمت جلدالثانی من تفسیر کلام ملك علام الشهیر بالگازر» ، نسخه از آغاز اندکی افتاده وازمیانهٔ تفسیر استعاذه است وبرابراست باس۸ص۸ج۱ چاپ محدث تاپایان ربع یا مجلد دوم درپایان سورهٔ کهف ، چندبرگ آغاز نسخهٔ وصالی‌شده‌است.

۱۹س۱۳×۲۰ ، ۷۷۳گ ۲۲×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی درون سرخ.

جلاء الاذهان وجلاء الاحزان فی تفسیر القرآن

ازابی‌المحاسن حسین‌بن حسن گرگانی گازراست (حقوق۷۱).

۲۹۹۷

نسخ و نستعلیق محمدحسن مواج بابل‌کناری‌که سرگذشت را در روز آدینه ۱۸ذی‌حجهٔ۱۳۲۴ نوشته است ، ازپایان افتاده وصفحهٔ آخر دیوان عجیب هم ازپایین بریده شده ، وآخرین‌عنوان آن«وله ایضا فی‌الرباعیات فی رثاء خامس‌اصحاب الکساء حضرت ابی‌عبدالله ارواحنا فداه »است ، دردوصفحهٔ آخر شعرهاایست ازعطایی ودیگری.

۱۳س۱۲/۵×۲۴/۵ ، ۱۳۷گ۱۸×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

دیوان

ازعجیب میرزا محمد خلیل‌بن محمد حسین بار فروشی مازندرانی همزمان با محمدشاه قاجار وناصرالدین‌شاه ودرگذشتهٔ پیش‌از۱۳۲۴ بادیباچه‌ای درسرگذشت‌او بخامهٔ محمد حسن مواج پسرملاآقارضای بابل کناری بارفروشی که دیوان‌اورا گرد آورده است . غزلها است بترتیب تهجی و قصاید و رباعیات و ترجیع و ترکیب وستایشها ومرثیه های امامان نزدیك بشش هزاربیت . اودرآن از ملا فضل الله

سالك بارفروشی پسر خالهٔ خود (۶۱) یاد کرده وازحاجی ملامحمد اشرفی (۶۲) و از آنها ستوده است واز آقای حاجی میرزاباقر امام جمعه تبریزی(۸۱و۸۵و۱۲۷و۱۴۹) .

دران ازعوام (ص۱۵) وقلندران (۱۸) وزاهدان خشك (۲۲۷) نكوهش شده و دران یاد شده از حاجی مصطفی‌خان سورتیج و عین الملك وزیر و ناصرالدین شاه و ملك‌آرا سلطان حسین میرزا و امین‌الملك و مشتاقعلی شاه و مظفرالدین شاه ومیرزا مهدی‌خان مستوفی‌ومحمدشاه والله قلی خان ارباب ومعتمدالدوله‌منوچهرخان ومحمدقاسم میرزا و اردشیر میرزا فرمانروای آذربایجان و عباسقلیخان فرمانروای مازندران ومحمدقلی میرزای حسام‌الدوله ومیرزا آقاخان صدراعظم وظل‌سلطان و آقامیرزا محمدصادق رئیس‌الدیوان

سر گذشت اوازاین دیوان هم برمیآید وپاره‌ای ازحوادث مازندران‌وایران‌نیز درآن‌اشارتی شده است. (ذریعه ۹ : ۷۰۸)

آغاز دیباچه: بسمله . الحمدلله‌الذی‌جعل‌قلوب العارفین معادن‌اسراره‌الزاهرة الاحدیة ... امابعداز حمدوثنای حضرت کبریا . . چنین گوید ... محمدحسن‌المتخلص بمواج .

آغاز دیوان : بسمله . وبه نستعین . فی‌المناجات .

یاصاحب‌المن‌الجسیم‌علی‌الوری   اشکوالیك الضر فی البلوا

....

یارب تورحمت آربحال‌تباه ما   برعفوبر کرم‌بنما تکیه‌گاه ما

۲۹۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف و زر ولاجورد ، سرلوح زرین و آراستهٔ رنگارنگ ، دوصفحهٔ نخستین حاشیه‌سازی وآراسته است ، در۲۳۴ص .

۱۱س۸×۱۵ ، ۱۱۸گ۱۴/۵×۲۰/۵ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلدروغنی باگل وبوتهٔ بسیار زیبا درون‌سرخ.

بوستان

از سعدی شیرازی است .

۲۹۹۹

نسخ علی‌میرزا پسر علی‌جان فتح‌آبادی در ۱۲۴۸ در ش۴ و همهٔ شماره‌ها بیك خط است‌وش۶ مورخ ۲ج۱۲۴۸/۱ است ، عنوان ونشان شنگرف ، خط مؤلف مورخ ج ۱۲۴۸/۲که فهرست رساله های مجموعه را داده است درصفحهٔ عنوان دیده میشود.

۱۷س۱۳/۵×۲۰/۵ ، ۲۸۰ ۳گ۲۰×۲۹/۵ ،کاغذ فرنگی — جلدتیماج مشکی‌درون‌نخودی .

مجموعه

۱ـ تذکرهٔ دلگشا (۱ ـ ۳۶۱) ازحاج میرزا علی اکبر نواب منجم‌شیرازی متخلص به بسمل پسر آقاعلی‌بن محمد اسماعیل بن محمد مهدی (۱۱۸۷ ـ ۱۲۶۳) ازسرگذشت سعدی تا خود او ودرآن از مرگ فرزندش (ص۳۵۶) واززلزلهٔ ۱۲۳۹ کازرون (ص۳۵۳) یاد شده است . او کتاب را برای حسین علی میرزا در ۱۲۳۷ در یك گلزار ودوبوستان ویك خاتمه‌آغاز کرده‌است . (ذریعه۱ : ۱۰۵و۹ : ۱۳۷و۴:۳۲ ـ استوری ۱:۸۸۸) .

فهرست مطالب کتاب درفهرست‌برلین (۶۶۷)وملی(۲:۲۸) آمده اینك فهرست نامهاایکه آقای باستانی نوشته ودر نسخه گذارده‌است می‌بینیم :

شاعران خاندان‌قاجار

خاقان فتحعلیشاه قاجار ۱۲۱	فرمانفرما حسینعلی میرزا ۱۲۶
خسروی محمدقلی میرزا ۱۲۷	دولت محمد علیمیرزا ۱۲۸
شوکت محمد تقی‌میرزا ۱۳۱	ظل‌السلطان علیشاه ۱۳۲
شاپور شیخ علیمیرزا ۱۳۲	دارا عبدالله میرزا ۱۳۳

حرف الف

حرف با

حرف تا

حرف دال

حرف را

حرف زا

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف طا

حرف عین

حرف فا

حرف‌قاف

حرف‌لام

حرف میم

حرف نون

حرف واو

حرف ها

حرف یا

آغاز: بسمله .

این روضهٔ دلگشا است باغی زجنان
از فضل خدای اکبر ایمن ز خزان
هر صفحهٔ اواست غیرت عارض‌حور
هرسطری‌ازواست رشك زلف غلمان

دلگشا حمدی که شمیمش دلهای مرده را زندگی دهد و جانفرا شکری کـه

نسیمش جانهای پژمرده را تازگی بخشد حمد محمودیست . . . که ذکرش دوای دل دردمندان است .

انجام : واخترطالع ساکنانش بانواع خطوط ذاتی وعرضی محفوظ بوده.

۲ـ شرح سی فصل خواجهٔ طوسی (۳۶۳ ـ ۴۳۶) از همو که در ۱۲۳۰ و بنام فتحعلیشاه قاجار آن را ساخته است . چندین حاشیه دارد با نشانهٔ « منه غفرله ». (مدرس۲۲۸) .

آغاز: بسمله. حمد خداوندیرا سزاست که چشم‌نجوم در مطالعهٔ مطالع‌عظمت وجلالش متحیر ... وبعد چنین گوید ... علی اکبرشیرازی .

انجام : و گویند این درجه صورت حشرات دارد والله یعلم.

۳ـ ذخیرة النجاة فی میراث الاموات (۴۳۷ـ۴۸۷) از همو بفارسی در ۱۱ رجب ۱۲۴۷ و بنام حسین‌علی میرزای قاجارو دریك مقدمه در پنج قول و ده مقاله وخاتمه در ده فصل و بسیار رسالهٔ خوبی است .

آغاز: بسمله . حمد بیحد مرخالق اکبر را رواست جل‌جلاله که ابواب‌قواعد مدارك‌مسائل را که‌وسائل‌مسالك‌راه نجاتست برروی ما بندگان تبه روزگار گشاد... چنین گوید ... علی‌اکبر شیرازی .

انجام : این‌بود آنچه ممکن شدایرادآن در این رسالهٔ موجزه وتفصیل‌رامقام دیگراست امید که در تحریر آن مثاب باشد نه معاقب الحمدلله علی اوله وآخره.

۴ـ نور الهدایة فی اثبات الرسالة (۴۸۸ ـ ۵۰۷) از همو بدرخواست یکی از دانشمندان مسیحی در یك مقدمه در سه باب و یك مقاله در یك مقدمه و سه مطلب‌و یك خاتمه .

آغاز: بسمله . تحفهٔ حمد سزاوار درگاه بی نیازیست که گم گشتگان وادی ضلالت را بدلالت‌پیش روان راه‌هدایت‌بسر‌منزل مقصود رسانید ... بعد چنین گوید .. علی‌اکبر شیرازی .

انجام: واجزاهما بالاحسان احسانا و بالسيئات غفرانا .

۵ـ اندرزنامه (۵۰۸ـ۵۲۳) از همو که برای ابوطالب نواب ومیرزا علی صدر دوپسرخود ساخته است (ذريعهٔ ۲:۲٦٦).

آغاز: بسمله . بعد از حمد خالق اکبر و درود حضرت سید خیر البشر . . . چنین گوید . . . علی‌اکبر شیرازی که این کلمه ایست چند که برسبیل پند بجهت فرزندان ارجمند و نورچشمان دلبند ابوطالب ومیرزا علی ... نوشته میشود .

... الاای نورچشم من که عمرت بادجاویدان

نصیحت گویمت بشنو بگوش سر نه گوش‌جان

....

خدا رابندگی کن گرهوای سروری‌داری

که شاهانند کمتر بندهٔ خلاق انس و جان

انجام: بآرزوهای نفس خود مایل شده‌اند والله اعلم بالصواب .

٦ـ تحفة‌السفر لنورالبصر (۵۲٤ـ۵۵۹) از همو درمعانی وبیان وبدیع که بنام فرزند خود ساخته‌است (ذريعه ۳:٤۱٤) دریك مقدمه در آنچه پیش ازشروع‌دانستنی است و سه باب (استعارات ـ کنایات ـ صنایع بدیعی) و خاتمه درتشبیهات . او آن‌را در بندر بوشهرهنگامی که حسین علی میرزای قاجار فرمانفرمای فارس درآنجابوده در ۷ رجب ۱۲٤٤ بپایان رسانده است .

آغاز: بسمله . مسافران دیار بندگی را دردرگاه حضرت اله چه راه آوردی خوشتر از حمد وثنا است ... بعد چنین گوید ... علی اکبرشیرازی .

انجام: باتمام رسید بید مؤلف .. ابن علی‌بن محمداسمعیل[بن] محمدمهدی علی‌اکبرغفرله .

۳۰۰۰

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه کتاب طهارت است و میرسد بپایان کتاب جنایز و نشانهٔ بلاغ دارد ، یادداشت فرهاد میرزا مورخ شب ۲۵ع۱۲۸۴/۲ و حاشیه‌ای از حاجی ملا علی کنی تهرانی دارد که بخواهش فرهاد میرزا نوشته و مورخ ۱۹ج۱۲۸۴/۱ است (ص ۳٦) ، نسخه در ۲۲ محرم ۱۳۲٦ از آن ریحان‌الله بن جعفر موسوی و در ۱۱۷۹ از آن محمد باقر بن محمد اسماعیل حسینی (با خط و مهر مورخ ۱۱٦۴) و در ۱۲۴۲ از آن محمد اسماعیل بن محمد باقر حسینی (با خط و مهر مورخ ۱۲۲۳) بوده است .

۳۰س۱۲×۲۳/۵ ، ۲۲۵گ۱۹×۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ مقوایی درون زرد

صافی

از مولی خلیل قزوینی است .

۳۰۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد .

۱۵س۱۱×۱۸/۵ ، ۲۱۲گ۱۸×۲۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی مقوایی

دیوان

از ملاحسن معلم نهاوندی درگذشتهٔ ۱۸ع۱۲۴۴/۲ با دیباچه از محمود میرزای قاجار شاگرد او و درسرگذشت او (ص۱ـ۵) و غزل است بترتیب تهجی و رباعی و قطعه و ماده تاریخ و نزدیك ۶۲۰۰ بیت (۷ـ۴۲۲) و تخلص او در شعرها «حسن» است مدح محمود میرزا درآن بسیار است و ستایش عبدالله میرزا هم درآن هست (ذریعهٔ ۹:۲۴۵)

آغاز دیباچه : بسمله . مستحسن طبع حسن حمد پروردگاریست ... که افلاك و خاك آفرید .

۱۹۳۱

آغاز دیوان : کتاب قصاید . این قصیده را در عروسی ... محمود میرزا گوید صبیه حسن خان والی درخرم آباد کردستان .

منت وافر خدایرا که همه جا	بهرمن اسباب عیش کرده مهیا
بودم روزی بشهر بند نهاوند	شسته بخانه همی جریده وتنها

انجام : وله ایضا .

ای تیرغمت نشسته برجان حسن	در کوی تو عشق خاردامان حسن
دانم که بفردا نکشد زندگیش	امشب سگ کوی تست مهمان حسن

۳۰۰۲

نستعلیق محمد رحیم بن میرزا محمد در سپاهان در روز دوشنبه ۱۰ ج۱۲۱۹/۲ بخواهش آقا ابوالقاسم پسر آقامحمدعلی ، عنوان شنگرف ، جدول زر ومشکی ولاجورد.

۲۱س۱۲/۵×۲۱/۵ ، ۲۸۹گ۲۰×۳۰/۵ ، کاغذ فرنگی — جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

روضة الانوار عباسی

از محمد باقر سبزواری درگذشتهٔ ۱۰۹۰ در یك مقدمه و دوقسم که برای شاه عباس دوم دررجب ۱۰۷۳ (درچند ماهی) ساخته است . (سپه ش ۸۱۵۳ ـ طوس ۳۳۹:۲ ـ ذریعه ۱۱ : ۲۸۹) .

۳۰۰۳

نستعلیق خوش گویا ازعلی قلی در۱۳۹(؟) ، جدول زر و مشکی و لاجورد و شنگرف وزنگار، میان سطرها باگلبرگ طلااندازی شده، درپایان آمده که نسخه برای کتابخانهٔ شاهزاده‌ای که نامش پاك شده است نوشته شده ، نسخه از آن محمد شفیع و محمدتقی میرزا وخانلرخان نصرالله میرزا پسر محمدشاه قاجار بوده است ، عالمگیر میرزا آن را تعارف نموده و همین خانلر آن را بمریم سلطان بخشیده بود ، نواب عالیه آن را بعلی قلی داده که خط او مورخ ۲۹ محرم ۱۲۹۴ درآغاز هست.

۶س۱۵×۲۱ ، ۳۲۹گ۲۱×۳۰/۵ ، کاغذ متن وحاشیه ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

منشآت

از ظهوری نورالدین محمد تربتی ترشیزی (کشته شدهٔ در ۱۰۳٤ در دکن) است و در این نسخه که درمیانه‌افتادگی دارد دیباچهٔ نورس (۱ـ۳٦) و دیباچهٔ گلزار ابراهیم (۳٦ـ۵۵) هست (ش ۱۳ـ۱۲/۱۹۹۷ ـ ذریعه ۹: ٦۵٦و۸:۲۸۹ ـ سپه۲: ٦۳۱ مجلس ۲:۲٤٦).

۳۰۰٤

نسخ یحیی‌بن ابی‌النصر بن حامد در روز پنجشنبه ۱۹ع۲/۱۰۲۵، عنوان و نشان شنگرف، نسخه از آن شیخ خضر ومحمدبن عیسی‌بن ابراهیم‌کورانی حسینی وحسن اصفهانی بوده است، تاریخهای‌تملك ۱٦ صفر ۱۲٦۳و۱۲۵۵ و۱۱۷۰و۱۰۳۷دارد.

۳۱س۱۲/۵×۲۰، ۱۹۷گ ۱۹×۲۹، کاغذ سمرقندی جلدتیماج مشکی ضربی زرکوب مقوایی.

بغیة الوعاة فی طبقات اللغویین والنحاة

ازجلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی که در رمضان ۸۷۱ ساخته است.

۳۰۰۵

نسخ‌گویا از خود مؤلف بگواهی پاره‌ای از عنوانهای مطالب که درهامش دیده میشود،عنوان ونشان شنگرف، خط حیدرقلی قاجارنهاوندی درهامش ص۲۹ دیده میشود.

۲۰س۷/۵×۱۵/۵، ۳۴۲گ۱۸×۲۵/۵، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ‌ضربی‌مقوایی

فتوحات عباسیه

از محمد نصیربن قاضی بن کاشف‌الدین محمد یزدی مؤلف «تحفهٔ سلیمانیـهٔ عباسیه در شرح رسالهٔ رضویه ذهبیه» (ش۱/۱۳،۲۵و۳/۲۷۰۳) که‌درآغازفتح یکم سند

روایت او از از پدرش از شیخ بهایی از پدرش از شهید ثانی تا بامام صادق هست. کتاب در سه فتح است :

فتح اول در بیان حدیث آداب صلوة یومیه و افضل عبادات بدنیه (ص۱ـ۱۵).

فتح دوم در بیان تشریح مجموع سر (ص۱٦ـ٥٦) در اینجا در میان ص۱٥و۱٦ در نسخه افتادگی دارد و آغاز این فتح نیست.

بابهای ۱ـ۷ و نیمهٔ نخستین باب ۸ این فتح را ندارد و از باب ۹ تا ۲۰ آن هست بدینگونه :

باب نهم در بیان دوپردهٔ دماغ ام غلیظه و ام رقیقه ص۲٤.

باب دهم در بیان مغزدماغ و جزومقدم ومؤخر و یمین و یسار و تزیدات دماغ ص ۲۸

باب یازدهم در بیان سه بطن مغزدماغ مقدم ووسط ومؤخر ص۳٤.

باب دوازدهم در بیان دوده والیتین ص ۳۷.

باب سیزدهم در بیان معصره که آن را بر که گویند ص٤۱.

باب چهاردهم در بیان غدهٔ صنوبریه ومنافع آن ص٤٥.

باب پانزدهم دربیان مستنقع که او را قمع نیز گویند ص ٤۸

باب شانزدهم در بیان غدهٔ ترمسیه ص ٥۰

باب هفدهم در بیان شبکهٔ دماغ ص٥۰

باب هیجدهم در بیان عرقهای وریدی سر ص٥۳

باب نوزدهم در بیان شربانهای سر ص٥٤.

باب بیستم در بیان پیها که از مغز رسته اند ص ٥٤.

فتح سیوم در بیـان شبههٔ مشهورهٔ طفره و جواب آن از دوانی و پـدر مؤلف (٥٦ ـ ٦۱).

عنوانهایی در هامش نسخه دیده میشود مانند « اعتراض پدر عالی مقدارم بر قرشی » (ص۲۱و۳۵) و « بحث پدرم بر جالینوس » (ص ٢٤) و « تحقیق جواب شبهۀ طفره که از پدر عالی مقدارم دعاگوی دولت قاهره شنیده‌ام» (ص۵۹) واینها میرساند که نسخۀ ما اصل و نوشتۀ خود مؤلف باید باشد چه این عنوانها درمتن کتاب نیامده تا نویسندۀ نسخۀ آنها را در هامش بنویسد و پیداستکه خود او این عنوانها و مانند آنها را مناسب با مطالب یافته و در برابر آن در هامش نوشته است او در متن کتاب هم در چند جای دیگر از پدر خود بعنوان « استاد و پدر عالی مقدارم» و « استادعالی مقدارم » و « پدر ارجمندم » یاد کرده است (ص۵و۲٤و۵۹) .

آغاز: بسمله .

ای از توحدیث معرفت را تبیین — وی ترجمۀ وصف تو تنزیل مبین

گر شکر تو آرایش‌عنوان‌نبود — تبلیغ رسالت نکند روح امین

حمد وسپاس بی قیاس حکیمی راکه‌پادشاه نفس ناطقه را درسواد سویداء قلب صنوبری صاحب قران ساخته ... اما بعد چون در عنفوان طفولیت و جوانی ... محمد نصیرابن‌قاضی‌بن کاشف‌الدین‌محمد ... از برکات رافت ... شاه عباس‌الصفوی‌الموسوی الحسینی بهادرخان بتلثیم عتبۀ ... ابوالحسن علی‌بن موسی‌الرضا ... سرافرازگشته... این رسالۀ موسومه‌به فتوحات عباسیه را ... تألیف .. نموده هدیۀ مجلس‌بهشت‌اساس .. ساخت .

انجام افتاده : و تفصیل این جواب و تفصیل تقریر (فتح سیوم) .

٣٥٥٦

نسخ نیمۀ شوال ۱۱۰۸ (ص۴۸۶) ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد.

۱۹س۸×۱۸/۵ ، ۲۷۷گ۱۸×۲۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی.

دیوان

ازشرف‌الدین میرزا محمدبن محمدرضای مجذوب تبریزی زندهٔ در ۱۰۶۳ و ۱۰۸۸ (مجلس ۳ : ۶۳۸ و ۶۶۴) .

۱ـ خزائن الفوائد (۱ ـ ۴۸۶ متن) .

آغاز:

بحریست لباب ازفزاید	شد نام خزائن الفوائد
هم جل جلاله ازانت	هم عم نواله در شانت
لااحصی افضل الرسل بس	درباب تو عذرخواه هرکس
گفتند همه چنانکه شاید	افـدستای تو آرایـد

انجام :

روزی که قلم گرفت معبود	لوحش کف مرتضی علی بود

۲ـ شاه راه نجات ساختهٔ ۱۰۶۸ (۴۸۷ـ۵۴۵ متن) .

آغاز:

این کتاب از توجه حضرات	شد مسمی بشاه راه نجات

بسمله .

یار آینه خانه‌ای میخواست	التفاتش بهانه ای میخواست
چون ثباتی نداشت خانهٔ گل	دوستی برد پی بخانهٔ دل

انجام : شکر شکر شاه راه نجات ...

راه این منزل این نامه تمام	گفتمت والسلام و الاکرام

۳ـ قصائد در مدح امامان (۵۴۵ـ۵۵۳ متن).

آغاز: بسمله . نمونه‌ایست از مدح امیر کل امیر .

زور بازوی ترا الله اکبر شاهد است
گر دل خصم تو منکر گشت خیبر شاهد است

انجام :

جمع یکجا دشمنانت را مگو دوزخ کند
حیرت مجذوب در مدح هم از شما است
عکس رخسار تو در آیینهٔ جان داده‌اند
لطفها بسیار در دولت تو زشاهان دیده‌اند

۴ـ مسلك النجاة (۴۷۷ـ ۴۸۹ هامش).

آغاز:

صاحب نشوی گر تو زمین را و زمان را — شیرازه که بندد بهم اجزای جهان را

انجام :

رو بآن روضهٔ بهشت آیین — سر بآن آستان فیض آثار

۵ـ منهاج الحقایق (۴۹۰ ـ ۵۰۴ هامش).

آغاز:

ای شده محبوس دام آرزو — نیست چیزی کز گره در دام او
این همه موج سراب آب نیست — تا نبینی بد نکو بنگر نکو

انجام :

بسان شهی کز سجود درش — فزون از ملایك بود عسکرش

۶ـ ترجیع و رباعی (۵۰۵ ـ ۵۳۱ هامش).

آغاز:

بخاك ره آن شهنشاه دین — که بر روی شود ختم فتح مبین

انجام : در ازل این سجده را آموختند .

۳۰۰۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰، جدول زر و مشکی ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشتی دارد از سلمان مورخ ذی‌قعدهٔ ۱۰۲۵ (ص۲) نسخه اندکی پیش از سر گذشت با با نصیبی است و پاره‌ای از شعرهای شعرا در هامش

افزوده شده است گویا ازهمان سلمان است تا نیمهٔ سرگذشت هلالی ، صحیفهٔ هفتم پیش از صحیفهٔ پنجم آمده و نسخه آشفته وپس و پیش است ، آغاز وانجام آن‌هم افتاده است ، نسخهٔ خوب و پاگیزه ایست.
١٧س ٩×١٦ ، ٣٤٥گ ١٥/٥×٢٤ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب مقوایی

تحفهٔ سامی

از ابوالنصر سام میرزا است (حقوق ٤٢ ـ ادبیات ٨٥ ـ استوری ١ : ٧٩٧ و ١٣٣٥) .

٣٠٠٨

شکسته نستعلیق سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، در ص١٣٦ آمده « درروز پانزده ماه شوال سنه اربع و الف» وسپس دو بیتی است بفارسی، نیز در ص١٦٦ آمده « درشب سه شنبه چهارم جمادی‌الآخر سنهٔ اربع والف » پس ازین یك بیت فارسی است .
١٩س ٩×١٥ ، ١٠٦گ ١١/٥×١٩ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی

جُنگ

شعرهای چندین شاعر درآن آمده بدین گونه :

١ـ گزیده‌ای از حدیقهٔ سنایی (١ـ٦٠) .

٢ـ گزیده‌ای از پنج گنج نظامی (٦١ـ٧١) .

٣ـ گزیده‌ای از جام جم اوحدی (٧٣ـ٨١) .

٤ـ گزیده‌ای از مثنوی مولوی (٨٣ـ١١٣) .

نیز شعرهای : عطاروخسرو وعماد شهریاری وسعد گل وبسطامی وامیرمعزی ونظیری و حافظ و ناصرخسرو و ازروشنایی‌نامهٔ او وشاه داعی ومحمد غزالی (بعربی ص١١٦) و جلال جعفری و شاه کبود جامه و سید محمد جامه باف و همدمی جهرمی وخواجوی کرمانی و امامی هروی و شیخ آذری و سنایی و سلمان ساوجی و کامی لاهیجی و اوحدالدین کرمانی وسعدالدین حموی وظهیرفاریابی ونجم‌الدین زرکوب

و خواجهٔ انصاری و ذواللسانین و ملای روم و امام احمد غزالی بفارسی (۱۳۱) و امرءالقیس و ابوطاهر بن یحیی و نظامی و عبدالواسع پورحسینی متخلص بواسع بخط خود او (ص۱۸۷) و رشید و طواط و محیی‌الدین اعرابـی و میرحسینی سادات و امیر خسرو و پرتوی و ابوسعید و نجم‌الدین کبری و از فوایح‌الجمال او بفارسی (ص۱۵۰) ومجیر بیلقانی و شاه نعمةالله وعراقی ومیرعبدالغنی (بلغه‌الله الی متمناه) (ص۱۵۷) ونظام استرابادی وسحابی و شرف شفروه و ملامؤمن حسین یزدی (ادام‌الله بر کاته) (۱٦٦) و سید حسینی و فردوسی و مجدهمگر وشیخ ابوسعید بزغش شیرازی و کمال اسماعیل و ادیب صابر و اوحدی سپاهانی و مسعود سعد و شیخ روز بهان و ابو شرف کرمانی و پهلوان احمد گوهران و عایشهٔ سمرقندی و عایشهٔ مصری هردو بفـارسی (ص۲۰٦) و آصف وعلامهٔ دوانی و فغانی و اهلی و انوری و عصمت بخارابی و رود کی وابوسعید رستمی . از « ده نامهٔ شیخ » هم شعری آمده (ص ۸۱) و از مکاتیب قطبیه (ص۱۳۸) وازویس ورامین (۱۷۳) .

۳۰۰۹

نستعلیق ۱۲۲۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زنگار ، درص۷۱-۷٦ شرح بیتی است از عرفی بفارسی و نسیمی بفارسی وساقی بترکی و دوشعر فارسی دیگر و شرح در همه بترکی‌است وازمستقیم زاده سعدالدین است ، یادداشت ۱۲۲٦و۱۲۲۹و۱۲۳۱و۱۲۳۳ در ص۷۷ هست بترکی وشعرهای فارسی و ترکی در ص۷۸و۷۹، درص۸۰-۸۳ شرحی است بفارسی برشعرهای انوری وظهیر فاریابی وسلمان واز مرآة صفا وکشف اسرار خواجه جمال‌الدین وشعرحافظ و حسام دیوانه ومعزی و از کشف ابیات شاه طاهر وباید بخشی ازکتابی باشد.

۲۳س۷×۱۷/۵ ، ۴۸گ۱۴×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

شهری و گلی

از میرك محمد نقشبندی نوادهٔ براق خان (ص۱٤) بترکی که در شرح شعرهای

دشوار فارسی و درشهرسکتوار در ۱ج۱۰۲۲/۱ (پایان) ساخته است ، نکته های ادبی وتاریخی دارد . نام مؤلف و کتاب در دیباچه هست . او درخاتمه از ساقی‌نامهٔ مسلسل ونوادرالامثال خود یاد میکند واین خاتمه بفارسی است (ص۱ـ۷۱ نسخه) .

آغاز: بسمله . بنام پاك خدای هش ده هزار عالم جل ذکره که روح پرفتوح خلاصهٔ موجودات در قبضهٔ قدرت او است ... اجمعین بو کمینهٔ طاشکندی اعنی میرك محمد نقشبندی که سگ گردن بستهٔ سلسلهٔ نقشبندی در فضلای متقدمین و شعرای متاخرین ابیاتنی‌تتبع ایدروم .

انجام : بی منت مخلوق میسر گردان (نوشته شد بقلم قیالر امامـی زاده ابراهیم ... فی ۲۵ م سنهٔ ۱۲۲۱) .

آقای باستانی ترجمهٔ دیباچهٔ این رساله را بپارسی بخط خود نوشته است و اینك می‌بینیم:

بنام پاك خدای هجده هزارعالم جل ذکره که روح پر فتوح خلاصهٔ موجودات درقبضهٔ قدرت اوست صلی‌الله علیه وسلم ودرونامعدود برچهار یارباصفا و آل واصحاب رضوان‌الله علیهم‌اجمعین .

اما بعد این کمینهٔ تاشکندی اعنی میرك محمد نقبندی که سگ گردن بسته سلسلهٔ نقشبندی است ابیات‌شعرای متقدمین و متأخرین را تتبع میکردم وبادوستان مذاکره میکردم دربین قصاید و رباعیات و مثنویات و مقطعات بعضی ابیات مشکله بنظر رسیده قصدکردم علی قدر الامکان بمثقب طبع الماس گون درناسفتهٔ معانی را شکافتنی‌وابکارحجلهٔ مضمونرا دست کشیده ورخ‌بگشایم بیت‌لمؤلفه:«من‌نه‌چون‌قافیه سنجان قدیمم لیکن‌ـتافته برهمه کس پرتو انوارقدم» اینك ازخوش طبعان روزگار که بر فواید این‌فرایدآ گاه میگردند التماس دارم که از دعاء خیرفراموشم‌نفرمایند. این کتاب مستطاب که‌نورستهٔ‌باغ جنانست و مقبول خاطرعارفان جهان گشته

ومانند دستهٔ گلی دست بدست گشته شایسته است اگر بنام« شهری و گلی»بنامم . بیت لمؤلفه :

اولدی ای جان گلشنی نك بلبلی

بـو کتابك نامی شهری و گلـی

(ترجمه: گشته است ای گلشن جانرا بلبلی

این کتاب را نام شهری و گلی)

بیت کاتبی :

در خسوفی کاش بودی بسته دست امهات

تا ندیدی داغهای سرخ بر رخسار گل

مقصود اینست که کاش دست مادر روزگار هنگام خسوف ماه بسته بودتا بررخ گل داغهای سرخ نبود . در میان ایرانیان رسم است که معتقدند هنگام گرفتن ماه اگر زن آبستن در حال تعجب و یاترس دست بهر یك از اعضاء و بدن خود بگذارد بعینه اثر درهمان موضع کودك مینماید وباقی میماند .

ایضاً :

چو در نظر گه دیوار یار چیده نهم

بهانه چشم پریدن کنم بدیده نهم

این یك هم باز خبر از یك عقیدهٔ معمول درمیان ایرانیان میدهد که چون جائی از بدن یا رخسار آدمی بپرد یا بجهد برای رفع اختلاج یك پر کاه از کاه گل دیوار کنده و بران موضع می نهند تا آرام گیرد .

شاعر میگوید :

از فرط محبت کاه گل دیوار یار را به بهانهٔ چشم پریدن بدیده مینهم

چنین است ترجمهٔ فارسی چند بندی از این رساله که آقای

باستانی نوشته است:

فرهنگ‌نویسان برای لغت رود معانی رودخانه وروده ودره را نوشته‌اند ولی بمعنی پسرهم آمده رودکی استادالشعرا را برای آن رودکی گویند که در هنگام کودکی اشعار میسرود ـ کاف رودکی علامت تصغیر است چنانکه کاتبی در مرثیهٔ حضرت حسین بن علی در جایی که پسرعلی باید بگوید رودعلی گفته:

رود علی است بسته و ما را برای او

دریاست چشم و هرمژه برترزچشمه‌هاست

این بیت مولانا دارای صنعت وهمچون سحر حلال که هفت لفظ آشنا در آن‌جمع کرده ـ

بین ایرانیان مشهور است که نهال بقم بغایت ضعیف و بیحال است. چنانچه ازاین بیت‌مولانا انوری که شریان‌دشمن ممدوح خودرا به‌بقم‌تشبیه کرده معلوم‌میشود:

سبابهٔ بقراط قضا یك حرکت یافت　　　شریان عدوی تو و شریان بقم را

فاعل یافت سبابهٔ بقراط است ومفعولش‌شریان عدوست ـ یعنی‌شریان‌عدوی تووشریان بقم را سبابهٔ‌دست قضا دارای یك حرکت از ضعف وناتوانی‌یافت.

بیت شیخ عطار:

هست دریائی زجوهرموج زن　　　گرندانی‌این‌سخن‌شش‌پنج‌زن

مفهوم‌این‌شعر: واو بحروف ابجد ٦ وها ٥است که «هو» میشود ـ منظورحضرت شیخ از این بیت تقرب به خدا بوسیلهٔ تکثیرذکراست

. اچه وتته هردو نام شهری‌است در هندوستان. پته نام پارچهٔ ابریشمین‌است، گته یعنی بزرگ و گنده باشد، خنك بارد و ثقیل، تاسمه تسمه تکه‌چرم، فنجوقه خود لغت ترکی است و نام یکی از اشیائی است که در زین اسب بکارمیرود. لغات

مذکورهٔ بالا ازاین بیت شیخ هندوستان امیرخسرو دهلوی مبین و روشن میشود

نظم دروصف محبوب :

سروی چوتودراچه ودرتته‌نباشد	گل مثل رخ آل تو البته نباشد
از پشت رخ‌تو کشم‌تاسمه‌ای‌چند	تا قنجوقهٔ اسب تو از پته نباشد
دوزند قبا بهر قدت از گل سوری	تا خلعت زیبای تو از لته نباشد
چون‌موی‌شدازفکرمیانت‌تن‌خسرو	تاهمچو رقیب خنکت گته نباشد

ایرانیان‌میگفتند که شبچراغ گوهریست‌دریایی که‌حق تعالی‌دردل گاو بحری قرار داده و آن حیوانرا براو موکل کرده از او آنی غفلت نمی نماید و شبها از دریا برآمده در روشنی او چرا مینماید چنانچه شیخ عطار در معراج حضرت رسالت این مضمون را آورده :

بهرزمین گاوشداو گوهرش	برده فلك از پی تاج سرش
گوهرشب‌رابشبی گوهرین	گاو فلك برده ز گاو زمین

مقصود از گاو فلك برج ثوراست.

۳۰۱۰

شکستهٔ نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف.
سطرچلیپا ۱۰/۵×۱۷/۵ ، ۱۰۵گ۱۲×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی.

منشآت

نامه ها و فرمانها ونشانهای زمان صفوی‌است بدینگونه:

۱ـ انشای میرزاقاسم پسر عبدالقادر تونی (تذکرهٔ نصرابادی)

درتعریف درهٔ انجیری

٤١ـ روایح‌الانشاء (١٦٦ـ١٨١) ازعلی نقی ترشیزی که بدستور فتحعلی خان امیرشکارباشی دیوان اعلی‌وبیگلربیگی مشهد مقدس معلی در دژسرخس وزورآباد خدمت میکرده است درآن مقالهٔ ١درصورت‌ارقام‌طبقهٔ ملا زمان و عنوانهای‌فرقهٔ‌اول ارباب منصب که سرانجام امورممالك بیمن کفایت ایشان منوط است ، نشان : نیابت وو کالت و وزارت و قورچی باشیگری و قوللر آقاسیگری و تفنگچی آقاسیگری وتوپچی باشیگری و دیوان بیگی گری و میرشکار باشی گری وفرقهٔ دوم اصحاب قلم که بنای دخل و خرج‌دیوان بکلك درر سلك ایشان منتظم است ،نشان : استیفا واستیفای خاصگی ولشکر نویسی وصاحب توجیهی و آوارجه نویسی واحضارنویسی واشراف‌و رونق افزایی دفترخانهٔ باز نشستگی در هفتادسالگی دیده میشود .

آغاز: رسالهٔ منشآت مرحمت پناه میرزا علی نقی ترشیزی قوردی . بسمله . حمد وسپاس شدید الاساس که عروج مرغ نشان برشرفات ایوان بیانش عین‌خیال و محض محال است نثار بارگاه پادشاه بی مثل و بدل که پیش طاق درگاه جلالش ازل تتق‌سراپرده عظمت و کمالش لم‌یزل است .. اما بعد مقصود از تحریك مشاطهٔ کلك غالیه فام . . . آنست که این رساله ایست مسمی به روایح الانشاء مرتب بر مقدمه و مقاله وخاتمه.

انجام افتاده : از حصول خواهش و مقصود او .

٤٢ـ در تعلیم خط نستعلیق (١٨٢) بنظم فارسی بدینگونـه : در تعلیم خط [نسق تعلیق].

از واضـع خط نسق تعلیـق
بشنو سخنی ز روی تحقیق

[ازبهر] الف سه نقطه باید
امـا بهمان قلم کـه آید

از وی حرکات همزه پیدا
اما بطـریق رمز و ایما

زانگونه که گرشود نگونساز
گردد بهمان صفت نمودار

یك نقطه بسست گردن یـا
شش نقطه درازیش هنر بنما

حرف تی و ثی به بامثالست
حکم همه را یك احتمالست

جیم ار خواهی پی نکویـی
پیوند بنون کن از نکویی

بایدبن جیم را چنان ساخت
کش هیئت بیضه‌ای توان یافت

یك نقطه اگر کنی برو وصل
نونست بنـزد واضع اصل

باید تن دال را چنان ساخت
کز دال دوحرف باتوان یافت

را نیز دو نقطـه گفت بینا
یك نقطه سر است ودیگری پا

دندانـهٔ سین اول سرسین
یکنقطه نموده اند تعیین

دنـدانـهٔ دویمش بیایـد
. . . .

اما بن شین بشکل نونست
درقول کسی که ذوفنوناست

شین‌راچون کششی دهی‌بقانون
تشبیه دیگر شنو ز مجنون

گر شین چپی برو فزاید
بر شکل گلاب زن نماید

باید سر صاد را چنان ساخت
کزوی صادی نگون توان یافت

نـزدیك خـرد وران استاد
طایك الف است ویك سرصاد

اما الفش دو نقطه بـایـد
وز صاد گشاده تر نمـاید

دندان وی از قلـم بینداز
یکنقطه اش از الف جدا ساز

ای تازه نهال بـاغ کونین
چون مردم دیده قرة العین

باید سر عین را چنان ساخت
کزوی سرطاء هم توان ساخت

در حلقهٔ عین و حلقهٔ جیم
یکنوع نموده اند تعلیم

هرجا که نموده اند فائی | یك نقطه مدور است و بائی
قافست بقول ذوفنونی | یك نقطهٔ مستدیر و نونی
کافست بحرف نیکرایی | پیوند الف بحرف بایی
سرکش بچه ما ندای یگانه | تیری زده بر سر نشانه
طولش زچهار نقطه کم نیست | ور پنج کشند نیز غم نیست
لامست الف برو مرکب | گردیده بدین صفت مرتب
استاد هنر ور افسر میم | یك نقطه نموده است تعلیم
مقدار دو نقطه گردن او | رعنا الفست دامن او
نون شش نقط است بشنو از من | دو گردن و دوتن و دودامن
در پاش اگر نهی سر جیم | آید بظهور پیکر جیم
هر واو گرفت نیك رایی | یکنقطه مدور است ورایی
ها نقطه بنه در او ز آغاز | از نوك قدم موربش ساز
زانگونه ببار ها گشاید | کاندازهٔ نقطه ای نماید
لارا الف بنه در آغاز | یکنقطه سوی یسار کش باز
وانگه الفی بکش برابر | بر دامن او بنه سراسر
کانهم الفی دگر نماید | زانگونه بیانش نو نماید
گویند مورخان عالم | لارا سه الف برابر هم
باید سر یا سه نقطه کردن | یك نقطه دیگر بپای گردن
گردن بطریقه ای نماید | کانداز[ه] دودال حاصل آید

۳۰۱۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، باستانی آن را در نسخه « بهرستان » نامیده است .

۱۸س۶/۵×۱۳ ، ۱۲۱گ ۱۳×۱۸/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

دیوان

ازمولی ادهم‌عزلتی خلخالی واعظ (س۹ص۲۳٤) بروش‌بوستان‌سعدی درپند و اندرز گرچه میگوید که « پس از وی گلستان نوشتن خریست» (ص۳٤) در ده باب هریك در چند فصل با داستانهای مناسب وخود او در دیباچه باعنوان « ترتیب‌ابواب» فهرست آنها را میآورد (ص۳۵) نام او در آن (ص۱۰و۱۶۹) آمده است.

چنین است فهرست بابها : شهوات ، حرص وطول امل ، شکر ، قناعت ، سخا ، یقین ، علم ، علاج صفات بد ، اخلاص و صدق و رضا ، تقوی و خوف ورجا .

نیز میگوید :

نوشتم بسی نسخه های نکو   همه هادی و ره نمای نکو
پیاپی معانی بیان ساختیم   بالفاظ پرهم نپرداختیم
ولیکن به بحری که بستان دروست
مر آن بحر چون طبع سعدی نکوست

١٩٤٩

دلم بود بسیار مایل بدان — که ننوشته بودم کتابی در آن

....

پس از وی گلستان نوشتن خریست

ببستان مقابل شدن ابتریست

....

چه حاجت پس از آن دو عالی کتاب — نوشتن کتب گرچه باشد صواب

ولی طبع و تقلید مردان راه — که شد «من تشبه» بحسنش گواه

(ذریعه ۹ : ۷۱۷ ـ مجلس ۲ : ۱۹٦ ـ دانشمندان آذربایجان ۲۷۳ ـ مشرق التوحید اودرسپه ش ۵۸۳۸/۱۰) .

آغاز:

بنام خدایی که بخشنده اوست — بهر سختیی یاور بنده اوست

حکیمی که جان جهان آفرید — بقدرت نهان عیان آفرید

انجام افتاده :

خردمند گفتمش که باشد محال — که بی آن کنم بر تو آنرا حلال

بفکرت (حکایت یکم باب دهم) .

۳۰۱۲

نسخ موسی بن کربلایی میرزا عبدالجواد چهکندولی در ۲۴ ج۱۳۳۱/۱ ، عنوان شنگرف ، نسخهٔ دومی است که او نوشته است .

۲۰س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۳/۵ـ۳۵۱×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

بهارستان

تذکرهٔ شعرای قاین است از ضیاءالدین محمدحسین بن محمد ضیاء آیتی بیرجندی خوراسانی (سدهٔ ١٤) که شعر هاسی و هفت شاعر قاینی را در آن آورده است .این کتاب بنام

بهارستان چاپ شده‌ولی‌در این نسخه‌از این‌نام نشانی نیست . (استوری ۱ : ۹۲۳ - مشار ۲۳۸) .

چنین است فهرست نامهای شاعرانی که در این رساله سر گذشت و شعر آنها آمده است :

بوذرجمهر قاینی (۳) ابوبکر قهپایی (٤) کوشککی قاینی (٤) حکیم ابونصر محمد قاینی (٥) هلال قاینی (٦) نزاری قهستانی (٦) حکیم شیونی (۱۸) جلال الدین یوسف (۱۸) ولی دشت بیاضی (۱۹) سیدعلی واعظ قاینی (۲٥) نورالله اسفراینی (۲۷) سید محمد نوربخش (۲۸) سید جعفر قاینی (۳۳) ابن حسام (۳٤) شاه اسحق‌ولی(٤۷) خواجه آصفی (٤۸) ملابلال شاخنی (٥۰) عبداللطیف بیرجندی (٥۱) منشی بمرودی (٥۲) زرین قلم بمرودی (٥۲) صبوحی بیرجندی (٥۳) اشراق بیرجندی (٥٥) دانش بمرودی (٥۸) درویش قاینی (٥۸) فروغ بیرجندی (٥۹) طوفان بیرجندی (٥۹)شهاب سیستانی (٥۹) سید ابوتراب (٦٥) شیخ محمد هادی (٦۷) سیداسماعیل سید دانی قاینی (۷۱) وحشی بیرجندی (۷٤) شیخ عبدالحسین واعظ (۷٦) راغب بیرجندی (۸۱) خیام بیرجندی (۸۳) مؤلف (۸٦) میرزاحبیب‌الله خراسانی (۹٤) محمدباقرپدر مؤلف (۹٦)(۱).

۱ـ آقای باستانی راد یادداشتهایی دربارهٔ چند شاعر قاینی که در این تذکره نام آنها برده نشده نوشته ومنابع را هم یاد کرده ودرلای نسخه گذارده که اکنون گزیده‌ای از آنها را دراینجا می آوریم ،

۱ـ میرزا حسن‌اسیر جنابدی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابـدی مورخ ۱٦۰٤ ـش ۲۹٥۰)

۲ـ میر بدیعی تونـی (تذکرهٔ کنوزالشعراء صدرالدین محمد بهبهانی از سدهٔ ۱۱ ـش۲٤۲۸)

دنباله‌در صفحهٔ بعد

آغاز: لناسخ النسخة .

دنبالهٔ صفحهٔ پیش

۳ـ عبدی گون آبادی (مجموعهٔ صدرالدین محمد جنابدی)

٤ـ عبدالقادر تونی (نصر آبادی ص۱۰٤)

٥ـ شکری طبسی (همان مجموعهٔ جنابدی)

٦ـ مهدی قاینی (مضامین الشعرا ازسدهٔ ۱۱ ـش۲٥۰٤)

۷ـ میرابوطالب ترشیزی (همان‌مضامین‌الشعراء)

۸ـ حیاتی طبسی (مجموعه شمارهٔ۹۹باستانی)

۹ـ سعدی قاینی حاجی ملامحمد (پشت دیوان حسرت نراقی سدهٔ۱۲ بخط او)

۱۰ـ میرزا کوچك ساغرقاینی (دیوان حسرت)

۱۱ـ محمد شفیع بیرجندی از لوطیان زمان خود که نامه‌ای بعالی حضرت میرزا حسین قاینی نوشته بود وشعرا ودر آن هست (همان مجموعهٔ جنابدی)

۱۲ـ محمد حسین بن بدیع‌الزمان منجم‌حسینی جنابدی مؤلف زایجه و طالع عباس میرزای نایب‌السلطنه که‌شعراو ورسالهٔپدرش درزایجهٔ طالع نصرالله میرزا فرزند نادرشاه افشار بخواهش میرزا ابوالقاسم وزیر درآن هست (ازهمین زایجه) .

۱۳ـ حیدرعلی بن نعمة‌الله منشی طبسی مؤلف صحایف‌الاعمال که‌یك‌بیت‌ویك رباعی ماده تاریخ این کتاب در آن هست (صحایف‌الاعمال تألیف ۲ شوال ۱۰۰٦ نسخهٔ مورخ ۱۰۹۱ درقم ـ ش۳۰۲٤) .

۱٤ـ حیات میرزا محمد مهدی پسر میرزا محمد اسمعیل قاینی (منتخب تذکرهٔ مدایح‌المعتمدیه ازمیرزا محمد علی بهار مذهب اصفهانی) (ادبیات۱۰۰ـ۱ـمجلس ۳ :٦۸۲)

۱٥ـ محمود تونی (همان مجموعهٔ جنابدی ص۳٤)

۱٦ـ خرم جنابدی که قطعه‌ای درماده تاریخ تولد فرزند دوستی بسال۱۱۱۹ دارد (همین مجموعهٔ جنابدی) ،

۱۷ـ غزالی بیرجندی درهجوشهر بیرجند دارد :

دارم ز بیرجند ای دل گله‌ها	آن به که سفر کنیم زو مرحلهٔ ها
امید که درویشود اززلزله‌ها	صد بار دیگر عالیها سافلها

(پشت نسخهٔ رسالهٔ جوهر فرد تألیف نیازی بخاری مورخ۹۹٦) .

۱۸ـ مؤمنای قاینی دشت بیاضی (همان مجموعهٔ جنابدی) .

۱۹ـ حاج سراجا میرزا قاسمای قاینی (همین مجموعه) .

زآب زر هر چند استیفا کنی — حق وصفش کی تو استقصا کنی

زنگ قاین را نموده برطرف — منبع فیض است و کانی از شرف

للشیخ عبدالحسین دام مجده .

این تذکره مجموعهٔ فضل و هنر است

گنجی است که پر زدر ولعل و گهر است

ابنای وطن سزد بدو فخر کنند

اما صد حیف موجز و مختصر است

رب یسر ولا تعسر . تذکرهٔ شعرای قائنات درخشنده تردری که ازصدف بلاغت سفته ... گردد سپاس حکیمی است . . . که خرد وعقل را در ممالك وجود بسلطنت و جهانداری برگماشته :

انجام : قامتش خم بمثل چون پر کار آمد (لقد صار هذا آخرما اورد و افاد جناب المستطاب المؤلف ... و زلل از خویش دلریش مدفوع نکرده ... والسلام).

۳۰۱۳

نستعلیق ، عنوان شنگرف ولاجورد و زنگار ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین ، دو صفحهٔ آغاز بزرحاشیه سازی شده ، در۱۵۴ ص .

۱۴س ۷/۵×۱۳/۵ ، ۷۸گ ۱۴×۵/. ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی مقوایی درون سرخ زرکوب

تاریخ قوامی

از حاجی اسدالله خان درویش بن حاجی ابراهیم قوام کلانتر شیرازی که در زمان نابینایی در ذی‌حجه ۱۲۳۹ تا ۱۲۶۳ بنام فتحعلی شاه ساخته و داوری میرزا کوچك وصال آن را نوشته است(س ۳۷-۳۸ و ۱۰۶) سرگذشت خانوادهٔ قوام شیرازی است و پاداش رفتاری که او با مخدوم و مخدوم زادهٔ خود لطفعلیخان زند کرده، و از دست فتحعلیشاه آن را گرفته‌د‌ران یادشده است . مؤلف « بزم غریب » دارد درشرح سفر مکه که

بنام حاجی‌محمدعلی‌در ۱۲۲۱ نوشته‌است(ص۱٤۹)او را در ۱۹ سالگی‌درشب آدینه‌مباهله ۱۲۱۵ شاه کور کردو بستگان‌اورا هم یا کور کرد یا زبان‌بریدیا زهرداد ویا با گلوله ازپای‌درآوردویاخواجه کرد(ص۲۳-۲٤) سر گذشت اواز۱۲٤۰ تا ۱۲٦۳ در آن هست .

کتاب در چهارده باب است :

۱ـ کیفیت نسب .

۲ـ از زمان ولادت الی اوان مغضوب شدن از سلطان جهانیان .

۳ـ در انحراف مزاج مبارك سلطانی .

٤ـ تفصیل احوال بعد از سیاست و یاسا و اعطاف زیاده از حد

یکدور تاریخ‌ایران هم در آن هست (ص٤٥-۹۹) نام کتاب از باستانی است .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعدچون چندی بود که بخاطرفاتر ..این‌بنده .. چنین می‌آمد که مجملی از .. کیفیت احوال خود ... مرقوم قلم شکسته‌رقم ... دارد.

انجام : و چشم از بهانه گویی‌وعیب جویی پوشند . مصرع : قلم اینجا رسید سر بشکست والسلام علی اشرف الانبیاء وسایر ائمة الهدی ورحمةالله وبرکاته .

(در پایان قصیده‌ایست از داوری دررثای مؤلف).

۳۰۱٤

نسخ مؤلف سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد.

۱۵س۱٤×٦/۵ ، ۱٤۲گ۹/۵×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

خلاصة الاذکار واطمینان القلوب

از فیض کاشانی که در ۱۰۳۳ ساخته است (منزوی ۱ : ۱۰۵ - ذریعه۷ : ۲۱۱ ـ سپه ۱ : ۲٤ ـ مجه ۲ : ۱۵و۳۰و٤۰).

۳۰۱۵

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ، یادداشتهای تولد ۱۲۴۴و۱۱۲۸درص ۷۵ هست . ۱۸س۷/۵×۱۹ ، ۲۰۲گ۱۰/۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی – جلدتیماج مشکیضربی مقوایی

جنگ

نثر و نظم وادب و تاریخ و خبر شیعی و فلسفه است و بیشتر آنها گردآوری میرابوالحسن تاج حسینی وزیر قبانات سپاهان زندهٔ در سدهٔ ۱۱ و ۱۲ است . در آن از ماده تاریخهای۱۱۲۰ و۱۱۱۲ آمده و یاد شده از منع محمد سلیمان‌خان ایشیك آقاسی باشی باشارهٔشاه‌استعمال‌تنباکو وغلیان‌طلا ونقره را در۱۱۲۱ (ص۲۰) درص۱۷ و۶۰ نام « ابوالحسن‌الحسینی » ودر ص ۵۳ درشعرهاایکه سرگذشت او در آن آمده نام« تاج » دیده میشود : در دیوان قاسم خادم اصفهانی آمده :

چون میر ابوالحسن ازین غم‌آبادجهان
شد عازم باغ خلد با خاطر شاد
گفت از پی تاریخ وفاتش خادم
از تارك ارباب سخن تاج افتاد (۱۱۳۳)

نیمهٔ دوم آن (ص۱۶۰ ـ ۲۰۳) نباید از تاج باشد . در این جنگ شعر شعرای دیگرهم هست . چنین است فهرست‌پارهٔ ازمطالب آن :

۱ـ راقم از جانب بزرگ زاده بعالیجاه‌بیگلربیگی گوه کیلویه نوشته (۱)
۲ـ راقم بجا کم‌قبانات درهنگامی که باعث عزل وتغییر وزارت محرر حرف گردیده و بعد از اندك مدتی خودهم‌معزول‌شده‌نوشته (۶)
۳ـ راقم بیکی ازدوستان نوشته (۱۲)
٤ـ از منشآت ظهوری ازخوان خلیل او (۱۳)

۵ـ تعزیت نامه (۱۵)

۶ـ فردی چنداز محرر راست (۲۹و۳۰و۳۵ـ۴۶و۵۱و۵۲ـ۵۶)

۷ـ تاریخ خلف اسحق بیك (بنظم مورخ۱۱۲۹) (۳۲)

۸ـ قصیدهٔ سوزنی نزدیك بشعر راقم نسخه (۴۷)

۹ـ شعر بوالعجبی جورجانی (۵۰)

۱۰ـ نامه های کوتاهی ازراقم نسخه (۶۰ـ۷۴)

۱۱ـ نیمهٔ دوم رساله‌ای درتعبیرخواب بفارسی دارای عنوانها «فصل پنجم مشتمل برعلم جنبش تامه تصنیف بزرگی» و «فصل ششم مشتمل برتعبیرخواب تصنیف بزرگی متضمن است بردوازده باب» و « فصل هفتم پوشیدن پوشاك » به نثرونظم (۶۷ـ۱۸۸)

۱۲ـ « بیست وهشت باب » دراسب شناسی وفرسنامه (۲۹۰ـ۲۰۲)

آغاز: بسمله . حمدله . این نسخه‌ایست از گفتار ارسطالیس حکیم که جمع کرده است در وصف اسبان نیك وبد وهنرها والوان وعلامات هریك ودردهاو بیماریها و درمانهای ایشان این نسخه را تألیف کرده از برای ذوالقرنین کـه اسکندر رومی خوانند و از دست یکی از نزدیکان پادشاه بدست من افتاد . . . واین موسوم است به « بیست وهشت باب » .

انجام : وبسیار رنجها حاصل شود والله اعلم .

۱۳ـ طریقهٔ عقد کردن اهل کردستان (۲۰۳) صیغهٔ نکاح و طلاق آنها است بزبان کردی .

۳۰۱۶

نستعلیق اسماعیل داروغةالفقرا در ذی‌قعده گویا همان سال تألیف .

۱۶س۸×۱۶ ، ۵۶گ ۱۳×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ.

تنبیهیهٔ مهدویهٔ شخصیه

بفارسی در تصوف ذهبی از آقا سید آقای ارومی که در ۱۳۲۰ ساخته است . در پایان نسخه نامه ایست از جلال الدین مجد الاشراف شیرازی بمؤلف در ستایش این رساله .

آغاز: ذلك فضل الله یوتیه من یشاء رسالهٔ تنبیهیهٔ مهدویهٔ شخصیه . بسمله . الحمدلله الفیاض المطلق الازلی الابدی ... وبعد بدان ای طالب رحیق تحقیق .

انجام :

سائلم از قارئین و سامعین　　　　رحمتی آرند بهر این حزین

۳۰۱۷

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان شنگرف یا مشکی درشت ، نشان شنگرف ، ش ۱ از پایان افتاده ، در گ ۱۱۵ پ شعریست بفارسی بخط بیرام بیك :

خفته بودم بر سرم آمد نگارم گفت هی　　　　آفتاب آمد بروبت برنمی‌خیزی هنوز

ش ۱ حواشی دارد با نشان « رومی ، بردعی ، عبدالرحیم ، محیی‌الدین » ، ش ۲ حواشی دارد با نشان « صلاح‌الدین ، میرحسین » ، شعرهای فارسی در گ ۹۲ ر هست .

۱۷ س ۷/۵×۱۵/۵ ، ۱۳۰ گ ۱۳/۵×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح الهدایة (۲ پ ـ ۹۱ پ) از میبدی بر هدایهٔ اثیریه ساختهٔ شوال ۸۸۰ (حقوق ۳۹۱ ـ طوس ٤ : ۱۹٦) .

۲ـ شرح الهدایة (۹۲ پ ـ ۱۳۰ پ) از میرك شمس‌الدین محمدبن مبارکشاه بخاری جنکی (حقوق ص ۳۹۲ مورخ ۸۸۵ ـ طوس ٤: ۱۹۵ مورخ ۸۵۰ ـ دیباچهٔ ایضاح المقاصد ص ۲۳) میرك در شرح حکمة العین از علامهٔ حلی (م ۷۲٦) یاد کرده و سید شریف (م ۸۱٦) برشرح او حاشیه نوشته است ، پس او در میان ۷۲٦ و ۸۱٦ میزیسته است .

[illegible]

۱۹۵۸

درپایان نسخه تاریخ تألیفی آمده که در تصویر می بینیم و این تاریخ برای تعیین عصر مبرك اهمیت دارد ودرفهرستها نیامده است .

۳۰۱۸

نستعلیق ۵ج۲/۱۳۰۵ ، مهر کلبعلی دارد.
۱۹س۵/۱۰×۱۷ ، ۳۲۷۲گ۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا.

مخزن القصائد

قصیده های عربی و فارسی این سرایندگان است :

فهرست اسامی

حرف الف

ابن حسام ۱۵۸ — آثم (محمود) ۱۳۶

اسدالله مراغه ۱۴۱ — اسیر ۱۲۵

انوری ۴۹

حرف ب

بهجت کرمانی ۱۳۷ — بهائی ۳۲۱

حرف پ

پرغم تبریزی ۲۸

حرف ت

تراب ۴۷۷ — تشنه ۱۶۷

حرف ث

حرف ج

حرف ح

حرف خ

حرف د

حرف ذ

حرف ر

حرف ز

حرف سین

حرف شین

حرف صاد

حرف ضاد

حرف ط

حرف ظ

حرف عین

حرف غین

حرف ف

حرف ق

حرف ک

حرف لام

حرف میم

حرف نون

۳۰۱۹

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، اشان شنگرف ، آغازوانجام افتاده ، در۲۴۹ ص و۴۹۸۰بیت.
۳۰س۸×۱۷ ، ۱۲۵-۱۲۳×۲۴/۵، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

تفسیر سورهٔ یوسف

بفارسی از مظفرحسین فتوحی کوبنانی کرمانی که در دیباچه (ص۳) و پایان کتاب(ص۲۲۲) ازخود نام‌میبرد . شعرهای آن‌همه‌از خود او است(ص٤)در آن یاد شده از معالم (۲۲۸) و کشاف واهل حشو (۷۹) و آمده : « حضرت‌امام بحق ناطق‌جعفربن محمد الصادق ع فرموده » (ص۷۹) .

آغاز: و حکم آن‌لایح وباهر در اعجاز عرب وتبکیت ایشان از عداوت‌فطری که در امر سفارت و تبلیغ رسالت تودارند ... و بعد چون تذکار معانی آیات بینات قرانی مهیج روح و راحت روحانیت ... بخاطر ... مظفر حسین الکونبانی الکرمانی رسید که بحل الفاظ و بیان معانی بعضی از قرآن مجید ... جسارت نموده .

انجام: بواسطهٔ غلبهٔ اهالی طرف یمین دران جانب مدفون (درتفسیر : توفنی مسلما و الحقنی بالصالحین) .

۳۰۲۰

شکسته نستعلیق علی‌محمد بن محمد حسن گرمرودی آذربایجانی گردآورندهٔ دیوان در سدهٔ ۱۴۰ ۱۲س ۸/۵×۱۴/۵ ، ۳۵ ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی مقوایی.

دیوان

از محمد حسین گرمرودی آذربایجانی تبریزی که در تبریز و تهران و سپاهان میزیسته و در زمان محمد شاه و وزارت حاجی میرزا آقاسی بدربار راه یافته و سپس بکربلا فرستاده شده و در زمان ناصرالدین‌شاه بتبریز بر گشته است . سر گذشت او در آغاز نسخهٔ ما که گردآورده علی محمد بن محمد حسن گرمرودی آذربایجانی است بخامهٔ آقای باستانی راد هست . پس از این دیباچهٔ همین گرمرودی است بعربی (۱ـ۱۰) در سر گذشت او و چگونگی گردآوردن این دیوان . خود دیوان که بیشتر آن بعربی است مگر شش قصیدهٔ آخر که بفارسی است در ص ۱۰ـ۶۹ است .

درآن ستایش امام پنجم ومیرزا محمد باقر تبریزی و ساعدالملك ومعزالدوله و میرزا محمد صادق خان قائم مقام والی آذربایجان و اردشیر میرزا و الی همانجا و ناصرالدین‌شاه و میرزا آقاسی وسردار کل وعباسقلی‌میرزا هست . گردآورندهٔ دیوان یکی دوبندی در میانهٔ آن هم به نثر دارد . از دیباچه برمیآید که او نخست شعرها را گردآورده تا بچاپ برسد ومیخواست آنها را سپس شرح کند .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اکرمنا بحسن الآداب . . . و بعـد فیقول علی محمدبن محمدحسن الگرمرودی الآذربایجانی ان العالم الفاضل ... میرزا محمدحسین کان من اهل گرمرود .

۱۹۶۵

آغاز دیوان:

فدیتك یابن المصطفی بعدك العفا　　　علی العیش ان العیش بعدك ماصفا

انجام :

چون او بارباب هنی رحمت کند بی منتها

بفزایدش فرو بها باری خدای ذوالمنن

(تمام شد)

۳۰۲۱

نستعلیق عبدالغفار (ص۲۱۳).

۲۰س ۱۱×۱٦ ، ۱۳۵گ ۱٦/۵×۲۲، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱- جنگ (۱-٤٤و۱۰۷-۲۵۳ و۲٦۰-۲٦۲) پرا کنده های لغت وشعر وحدیث وآداب وفلسفه و تاریخ است بعربی ویکی دوجا بفارسی.

۲- فروق اللغات (٤٥ - ۱۰۱) از سید نورالدین بن نعمة الله شوشتری که بچاپ سنگی رسیده است (فرهنگنامه ها ۳٤و۲٤۰) .

۳- المؤنثات السماعیة (۱۰۲-۱۰۳) از ابن حاجب .

٤- الاضداد (۱۰۳-۱۰٦) ازابوالحسن صغانی .

۵- الاسماء التی لاتدخل علیها ال التعریف (۲۵٦-۲۵۹) .

٦- سرالقدر (۲٦۲-۲٦٦) ازابن سینا درتفسیر « من عرف سرالقدرفقدالحد » .

۳۰۲۲

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۲س ۱۰/۵×۱٦ ، ۳۴۲گ ۱٦×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

دیوان

از دوشاعر گویا برادروخواهر یکی والی (۱-۲٤) نزدیك به ۲۸۰ بیت دیگری والیه (۲۶-۸۲) نزدیك به ششصدوپنجاه بیت وهردوغزل است بسیارشیرین وشیوا بترتیب تهجی و تخلص «والی» و «والیه» دردنبال برخی ازغزلها هست.

آغاز ۱ :

در شهر رسم دلبری امروز کارتست / دلها عنانشان بکف اختیار تست

دل گمشده بسینه وازوی سراغ نیست / تهمت بکس مبند که این کار کارتست

انجام ۱ :

زخط بنای نکویان خراب میکردم / بمهر والی اگر میرسید طغرایی

آغاز ۲ :

ای دبدبهٔ دامت پروازده دلها / وی زمزمهٔ نامت آواز جلاجلها

ای مست می نابت بیدار بهر راهی / وی غرقهٔ گرد ابت بیزارزساحلها

انجام ۲ :

یك نظر بنما جمال یوسفی / عالمی ازشوق حیرانت کنم

۳۰۲۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ درمتن وهامش وپاره‌ای ازدیوان غزنویست.

۱۷س ۱۲/۵×۷/۵ ، ۲۱گ۱۴۳ × ۲۲ ، کاغذ - جلدتیماج مشکی مقوایی.

دیوان

از مختاری غزنوی است (ادبیات ۲۷۰ - حقوق ۱۱۳).

۳۰۲٤

نستعلیق پیر محمدعرب ساکن دالان سرای هوشیارخان قم درروز پنجشنبه ۱۹صفر ۱۰۹۱، عنوان و نشان شنگرف .

۱۵س ۷/۵×۱۵/۵ ، ۲۸۱گ۱۲۳ × ۲۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج تریاکی ضربی مقوایی .

صحایف الاعمال

از حیدرعلی بن نعمةالله منشی طبسی که در ۲ شوال ۱۰۰٦ ساخته است نام مؤلف و کتاب در آغاز هست (منزوی ۱:۱۵۱ـطوس ۲ : ۲۸۲ـنخجوانی ۱۵) .

۳۰۲۵

نستعلیق ۳ شوال ۱۱۲۴ سال ۵ جلوس ، در ۱۷۲ ص و ۳۲۰۰ واندی بیت .
۱۹س ۷/۵×۱٦ ، ۸۷ر ۱۲×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای درون آبی.

اسرار الشهود فی معرفة الحق المعبود

مثنوی عرفانی شیخ محمد نوربخشی اسیری لاهیجی که در آغاز آن از سید محمد نوربخش ستوده است (مجلس ۳:٦۷۲ ـ سپه ۲:۵۵۹) .

آغاز:

هست بسم‌الله الرحمن الرحیم مصحف آیات اسرار قدیم
نام‌حق سر دفتر هر دفتر است آنچه بی‌نام خدایست ابتر است

انجام:

چون ببزم وصل او کردم مقام وا گذارم گفت و گور او السلام

۳۰۲٦

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، یادداشت ع ۱۳۳۱/۱ دارد در ص ۱ ، در هامش ص ۲ و ۳ یادداشتی است دربارهٔ نصرت‌علی شاه میرزا نصرالله صدرالممالك .
۱۴س ۱۰×۱٦ ، ۳۴۹ر ۱۵×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دیوان

در عنوان آغاز آن آمده که از محمد هادی قدرت علی شاه پسر صدرالممالك ناصر

(نصرت) علی شاه اردبیلی است و ابن پدر در ٦ محرم ۱۲۷۱ در گذشته است . غزل است (ص ۱-٦۳) و مثنوی (٦٤-٧٦) و در غزل نخستین تخلص « قدرت علی» و درجاهای دیگر « شاه نصرت الدین » یا « نصرت » و «نصرت الدین» آمده است .

آغاز:

هر بی سرپا راه ندارد ببر ما | بازاست اگرچه بهمه خلق در ما

انجام :

باسکندر شاه میکردی یقین | این بود ایجان من راه یقین

در ص ۷۷ نه بیت از مثنوی دیگریست و ناقص گویا دنبالهٔ همین دیوان باشد

۳۰۲۷

نستعلیق نورعلیشاه بن حاجی ملااسماعیل حکمی الهی سبزواری درروز چهارشنبه ۱۸ ذی قعدهٔ ۱۳۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۰س ۸×۱۳ ، ۲۸۱گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

سلسلة الذهب

از جامی است (مجلس ۳: ٤٧١).

۳۰۲۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان وجدول شنگرف .

۱۳س ۸×۱۴ ، ۱۹۸گ ۱۳/۵×۲۲/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدروغنی زرکوب مقوایی

دیوان

از آقا بابا محمد قاسم گرامی پسر سلیمان بیك تسلی سپاهانی از خاندان اسکندربیك منشی. سر گذشت او در آغاز نسخهٔ ما بخامهٔ خود او هست و آقای باستانی راد گزیده‌ای از آن را بخط خود نوشته و در آن گذارده است . او در هفتادسالگی در ۱۲۱۰

این دیوان را گردآورده است . سرگذشت کوتاهی از او درنگـارستان سخن و صبح گلشن هست . دیباچهٔ خود شاعر از آغاز افتاده ودر ص ۲ـ۱۷ است ودیوان درص ۱۹ ـ ۳٤۸ . در ص ۳۵۰ ـ ۳۵۵ نثریست از او سپس نامهٔ نادرشاه انشاء میرزا مهدیخـان (۳۵۵ـ۳۷۱) و « نقل نامهٔ سلطان‌الاعظم نادر صاحب قران انشاء محمد قاسم اصفهانی عرف آقابابا گرامی تخلص» (ص ۳۷۱ ـ ۳۹۵ ناقص) که تقلیدیست از نامـهٔ میرزا مهدی‌خان . دردیوان قصیده و غزل است بترتیب تهجی و مادهٔ تاریخ و رباعی .

آغاز دیوان:

شب که درمحفل گشود از عارض چون مه نقاب
در دل شب گشت پنـداری طلـوع آفتاب
وه چه عارض آنکه همچون ذره از وی ماه ومهر
این نمایـد اقتباس و وان نمایـد اکتساب

انجام :

درهجر تو شوم سیم غبغب چکنم — تلخست مذاقم ای شکر لب چکنم
گیرم که شب فراق من روز شود — چون روز غمت نمیشود شب چکنم

۳۰٦۹

نستعلیق میرعلی در ۱۵ محرم ۹٦۵، نشان شنگرف ، میان برگهای ۱ و۲ افتاده ودنبالهٔ دیباچه و مجلس ۱ـ۲ وآغاز مجلس ۳ درنسخه نیست ،درص ۲۳ عنوان « تورتونجی مجلس عصر فضلاسی...» ودرص ٥٦ «بشینچی مجلس خراسان نینگ...» ودر ص٦٥ «آلتینجی مجلس خراساندین اوزگاممالک فضلاسی وفضلا وشعراسی...» ودرص ۸۸ « یتنیجی مجلس سلاطین عظام واولاد...لار»دیده میشود وجای مجلس ۸ سفید است ، نسخه ازسرگذشت سید قطب (ش۱۴٦ لطائف نامه وش۱۴۳ ترجمهٔ قزوینی) آغاز میشود و سیزده شاعر مجلس سوم را هم ندارد، یادداشت تملک ۱۲٦٦ دارد .

۱۴س ۷×۱۴ ، ۴۹گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ سمرقندی-جلد تیماج تریاکی،قوایی حاشیه دار

مجالس النفایس

تذکره ایست ازامیرعلی‌شیر نوایی وزیر (۸٤٤ ـ ۹۰٦) بترکی جغتایی دربارهٔ

شاعران فارسی وترکی زبان ودر۸۹۶ درترکستان درهشت مجلس ساخته است و آن چهار بار بفارسی درآمده و متن در تاشکند بسال ۱۳۲۶ چاپ شده است (استوری ۷۸۹:۱و۱۳۳٤ ـ طوس ۱۰۳:۳ ـ مشار۱۳۷۸ ـ ش۱۰۰/۲و۲۷۲۹/۲سپه) .

چنین است فهرست هشت مجلس

۱ـ شعرااى كه در عصرمؤلف در گذشته‌اند ومؤلف آنها رانديده است .

۲ـ شعرااى كه پيش از ۸۹۶ در گذشته‌اند و مؤلف آنها را ديده است .

۳ـ شعرااى كه مؤلف آنها را ميشناخته‌است .

٤ـ دانشمندانى كه گاهى شعر ميسروده‌اند .

٥ـ بزرگان خراسان كه گاهى شعر ميسروده‌اند .

٦ـ شعراى جزخراسان .

۷ـ پادشاهان و شاهزادگان خاندان تيمور .

۸ـ سلطانحسين.

فخرى سلطان محمدبن اميرى هراتى گويا مؤلف هفت كشور (ادبيات ٥۲۲) در ۹۲۸ در هرات بنام لطائف نامه و حكيم شاه محمدبن مبارك قزوين (م ۹٦٦) در اسلامبول در ۹۲۷ـ۹۲۹ آنرا بفارسى بر گرداندند همان دو ترجمه اى كه بكوشش على‌اصغر حكمت در تهران بسال ۱۳۲۳ خ چاپ شده است . شاه على‌بن‌عبدالعالى در زمان سلطان دين محمدبن جانى‌بيك فرمانرواى خراسان (۹۹۱ ـ نزديك ۱۰۰٦) و عبدالباقى شريف رضوى گويا در ۱۲٤۲ بدرخواست غلام غوث خان نواب كرنتيك (Carnatic) نيز آن را بفارسى ترجمه كردند . دو مترجم نخستين در اصل كتاب تصرفاتى كرده‌اند و سومى هم هفت مجلس دارد .

آغاز:

يوز حمدانكا كيم يساب جهان بستانى

آيلاب يوز و زلف دين گل و ريحانى

قیلدی یـا ساغاج بوباغ روح افزایی
نظم اهلین اینك بلبل خوش الحـانی
ودرون نامعدون اول خلاصهٔ معدوموجون فه کیم.

انجام :

کوکب عرصه‌سی بزمگاه‌اولسون‌یارب
کون شمسه‌سی‌چترجاهی اولسون‌یارب
کوکب عددی سپـاهی اولسون یارب
پیرایشیدا حق‌پناهی‌اولسون‌یارب

۳۰۳۰

نسخ حاجی اشرف در ۲۹ رمضان ۹۹۴ ، نشان شنگرف ، نام نویسنده و تاریخ در پایان نسخه که گو یا پایان مقدمهٔ کتاب است دیده میشود .

۱۵س×۷/۵×۱۴ ، ۱۳۹گ۱۲×۲۱/۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

دستور العلاج

از سلطانعلی گونابادی که در ۹۳۳ ساخته است (ف۷۵۳ ـ ربو ۲:۴۷۳ـ ره‌آورد ۲۰۰ ـ مجلس ۲:۲۹٤ ـ ذریعه ۸:۱٦۲) نسخهٔ ما مقدمهٔ این کتاب است ودرآن‌یادشده از ابوسعیدخان بهادرخان (پسر کوجکونچی ۹۳٦ـ۹۳۹) که مؤلف ببست سال با او بوده است (دیباچه) خود کتاب در دومقاله است و این مقدمه دربیان حفظ صحت‌وحد طب و نبض و بحران در ۱٦ باب هریك چند فصل ومقالهٔیکم درامراض مختص بعضو معین در بیست وپنج باب باحمیات و هربابی چند فصل و هرفصلی چندنوع‌ومقالهٔ دوم در امراض غیر معین در هشت باب هر بابی چند فصل و هرفصلی چند نوع . از دیباچهٔ نسخهٔ ما برمیآید که کتاب جدا گانه‌ایست و باید پس از مقدمه آندو مقاله هم با آن

باشد و گویا تحریر دوم همان دستورالعلاج باید باشد اگرچه در دیباچهٔ نسخهٔ ما نامی بآن داده نشده است .

آغاز افتاده : آن قبهٔ چتر آسمان رفعت اواست ... سلطان ابوسعید بهادرخان ..

انجام : بی طاقتی و عجز طبیعت (از فصل ۸ در علامتهای بحران ازباب ۱٦ در بحران ازمقدمه) .

۳۰۳۱

نسخ روز سه‌شنبه ۲۳ شعبان ۱۰۸۱ ، عنوان ونشان شنگرف .

۱۷س ۷×۱۴ ، ۲۰۸گ ۱۴×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد روغنی مقوایی.

عمدة الطالب فی انساب آل ابی طالب

از ابن عنبه و نسخهٔ جلالی آنست (منزوی ۲ : ٦۳۵) .

۳۰۳۲

نسخ اسدالله موسوی خوانساری در ۱۳۴۵ درچهاربرگ پایان نسخه و یك برگ آغازآن‌وچند برگ درمیانه، دیگر برگها کهنه است شاید از سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و مشکی‌و شنگرف ولاجورد .

۲۴س ۷/۵×۱۷ ، ۱۴۸گ ۱۳/۵×۲۳/۵ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی نخودی ـ جلد تیماج قهوه ای ضربی .

مکاتیب

از قطب‌الدین ابویزید عبدالله محمدبن محیی‌بن محمود انصاری خزرجی‌سعدی کوشکناری جهرمی زندهٔ در ۸۸۱ ـ ۹۱۰ و گویا مفاتیح الغیب خوانده میشده است (ادبیات ۴۳۹ ـ هفت اقلیم ـ طرائق‌الحقائق ۳ : ٦٦ ـ یادداشتهای قزوینی ۳: ۲۵۳) .

۳۰۳۳

نستعلیق ، جدول زر ومشکی و لاجورد ، سرلوح زرین ، دو صفحهٔ آغاز حاشیه سازی شده بزر و شنگرف ولاجورد وآراسته باگل وبوته ، در۵۴۳ ص .

۱۹س۷/۵×۱۷ ، ۳۶۷گ ۱۳/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سوخت مشکی ضربی مقوایی درون قهوه‌ای زرکوب ضربی .

دیوان

ازعرفی شیرازی درچهارده هزاربیت (ص۱۲س۵) با دیباچه‌ای به نثر (۱ـ۱٤) در سرگذشت او از عبدالباقی‌نهاوندی (ص۹س۸) که این دیوان را از روی خط عرفی در کتابخانهٔ خان خانان یافته و نوشته است . قطعه‌ای در باب ترتیب و تاریخ کلیات اثرطبع سراجا گردآورندهٔ آن‌دراین دیباچه هست . این‌نسخه را برای‌همان کتابخانه پرداخته‌اند (ذریعهٔ ۹ : ۷۱۲ ـ مشار ۷٤٤) .

۳۰۳٤

نستعلیق ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷٦ پیچی‌لیل‌درزنجان درش ۹۱ درپایان نثراللئالی تاریخ ۱۲۷۵ ودرص ۲۲۹ تاریخ ذی‌حجهٔ ۱۲۷٦ دیده میشود ودرص۱۰۵آمده که درتهران در پایان محرم ۱۲۷۵ نوشته شده است ، عنوان ونشان شنگرف .

۱٦س۷/۵×۱۵ ، ۱۳۲گ۵/۱۷×۲۲/۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزتیرهٔ زرکوب‌گرد و درون عنابی .

مجموعه

۱ـ انیس‌العشاق (۱ ـ ۳۸) از رامی .

۲ـ تعریف اصفهان (۳۹ـ۵۲) از ملاعطاء اعجاز هراتی (ذریعه ۹ : ۸۱)بسیار رسالهٔ شیوایی است و درهرعنوان شعریست از خود او و این رساله ازرهگذر شناخت شهرسپاهان ومردم آن در آن زمان بسیار سودمند بلکه بی مانند است.

مقدمه‌ای دارد وعنوانهای: «تمهید بساط عیش، تعریف بهار، مشتمل‌براسامی مقامات، دیباچه، اسامی حمامات، جوش وخروش مردم دردشت و جوباره،اظهارخانه شعار عوام‌الناس، بزازان، خیاطان، صفت: زرگرها، گمانگر، شمشیر گر،ازدحام، اسامی‌قهوه‌خانه، اسامی خواتین که پتیاره آمده‌اند، اسامی‌محلات‌شهرصفاهان،تهیهٔ‌ساز و برگ خاص و عام، فروش مجلس انبساط، کیفیت بزم، شعرای محفل، حکمای بزم، صحبت کتاب، علمای طریقت، اطعمه و اشربه، فراغ کوکب آتش‌بازی،هنگام رسن بازی، ماحصل کلام».

آغاز: هوالله تعالی مولانا اعجاز هراتی در تعریف اصفهان نوشته، بسمله. در دشت نامه بقطرات جویبار خامه تحریر گلکاری حمد بهار آفرین نمودن از چمن پیرایی اندیشهٔ محال است و در گلگشت باغ اظهار نعت حضرت سید المرسلین را بمفتاح تقریر گشودن محض تصور وخیال ... کمینهٔ درگاه بی نیاز اعجاز غریب نیست که ازآشیان فردوس‌آیات هرات .. بعرصهٔ اصفهان ... رسیده

انجام: و عود از تاب آتش افسردگیهای خام عیشان بجز مضراب دود از کسی گرمی دلنوازی‌ندیده. لمؤلفه:

در گلشن زمانه زفیض عدالتش اوراد نغمه برلب بلبل دعا شود.

۳- آرزو وخیال (۷۷-۷۹) رساله‌ایست خیالی ودرآن آرزوخیال ووعده‌وشوق وتوفیق و انتظار وعواطف و احساسات دیگربا همراه اینها است در عبارات منثور شیوایی یاد شده است.

آغاز: دروادی توهم روزی شحنهٔ آرزو دامی خیالی را بدست پیچیده کام دل می‌جست تصور خیال شخص‌آرزورا بوادی توهم درآورده متوجه شهروعده ساخت.

انجام: چون بخدمت‌آن بزرگ رسید نوشتهٔ مرا بآنجناب رسانید که شمارا بی‌توقف بسرحد حقیقت رساند

٤- کنزالرموز (۸۰-۸۲) خواص اخلاقی وطبی برخی از اموردرآن‌آمده‌است.

آغاز: بسمله . الحمدالله علی افضاله ... امابعداین رساله ایست مشتمل خلاصهٔ اقوال علما و نقاوهٔ اعمال حکما منطوی برده فصل وهرفصلی را خاصیتی منسوب است و مسمی بکنزالرموز است .

انجام : وسربآب خطمی شستن .

۵ـ تحفةالملوك (۸۲ ـ ۸۵) همان رسالهٔ فارسی چهل بابی که درهربابش چهار نصیحت است .

٦ـ داستان بهرام و بهروز (۸۹ـ۹۸) از حسن قاری وداستان دو برادر بهرام کهتر پرهیزکار وبهروز مهتر تبهکار.

آغاز: من تألیفات مولانا حسن قاری سلمه الله مخفی نیست که مشرب مسرت دنیا از شوائب مضرت صافی نیست .

انجام : وعاقبة الامرهمان نهجصورت بست والسلام‌علی‌من‌اتبع‌الهدی‌والتحیة علی‌خیرالبرایا .

۷ـ بحرطویل(۹۸ـ۹۹) ازساعی شیروانی که بهند رفته ودرآنجا بخواری‌دچار گشت درشکوه و گله از روزگار (ذریعه ۹ : ٤۱۵) .

آغاز: ابتدا میکنم این نامهٔ پردرد بنام ملك قادرقیوم خداوند کریمی که‌همه حوروطیور و ددودیو وسمك و ببروپلنگ و همه ازمنعم ودرویش ازویافته سرچشمهٔ ادراك فیوضات کمالات .. ولی‌آدم بی‌درد نداند ره توفیق وهدارا.

انجام : از ره مقصود وندانم ره توفیق وهدارا والسلام .

۸ـ دیباچهٔ نورس (۱۱۸ـ۱۲٦) ازظهوری .

۹ـ نثراللئالی (۱۲٦ـ۱۳٦) یاسخنان کوتاه علی (ع) .

۱۰ـ غرایب‌الاسرار (۱۳۷ـ۱۳۵) ازخواندمیر بلخی (ذریعه ۹ : ۳۰۷) که در آن هنگامی که از میهن خود هرات بقندهار ودربارپادشاه رفته بود بنام معین‌السلطنه ابوالنصرسلطان بدیع‌الزمان میرزا ساخته و «غرایب بلادوبحار وانهاروجزایر و جبال

وعیون و آبار و عجایب اشکال و اطوار بعضی از آدمیان وجنیان و وحوش وطیور جهان» رادر آن آورده و باین نام نامیده است نامش در دیباچه یاد شده است . و این جز اختتام حبیب‌السیر است (ادبیات ۲۰۲ ـ استوری ۲ : ۱۳۵) .

آغاز: غرایب اسرار عالم آمال و امانی ... شمه‌ای از آثار قدرت آفرید گاریست.

انجام : جبل‌البیان گویند در آن کوه اشجار میوه داراست . . . و آن تخت را ملك خویش شمرند وچون این (ننوشته گذاشته شده) .

۱۱ـ انشائی ازظهوری (۲۰۶ ـ ۲۰۷) دران ازهمهٔ حروف تهجی و بنحوی از بی‌رونقی آنها یادشده است .

آغاز: مولانا ظهوری درشکوهٔ بیرونقی سخن نوشته ، روز گاریست که کلك و دفتر سخن‌سنجان معنی پرور درماتم گریبان سخا گستر پلاس سوگواری در گردن.

انجام : یابزبان حال دروادی مقال بزبان آمده که یا کریم ادر کنی والحمدلله اولا و آخرا .

۲ـ جنگ (سراسر دفتر) در آن مطالب پراکنده‌ایست مانند نامه‌ای بزن بعنوان «خانم جانم» (گ ۱پ) وشعر فارسی در ۲ر وپندهایی بفارسی ازبزرگمهر و افلاطون و انوشیروان ودیگران واخبار و تاریخ وداستانها ونامه‌های نظیری هنگام رفتن بحجاز و میرزا عزیز باورنگ زیب و همایون پادشاه هنگام رفتن بعراق بشاه تهماسب و شیخ ابوالفضل اگره بعزیز کوکه (۱۰۰) و انشاء میرزا جعفر قزوینی در پاسخ حکیم ابوالفتح (۱۰۱) وپندهای بوعلی ثقفی (۱۰۵) ونامهٔ میرزا ناظما بمیرزا الهی (۱۷٤) و مقرب‌الخاقانی میرزامحمد ونامهٔ اشتیاق وبسادات وتهنیت وطلب آب تمیز و پاسخ آن ونامهٔ میرزا تیموربخواجه محمد طاهر درپاسخ درخواست نخود آب (۱۸۸) ونامهٔ میرزا فصیحی بطالب آملی (۱۹٤) وحسنخان بمنوچهرخان ومیرزاهاشما (۱۹۸) وشاهزاده مرادبخش درزندان بشاه شجاع (۲۰۰) وحکیم همام بحکیم ابوالفتح وشیخ ابوالفضل بخان‌خانان (۲۰۳) ونامهٔ قایم مقام ازجانب خاقان مغفوربنایب‌السلطنة (۲۱۹) وانشایی

ازمیرزا محمدعارف طالقانی که‌فتح‌الله حسینی ازاوشنیده ودر۱۲۹۰ دراین‌نسخه‌نوشتهٔ است وخط همو‌پیش‌ازین هم هست مورخ ۱۲۸٦ (۲۳۲_۲۳۷) ودرآغازنسخه و جاهاي دیگر .

۳۰۳۵

نسخ عبدالله‌بن حاجی‌تقی بروجردی در ۱۲۵٦ ، نشان‌شنگرف ' ش۳ازآغازافتاده‌است.
۱۷س۸/۵×۱۴/۵ ، ۱۰۸گ۱۴/۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ مصباح‌الشریعة ومفتاح الحقیقة (۲ پ ـ ٤۳ ر) منسوب بامام صادق .

۲ـ فتوح‌الابرار (٤٤ پ ـ ۸۵ر) دران حکم وسخنان کوتاه علی (ع) بترتیب تهجی آمده است .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی دلنا علی ذاته بذاته . . و بعد قال الفقیر ... هذه الرسالة ... موسومة بفتوح‌الابرار فی‌ماورد من حکم امیرالمؤمنین علی ... علی‌ترتیب حروف التهجی ... بحذف الاسناد والراوی .

انجام : ومالکهامملوك وتراثها متروك.

۳ـ الاعتقادات (۸٦ ر ـ ۱۰۸پ) ازابن‌بابویه رازی .

۳۰۳٦

نستعلیق سدهٔ۱۱ ، عنوان شنگرف . برگشماری‌اصلی نسخه از۱۳۸ است تا ۷۳٦ ، صفحه شماری آقای باستانی‌از۱تا۱۰۰٦، یادداشت روزچهارشنبه ۲۸ج۱/۱۲٦۵ بنام امیرنظام در تبریزوروز آدینه ۲۸ ج۱/۱۲۴۷ ازمحمدبن‌میرزامحمد مستوفی وظایف‌آذربایجان‌درص۴۷۵هست.
سطرچلیپا۵/۱۳×۲۴ ،۳۷۲۲گ۱٦×۲۸/۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌مقوایی

تذکرهٔ ملائی

جنگی‌است‌ازشعرهای سرایندگان‌فارسی‌زبان باسرگذشتی کوتاه ازآنها .

نسخه ازرود کی آغاز باسی واندبیتی از او وبسر گذشت خواجه شهاب الدین عبدالله مروارید دانشمند وخوشنویس ونوازندهٔ قانون پسرخواجه شمس‌الدین‌مروارید دستوروزیر پادشاهان کرمان انجام می‌یابد ودرپایان تاریخ مرگ تیموروالغ بیك و شاه رخ وغازان وجهانشاه حسن‌بیك و رفتن همایون پادشاه بعراق (۹٦۱) و تولد سام میرزا ورستم میرزا بشعر وشعری در بارهٔ علی‌قلی‌خان امیرغازی شیرازی وخان‌زمان وبهادرخان هست .

درص۱۰۰۲ درسر گذشت خواجه عبدالله مروارید آمده : و اورا در جواب این مطلع حضرت مولانا عبدالرحمن جامی :

نوبهاران دید شاخ گلی‌از گل من　　　غنچه‌هایش بودآغشته‌بخون‌دل من

این مطلع زادهٔ طبع شریف آن حضرت‌است . مطلع :

آه کز هر که وفابود امید دل‌من　　　غیرنومیدی‌ازوهیچ‌نشدحاصل‌من

بنابرحکم این بزرگزاده فاضل این غزل تتبع‌نموده شد لمؤلفه:

دیگری را مکش از غمزه بر غم دل من
هر زمان قصد هلاکم مکن ای قاتل‌من

مکشی‌خنجروخون‌میخورم‌ازحسرت‌آن
گرشود رخنه دم تیغ تو از بسمل من

قابل دولت غمهای تو آیا دل کیست
نیست مقبول تو باری دل نا قابل من

سر بنه برسرآن کوی علایی زان روی
تادم حشردراینجا است چوسرمنزل‌من

پس میتوان گفت که گردآورنده این تذکره علایی نامی است و این تذکره را تذکرهٔ علایی نامید .

دراین جنگ این خطوط واین تاریخها دیده میشود : خط محمدباقی(ص۴۹٦)

خط حسن دهلوی بفرمودهٔ « صاحب کتاب » خواجه آقابیك در
١٠٠٥ دربندرسورت (ص٦٦٦) ، خط مورخ ١٠٠٧ (ص ٥٣٤) ، تاریخ ٢٢ محرم ١٠٠٧ درسورت (ص٦٢٦) ، خط یحیی بن هاشم موسوی قمی برای (صاحب بیاض) در ٦ رجب ١٠٠٤ (ص٦٧١) ، خط ابوالحسن حسینی بفرمودهٔ [صاحب بیاض] در « جهاز مبارك صمدی » (ص٩٥٣) ، خط ملادوستی حصاری ساکن مکه هنگامی که از آنجا بهند میرفته در برابر « دیو » (دیب) بفرمودهٔ « صاحب بیاض » در ١٠٠١ (ص٩٦٠)، خط عبدالحی قریشی دربندرسورت (٦٣٣) نیز ازهمو درسورت درروزدوشنبه ١١ محرم ١٠٠٦ بفرمودهٔ همو (ص٩٧١) ، ازهمودر ٢٤ رمضان ١٠٠٧ برای خواجه آقا بیك (ص٤٩٣) ، خط ابومحمدتتهای (٢٨٩) .

فهرست اسامی شعراء

حرف الف

حرف با

حرف جیم

حرف حا

حرف خا

حرف را

حرف زا

حرف سین

حرف شین

حرف طا و ظا

حرف عین

حرف نون

۳۰۳۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .
۱۹س ۱۴×۱۹/۵ ، ۱۱۷گ ۱۷/۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

جنگ

گردآوردهٔ علی رضابن داود وقایع‌نگار و درآن تاریخ ۳ محرم ۱۳۰۴ آمده ونظم و نثر خود اواست با مطالب پراکندهٔ دیگرعربی و فارسی .

۳۰۳۸

نستعلیق ۱۰۳۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، درپایان تاریخ تولدشاه اسماعیل در سه شنبه ۲۵ رجب ۸۹۲ وشاه تهماسب در۹۱۹ و جلوس اسماعیل در۹۰۵ ومرگ او در ۹۳۰ و صدارت غیاث الدین منصورشیرازی درعهد شاه تهماسب در۹۳۵ و مرگ علی‌عبدالعال در۹۴۰ وتولد شاه‌عباس در ۹۷۸ و مرگ تهماسب در۹۸۴ باماده تاریخ پاره ازآنها بنظم‌هست.
۱۹س ۶×۱۳/۵ ، ۲۸۱گ ۱۳/۵×۲۱/۵ ، کاغذسپاهانی ـ جلدروغنی‌باگل‌و بوته .

۱۹۸٤

کشکول

از قاضی نورالله شوشتری و سید شریف پدر او و درست مانند کشکول بهایی مطلبهای پراکنده وسودمندی دارد و برخی جاها هم فارسی است درپایان آمده «نقلت هذه الفوائد کلها من المجموعة التی نقلها السید العالم ضیاءالدین میر نورالله الحسینی المرعشی الشوشتری ووالده السیدالشریف بخطهما . . وقدوقع الفراغ فی‌یوم‌الخمیس الرابع و العشر[ون] من شهر رجب المرجب... سنة ۱۰۳۵ خمس وثلاثین بعدالالف و از اتفاقات عجیبه آنکه سال تاریخ این کتاب که هزاروسی‌وپنج سال است از کاتب کمترین عبادالله عبدالصمد انجامید ـ بلغت المقابلة بالاصل خمس و عشرین من . . . (پاره شده) .

درآن از کتابهای بسیاری یاد شده ازآنها است تلخیص مجمع‌الاداب فی‌معجم الالقاب از عبدالرزاق فوطی (۳۰۶ و ۳۰۷ـ۳۰۸) .

آغاز: بسمله . و به ثقتی . قال‌الله تعالی و ذکراسم ربه فصلی ذکر فخرالدین الرازی فی تفسیر سورة سبح اسم‌المسئلة الثانیة الفقهاء احتجوا بهذه الایةعلی‌وجوب تکبیرة الافتتاح.

۳۰۳۹

نستعلیق‌خود شاعر ، عنوان ونشان شنگرف، بیتی ازمیرزای‌ساوجی دربالای‌ص۷۱هست . ۱۲س۶×۱۵ ، ۹۴گ ۱۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج زردضربی‌مقوایی .

دیوان

از اسدالله بن محمد حسینی طغرای تفرشی مستوفی دربار ناصری که در زمان نوشتن این دیوان در ۱۲۹۶ پنجاه سالی در دیوان و دربار گذرانده بود و بخارج هم رفته است . دیباچه‌ای ازو به نثردرآغاز هست درسر گذشت او (۱ ـ ۷) درد یوان‌غزل

و قصیده ورباعی است(۱۱ـ۱۷۸)درص۷ـ۹نثریست بی نقطه‌ازخود او . اودرغزلها که بترتیب تهجی است در بیشترآنها شعر یکی از استادان آورده وبهمان وزن وقافیه آن را دنبال کرده است (ص۱۱ـ۹۶) قطعه‌های هجووشوخی ودرخواست ومطالب دیگران هم بترتیب تهجی است (۹۹ـ۱٤۹) مسمطات در ص ۱۵۱ـ۱۵٤ و رباعیات‌درص۱۵۷ـ ۱۷٤ و مثنوی هجوی و جزآن درص۱۷۷ـ۱۷۸ومفردات درص۱۸۵ ـ ۱۸۸ است . در ص۱۸۱ـ۱۸۳ که دو برگی است باندازهٔ کوچکتر نثراست‌وتاریخ ۱۳۰۹ دارد . نثر او را بالاتراز نثرقائم‌مقام و فاضل خان دانسته اند .

دردیباچه از ناصرالدین یاد شده است .

بیشتر غزلهای اوتتبع سعدی وحافظ است و هم ازقاآنی و معشوق ترکستانی و حکیم انوری و فروغ و ذوالفقار شیروانی ومظفرهروی .

در آن یاد شده ازامین‌الملك و شاهدی مهوش تخلص وظل سلطان و خود شاه و صادق نامی نوری و احمد ظلی پسرموسی‌خان و احمد نامی وابوالقاسم وعیسی‌خان پسر موسی‌خان و بیان‌الملك وسنگلاخ و کاظمخان میرآخور و عبدالعظیم (شاهزاده) و کتاب مجمع‌العشاق و دانش در ستایش ونکوهشها که کرده است .

شعراثیراخسیکتی و پاسخ او از کمال‌اسماعیل وپاسخ او از سلطان ساوجی در آن هست (ص۶۷) .

آغاز: بسمله . حمدالله‌المتعال که جمال‌دولت واقبال کمال خلود وجودمسعود شاهنشاهی زینت کمال یافته . . . حرره اسدالله ولد محمد دراول ماه صوم سال ۱۲۹۶ (ص۹) شیخ سعدی راست :

این روی‌بین که حسن بپوشیده‌مارا   وان دام زلف و دانهٔ خال‌سیاه‌را

فی الجواب

ای جلوه ها زسروقدت خاك راه را   بر چهره داغ از غم روی تو ماه را
نرگس بباغ‌عشوهٔ چشم تو گرندید   آموخت از که شیوهٔ چشم سیاه را

انجام :

لیسند و زنند اینان ته سوخته و ته کاسه

زین روی همی باشند پیوسته بتلواسه

۳۰۴۰

نستعلیق شاهمیر بن محمدامین حسینی استرابادی درمحرم ۱۰۵۲.
۱۸س۸×۱۷ ، ۵۶گ۱۲/۵×۲۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌مقوایی .

محبت‌نامه یا مثنوی مهر و محبت

ازحکیم‌شفائی‌ملاشرف‌الدین حسن‌بن‌حکیم‌ملای‌اصفهانی که در ۹۶۰(= نسخهٔ مهر) سروده است (ذریعه ۹ : ۵۲۹ـ نصرابادی۲۱۳) .

آغاز افتاده :

پرستاران خود را کرد آواز — که جمع آیند در لشکر گه‌ناز

که چون فرمان‌رسدازدلفریبی — شکست آرند بر قلب شکیبی

....

ز خورشید سپهر آشنایی — فروغی ریز در چشم شفایی

(ص۱۱)

....

صباح عهد دولت شاه عباس — بهار خلد فطرت شاه عباس

(ص۱٤)

انجام :

سخن را میگشودم پرده از چهر — که ناگه رو نمود این‌نسخهٔ‌مهر

نهال فکر باطل کندم از بیخ — که هم این نسخهٔ مهرست‌تاریخ

الهی این گل باغ محبت — که بویی دارد از داغ محبت
مبادا هرگز از خاطر فراموش — بود آرایش دست و برو دوش
نشان تا باشد از گلزار یاری — زنندش بر سر دستار یاری
کندهر کس دراین گلشن‌صبابی — گل تحسین فشاند بر شفایی

۳۰٤۱

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان ونشان شنگرف، آغاز وانجام‌افتاده ، میان صفحهٔ ۲۵۱و۲۵۹افتاده ومنظومهٔ قاضی محمد زمان‌که برای خان احمد گیلانی فرستاده وازاوخواسته که‌بدربارشاه‌عباس‌بیاید وگفته‌که شاه سوگند خورده است و سرانجام‌خان احمدخان بروم میگریزد وباید بنوشتهٔ آقای‌باستانی درآغاز نسخه دردوجا در ص۲۵۳-۲۵۷ باشد اکنون درنسخه دراینجانیست ، برخی ازصفحات پس و پیش شده است .

۱۵س۹/۵×۱٦/۵ ، ۱۳۳گ ۱۵×۲۳/۵ ، کاغذ سپاهانی جلدتیماج تریاکی قهوه‌ای.

جنگ

قصاید چندین شاعراست بدینگونه :

خاقانی شروانی (۱) رشید وطواط (۳) ابن‌حسام ملامحمد (٦ ، ۷۸ ، ۹۷)اهلی خراسانی (۱۳،۳۱) میرحاج (۲۹،۲۰۳) حسام (۵۵) افجنگی (٦۰) شوریده در نظم مورخ ۸۸٤ (٦۳) علی نقد حجازی (۷۰،۱۲۸) حسن کاشی (۷٤ ، ۱۷۷،۲۲۱ ، ۲۲٤) جامی (۷۷) میر(۸۳) محمودمحمودی (۸۵،۱۱٦) سلیمی (۸٦) کمال غیاث(۸۸،۱۲۲) شیخ ابوالقاشم متخلص به ابوالقاسم (۱۰۹) نظام استرابادی (۱۱۹) رازی (۱۲٤) مسلمی(۱۳۰) خاکی(۱۳۲) سیدعلی(۱۳۳) بیدلی (۱۵۹) آذری (۱۷۵)شمس‌تبریزی (۱۸۹) سلمان ساوجی(۱۹۰،۲۰٤) سالم (۱۹٤) زلالی (۱۹٦) وحشی (۲۰۱ ، ۲۱۵) طالب آملی (۲۰۵) غزالی مشهدی (۲۱۲) ظهیرفاریابی (۲۱٦) ابن یمین (۲۱۷) ولی دشت بیاضی (۲۱۸) شیخ فیضی (۲۱۹) ناصر (۲۲۱) خواجوی کرمانی (۲۲٤) شیخ آذری (۲۲٦) ناصر خسرو (۲۲۸) قدسی (۲۲۹) امری در قصیدهٔ مورخ ۹۹۰ بنام

محیط المعانی (۲۳۵) میرزاقلی میلی (۲۴۰) نظام (۱۱۹ ، ۱۳۷ ، ۱۶۵ ، ۱۷۹، ۲۴۵) امیدی (۲۵۱) انوری (۲۶۰) .

۳۰۴۲

نستعلیق روز سه‌شنبه ۱۷ ع ۱۰۶۷/۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ، سرلوح زرین .

۱۲س۸×۱۵ ، ۲۷۸گ۱۳/۵×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

سفینة النجاة

از حاج میرزا علی رضای تجلی پسر کمال‌الدین حسین اردکانی شیرازی در مبدء و معاد ونبوت وامامت درسه مقام ویك خاتمه که در هند درجوانی و دررد اهل سنت ساخته است (ذریعه ۹ : ۱۶۷ ـ طوس ۱۶۲:٤) .

آغاز: بسمله . الحمدلله فاطر السموات والارض ... اما بعدچنین گوید . . . ابن کمال‌الدین حسین علی رضای منسوب باردکان شیراز .

انجام : چرا مستبعد باشد انما امره اذا اراد ... والیه ترجعون الحمدلله الذی وفقنالتتمیم هذاالتألیف ویسرلناالفراغ من الاتمام فی یوم الثلثا سابع عشر شهر ربیع الثانی سنة سبع وستین من الهجرة النبویة .

۳۰۴۳

نستعلیق شمس‌الدین حسین بن محمد شیرازی درحجاز در ۱۰۴۹ ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد بانشان «منه» وتاریخ تألیف در نسخه نیست.

در پایان نسخه طبقات روات شیعی است و وفیات دانشمندان وبرخی از فوائد ادبی و بسیار سودمند است ، یادداشتهای ۱۰۴۹ تا ۱۰۵۴ دارد ، درآغازهم فوایدی است ، نسخه ازآن بهاءالدین محمد اصفهانی بوده وخط ومهر مورخ ۱۰۷۸ اوهست.

۱۹س۹×۱۷ ، ۲۷۴گ۱۴/۵×۲۹، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی بالولا.

تلخیص المقال فی تحقیق احوال الرجال

ازمیرزا محمد استرابادی است(حقوق ۳۰۴) .

۳۰۴۴

نسخ ۱۱۵٦ ، جدول‌شنگرف، «بلغ مقابلة بعون‌الله» دارد ، حواشی با نشانهٔ «مبهم ، منه‌ایضاح، ایضاح»، برگشمار دارد باشمارهٔ جزو درگوشه‌های‌راست صفحه‌ها ، مهر «محمدباقرالعلوم۱۱٦۰»درآغاز وانجام نسخه هست .

۲۰ جدول جای‌سطرها۱۳×۲۳ ، ۲۳۱گ۱۹/۵×۲۹/۵ ، کاغذفرنگی‌موریانه‌خورده ـ جلد تیماج تریاکی‌مقوایی .

جامع اجزاء اسماء روات یا ایضاح الرجال

بفارسی و دربارهٔرجال وروات شیعی است در جداول برحسب طبقات ازاصحاب پیامبر تا حسن عسکری با نشانه‌های‌اختصاری: « ل ، ی ، ن ، س ، ین ، قر ، ق ، ظم ، ضا ، ج ، دی ، ری ، قائم» هریکی در چند فصل وبترتیب تهجی بانشاندادن‌نام وپدر و کنیه و لقب و نسبت و شهر سپس اصطلاحات وافی است و جدولهایی در بارهٔ خلفا و چهارمذهب وقراء و شمارهٔ اصحاب پیامبر ودوازده امام . این کتاب در۱۱۵۲ و۱۱۵۳ ساخته شده‌است .

دراین دفتربرای‌پیامبر وهریك‌ازامامان پس ازجدولی برای‌خودآنها ازاصحاب آنها در چندین باب هریك چندفصل یاد میشود . نخستین‌باب درهریك ازآنهادربارهٔ راویان‌آنها است از نزدیکان وخویشان آنها و دوم در بارهٔ موالی‌آنها است و سومی در بارهٔ راویان‌آنها که از نزدیکان نباشند و این راویان در همهٔ بابها بترتیب تهجی درجدولها یاد میشوندآنهم درچهارطبقهٔ صحیح وحسن ولااعلم ولانعلم و در هر فصلی نیز شمارهٔآنها از پیش یاد میشود .

این دفتر ازشاهکارهای دانشمندان اخیر شیعی‌است و شایسته است که با دقتی بچاپ برسد .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین ... وبعد مخفی‌نماناد که این ذلیل حقیر بیمقدار جامع اجزاءِ اسماءِ روات ازسیدابرار و ائمهٔ اطهار . . . را بخاطرقاصر رسید که هر گاه‌یکنفرازاین نوع که آن را انسان گویند ... وتألیف این نسخه که مسمی است به « جامع اجزاء اسماء روات » درسنهٔ هزاروصدوپنجاه ودو اتفاق افتادوبنابرین بخاطراین غریق بحرعصیان رسید که ... ضعیف را به «لااعلم» و مجهول را به «لانعلم» مصطلح گردانم .

انجام : قدتمت «کتاب‌ایضاح‌الرجال‌فی اسامی اصحاب ائمة اطهار»صلوات‌الله علیهم اجمعین فی محرم ۱۱۵۳ ، تمت‌الکتاب بعون‌الوهاب فی ۱۱۵٦ ... (پس‌ازاینجا اصطلاحات الوافی‌است وجدولهای خلفا وقراء وشمارهٔ اصحاب) جدول‌اعداداصحاب... عدد مجموع اصحاب همه علیهم‌السلام ششهزار[و] پانصد[و] نود[و] پنج ٦٥۹۵ .

۳۰٤۵

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه ازحرف حاء « وازتخمش یك مثقال وبدل‌خشخاش کاهو است دراکثر مواد . خشخاش منشور قسمی ازخشخاش بری‌است برگش شبیه به برگ تره‌تیزك‌ودراز با خشونت ومایل بسفیدی »تا حرف دال دودخشب صنوبرکرم درخت‌کاج است قریب‌الطبع بذراریح . . . وزخم‌کردن‌اعضاعجیب‌الفعل‌است دودخل‌کرمی‌که از سرکه وشراب» .

۱۷س۱۰/۵×۲۰ ، ۳۴۰گ‍۱٦/۵×۲۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای

تحفة المؤمنین

از حکیم نجیب‌امیرمحمدمؤمن‌بن میر محمد زمان حسینی تنکابنی دیلمی که درزمان شاه سلیمان صفوی ساخته است (ذریعه ۳:۴۰۲ ـ ره‌آورد ۱۱۹) .

۳۰۴۶

نسخ روز دوشنبه ۱۹ رجب ۱۰۹۳ ، عنوان درمتن وهامش ونشان شنگرف ، حواشی لغوی دارد ، تاریخ روز یکشنبه ۲۶ محرم ۱۰۸۴ درپایان جزو دوم هست، یادداشت تاریخ تملك محمد باقربن حاجی نجفعلی ارانی درع۱/۱۲۰۷ ودیگری در۱۲۳۴ درصفحهٔ عنوان هست.

۲۳س ۱۱×۱۸ ، ۱۸۵گ۱۹۰ ×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی مقوایی

ترویح الارواح فی تهذیب الصحاح

از محمودبن احمد زنجانی و گزیدهٔ نخستین او است از صحاح جوهری و جز ترویح الارواح حکیم الدین محمود تبریزی که درپزشگی است . گزیدهٔ دوم او تنقیح الصحاح است . نام کتاب دردیباچه هست (ذریعه ۳:۱۷۰ ـ چلبی ۱ : ۲۸۲ و ۲ : ۷۶ ـ سپه ۲ : ۱۶۶) .

آغاز: بسمله وبه ثقتی . الحمدلله مانح الاعلاق وفاتح الاغلاق . . . اما بعد فما یخفی علیك ان اللغة العربیة من اجل العلوم قدرا واعلاها شرفا .

انجام : لانها والسین ساکنتان وهذا آخر الکتاب والله الموفق للصواب .

۳۰۴۷

نسخ ابوالحسن بن میریحیی کسکری در مدرسه درکوشك درروز چهارشنبه ۲۶ع۱۱۰۳/۲ ،عنوان ونشان شنگرف ، حواشی نستعلیق وپاره‌ای از آنها بانشانهٔ «منه» ، مالك مرتضی بن احمدحسینی رشتی (با مهر ۱۲۴۰) ومحمد رضا نوادهٔ آغامحمدباقر وملامهدی رشتی ، درصفحهٔ عنوان آمده «سفینة النجاة میرزا محمد تنکابونی» .

۲۳س ۷/۵×۱۶/۵ ، ۱۲۳گ۱۵ ×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی درون تریاکی.

سفینة النجاة

ازمحمدبن عبدالفتاح تنکابنی که درچاشت روزپنجشنبه ۱۴ج۱۱۰۲/۲ بعربی

ساخته است . درچهارمقصد است (صانع ـ نبوت ـ امامت ـ معاد جسمانی)سومین مقصد آن بیشتر کتاب است و آن سه مقصد دیگر رویهم نه برگ نسخهٔ ما میشود . نام کتاب درآغاز ونام مؤلف وتاریخ درپایان امده است .

آغاز: بسمله وبه نستعین . الحمدلله رب العالمین ... اعلم انه لابدلکل من کان قادرا علی الاکتساب ان یعلم مایتعلق باصول الدین بالبرهان ... فاحببت ان اشیر اشارة خفیفة الی بعض مایتعلق بها فی مقاصد ... و بعد ماتشرفت . . . باتمام الکتاب سمیته بسفینة النجاة .

انجام: بجوده و کرمه وبحقهم آمین رب العالمین .

۳۰٤۸

نستعلیق در متن وریزتر درهامش ازسدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف .
۲۱س۹×۱۵ ، ۸۸گ۱۵/۵×۲۱/۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی.

مجموعه

۱ـ القانون (درمتن) ازابن‌سینا است (کتاب چهارم) .

۲ـ دلائل النبض (۱۱ر-۱٦پ هامش ناقص) ازیوسفی هروی (ره‌آورد۲۰٤).

۳ـ معرفت نبض (۱٦ پ ـ ۱۸ ر هامش) ازمعزالدین محمد موسوی طبیب .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد برارباب دانش مخفی نماند که چون دانستن احوال نبض بسیار مشکل است لهذا ... محمد طاهر ابن معز الدین محمد طبیب این رساله را از کتب عربی وفارسی تألیف نمود .

انجام: وذوالفتره آنست که فتوری در قرعهٔ نبض بهم رسد (تمت فی دشت ترکمان) .

۲ـ درمان مطبقه (٤۹ پ ـ ۵۰ ر هامش) .

آغاز: دستورالعمل مطبقه . نسخهٔ منضج که درمطبقه داده میشود .

انجام : اضمده واطلیه وغیره ١٢ (بخط کمترین شفیع درسنهٔ ١٢٩٥)

٣٠٤٩

نسخ روزچهارشنبه ١٤ج١١٨١/١ ، جدول شنگرف ولاجورد وزرد ، عنوان شنگرف در متن و هامش .

٢٣س١٠×١٧/٥ ، ٣٢٦٣گ١٥/٥×٢٣ ، کاغذ سپاهانی نخودی - جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی درون سرخ مقوایی.

اظهار ماعندی بمنسك الفاضل الهندی

حاشیه‌ایست استدلالی برمناسك‌الحج بهاءالدین فاضل هندی ازمحمدبن‌علی‌بن حیدر موسوی مؤلف الحسام المطبوع من المعقول و المسموع (ص٣) در زمان خود مؤلف چون «قوله سلمه‌الله » دارد . درآن از المعمیات قطب‌الدین نهروانی حنفی یاد شده است (٣) .

آغاز: بسمله . بعد حمدالله المتین القوی . . . فیقول محمد بن علی‌بن حیدر الموسوی هذه حواش خدمت‌بهاالواجب الکفائی‌فی‌الدین علی ما کتبه فی‌مناسك‌الحج فاضل‌العصر المولی بهاءالدین ... وسمیتها اظهار ماعندی بمنسك الفاضل‌الهندی .

انجام : من الاحتیاط ما هو اضعف من ذلك هذا ما وجدنا من خط الشارح السیدالجلیل من عبارةالمتن و کذا ما کتب علی شرحه وقدتم و ختم‌الکتاب‌والمقابلة فی مجالس شتی آخریوم‌الاربعاء رابع عشر شهرجمادی‌الاولی سنة احدی وثمانین ومأة و الف ... کتبه ... فی ١١٨١ (نام‌نویسنده پاك شده است) .

٣٠٥٠

نسخ در ش١ ونستعلیق درش٢ ونسخ معرب درشت‌تر نوشتهٔ دنوبا بیکی احمدبن‌علی‌مکی‌درش٣ ونستعلیق ریزتر درش۴ ونسخ درش٥ ، عنوان ونشان شنگرف ، همه باید ازسدهٔ ١٢و١٣ باشد ، ش ٥

۱۹۹٤

ازآغازوانجام افتاده و برابراست باص۷۰ س۴ تاص۱۹۹ س۱۷ چاپ ۱۳۰۴ایران .
۱۱س۹×۱٦/٥ ، ۸٦گ۱۴×۲۱/٥ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌سرخ .

مجموعه

۱ـ صلوة العید (۱ـ۹) وصف این نماز است بعربی .

آغاز: فصل فی صفة صلوة العید اذا اراد ان یصلی فلیقم .

انجام : انك حمید مجید :

۲ـ هزارویکنام خدا (۱۱ـ۱٦) نامها است باشمارهٔ برخی از آنها (عربی).

۳ـ صلوةالخمیس (۱۷ـ٤۸) خطبه‌ها ایست بعربی .

آغاز: بسمله . الحمدلله رب‌العالمین حمدایوافی نعمه و یکافی مزیده .

انجام : والحمدلله رب‌العالمین (تمت‌الصلوة الخمیس ... علی‌ید ... دنوبابیکی احمدبن علی‌المکی غفرالله له ... والمومنات) .

٤ـ شرح‌زیارة الاربعین (٥۰ـ٥٤) وصف این زیارت است بروش شیعی.

آغاز: شرح زیارة الاربعین اخبرنا جماعة عن ابی محمد هرون بن موسی التلعکبری ... عن صفوان‌بن مهران‌الجمال گفت مولای‌من‌صادق ... درزیارت‌اربعین گفت زیارت کن روز اربعین وقت چاشتگاه فراخ .

انجام : وباز گردد انشا الله عزوجل .

٥ـ انوارالربیع فی انواع البدیع (٥٦ـ۱۷۱) از سیدعلیخان مدنی .

۳۰٥۱

نستعلیق‌مؤلف‌درسدهٔ۱۴ ، برخی از رقمها شنگرف ، نسخه‌در پیچی‌لیل ۱۲۸۹ درزنجان‌درکتابخانهٔ رکن‌الدوله بوده است .

۱۸س۱۳×۲۱، ۱۱۰گ۱۷/٥×۲٥ ، کاغذ ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

۱۹۹۵

رساله در علم وفق اعداد و طلسمات

از یعقوب بن محمد بن علی طاوسی یزدی بنوشتهٔ آقای باستانی در صفحهٔ عنوان.

آغاز: اول کتاب این است . دوعدد اول و آخر یکی از آن دو را از وفق مربع بباید کاست .

انجام: طلسم این است باشمعلونی .

۳۰۵۲

نسخ یوسف درروز یکشنبه رمضان ۹۹۹ ، جلد دوم درروز آدینه ج۱/۹۹۹ نوشته شده است ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه در شام رشوال ۱۲۵۱ خریده شده است ، نیز در ۱۲۸۹ نزد ملازمان خریده شده است ، نسخه شرح دفتر دوم وسوم است .

۲۶س۹×۱٦/۵ ، ۳۲۷۴گ۱۳/۵×۲۰/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد مقوا گردوعطف تیماج تریاکی ضربی.

جواهر الاسرار و زواهر الانوار

شرحی است از کمال الدین حسین بن حسن خوارزمی بر مثنوی مولوی رومی (مجلس۳ : ۵۰۱ - نخجوانی۲۵۸ - طوس ٤ : ٦۳ - منزوی ۲: ۱٤٦ - مشار ۵۱۳) .

۳۰۵۳

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، عنوان و نشان ورقم وجدول شنگرف ، حواشی با نشان « شرح ، شرح زیج، زیج ایلخانی ، تفهیم مولانا مظهر ، شرح علامهٔ بیرجندی، معینیهٔ خواجه نصیر » .

۲۰س۱۱/۵×۱٦/۵ ، ۳۸٦گ۱۷/۵×۲۴/۵ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج تریاکی.

زیج خاقانی در تکمیل زیج ایلخانی

از الغ بیك است (حقوق ۱۳۳) .

۳۰۵۴

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد وشنگرف ، حواشی نستعلیق ریز وبا نشانهٔ «منه دام‌ظله».

۱۷س۷/۵×۱۴/۵ ، ۱۷۱گ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای .

الینابیع

در قضا وشهادة است ودر آن از مفاتیح و ریاض یاد شده است . نام کتاب در صفحهٔ عنوان دیده میشود .

آغاز: المنبع الثانی ویجری منه ثلثة انهار النهر الاول فی القضاء و یسیل منه اربعة جداول لصفات القاضی وآدابه وکیفیة الحکم واحکام الدعاوی الجدول الاول فی صفات القاضی ومایلحق بها .

انجام : ترشیح فی صیغة الحکم وتوابعه ... اذا قضی له زوجة غیره حرمت الزوجة علی زوجها بغیر طلاق منه او ادعت .

۳۰۵۵

نسخ علی بن نقی بن محمد (سدهٔ ۱۰ و ۱۱) برای شریف علاء الدین (؟) (صفحهٔ عنوان) ، مقابله و عرض شده با نسخهٔ صحیحی، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زر وشنگرف ولاجورد ، مهر محمد حسین مورخ ۱۰۴۵ درصفحهٔ عنوان هست ، گویا در ۱۲۷۵ وقف شده بود وازوقف نامه ومهر آن کمی مانده وبریدند و بآن کاغذ چسباندند .

۲۲س۱۰×۱۷ ، ۱۵۶گ۱۶×۲۵/۵ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترنجی مقوایی.

معانی الاخبار

از ابن بابویه است (طوس ۵:۱۷۲) .

۳۰۵۶

نستعلیق ریز سدهٔ۱۱ ، ش۱ اندکی‌از نیمهٔ نخستین کتاب است ، ش۲ نیز از نیمهٔ نخستین کتاب و آغاز آن هم افتاده است .

۲۸س ۹×۱۸/۵ ، ۲۸گ ۱۳×۲۳/۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی حاشیه‌دار .

مجموعه

۱ـ التکملة فی شرح التذکره (۲ پ ـ ۱٦ پ) از محقق خفری است.

۲ـ منیة اللبیب فی شرح التهذیب (۱۷ ر ـ۲۸پ) .

۳۰۵۷

نستعلیق مؤلف ش۲ در ش۲ و ش۱ هم باید بهمین خط باشد ، عنوان و نشان شنگرف.

۲۴س ۹/۵×۱٦ ، ۱۱٦گ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا.

مجموعه

۱ـ مصباح المنجمین (۱ ـ ۱۳۱) در « طالع ولادت » شاه زاده ازدودمان نادر از محمد رضای حسینی مشهدی در یك مقدمه و دو مقاله : نخستین در پنج باب هر یك چند فصل (مقالهٔ دوم در نسخه نیست) بنام شاه زاده‌ای که نامش در نسخهٔ ما پاك شده است . زایجهٔ شاه‌زاده که از دودمان نادر است و متولد در ۲۱ع۲/۱۱٦۵ درمشهد در فصل ۱ باب۱ مقالهٔ ۱ هست .

آغاز: بسمله . و به نستعین . حمدوثنای از حدافزون و شکر و سپاس اخلاص مقرون جهان آفرینی را سزا است که بی‌ذکر نامش هر سخنی خام و بی‌شکروثنایش هر کاری ناتمام .

انجام: باب پنجم در باقی اعمال متعلقه بمیلادات . . . فصل اول در انتهاءات

برج ... تا دروقت احکام معدباشد حسبنا الله ونعم الوکیل (تم تم تم) (پس از این ۱۸ صفحه جدول نجومی است).

۲ـ مفتاح المنجمین (۱۳۳ ـ ۲۳۰) از محمد اسماعیل حسینی مشهدی بنام محمدعلی میرزا دریك مقدمه و دومفتاح: نخستین درسه اصل، دومی درسه نوع وخاتمه درادوار وقرانات واحکام آنها. عنوانهای فائده وفرع ونکته دارد.

آغاز: بسمله. اجناس حمد ازتعریف بیرون خالقی را سزا است که بی ذکر اسمش هر کلمه‌ای خام وانواع شکر ازتوصیف افزون قادری رارواست که بی‌یادثنایش هرفقره‌ای ناتمام.

انجام: هذاماخطر ببالی ... محمد المدعو باسمعیل الحسینی فی سنة ۱۲۳۱ هجری.

۳۰۵۸

نسخ مورخ ۱۰۷۰ اگرچه دست خورده مینماید، عنوان ونشان شنگرف، تصحیح‌شده‌است، باحواشی میرداماد بانشانهٔ «م ح ق ره، ق د، م ح ق» وبااجازهٔ او به «احمداحسنیا» گویا بخط خود او مورخ ۱۵ج۱/۱۰۱۷ در زمانیکه شفارا نزدش میخوانده است در ص ۲۳۰ ـ ۲۲۹ (ذریعه ۱۵۹:۱)، نیز باحواشی آقاحسین خوانساری بانشانهٔ «آقاره» درص۲۰ و ملاشمسا (ش م س) و ملا صدرا (صدرا، ص رحمه‌الله، صدراره) ومحمد باقر گیلانی (ملامحمدباقرالجیلانی دام ظله) (ص۲۲) وقاضی‌زاده وامیرمحمدمؤمن، درآغازشعرهاایست بخط محمد صادق دماوندی برای آخوند ملاعبدالوهاب و معمیات وپراکنده‌های دیگر، مالك عبدالوهاب بن محمدمؤمن خادم مشهدی باخط ودومهراودرپایان (ص۲۲۹) ۱۷س ۷×۱۴، ۱۱۶گ ۱۲/۵×۲۳، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی ضربی ترنجی گردتریاکی.

الشفاء

از ابن‌سینا است والهی آن با فهرست درآغاز نسخه.

۳۰۵۹

نستعلیق ریز سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف، جدول سرخ ومشکی وزروزنگار ولاجورد،شش‌سرلوح زرین و آراسته ازجعفرقزلباش که بدرخواست باستانی راد سرلوحها را ساخته است و خط او مورخ ۱۸/۱۱/۳۷ درپایان دفتر دوم هست ، نسخه‌ازآن علی‌اکبرخان بوده و نزد جعفر قلی‌بن عباسقلی مستخدم درع۱۳۰٦/۳/٤ ، نسخه هرشش دفتراست.

۱۹س۱۰×۱٦/۵،۳٦۱گ۱۳×۲۱/۵ ، کاغذفرنگی- جلدروغنی‌باگل‌وبوته‌رنگارنگ‌بیرون‌و درون زمینه‌ترياكی.

مثنوی

از مولوی رومی است .

۳۰٦۰

نستعلیق ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، ازآن محمدصادق‌بن محمدتقی منجم و پسرش محمداشرف ومحمداسمعیل‌بن محمداشرف منجم باخط ومهراینها درصفحهٔ عنوان.

آغازمانند نسخهٔ ش۵۰۰ وچنین است انجام‌آن : امادانستن لون‌اسپان از کواکب کولی و از دلیل واتصال یکدیگر وازمواضع والله اعلم بالصواب (فصل‌نهم‌البرج الثانی‌عشر).

۲۵س۷×۱٦،۱۹۰گ۱۳×۲۴/۵،کاغذسپاهانی-جلدتیماج‌مشکی‌ضربی‌زرکوب‌مقوایی.

برهان‌الکفایة

از علی‌بن محمد شریف بکری موصلی است (ف۸۳۸ ـ حقوق۲۲).

۳۰٦۱

نسخ سدهٔ ۱۳ در دوستون وگویا نسخهٔ اصل است ، عنوان‌دربالای‌بیشترصفحات‌هست .

۱۹س۱۰×۱۹ ، ۳۲گ۱۷×۲٦ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی‌زرکوب.

تاریخ کرد

دران سلسله‌های کرد ازبرمکیان و اخشیدیان و دنبلیان و پرویان و امیران

وپیر بدان آمده تا میرسد به غیاث بلک زندهٔ در ۱۰۶۲ وارقام دردنبال سر گذشت هر امیری بسیاق است در آن از شهنشه نامهٔ صبا یاد شده است (ص۵۲) .

آغاز: خلاصهٔ تاریخ پادشاهان عجم و ذکر پادشاهانی که بعد از ظهور اسلام سلطنت کرده‌اند از ابتداء خلفا الی دولت قاجاریه . طبقهٔ برامکه . وقایع برامکه و دولت اخشید .

انجام : حال سرکار محمود خان مالك میباشند سلسلهٔ عظیمی شده‌اند والسلام از هجرت عام ۱۲۰۰ (بسیاق) .

۳۰۶۲

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان وجدولها شنگرف ، درص۱۶۶و۱۶۷ پراکنده‌ها است ، ص۱۶۸-۱۶۹ بریده‌شده .

۲۱س۱۲×۱۶ ، ۱۰۴گ۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی ــ جلد تیماج تریاکی.

مجموعه

۱ــ شمس المعارف ولطائف العوارف (۱ــ۱۶۵) از محیی الدین ابو العباس احمد بن ابی الحسن علی بن یوسف قرشی تونی (مجلس۲: ۴۶۰) .

آغاز: بسمله. شهادت ازل وصلی الله علی النبی محمد و آله وسلم قال الشیخ... محیی الدین ابو العباس احمد ... البونی رضی الله عنه الحمدلله الذی اطلع شمس المعرفة من غیب الغیب .

انجام : وتعلقه الی جهة المطلوب وهذا آخر ما انتهی من کلامه ...ونعم الوکیل.

۲ــ علم الحروف (۱۷۰ــ۲۰۶) در اسرار فاتحه و فواتح سور قرآن و در ان از ابو الحسن شاذلی یاد شده است (۱۹۵) .

آغاز: بسمله . فان من بسم یتعدی الکون ویاکل ویشرب وتأمل سورة الفاتحة تجدها من ضرب الستة فی تسعة عشر یکون الخارج ستون واربعة وخمسون .

انجام : هذه صورتها علی التمام والکمال علی ما هی علیه فی الاصل ان شاء الله تعالی وهو هذا وهذا الخاتم الرفیعة بصفتها وهی هذا (دائره‌ایست گرد آن آیة الکرسی و درون آن دعاایست بعربی) .